

-संस्थापक-

स्व.मोतीभाऊ कोटेचा

श्री सरस्वती विद्या प्रसारक मंडळ संचलित,
श्रीमती पदम्बाई कपूरचंदजी कोटेचा महिला महाविद्यालय, भुसावळ.

प्रेरणा स्थान

स्व. श्रीमती पदम्बाई कोटेचा

पद्म

वार्षिक नियतकालिक २०२२-२३

भारतीय स्वातंत्र्याचा

समृत
महोत्सव

With Best Compliment from

KOTECHA GROUP

PLANT : TAPI Prestressed Products Ltd.
Gate No. 537, Bank of Tapi River, Anjale Shivar,
Tal. Yawal, Dist. Jalgaon.

Specialist in Following works :

1. Manufacturers of Prestressed Concrete Pipes.
2. Construction of Major Water Suppl Project's (incl. Civil, Elect. & Mech. Work's on turnkey Basis)
3. Construction of Major Life Irrigation Schem's (incl. Civil, Elect. & Mech. Work's on turnkey Basis)
4. Construction of Roads, Bridge's etc.
5. Construction of Building's Pump house & other civil Structures.
6. Infrastructure Development Projects.

TAPI PRESTRESSED PRODUCT LTD.

'Trupti' Building , Hindu Housing Society, Tapi Nagar, BHUSAWAL -425 201.
Tel. No. 02582-224423/24/75, Fax : 02582 - 224426 , Mob. 98223 27977 , E-mail : tapi@tapips.com

Admn.Office : 1st floor, F-2, Metropol Building , Adjcent to Inox Theater, Bund Garden,
Koregaon Park, PUNE - 411 055 , Tel.020-66047831/32/33.

॥ विद्या ददाति विनयं ॥

श्री सरस्वती विद्या प्रसारक मंडळ संचलित
श्रीमती पद्मबाई कपूरचंद कोटेचा महिला महाविद्यालय, भुसावळ

पद्म

वार्षिक नियतकालिक २०२२-२३

✽ प्रकाशक ✽

प्राचार्या डॉ. सौ. मंगला साबद्रा
उपप्राचार्य प्रा. वाय.डी. देसले
उपप्राचार्य प्रा. व्ही. एस. पाटील

✽ संपादक मंडळ ✽

प्रा. डॉ. एस. के. अग्रवाल
प्रा. डॉ. जी. एस. कोळी

प्रा. एन. एस. गुरुचळ
प्रा. विनोद भालेराव

✽ प्रमुख संपादक ✽

प्रा. एस. बी. नेतनराव

✽ नियतकालिक प्रतिनिधी ✽

कु. प्रणिता भालेराव

पदम् २०२२-२३

पदम् नियतकालिका संबंधी केन्द्र सरकारच्या नियमानुसार द्यावयाची माहिती
(१९५६ चे नियम ८, नमुना - ४)

प्रकाशन स्थळ	: श्रीमती पदम्बाई कपूरचंद कोटेचा महिला महाविद्यालय, भुसावळ
प्रकाशनाची मुदत	: वार्षिक
मुद्रकाचे नांव व राष्ट्रीयत्व	: सौ. आशादेवी मुलचंद लाहोटी प्रो.प्रा. जगदंबा एन्टरप्रायजेस, (प्रिंटींग प्रेस, ऑफसेट) भुसावळ
पत्ता	: राजेंद्र रोड, बाजार वार्ड, भुसावळ
प्रकाशकाचे नांव व राष्ट्रीयत्व	: प्राचार्या डॉ. सौ. मंगला साबद्रा (भारतीय)
पत्ता	: श्रीमती पदम्बाई कपूरचंद कोटेचा महिला महाविद्यालय, भुसावळ
संपादकाचे नांव व राष्ट्रीयत्व	: प्रा. एस. बी. नेतनराव (भारतीय)
पत्ता	: श्रीमती पदम्बाई कपूरचंद कोटेचा महिला महाविद्यालय, भुसावळ
मालकाचे नांव व पत्ता	: श्रीमती पदम्बाई कपूरचंद कोटेचा महिला महाविद्यालय, भुसावळ

मी प्राचार्या डॉ. सौ. मंगला साबद्रा असे प्रकट करते की,
वर दिलेला तपशिल माझ्या माहितीप्रमाणे व विश्वासाप्रमाणे बरोबर आहे.

- प्राचार्या डॉ. सौ. मंगला साबद्रा

या नियतकालिकात प्रकाशित झालेल्या लिखाणातील विचारांशी
संपादक मंडळ सहमत असेलच असे नाही.

सौ. आशादेवी एम. लाहोटी
मुद्रक

प्रा. एस. बी. नेतनराव
प्रमुख संपादक

प्राचार्या डॉ. सौ. मंगला साबद्रा
प्रकाशक

*** Vision ***

“Enrichment of women through quality higher education for better society and stronger nation.”

*** Mission ***

“Providing quality higher-education to the women to equip them with modern views and knowledge along with social commitment and to bring them to the main stream for building better society and stronger nation.”

*** Goals and Objective ***

01 To impart quality higher education to the women.

To bring the women to the main stream of the society. 02

03 To broaden the vision of the women.

To promote research and research attitude among the student and teachers. 04

05 To develop social values and sense of commitment among the student.

To provide better opportunities to the women for education and career development. 06

07 To improve the role and involvement of women in building better society and stronger nation.

पदम् २०२२-२३

संपादकीय...

शैक्षणिक वर्ष २०२२-२३ चे वार्षिक नियतकालिक पदम् आपल्या हाती देतांना मनस्वी आनंद होत आहे. आपल्या विचारातून प्रगट झालेल्या भावना मनाला स्पर्श करणाऱ्या आहेत. पदम् या वार्षिक नियतकालिकातून आपण केलेल्या साहित्यिक अभिरूचीचे प्रगटीकरण, त्यातून दडलेल्या साहित्यकाराची ओळख पटते. आणि या अंकाचे वाचन करतांना आपणासही त्याचा प्रत्यय येईल याची खात्री आहे.

या सोबतच शैक्षणिक प्रगतीचा अहवाल, विविध उपक्रमात व खेळात घेतलेला सहभाग, आपल्यातील अष्टपैलू व्यक्तिमत्त्वाची जाणीव करून देणारा आहे. महाविद्यालयात वर्षभर झालेल्या कार्यक्रमाची क्षणचित्रे पुन्हा आठवणी जाग्या केल्याशिवाय राहत नाही.

या शैक्षणिक वर्षात महाविद्यालयातील प्राध्यापकांनी आपल्या विभागाद्वारे राबविलेल्या उपक्रमाची माहिती यातून होते. आपले ज्ञान अद्यावत करून त्याचा फायदा विद्यार्थिनींना व्हावा, यासाठी विविध उपक्रमात त्यांनी घेतलेला सहभाग व सामाजिक बांधिलकीची माहिती अहवालातून होते. मान्यवरांच्या महाविद्यालयाला दिलेल्या भेटी व शुभेच्छा प्रेरणादायी ठरणार्या व प्रेम व्यक्त करणाऱ्या आहेत.

महाविद्यालयाच्या सर्वांगीण प्रगतीचा आलेख संस्थेच्या मा. अध्यक्षा व व्यवस्थापक मंडळाच्या सर्व सन्माननीय सदस्यांची प्रेरणा, प्राचार्या यांचे मार्गदर्शन, उपप्राचार्य व संपादक मंडळ, शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी तसेच आपल्या सर्वांच्या सहकार्यांनी अंक रूपाने आपल्या हाती देवू शकतो याचा आनंद आहे.

या अंकाच्या प्रकाशनात जगदंबा ऑफसेटचे व्यवस्थापक श्री. मनोहर कवळे, मशीन ऑपरेटर श्री. संजय पाटील व डी.टी.पी.ऑपरेटर आयु. किशोर नरवाडे आणि इतर कर्मचारी यांचे अनमोल सहकार्य लाभले. त्यांनी कमी वेळात अचूक पद्धतीने व आकर्षक रूपाने मांडणी करून दिली. तर जाहिरातदारांनी सहकार्य केल्याबद्दल त्यांचेही ऋणी आहोत.

या अंकात जे काही म्हणून चांगले आहेत ते आपले आहे. यात अनावधानाने काही त्रुटी राहिल्या असतील तर त्या आमच्या आहेत. त्या आपण उदार अंतःकरणाने स्वीकाराव्यात ही विनंती.

आपल्या भावी आयुष्यासाठी मनःपूर्वक शुभेच्छा !!
धन्यवाद !!!

प्रा. संदीप बी. नेतनराव
(संपादक)

पद्म् २०२२-२३

मा. अध्यक्षान्चे मनोगत

प्रिय विद्यार्थिनीनो !

आपल्या महाविद्यालयाचे पद्म् नियतकालिक हाती देतांना मनस्वी आनंद होत आहे. विविध उपक्रमातील आपला सहभाग आणि आपण केलेल्या साहित्यिक अभिरूचीचे केलेले प्रगटीकरण खरोखरचं अभिनंदनास पात्र आहेत.

“दिवसामागे काही तरी लिहित जावे” या उक्तीप्रमाणे आपण काही तरी लिहून व्यक्त होणे गरजेचे आहे. निवळ शिक्षणाची डिग्री महत्त्वाची नसून अभिरूची संपन्न भारतीय नागरीक घडविणे आताच्या काळात खूपच गरजेचे आहे. विद्यार्थिनीनो आपला मेंदू कोणा पुढेही गहान न ठेवता आपल्या सत् सद् विवेक बुद्धीने कोणत्याही घटनेकडे, समस्येकडे आपण पाहिले पाहिजे. हा विचार पेरण्याचे काम महाविद्यालयातील काळातच पद्म् नियतकालिकामुळे तुमच्यात होणार आहे. विद्यार्थिनीनो एकविसाव्या शतकाकडे वाटचाल करत असतांना शिक्षण, कला, विज्ञान, राजकारण व सामाजिक क्षेत्रात आपला ठसा उमटवून आपल्या व्यक्तिमत्त्वाचा विकास अधिकाधिक वृद्धिंगत करून आपल्या कलागुणांना वाव देऊन आपल्या क्षमतांचा विकास करा. आपल्या पायावर सक्षम उभे राहण्यासाठी आपला आत्मविश्वास प्रगल्भ करा.

आपली भावी पिढी सुसंस्कृत, कार्यक्षम, सुजाण नागरिक बनायला हवी असेल तर या देशातील प्रत्येक स्त्री साक्षर झाली पाहिजे हा ध्यास मनाशी बाळगून स्व. मोतीभाऊ कोटेचा यांनी महिला महाविद्यालयाची स्थापना केली. आपल्या सर्वांगीण विकासासाठी व उज्ज्वल भविष्यासाठी महाविद्यालय नेहमीच प्रयत्नशील आहे. आपल्या महाविद्यालयाने तुमच्यासाठी विविध सोयी सुविधा उपलब्ध केल्या आहेत. त्याचा योग्य फायदा घेऊन स्व.मोतीभाऊ कोटेचा यांचे स्वप्न साकार करूया.

संस्थेचे सर्व सन्माननीय सदस्य, प्राचार्य, प्राध्यापक व शिक्षकेतर कर्मचारी तुमच्या भविष्यासाठी प्रयत्नशील आहेत.

तुमची हाक आमची साथ !

आपल्या उज्ज्वल भविष्यासाठी मनःपूर्वक शुभेच्छा !!!

श्रीमती पद्मा कोटेचा
(अध्यक्षा)

श्री सरस्वती विद्या प्रसारक मंडळ, भुसावळ

मा. प्राचार्यांचे मनोगत

आपल्या पद्म् नियतकालिकेच्या माध्यमातून आपल्या वैचारिक प्रगल्भतेची होणारी आगेकूच लक्षात येते. महाविद्यालयीन पातळीवर वावस्तांना विद्यार्थिनींचे विविध कौशल्याचे प्रगटीकरण होतांना दिसते.

पद्म् नियतकालिकाच्या प्रकाशना निमित्त खूप खूप शुभेच्छा.

विद्यार्थिनींच्या व्यक्तिमत्त्व विकासाची जबाबदारी स्विकारून त्यांच्या विविध पैलूंचा विकास व्हावा म्हणून प्रयत्न करणे हे महाविद्यालयाचे प्रथम कर्तव्य. परंतु प्रसार माध्यमांचा प्रभाव आणि नवनव्या मनोरंजनाच्या वाहिन्यांचे आक्रमण यामुळे विद्यार्थिंचे मन बधीर झाल्यासारखे वाटते. लेखन, वाचन, संस्कृती समुळ नष्ट होते की काय? अशी भीती वाटते. विद्यार्थिनींना बोलके करणे, विद्यार्थिनींना लिखाणाची सवय लावणे, चिंतन आणि मननातून सृजनाची प्रवृत्ती वाढीस लावणे या हेतूने दरवर्षी **पद्म्** प्रकाशित केले जाते.

वरिष्ठ महाविद्यालय तसेच कनिष्ठ महाविद्यालय दोन्ही पातळीवरील कामगिरी कौतुकास्पद आहे. आमचे विद्यार्थिनी कला, वाणिज्य, संगणक या विविध अभ्यासक्रमात उल्लेखनीय यश संपादन करीत आहेत. तसेच विद्यापीठीय परीक्षांमध्ये आणि त्याच बरोबर विविध स्पर्धा, क्रीडा, सामाजिक उपक्रम या सर्वच ठिकाणी प्रशंसनीय कामगिरी करीत आहेत. ही कौतुकाची व गौरवाची बाब आहे. विशेष उल्लेखनीय बाब म्हणजे परीक्षेत यश संपादन करणाऱ्या आमच्या विद्यार्थिनी आंतर महाविद्यालयीनच नव्हे तर आंतर विद्यापीठीय पातळीपर्यंतच्या क्रीडा स्पर्धेत यश संपादन करतात. विद्यीपीठ परीक्षेत चांगली कामगिरी करतात. महाविद्यालयाच्या शिरपेचातील ते मुकूटमणीच आहेत.

विद्यार्थिनींना शिक्षण घेतांनाच कमवता यावे म्हणून काही लहान-लहान कोर्सेसचे अभ्यासक्रम सुरू करण्यात आलेले आहेत. विद्यार्थिनींच्या विकासासाठी सर्वोत्तम प्रयत्न सतत आम्ही करतो. विद्यार्थिनींनी या सर्व गोष्टींचा लाभ घ्यावा.

प्राचार्यांच्या कामाचे यश पुर्णतः कृतीशील प्राध्यापक व कार्यतत्पर कर्मचारी यांच्या सहकार्यावर तसेच संस्था चालकांच्या पाठिंब्यावर अवलंबून असते. हा पाठींबा व प्रोत्साहन देणारे संस्था चालक म्हणजे आमच्या संस्थेच्या अध्यक्षा मा.पद्माभाभी कोटेचा, उपाध्यक्ष आणि संस्थेचे सर्व सदस्य पदाधिकारी या सर्वांचे मार्गदर्शन आणि संस्थेच्या प्रति समर्पित भावना यातून महाविद्यालयाचे संघटीत असे फलित आज सर्वासमोर आहे.

विविध क्रीडा प्रकारात यश मिळविणाऱ्या आणि परीक्षांमध्ये विशेष गुणवत्ता संपादन करणाऱ्या विद्यार्थी मित्रिणींचे कौतुक आणि महाविद्यालयाच्या यशात सहभागी असणाऱ्या सर्वांचे मनःपूर्वक आभार !

प्राचार्या

डॉ. सौ. मंगला साबद्रा

श्रीमती प.क.कोटेचा महिला महाविद्यालय, भुसावळ

पद्म २०२२-२३

॥ ज्ञानी वेद्युः ज्ञानमेव ॥

Kavayitri Bahinabai Chaudhari North Maharashtra University, Jalgaon

Umavinagar, Jalgaon - 425 001 (Maharashtra) INDIA.
(formerly North Maharashtra University, Jalgaon)

Prof. Vijay L. Maheshwari

M.Sc., Ph.D.

VICE-CHANCELLOR

MESSAGE

I am happy to know that Smt.P.K.Kotecha Mahila Mahavidyalaya, Bhusawal is bringing out Annual College Magazine "*Padam*".

Annual Magazine is a platform where the students, the teachers and the staff have access to express their ideas and views. It provides an appropriate forum to the students to develop their skills and exhibit their hidden talent. I am sure that the information contained in the magazine will be in-depth and give valuable insights to the readers and students.

My best wishes to the Annual Magazine "*Padam*".

(Prof.V.L.Maheshwari)
Vice-Chancellor

KBCNMU

विविध कार्यक्रम प्रसंगी महाविद्यालयास मान्यवरांच्या भेटी

१. मा.श्री.लक्ष्मीकांत शिंदे व सौ. शकरी शिंदे - ट्रेनर, यशदा, पुणे
२. मा.श्री. रविकांता रे - संचालक : ग्लोबल रिसर्च आणि ट्रेनिंग फोरम, पुणे
३. मा. प्रा. डॉ. अनिल डोंगरे - वाणिज्य व व्यवस्थापन विभाग प्रमुख, कबचौ उमवि जळगांव
४. मा. प्रा. आर. पी. सिंग - आंतरराष्ट्रीय सहयोग व आंतरराष्ट्रीय विद्यार्थी सल्लागार, लखनऊ विद्यापीठ
५. मा. डॉ. आर. व्ही. हाजीरणीस - प्राचार्य, एम.ई.एस.कला व वाणिज्य महाविद्यालय, गोवा
६. मा. संजय गुस्व - समुपदेशक
७. मा. श्री. एस. एन. बडगुजर - जिल्हा उद्योजक केंद्र, जळगांव
८. मा. डॉ. मयुर चौधरी - ग्रामीण रूग्णालय, भुसावळ
९. मा. श्री. गुलशन कुमार गौस्व - व्यवस्थापक : बँक ऑफ महाराष्ट्र, भुसावळ
१०. मा.प्रा.डॉ.नरेशचंद्र काठोळे - संचालक : आय.ए.एस.मिशन, अमरावती
११. मा. डॉ. सुधा खराटे - मराठी विभाग प्रमुख, यावल महाविद्यालय
१२. मा. श्री. विकास गिरासे - युनिक अॅकडमी, पुणे
१३. मा. श्री. अमोल ठाकुर - ओरिएंटेशन ट्रेनिंग इन्स्टिट्यूट, पुणे
१४. मा. डॉ. अविनाश शिरसाठ - निलया फाऊंडेशन, पुणे
१५. मा. श्री. दिनेश गवळे - महाराष्ट्र उद्योजकता विकास केंद्र
१६. मा. सौ. अनिता कोटेचा - अध्यक्ष : कोटेचियन्स अलुम्नी असोसिएशन
१७. मा. प्रा. डॉ. ममताबेन पाटील - नाहाटा कॉलेज, भुसावळ
१८. मा. डॉ. सुषमा खानापुरकर - डॉक्टर, भुसावळ
१९. मा. सौ. हेमा पाटील - दिवाणी न्यायाधिश, भुसावळ
२०. मा. श्री. तुषार पाटील - अध्यक्ष : वकिल संघ, भुसावळ
२१. मा. श्री. कैझार भारमल - वरिष्ठ विधीतज्ञ, भुसावळ
२२. मा. डॉ. विवेक काटदरे - चार्टर्ड अकाऊंटंट

पदम् २०२२-२३

॥ विद्या विनयेन शोभते ॥

श्री सरस्वती विद्या प्रसारक मंडळ संचलित
श्रीमती प. क. कोटेचा महिला महाविद्यालय, भुसावळ

* महाविद्यालयाची ठळक वैशिष्ट्ये *

- * क.ब.चौ.उ.म.वि. क्षेत्रातील महिलांचा सर्वांगीण विकास व सबलीकरणासाठी कटिबद्ध असलेले एक अग्रगण्य महिला महाविद्यालय.
- * कला, वाणिज्य व व्यवस्थापन आणि विज्ञान या तीनही शाखांचे पदवी व पदव्युत्तर अभ्यासक्रम उपलब्ध.
- * सुरक्षित, सुसज्ज कॅम्पसमध्ये मुलींसाठीचे स्वतंत्र्य वसतीगृह.
- * सुसज्ज ग्रंथालय, प्रयोगशाळा आणि आधुनिक यंत्रणेद्वारे सुसज्ज जिम.
- * कॉम्प्युटर, ऑर्गॅनिक केमिस्ट्री, आय.टी., इलेक्ट्रॉनिक्स यासारख्या जॉब ओरिएन्टेड कोर्सेसची सुविधा उपलब्ध.
- * स्वतंत्र्य अद्ययावत संगणक प्रयोगशाळा.
- * सर्वोत्तम निकालाची आदर्श परंपरा.
- * सर्व प्रकारच्या शिष्यवृत्ती आणि आर्थिक सवलती तसेच विविध प्रोत्साहनपर पारितोषिके.
- * प्रत्येक विद्यार्थिनीकडे लक्ष देण्यासाठी शिक्षक पालकत्व योजना.
- * यु.जी.सी. मान्यताप्राप्त व्यवसायाभिमुख अॅड-ऑन कोर्सेस उपलब्ध.
- * स्नेहसंमेलन, युवांरंग, आविष्कार व विविध मंडळामार्फत विद्यार्थिनींच्या कला कौशल्यांना वाव.

* Vision *

“Enrichment of women through quality higher education
for better society and stronger nation.”

पद्म् २०२२-२३

श्री सरस्वती विद्या प्रसारक मंडळ, भुसावळ

तृप्ती बिल्डिंग, तापी नगर, भुसावळ जि. जळगांव
(र.न.एफ/४४६/जळगांव)

संस्था कार्यकारणी सभासद कार्यकाळ २०२०-२०२१ ते २०२४-२०२५ पर्यंत

अ.क्र.	नाव	पद
१	श्रीमती पद्मा मोतीलाल कोटेचा	अध्यक्ष
२	श्री. चैनसुख मदनलाल संचेती	उपाध्यक्ष
३	श्री. संजय सुरेशचंद्र सुराणा	सचिव
४	श्री. सुगनचंद जवरीलाल सुराणा	मॅनेजिंग ट्रस्टी
५	श्री. राधेश्याम बिरदीचंद लाहोटी	कोषाध्यक्ष
६	श्री. मुलचंद गुलाबचंद लाहोटी	सभासद
७	सौ. अनिता प्रियेश संघवी	सदस्या
८	श्री. दिपेश मोतीलाल कोटेचा	सभासद
९	श्री. रमेश सिताराम शिंदे	सभासद
१०	सौ. मोनिका दिपेश कोटेचा	सदस्या
११	सौ. ज्योती सतिष संघवी	सभासद
१२	डॉ. संदिप शांतीलाल जैन	सभासद
१३	सौ. निरंजना हर्षवर्धन शहा	सदस्या
१४	श्री. नंदलाल चंपालाल मंडलेचा	सभासद
१५	श्री. निर्मलकुमार लालचंद भटेवरा	सभासद
१६	श्री. शिरीष सुशिलकुमार नाहाटा	सभासद
१७	श्री. महेंद्र मोहनलाल चोरडीया	सभासद
१८	डॉ. श्री. प्रकाश कपुरचंद कोटेचा	सभासद
१९	सौ. ललिता महेंद्र चोरडीया	सदस्या
२०	श्री. प्रशांत रमेशचंद्र नाहार	सभासद
२१	श्री. प्रशांत मोहनलाल अग्रवाल	सभासद
२२	श्री. मोहन बी. अग्रवाल	आमंत्रित सल्लागार
२३	श्री. जयंती एस. सुराणा	आमंत्रित सल्लागार

पद्म् २०२२-२३

श्री सरस्वती विद्या प्रसारक मंडळ, भुसावळ

तृप्ती बिल्डिंग, तापी नगर, भुसावळ जि. जळगांव
(र.न.एफ/४४६/जळगांव)

कॉलेज कार्यकारणी सभासद कार्यकाळ
दि. ०१.०३.२०२१ ते दि. ०१.०३.२०२४ पर्यंत

कॉलेज कार्यकारणी सभासद

अ.क्र.	नाव	पद
१	श्रीमती पद्मा मोतीलाल कोटेचा	अध्यक्ष
२	श्री. संजय सुरेशचंद्र सुराणा	सचिव
३	श्री. राधेश्याम बिरदीचंद लाहोटी	कोषाध्यक्ष
४	श्री. नंदलाल चंपालाल मंडलेचा	सभासद
५	श्री. शिरीष सुशिलकुमार नाहाटा	सभासद
६	डॉ. संदिप शांतीलाल जैन	सभासद
७	श्री. दिपेश मोतीलाल कोटेचा	सभासद
८	सौ. ज्योती सतिष संघवी	सदस्या
९	सौ. ललिता महेंद्र चोरडीया	सदस्या
१०	श्री. जयंत चांदमल पुनमिया	सभासद
११	श्री. निरंजन रामधन शर्मा	सभासद
१२	मा.डॉ.सौ. मंगला अ. साबद्रा	प्राचार्या

कनिष्ठ महाविद्यालय शालेय समिती

अ.क्र.	नाव	पद
१	मा. श्रीमती पद्मा मोतीलाल कोटेचा	चेअरमन
२	मा. श्री. संजय सुरेशचंद्र सुराणा	सदस्य
३	मा. श्री. प्रशांत मोहनलाल अग्रवाल	सदस्य
४	मा. श्री. सुशील पुखराज राका	सदस्य
५	मा. श्री. राहुल प्रकाश कोटेचा	सदस्य

खिनत्र आंभल्लादुन

स्व. श्रीमती पदम्बाई कपूरचंदजी कोटेचा
(स्वर्गवास दि. २५/०५/१९९५)

कुछ नही चाहिए तुम्हारा आशिष ही काफी है ।
तुम दिल में बसे रहो ये अरमान ही काफी है ॥
हम तुम्हे कभी भी भुल नहीं सकते ।
आपका हमारे लिए यह एहसान ही काफी है ॥

आमचे प्रेरणास्थान

समाज चिंतामणी, जैन रत्न
मा.आ.श्री.सुरेशदादा जैन (जळगांव)
(माजी उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री, महाराष्ट्र राज्य)

भावपूर्ण आदर्शजली....

स्व. मोतीभाऊ कपूरचंदजी कोटेचा

(संस्थेचे संस्थापक अध्यक्ष)

आपल्या तत्वांशी एकनिष्ठ होतात तुम्ही...
अथक प्रयत्नांशी माणसं घडविलीत तुम्ही...
सर्वांच्या हृदयावर राज्य केलेत तुम्ही...
आपुलकीचा व मायेचा आधारस्तंभ होतात तुम्ही...
शेवटच्या श्वासापर्यंत माणसं जपलीत तुम्ही...
म्हणूनच देवाला सुद्धा आवडलात तुम्ही ।

श्री सरस्वती विद्याप्रसारक मंडळ, भुसावळ
संस्था कार्यकारिणी सभासद

मा. श्रीमती पद्मा
मोतीलाल कोटेचा
अध्यक्षा

मा.श्री चैनसुख
मदनलाल संचेती
उपाध्यक्ष

मा. श्री. संजय
सुरेशचंद्र सुराणा
सचिव

मा. श्री. सुगनचंद
जवरीलाल सुराणा
मॅनेजिंग ट्रस्टी

मा. श्री. राधेश्याम
बिरदीचंदजी लाहोटी
कोषाध्यक्ष

मा. श्री. मुलचंद
गुलाबचंद लाहोटी
सदस्य

मा. सौ. अनिता
प्रियेश संघवी
सदस्य

मा. श्री. दिपेश
मोतीलाल कोटेचा
सदस्य

मा. श्री. रमेश
सिताराम शिंदे
सदस्य

मा. सौ. मोनिका
दिपेश कोटेचा
सदस्य

मा.सौ. ज्योती
सतिश संघवी
सदस्य

मा.डॉ.श्री. संदीप शांतीलाल
जैन
सदस्य

श्री सरस्वती विद्याप्रसारक मंडळ, भुसावळ
संस्था कार्यकारिणी सभासद

मा.सौ.निरंजना
हर्षवर्धन शहा
सदस्या

मा. श्री. नंदलाल
चंपालाल मंडलेचा
सदस्य

मा.श्री. निर्मलकुमार
लालचंद भटेवरा
सदस्य

मा. श्री. शिरीष
सुशिलकुमार नाहाटा
सदस्य

मा.श्री. महेंद्र
मोहनलाल चौरडिया
सदस्य

मा.डॉ.श्री. प्रकाश
कपुरचंदजी कोटेचा
सदस्य

मा. सौ. ललिता
महेंद्र चोरडिया
सदस्या

मा.श्री. प्रशांत
रमेशचंद्र नाहार
सदस्य

मा. श्री. प्रशांत
मोहनलाल अग्रवाल
सदस्य

मा.श्री.मोहनलाल
बन्सीलाल अग्रवाल
आयोजित सल्लागार

मा.श्री.जयंतीलाल
शांतीलाल मुराणा
आयोजित सल्लागार

कुशल नेतृत्व

प्राचार्या डॉ. मंगला साबद्रा

प्रा.वाय.डी.देसले
उपप्राचार्य

प्रा.डॉ.व्ही.एस.पाटील
उपप्राचार्य

प्रा.डॉ.सरोज शुकला
पर्यवेक्षक कनिष्ठ विभाग

श्री. अतुल जैन
प्र. कार्यालय अधीक्षक

कनिष्ठ महाविद्यालय प्राध्यापक वर्ग

वरिष्ठ महाविद्यालय प्राध्यापक वर्ग

शिक्षकेतर
कर्मचारी वर्ग

शिपाई
वर्ग

नियतकालिक
संपादक मंडळ

फाल्गुनचे पळस ओल्या
रक्त झडलेल्या फुलांचे
फाटक्या काळ्या भुईला
जहर ऋसलेल्या उन्हाचे

जे जिणे वर्षानुवर्षी
काळजी काळी पिकाला
पापण्यांच्या कातळाशी
खाल विझला पावसाळा

जरा अस्मान झुकले
स्वर मेंदीत भिजले
ऋसमळ्याच्या गर्दीत
डोळे पाऊल चुकले

अशी लखालखी बोर
अंगभर चंद्रकोर
ऋसमळ्याच्या गर्दीत
थोडे सांडले केशर

- ना.धों.महानोर

अनुक्रमणिका

मराठी विभाग

अ.क्र.	लेख/कवितेचे नाव	.	विद्यार्थीनीचे नांव
०१	दलितांचा भाग्यविधाता	लेख	कु. श्रद्धा भागेश्वर
०२	तहान	लेख	कु. जागृती बाळू डांबरे
०३	तू...तू... आहेस..!	कविता	कु. छाया गणेश नेवेस्कर
०४	निःशब्द	कविता	कु. छाया गणेश नेवेस्कर
०५	स्वातंत्र्योत्तर भारताची वैज्ञानिक प्रगती	लेख	कु. गवळी तब्बसुम इमाम
०६	डोळे	कविता	संकलन - ना.धो.महानोर
०७	आठवण	लेख	कु. दिपीशा रमाकांत केन्हाळकर
०८	आरसा	लेख	कु. ऐश्वर्या जवरे
०९	आई	कविता	कु. साक्षी इंगोले
१०	निसर्गकन्या बहिणाबाई चौधरी	लेख	कु. आम्रपाली गायकवाड
११	कवितेस कारण की...	कविता	कु. छाया गणेश नेवेस्कर
१२	स्त्री	कविता	कु. छाया गणेश नेवेस्कर
१३	जीवनाची सुख दुःखे	लेख	कु. विद्या गुरूचळ
१४	एका अंधाराची व्यथा	कविता	कु. छाया गणेश नेवेस्कर
१५	लगीन	लेख	कु. प्रणिता भालेराव
१६	महाराष्ट्रातील स्त्री रत्ने	लेख	कु. तेजल मोरे
१७	जबाबदारी	कविता	कु. छाया गणेश नेवेस्कर
१८	प्रेमाची किंमत	लेख	कु. धनश्री भोई

दलितांचा भाग्यविधाता

कु. श्रद्धा भागेश्वर
(द्वितीयवर्ष कला)

डॉ. भिमराव रामजी आंबेडकर मुळचे राहणारे महाराष्ट्रातले परंतु त्यांचा जन्म १४ एप्रिल १८९३ साली मध्यप्रदेश मधील महु या गावी झाला.

सन १९१३ मध्ये डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर पुढील शिक्षणासाठी अमेरिकेत गेले. तेथील कोलंबिया विद्यापीठात आपले नाव दाखल केले. त्यावेळी परदेशातही भारतीय क्रांतीकारकांच्या चळवळी चालू होत्या. त्या चळवळीचे सूत्र अमेरिकेत रहात असलेले लाला लजपतराय यांच्याकडे होते. लाला लजपतराय आणि प्रा. सेलौग्मन यांची बरीच ओळख होती. त्यामुळे आंबेडकरां-विषयी माहिती मिळवायला लालाजींना वेळ लागला नाही. तेव्हा लालाजींनी आंबेडकरांना आपल्या चळवळीत भाग घेण्यास सांगितले परंतु आंबेडकरांनी तो मोह टाळला कारण बडोद्याच्या सयाजीराव गायकवाड महाराजांकडून जी शिष्यवृत्ती मिळाली होती त्या शिष्यवृत्तीवर ते अमेरिकेत आले होते. महाराजांना दिलेले वचन न मोडता आपले शिक्षण पूर्ण करणे आपले कर्तव्य समजले. तेव्हा त्यांनी लालाजींना निश्चयाने पण नम्रपणे सांगितले -

आधी अध्ययन ... मग राजकारण !

आणि अध्ययन संपल्यावर ते खरच राजकारणात गेले.

डॉ. आंबेडकरांनी पाच सत्याग्रह केले.

- अमरावती येथील अंबादेवीच्या मंदिरात प्रवेश मिळावा म्हणून.
- नाशिक येथील काळाराम मंदिरात प्रवेश मिळावा म्हणून.
- मुखेडचा पांडवप्रताप आम्हालाही ऐकु घावा म्हणून.
- महाड येथील चवदार तळ्याचे पाणी अस्पृश्यांना भरता यावे म्हणून.
- पुणे येथील पार्वती देवीचे दर्शन घेण्यासाठी

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी धर्मपरिवर्तनाची घोषणा केली तेव्हा त्यांना आणि त्यांच्या अनुयायांना कोणता धर्म स्विकारावा ही अडचण होती. बाबासाहेबांनी सगळ्या धर्मांना ठोक वाजवून पाहिले. बाबासाहेब मुसलमान बनायचा निर्णय घेऊ शकले असते परंतु त्यांनी

जर मुसलमान बनायचा निर्णय घेतला असता तर आज हिंदुस्थानच्या प्रत्येक राज्यात एक पाकिस्तान निर्माण झाला असता. ते ख्रिश्चन बनायचा निर्णय घेऊ शकले असते परंतु ते ख्रिश्चन बनले असते तर आज हिंदुस्थान मधून ब्रिटीश शासनाचे पाय काढणे कठीण झाले असते. नंतर आंबेडकर थोडे सिख धर्माकडे वळले कारण सिख धर्म एक अवैदिक परंपरा मानली जात होती. नंतर त्यांना असे आढळून आले की सिख धर्मामध्ये ही शिवाशिवाला स्थान होते. उच्च निच असा भेदभाव मानत होते. म्हणून आंबेडकर त्या धर्माविषयी नाराज होते.

बाबासाहेबांना असा धर्म पाहिजे होता की, जो भारतीय असला पाहिजे, त्याचबरोबर त्यात वर्णभेद नसावा कारण आंबेडकर जो धर्म स्विकारतील तोच धर्म त्यांचे असंख्य अनुयायी स्विकारणार होते. शेवटी विशाल, विश्वव्यापी धर्म म्हणजे 'बौद्ध धर्म' बाबासाहेबांनी स्विकारला.

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी भारताच्या कान्या कोपऱ्यात फिरून दोन वर्षे अकरा महिने एकवीस दिवसामध्ये भारतीय लोकशाहीला पेलवेल अशी घटना लिहिली. त्यात बाबासाहेबांनी प्रत्येकाला अनेक स्वातंत्रे दिली. त्या स्वातंत्र्याचा वापर आपण करत आहोत.

भारतात प्राचीन काळापासून राहणारी जमात म्हणजे आदीवासी. या आदिवासी लोकांना सार्वजनिक विहिरींवर पाणी भरू दिले जात नसे, मंदिरात जाऊ दिले जात नसे, इतकेच नव्हे तर त्यांना रस्त्याने जायचे असते तर कमरेला झाडू बांधून जायचे म्हणजे त्या लोकांची पावले पुसली जायची म्हणून शिवागळ, शाळेतही गुरूजी दुरून छडी फेकून मारत. पाणी प्यायचे झाल्यास शाळेचा शिपाई पाणी दुरून हाताच्या ओंजळीत टाकत असे. ह्या सर्व गोष्टी डॉ. आंबेडकरांनी कायद्याने दूर केल्या.

असा हा दलितांचा भाग्यविधाता ०६ डिसेंबर १९५६ मध्ये परिनिर्वाणास पोहोचला. अशा ह्या दलितांच्या भाग्यविधात्याला माझा शतशः प्रणाम.

तुमचे व्यक्तिमत्त्व मीठासारखे बनवा,
तुमची उपस्थिती माहित नसली तरी अनुपस्थिती जाणवली पाहिजे.

तहान

-सदानंद देशमुख

कु. जागृती बाळू डांबरे
(T.Y.B.Sc.(Chem.))

प्रा. डॉ. सदानंद देशमुख यांची **तहान** ही साधारणतः २०५ पानांची कादंबरी. नावाप्रमाणे **पाण्याचे दुर्भिक्ष्य** केंद्रस्थानी ठेवणारी ही कथा. एकाच गावच्या छोट्या कॅनव्हासवर उलगडणारी पण सगळ्या रंगाच्या छटा वाचकाच्या मनावर बिंबवणारी. एक अतिशय साध्या ग्रामीण भागातील चौकोनी कुणबी कुटुंबाच्या अवतीभवती फिरणारी ही कथा. यात नात्यांची गुंतवणूक नाही, पण विचारांचं द्र्ढ आहे. भ्रमसाठ व्यक्तिचित्र नाहीत, मोजकीच आहेत, पण व्यावहारिक आहेत, ती व्यवस्थित वाचकाच्या मनावर ठसतात. कथानक वाचकाला आपल्यात खोल-खोल सामावून घेत अपेक्षित वळण घेऊ लागताच अनपेक्षित वळणावर आणुन सोडते. पुढे काय? हा प्रश्न त्याला भेडसावत राहताना कादंबरी संपते.

या अर्थानं ही एक अपारंपारिक कादंबरी आहे, पण ती प्रश्न मनात ठेवून जाते. कदाचित यातच या कादंबरीचं साफल्य आहे. तो प्रश्न असा- कॅनोनायझेशन नेमकं कशाचं? जुन्याचं का नव्याचं, वर्षानुवर्ष तरलेल्या शहाणपणाचं, का हुंडडणाऱ्या अल्लडपणाचं, हे ठरवण्याची ही वेळ.

या कादंबरीची भाषा कुठेही आपल्या ग्रामीण बोली पोत सोडत नाही, हे लेखकांचं वैशिष्ट्य आहे. त्यामुळे पूर्ण कथा एकसंघ असल्याचं जाणवतं. उगाच वाचकाला एकदा भाषेचं वळण कळल्यावर उत्साही होता येत नाहीत, नाही तर मध्येच जर प्राध्यापकी प्रमाण भाषा वापरली असती, तर हा अस्सलपणा कमी झाला असता.

कथा-कादंबरीकार सदानंद देशमुख यांची **तहान** ही कादंबरी २४-२५ वर्षांपूर्वीची. तिचं आजच्या दृष्टीकोनातून केलेलं हे वाचन...

एका गावातलं एक कुणबी चौकोनी कुटुंब प्रमुख राघोजी शेवाळे, बायको रामकोर, मुलगा बबन आणि मुलगी वर्षा. गावातल्या विहिरी आटल्या दुष्काळ पडला तसं पाण्यासाठी गावकऱ्यांची वणवण वाढली. त्यात बबनला पैसे कमवण्याची संधी दिसली. गावापासुन चार किलोमीटरवर गारमाळात विहिरीला भरपूर पाणी होतं. पण

पाणी घेऊन वर येतांना एकमेव रस्त्यावर लागणारा पिराचा चढ भल्याभल्यांना धापा टाकायला लावत होता, तिथं बैल पाणी घेऊन तो चढून येणं अशक्य होतं, पण बबनचे बैल त्याच्या बापानं निगुतीनं सांभाळले होते. दोन्ही बैल उमदे हत्तीसारखे दिसायचे. त्याने तात्काळ आपली तगडी बैलजोडी याकामी जुंपली. पिराच्या चढाखालील विहिरीतून पाणी शेंदून पाण्याचा धंदा सुरू केला. सगळे त्याच्या पाण्यासाठी रंगा धरू लागले, कारण त्या चढाखालून पाणी वाहून आणायचं धाडस अन्य कोणाच्या बैलजोडीत नव्हतं. बबनला रोज मिळणारा, हाती खेळणारा पैसा हेच सर्वस्व वाटू लागले. त्याच्या पैशावर घरात टी.व्ही. सोन्याची पोत, रोजचं चांगलं जेवण येतंय, हे पाहून त्याची आई रामकोर त्याचीच बाजू लावून धरू लागली. बहिण वर्षा पण पाठीशी उभी राहू लागली आणि आपल्या बैलांना पाणी वाहून खंगून जाताना पाहून राघोजी मनाच्या खोल-खोल विहिरीच्या तळ खंगाळू चुळूकभर उमेद शोधत राहिला.

बबनाचा धंदा जोरात असतांना तो गावातील लोकांच्या डोळ्यात खुपू लागतो, बबनचं काही लोकांकडून ब्लॉकमेलिंग सुरू होतं. त्या दरम्यान बबनने बैलजोडीकडे आणि बापाच्या सल्ल्याकडे दुर्लक्ष केलेलं असतं, त्यामुळे ज्यांच्या जीवावर तो पाण्याचा पैसा ओढून आणतो, ते आधीचे उमदे बैलच आता सापळे होऊन जातात. त्याने अधिक ड्रम्स वाहता यावेत म्हणुन नव्याने केलेल्या रबरी टायरच्या लोखंडी गाडीला ते खेचू शकत नाहीत. बाजूच्या गावात आग लागते त्यामुळे मोठे सरकारी अधिकारी आणि राजनेते त्यागावात भेट देऊन परतताना या गावातील लोक **पाणी मोर्चा** काढतात, त्यात हाणामारी होते, राघोजीच्या पायाला जबर मार लागतो, फ्रॅक्चर होते. बबनचा खर्च वाढतो, आमदनी कमी होते. कारण मोर्चाच्या नंतर गावात सरकारी टॅक्स सुरू होतात म्हणुन बबनच्या पाण्याची मागणी कमी होते आणि त्याचे ग्राहक कमी होतात.

जखमी राघोजी आपल्या मरणासन्न बैलांकडे पाहत डोळे मिटत असता त्याला वाईट स्वप्न दिसते,

प्रत्येकाने आपल्या चुकांना दिलेलं नाव म्हणजे अनुभव

तहानेने व्याकूळ तो, बायको आणि बैल कोरड्या घशाने कुठेतरी आत खोल-खोल पाण्याच्या आशेने खेचले जातात आणि इतक्यात लचावणाऱ्या कावळ्यांचा कावऱऱ्या कावऱऱ्या आवाज व्यापून राहतो. अशा संज्ञा-प्रवाहात कादंबरी संपते, पण तोपर्यंत वाचक त्यात फार खोल-खोल गेलेला असतो.

पाणी टंचाईच्या भयानक दिवसांत केवळ मानवी जीवनच होरपळून निघत नाही तर या ग्रामीण जीवनाचा अविभाज्य घटक असणारे शिवार-शेते, गुरे-ढोरे, पशुपक्षी व प्राणी यांनाही या अभावग्रस्त परिस्थितीची फार मोठ्या प्रमाणात झळ पोहोचते.

पैसा हेच सर्वस्व मानून माणूस नीतिमत्ता विसरत चालला आहे. चंगळवादाच्या मागे लागून साधे जगणे अवघड करून बसला आहे. या उपभोक्तावादाचं वाढतं ओझं आता त्याला पेलवनासं झालं आहे. त्यात विकासाच्या नावाखाली त्याच्या तोंडाला प्रशासनिक आणि राजकीय यंत्रणांकडून पानं पुसली जाता आहेत आणि त्याला भाकरी पुसवणारा जमिनीचा भेगाळलेला तृषार्त तुकडा एक गर्तसारखा खोल होऊन त्यालाच आपल्यात सामावू पाहात आहे, हे सगळं चित्र ही कादंबरी पुढे ठेवते. आपल्या देशात स्वातंत्र्यानंतर पंचाहत्तर वर्ष पूर्ण होऊनही अजुन भयाण वास्तवफेर धरून आहे याची जाणीव गडद होत राहते, ग्रामीण भागातील आजचे हे वास्तव अनुभवण्यासाठी **तहान** ही मुळातून वाचावी अशी साहित्यकृती आहे.

तू...तू आहेस..!

छाया गणेश नेवेरकर
-प्रथम वर्ष (कला)

तुला नाही जाता येत
एकाच रस्त्याच्या मागे
तुला हवं असतं ते
सततचं वेगळपण...
एकच रंग, एकच पॅटर्न
नाही भावत तुला,
तुला हवी असते रंगसंगती...
मनाची बोली आणि सहजता
तू हास्याच्या उंच टोका वरून
बिनधास्त उडी घेतोस
उदासिनतेच्या खोल दरीत...
तु खुप खुप तुटतोस
गोंधडतोस, भांबावतोस, पण...
पण तुला स्वतःला सावरणंही
अचुक जमतं.
तू ना वेगळाच
रसायन आहेस...
सांडून वाया जावू नकोस.

निःशब्द

छाया गणेश नेवेरकर
-प्रथम वर्ष (कला)

बहरलेली ती फुलराणी आज अचानक कोमेजली फुललेली ती फुलराणी आज

डोळ्यात पाणी घेऊन बसली
मनात काय चालले आहे कळेनासे झाले कोणाशी बोलावे समजेनासे झाले

भावनांना शब्द अपुरेसे पडले मनातले अश्रु डोळ्यात साठले
धूसमट होत होती तिच्या मनाची विचारांच्या खेळ्यात नाही राहिली ती स्वतःच्याच मनाची

विचारांनी हिरावला मनाचा ताबा आठवणींनी हिरावला आभास प्रेमाचा.

चुका टाळण्याचा इकमेव मार्ग म्हणजे अनुभव मिळवणं.
अनुभव मिळवण्याचा इकमेव मार्ग चूक करणं...

स्वातंत्र्योत्तर भारताची वैज्ञानिक प्रगती

कु. गवळी तब्बसुम इमाम (SY.B.Comm.)

“अंधपणाची टाका पोथी, भविष्य आपल्या हाती रे,
विज्ञानाचे युग हे आले, चला स्वागता सामोरे।”

विज्ञानाने माणसाला शारीरिक, सामाजिक आणि आत्मिक अशा तिन्ही शक्ती प्रदान केल्या आहेत. विज्ञानाची गौरवगाथा गाण्यासाठी कालिदासा सारख्या महाकवींचीही प्रतिभा कुंठीत व्हावी असा अद्भूत चमत्कार विज्ञानाने घडवून आणला आहे. सिंहाची झोप आणि वाघाची नळे नसलेला, गरूडाची भरारी आणि हत्तीचे बळ नसलेला, दुर्बळ मानव विज्ञानामुळे सर्व प्राण्यांचा सम्राट बनला आहे. अशा या वैज्ञानिक क्षेत्रात प्रगती करणारा आपला भारत !

स्वातंत्र्योत्तर भारताने अनेक क्षेत्रात प्रगती साधली. ती प्रगती मग सामाजिक, आर्थिक, राजकीय, शैक्षणिक, कला, क्रीडा, चित्रपट, औद्योगिकरण, कृषिक्षेत्र असे एक ना अनेक क्षेत्रात प्रगती केली. त्यात विज्ञान क्षेत्रात भारताने नैत्रदिपक प्रगती साधली आहे. ग्रहांची दिशा योग्य नाही असे सांगून ग्रह पुजा ज्या देशात केली जायची आज तो देश मंगळ ग्रहापर्यंत पोहचणारा पहिला देश म्हणजे भारत.

भारताचे हे वैज्ञानिक क्षेत्रातले यश एकाएकी एका दिवसात किंवा या एका प्रकल्पात झाले असे नाही. याची पायाभरणी भारत स्वातंत्र झाला तेव्हापासून झाली आहे. विज्ञाननिष्ठ बलशाली भारत घडविणे हे भारताचे पहिले पंतप्रधान पंडित जवाहरलाल नेहरू यांचे स्वप्न होते. अनेक जाती धर्म, प्रांत, पंथ, भाषा या भिन्न घटकांनी भारतीय समाज घडलेला आहे. जोडीला पराकोटीचे अज्ञान दारिद्र्य होतेच. या पार्श्वभूमीवर भारताला प्रगतीच्या मार्गावर नेणे हे आव्हान होते. नेहरू आणि त्या वेळेचे अन्य भारतीय नेते यांनी हे आव्हान पेलले आणि पराकोटीचे प्रयत्न करून भारताने वैज्ञानिक प्रगती घडवून आणली.

देशाची वैज्ञानिक प्रगती फक्त प्रयोगशाळेस प्रयोग करून साध्य होत नाही, त्यासाठी सर्व जनतेमध्ये विज्ञाननिष्ठ मनोभूमिका तयार होणे आवश्यक असते. याबाबत डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी फार मोलाची

कामगिरी पार पाडली. विज्ञानाला मोठा अडथळा असतो तो जात, धर्म, भाषा, प्रांत इत्यादी बाबतचा दुराभिमान आणि अज्ञान यासारख्या सर्व अडचणींना पार करणारा समाज घडवणारी राज्यघटना डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी तयार केली. पंडित जवाहरलाल नेहरूंनी उच्च तंत्रवैज्ञानिक शिक्षण देणाऱ्या आयआयटी ची स्थापना १९५० मध्ये केली. आज विज्ञानाच्या युगात आयआयटी मधून बाहेर पडलेले तरुण भारताचे नाव उंचवताना दिसत आहे. आयआयटी ही विज्ञान शिक्षणातील जगभर आदर्श संस्था मानली जाते.

विज्ञानाने आणि वैज्ञानिकांनी मानवी जीवनाचे असे एकही क्षेत्रे शिल्लक ठेवलेले नाही. जेथे विज्ञानाचा चमत्कार झालेला नाही. सकाळी उठल्यापासून तर रात्री झोपेपर्यंत संपूर्ण जीवन विज्ञानाने सोपे केले आहे. ऐवढेच न्हवे तर स्वतंत्र झाल्यानंतर सुद्धा उपासमारीत जगणारा भारत आज अन्न धान्याच्या बाबतीत स्वयंपूर्ण झाला आहे. इतक्यावरच भारत थांबला नाही तर आज सान्या जगाची तहानभूक भागवण्यासाठी धान्य इतर देशांना निर्यात करतो. रोगांपासून पिकांचे रक्षण करणे, अन्न पदार्थ टिकवणे, फळे पिकवण्याच्या प्रक्रियेवर नियंत्रण मिळवणे, अन्नधान्याच्या नवनवीन जाती शोधून काढणे, कमी जास्त पिक काढणे, शेतीसाठी प्रगत तंत्रज्ञानाचा वापर करणे यांसारख्या अनेक बाबतीत भारतीय वैज्ञानिकांनी नैत्रदिपक प्रगती साधली. विज्ञानाची कास धरून हरितक्रांती केली. आज या दिवसांदिवस प्रगती साधून पुढे स्वतः जाणारा भारतातील युवक रोजगार शोधत नसून रोजगार प्रदान करणारा बनला आहे. आज भारतात अनेक startup सारखे कार्यक्रम राबवतांना आपल्याला दिसत आहे. आज नासा (NASA) मध्ये काय करणाने ४०% वैज्ञानिक आपले भारतीय आहे.

आज जहाज बांधणी, रॉकेट्स, उपग्रह इत्यादींच्या निर्मितीत भारत अग्रेसर आहे. भारतीय सैन्याला लागणाऱ्या नव्या प्रकारच्या तोफा, रडारयंत्रे, विमाने आदी साहित्य आता आपण भारतातच बनवतो. क्षेपणास्त्रांच्या बाबतीतही भारत पुढारलेला आहे. उर्जेच्या क्षेत्रात आपली

निवडलेला रस्ताच सुंदर असेल तर थकून जाण्याचा प्रश्नच येत नाही,
अले सोबत कुणी असो वा नसो.

कौतुकास्पद आहे. नद्यांचे पाणी अडवून त्याचा उपयोग आणण्यासाठी सौर ऊर्जा, पवनचक्की, औष्णीक विद्युत आणि अणुविद्युत इत्यादी बाबी ऊर्जेच्या क्षेत्रातील आपली प्रगती झाली आहे.

कृत्रिम उपग्रहांच्या बाबतीत आपण अनेक देशांशी स्पर्धा करित आहोत. भास्कर, अॅपल, इन्संट, रोहिणी असे उपग्रह आपण यशस्वीपणे आकाशात पाठवले आणि याचा परिणाम असा झाला की, आपली दूरसंचार व्यवस्था अत्यंत सुदृढ झाली. हे सर्व विज्ञानाच्या प्रगतीनेच साध्य झाले.

आपण केवळ इतकीच प्रगती केली नाही तर वैद्यकीय क्षेत्रात झालेल्या प्रगतीने तर जगाचे डोळेच दिपून गेले आहेत. आजचे विज्ञान ब्रह्मा, विष्णु आणि महेशालाच आव्हान देत आहे. कृत्रिम गर्भधारणेतून टेस्ट ट्युब बेबी उत्पन्न करून त्याने ब्रम्हाला ललकारले आहे.

मोठ-मोठे उद्योगधंदे उघडून लाखो लोकांना रोजगार पुरवून विष्णुला त्याने आव्हान दिले तर सर्व नाशासाठी अणुबाँबची निर्मिती करून त्याने शिवालाही चकित करून टाकले.

अलादीनच्या दिव्याप्रमाणे सर्व वैभव, ऐश्वर्य मनुष्याला देण्यासाठी विज्ञान उभे आहे. हवामानाचा पूर्वअंदाज लावणे, अवकाशातील दीर्घकालीन वास्तव पृथ्वीचे निरीक्षण या बाबतीत भारताने आश्चर्यचकित प्रगती केली.

भारताला संशोधनासाठी व माहिती तंत्रज्ञानाच्या विकासासाठी महासंगणकाची गरज होती. अमेरिकेने याबाबत मदत करण्यास साफ नाकार दिला. तेव्हा ईर्षला पेटून भारतीय शास्त्रज्ञांनी डॉ. विजय भाटकर यांच्या नेतृत्वाखाली १९९८ साली परम १०००० हा महासंगणक तयार केला. त्यानंतर परमपद्म हा दुसरा संगणक तयार केला. तो परमपेक्षा दहापट शक्तिशाली आहे. आता आपण जगातल्या अन्य देशांना महासंगणक पुरवतो. २००३ साली आपल्या शास्त्रज्ञांनी तळहाता ऐवढा आहे असा संगणक खिशात मावणारा सिम्पुटर हा संगणक निर्माण केला. तो आता भारतभर लोकप्रिय ठरला आहे. आज या घडीला माहिती तंत्रज्ञान क्षेत्रातले आपले शास्त्रज्ञ जगभर अधिराज्य गाजवत आहे.

टेलिफोनसारख्या सोयीमुळे जगातल्या कोणत्याही कोपऱ्याशी संपर्क साधता येतो. आज भारतात बसून विदेशात कंपनी चालवणे अतिशय सोपे झाले. कोरोनासारख्या महामारीत सर्व काही ठप्प झालं होतं. पण विज्ञानामुळे या महामारीला तोंड देता आले. या रोगराईवर आपण विजय प्राप्त केला.

वैज्ञानिक प्रगतीमुळे बँक व्यवहार, प्रवास, खरेदी-विक्री, शासकीय व्यवहार यांच्यात क्रांती झाली आहे. केवळ पक्षीच नव्हे तर आज माणुस सुद्धा गगन भरारी घेऊ शकत आहे. हे विज्ञानामुळेच शक्य झाले.

विज्ञानामुळे आज भारत महासत्ता होण्याचा वाटेवर आहे. आज संपूर्ण जग जवळ आले आहे हे विज्ञानामुळेच शक्य झाले आणि म्हणून,

“अक्षर शिकूनी, ज्ञान मिळूनी
घडवूया नूतन सृष्टी
विज्ञानाचे पंख लावूनी
श्रद्धेला देऊ हष्टी ।”

* संदर्भ *

१. लक्ष्मी नारायण कोळी : रिसर्च मैथडोलॉजी, वाय.के.पब्लिशर, आग्रा
२. श्री. हसन जावेद खान : सायन्स रिपोर्टर

डोळे

(संकलन)

डोळे भलतेच बोलके
शब्दांआधी बोलू येती
तिचे मोरणीचे मळ
अंग आषाढभरती

काही बोलू नये तिशी
नुसते डोळ्यांशी बुडावे
आणि बेसावधपणी
उभे आभाळ झेलावे

- ना.धो. महानोर

आठवण

कु. दिपाशा रमाकांत केन्हाळकर
(प्रथमवर्ष कला)

आठवण! तुम्हाला येते कां हो कधी कुणाची? आहो म्हणजे मी..... आता तुम्ही विचाराल, आठवण म्हणजे काय? कारण काहींच्या मते, मी म्हणेल विसर पडतो त्याच गोष्टीची आठवण येते, तर मी म्हणेल असे काही नाहीए...आठवण आठवणीतल्या व्यक्तींची येते आपल्या माणसांची... मग तो कोणीही असेल. आई-वडिल, भाऊ-बहीण, मित्र-मैत्रिण अगदी प्रियकर-प्रेयसीचीही बरोबर नां? तसं आठवण म्हणजे काय? हे सांगणं थोड कठीणच नाही कां? कारण जे अनुभवातुन जाणवतं ते शब्दात मांडणं अवघडच.

आठवणींचा अनुभव प्रत्येकाला असतो. हे मात्र अगदी ठामपणे म्हणेल. एखादा तरी दिवस असा उगवतो की, ज्या दिवशी आपल्याला आपल्या जवळच्या व्यक्तीची खूप-खूप आठवण येते. मग ती व्यक्ति नेहमी जवळ असणारी असेल तरीही काही वेळापूर्वीच भेटलेली ती व्यक्ति पण असं वाटतं जणू बऱ्याच दिवसांपासून भेटलोच नाही जणू काय अवस्था होते आपली तेव्हा? आपल्या मनाची स्थिती आठवली तरी भावूक व्हायला होतं.

कधी-कधी तर प्रश्न पडतो का येतो आपल्याला एवढी आवठण? कारण कदाचित ती व्यक्ति आपल्या जीवनातील एक अशी व्यक्ति असते की, तिच्याजवळ आपण सुखादुःखाच्या अशा मनातील सर्व गोष्टी, विचार बोलून, वाटून मन मोकळं करीत असतो. म्हणजे जीवनातील एक अविभाज्य घटक बनलेली ती व्यक्ति आपलं मनचं...मग तिची आठवण नाही येणार? जेव्हा जेव्हा आपल्याला खूप बोलावसं वाटतं, कोणाला तरी खूप काही सांगावसं वाटतं, आपलं दुःख मोकळं करावसं वाटतं, आपला आनंद वाटून घ्यावसा वाटतो, तेव्हा त्या क्षणी आठवण येणं स्वाभाविकच आहे नाही कां? अशा वेळी काय करावं अन् काय नाही ते सूचतच नाही. कोणत्याच कामात लक्ष लागेनासं होतं. त्यावेळी आपल्या अवती भोवती इतकी माणसं असतात पण त्यांच्याशी बोलावसं असतं. तीच हवी असते. असं का? या प्रश्नाचं उत्तर देताच येत नाही. उत्तर असेल तर एकच आठवण बस! मग फार निराशापण, ते केव्हाच त्या व्यक्तीपर्यंत जाऊन पोहचलेलं

असतं. पण मनात नाही नाही ते विचार गोधळ घालतात. वाटतं आपल्याला एवढी आठवण येते, त्या व्यक्तीला कधी येत असेल का आपली आठवण? पण हा क्षणिक विचार. कारण मैत्री, कर्तव्य, प्रेम यासारख्या नात्यांमध्ये स्वार्थ, तिरस्कार, सूड या गोष्टींना स्थानच नसते असते फक्त आपलेपणा आणि आठवण. आठवण येते म्हणजे नक्की काय होतं निश्चित सांगता येणार नाही पण एवढं नक्की की ती व्यक्ति समोर दिसू लागते. ती जवळ असावी असं वाटतं. कधी कधी त्या व्यक्तिसमोर घालवलेले क्षण आठवतात. मग स्वतःशीच खुदकन हसणं तर कधी नकळत भरून आलेले डोळे यातच उमटते ती काळजीची छटा अनेक प्रश्नांच्या रूपात. वाटतं तडकन जाऊन भेटावं किंवा तिला आपल्या जवळ घेऊन यावं आणि परत कधी नजरेआड होऊ देऊ नये. पण ते शक्य नसतं. अशा वेळी एकाच गोष्टीचा आधार नसतो फोन. पण तो ही कधी साथ देत नाही. एवढं सगळं होऊन शेवटी एक प्रश्न हमखास पडेल खरच आठवण येणं योग्य की अयोग्य? कारण काही आठवणी चेहरा फुलवणाऱ्या असतात तर काही मनाला जाळणाऱ्या. पण आठवण शेवटी वाईटच. कारण आठवण म्हणजे भूतकाळ घडून गेलेला आणि कधीही न परतणारा भूतकाळ. मग हे वाईट नाही तर काय? अर्थात आपण कितीही म्हटलं तरी आठवण येणं बंद होत नाहीच. सासरी गेलेल्या मुलीला आई-वडिलांची आठवण येणारच, आपले सर्वस्व मानणाऱ्या प्रियकर प्रियसी एकमेकांना आठवणारच, आणि अचानक स्वप्नातून जागे होऊन वास्तवाच्या आगीत पडलेल्या मित्र-मैत्रिणींना एकमेकांची आठवण नाही येणार तर नवलच! हे सर्व म्हणजे आठवण. आपण थांबवू शकणार नाहीच आपण फक्त आठवण आणि तिच्या रूपातल्या आपण व्यक्तींना जपणं एवढं मात्र करू शकतो.

शेवटी इतकच-

दिवसांमागून दिवस जातील, क्षणामागून क्षण.
वास्तवात साथ देण्याला, उरते फक्त आठवण,
फक्त आठवण!

प्रेमात खूप भांडण होतात पण खरस त्रास फक्त त्याचं व्यक्तीला होतो...
ज्याला त्या नात्याची जास्त गरज असते..!

आरसा

कु. ऐश्वर्या जवरे
(प्रथमवर्ष कला)

आरसा हा मनुष्यप्राण्याला मिळालेले वरदान आहे. वरदान म्हणजे श्रेष्ठदान. वरदान कधी परमेश्वर आपणहून माणसास देतो तर कधी माणूस ते मिळवतो. आरसा हे माणसाने असेच मिळवलेले श्रेष्ठदान आहे. बराच शोध करून व पुस्तके चाळूनही आरसा कोणत्या शास्त्रज्ञाने व केव्हा तयार केला हे मात्र कोणासही समजू शकले नाही. पण चंद्राचा हट्ट करणारा राम, आरशात त्याला चंद्र दाखवणारी कौसल्या माता आपल्या सर्वांनाच माहित आहे. म्हणजेच आरसा ही अतिपुरातन वस्तू आहे.

निटनेटके राहणे, स्वतः सुंदर दिसणे या मानवाच्या मुलभूत प्रवृत्ती आहेत. त्यातूनच आपण स्वतः कसे दिसतो. आपल्याला जास्तीज-जास्त चांगले कसे दिसता येईल या विचारातूनच आरशाचा जन्म झाला आहे.

आरसा आपण जसे असू तसे आपले प्रतिबिंब आपल्याला दाखवितो. प्रत्येकजण बाहेर जातांना आठवणीने आरशात डोकावतो. सगळे काही ठीक असल्याचा पुरावा दिला की मगच बाहेर पडतो. आपल्या व्यवस्थितपणाची, स्वच्छतेची ग्वाही देणारा हा आरसा एक वरदान नाही का? दुसरे न सांगताही आपल्याला आपल्या गबाळपणाची, अस्वच्छतेची जाणीव आरसाच करून देतो. आरसा आपल्याला विविध फॅशन निर्माण करायला प्रवृत्त करतो.

माणूस आहे तेथे आरसा आहेच. माणूस देवाचे दर्शन घेण्यास विसरेल पण आरशाचे दर्शन घेण्यास चुकत नाही. देवापेक्षाही आरसा माणसाला प्रियदर्शनी बनला आहे. आरशाचे निवासस्थान हे फक्त घरच न राहता तो आता दुकानात, पानपट्टीवर, बाथरूममध्ये, पर्समध्ये, श्रृंगार पेटीत एवढेच काय पण किल्ल्यांच्या जुडग्यातही आढळून येतो.

आरसा आपल्याला बरेच काही शिकवतो. आरशाला थोडीशीही घाण लागली तर त्यात प्रतिबिंब स्वच्छ दिसत नाही. आरसा नेहमी स्वच्छ निर्मळ असतो. आपणही स्वच्छ राहायला पाहिजे. मनाला मळविणारे मोह, मत्सर, दोष टाकून मन स्वच्छ आणि निर्मळ बनवा असेच आरसा सांगतो.

आता तोच आरसा आपल्या सर्वांचा सखा बनला. नेहमीच आपल्या मनाचे गुण आपण आरशाला सांगतो. आनंदात आपण आरशात पाहून हसतो. तर दुःखात आपण आरशात पाहून रडतो. आरसा हाच सुखात आणि दुःखात साथ देणारा आपला एकमेव मित्र आहे. म्हणून आरसा हे माणसाला मिळालेले एक महान वरदान आहे.

आई

आक्षी इंगोले
-द्वितीय वर्ष (कला)

हास्याच्या गुलालात अश्रुचे पाणी मिसळून जीने घराला शोभा आणली ती... आई
मनुष्य संकटसमयी किंवा अखेरच्या प्रवासाला निघतांना करुण स्वराने पुकारतो ती... आई
मानवाला जन्म देते व त्याचे बालपण फुलवते ती... आई
जिच्या हातावर, कर्तृत्वावर व भावनेवर घर धडधाकट उभे राहते ती... आई
जन्मापासून मृत्युपर्यंत आपल्या जीवनाच्या
आठवणी ज्या सुंदर जागी साठवून ठेवते ती... आई
डोळ्यातील रागाचे, पाठीमागे वात्सल्याचे सागर उचबळतात ती... आई
जे दोन स्वर, जी दोन अक्षरे, जो एक शब्द आहे पण,
ज्या दोन अक्षरांच्या इवल्याश्या जागेत सारे विश्व साठविले आहे ती... आई

* लागलेली भूक * नसलेला पैसा * तुटलेले मन आणि * मिळालेली वागणुक
ते शिकवते जे कुठलीच डिग्री शिकवत नाही.....

निसर्गकव्या बहिणाबाई नथुजी चौधरी

कु. अम्रपाली गायकवाड
(प्रथमवर्ष कला)

एखाद्या देशात मोहरांचा हंडा अचानक सापडावा तसा बहिणाबाईंच्या काव्याचा शोध महाराष्ट्राला लागलेला आहे. विशेषतः खानदेशाला लाभलेले एक फार मोठे वरदान म्हणजे बहिणाबाई.

बहिणाबाईंचा जन्म जळगावातील असोदा या गावी ऊखाजी महाराजांच्या घरी झाला. चालीरीतीप्रमाणे वयाच्या तेराव्या वर्षी त्यांचे लग्न नथुजी चौधरी यांच्याशी झाले. बहिणाबाईंनी शाळेचे तोंड पाहिले नाही. त्यांना लिहता येत नव्हते नी वाचताही येत नव्हते. १९१० ची घटना नथुजी अकरमात वारले वयाची तिसी उलटण्याच्या आतच. त्या विधवा झाल्या तेव्हा त्यांच्या पदरात दोन मुले होती १-ओंकार २-सोपानदेव. सोपानदेव हे महाराष्ट्राचे लाडके कवी होते. येथूनच त्या कविता गाऊ लागल्या की काय असे वाटते. ग्रामीण निरीक्षण स्त्रिला हे सारे कसे अजमावता आले याविषयी फार मोठा पेच प्रश्न सर्वांना पडला.

प्रतिभा हे कविला लाभलेले निसर्गाचे देणे आहे. ते त्याच्याबरोबरच जन्माला यावे लागते. यत्नाचा किंवा विद्येचा त्याच्याशी काही संबंध नाही. कोकीळेने तोंड उघडले की संगीत आपोआप वाहू लागते. प्राजक्ताची कळी उमलली की सुगंधाचेच निश्वास टाकू लागते. डोंगराच्या कपारीआडून जस एखादा झरा उचंबळत असतो तसे काव्य एक सारखे त्याच्या हृदयातून उसळ्या घेत असते. त्या निराधार होत्या पण अशिक्षित नव्हत्या त्या विद्येसंबंध म्हणतात-

माझी माय नवोवती
मला शिकविते बोली
लेक बहिणाच्या मनी
कीति गुपीत पेवती

प्रत्येक स्त्रीला माहेर प्रिय असते. कौतुक असते माहेरची प्रत्येक गोष्ट स्त्रिला प्रिय असते. याला बहिणाबाई सुद्धा अपवाद नाहीत. माहेरची वाट कितीही अडचणीची असली तरी प्रत्येक स्त्रिला ती सुखविलासी वाटते. उदा.

लागे पायाला चटके, वेवता तापीवनी लाल
माझ्या माहेरची वाट माले मखमल

ऐन तारूण्यात सौभाग्य गमविले असतांना त्या प्रतिक्रिया करतात-

लपे कवमाची वेव्हा,
माझ्या कुंकवाच्या खाली
पुसोनीया गेल कुंकू,
वेव्हा ऊघडी पडली

असे वैधत्वाचे हृदयभेदक करूणकाव्य तिच्या मूखातून प्रकट होते. तिचे काव्य सामाजिक आहे असे कोण म्हणेल? हे सारे बहिणाबाई निसर्गाच्या सानिध्यात शिकल्या. निसर्ग त्यांच्यातील सुप्त काव्य जागृत करीत होता. निसर्गावर त्यांचे प्रेम होते. निसर्ग हा माणसाचा मित्र व गुरू त्या मानीत. निसर्गातच त्यांनी विचार आणि कल्पना वाचल्या. निसर्गामुळेच त्या हे सारे हृदयात साठवून व मुखातून गाऊन देऊ शकल्या. बहिणाबाई निसर्गाच्या सानिध्यात राहून खऱ्या अर्थाने साक्षर झाल्या. त्याचप्रमाणे त्या माणसांच्या शाळेत सुद्धा शिकल्या. शाळेत जातांना त्या बाया-माणसांशी गप्पागोष्टी करीत. सकाळ संध्याकाळ त्या मंदिरात जात कथा, प्रवचने, किर्तने ऐकत. त्यामुळे त्या बहुश्रुत झाल्या. विधाताचे व रामाचे मंदीर ह्याच माझ्या शाळा असे त्या म्हणत. त्यांच्या खानदेशी काव्यातील जीवनाभूव खरा आहे. म्हणून त्यांचे काव्य उत्साही व रसरशीत वाटते.

बिया टवावे भुईत, सर्वे कौंभ आले वऱ्हे
बहवले शेत जव्ने, अंगाववती शहावे
आपल्या जीवनाचे कोडे तर त्यांनी अगदी सहज
उकलले आहे. जीवन आणि मरण या संबंधी त्या म्हणतात-

मवणाची निज आता
जलमाची जाग आली
आला न्नास गेला न्नास
जीव तुझ वे तंतव
अवे जगनं मवजं
एका न्नासाच अंतव

मराठी वाडूःमयात अमर होतील अशी अनेक सुभाषीते जागोगाज त्यांच्या काव्यात विखुरलेले

ध्येयासाठी अतोनात प्रयत्न करा | जगाने तुम्हाला वेडे म्हटले तरी चालेल |
कारण वेडेच लोग इतिहास घडवतात आणि शिकलेले लोक ते इतिहास वाचतात ||

आढळतात. कशाला काय म्हणू नाही? या काव्यात अशी सुभाषितांचे जणू काही एक शेतच पिकलेले आहे.

ज्यातून कापुस येत नाही
त्याला बोंड म्हणू नये
अन ज्यातून हवीनाम निघत नाही
त्याला तोंड म्हणू नये
अन्नदानासाठी जो आखडला जातो
त्याला हात म्हणू नये
इमानाला जो विभवला
त्याला नेक म्हणू नये
जिच्यामध्ये भावनाही नाही
तीला भक्ती म्हणू नये
अन जिच्यामध्ये चेव नाही
तिला शक्ती म्हणू नये

ह्या बहीणाबाईच्या भाषेत आणि विचारांची केवढी दैदिप्यमान श्रीमंती प्रकटली आहे. बहिणाबाईना सर्वात कशाची जास्त चीड असेल तर ती माणसाच्या स्वार्थापासून निर्माण झालेल्या त्याच्या कृतघ्नपणाची त्या माणसाला संतापून म्हणतात-

माणसा माणसा
तुझी नियत बेकाव,
तुझ्यातून बवं
गोठ्यातलं जनावर.

मानवतेला त्यांनी व्याकूळ हृदयाने आव्हान केले आहे. स्वार्थाचा वणवा सर्व जगभर आज पसरलेला आहे. माणसे पशु होऊन एकमेकांशी झगडत आहेत. मानवता रक्तबंबाळ झाली आहे. म्हणून त्या माणसाला तळमळून विचारतात-

माणसा माणसा
कधी होशील माणूस

अशा रितीने मराठी माणसाला मोहनी घालीत आणि स्तिमीत करून टाकील असा भाषेचा विचारांचा आणि कल्पनेचा विलक्षण गोडवा त्यांच्या काव्यात शिगोशिग ओथंबलेला आहे. त्याने दिलेल्या अमर संदेशाने तर मराठी वाङ्मयात त्यांचे स्थान अढळच करून ठेवले आहे.

कवितेश काश्ण की...

छाया गणेश नेतेरुकर
-प्रथम वर्ष (कला)

कवितेश काश्ण की,
भिती वाटते शाई वाहती राहिली नाही
तस गोठून जाईल
आचून राहिल तस प्रवाह विभवून जाईल
आणि मग
मार्गच उगणास नाही कुठलाच
आचलेलं बाहेर येण्याचा
वाटलेलं बोलून टाकण्याचा
शवासांना मिळणाऱ्या अर्थाचा
मागमूसही उगणास नाही
जिवंतपणाचा
कवितेश काश्ण की...
भिती वाटते
शवास चालू अमतांना
मरण्याची

स्त्री

छाया गणेश नेतेरुकर
-प्रथम वर्ष (कला)

मुलीच्या रूपाने निशागमता...
बाहिणीच्या रूपाने काळजी...
मैत्रिणीच्या रूपाने ऊब...
प्रेयसीच्या रूपाने उत्कटपणा...
बायकोच्या रूपाने अमर्षण...
आईच्या रूपाने दैवत...
आजीच्या रूपाने आशीर्वाद...
अनुभवू शकता.

ती कणखर आहे...पण
तिचे हृदय कोमल, खोडकन,
मोहक आणि मधुर आहे.

काश्ण ती स्त्री आहे.
ती जीवन आहे.
ती प्रकृती आहे.

शत्रूच्या सानिध्यात सुद्धा असे रहा की, जशी एक जीभ बत्तीस दातांच्या मध्ये राहते
सर्वांना भेटते पण कोणाकडून दबली जात नाही.

जीवनाची सुख दुःखे

कु. विद्या गुरूचळ
(तृतीयवर्ष कला)

जीवनसमुद्र विशाल आहे. चित्र-विचित्र आहे. जितका सुंदर तितकाच भयंकर आहे. जीवन जगणे म्हणजे अथांग सागरात होडी टाकण्यासारखे आहे. केव्हा वादळ येईल आणि केव्हा सागरात विलीन होईल हे सांगता येत नाही. सागराच्या लाटा जशा येतात व त्यातच विलीन होतात त्याप्रमाणे सुख दुःखाच्या लाटा जीवनात येत असतात व जात असतात.

असे असले तरी स्वतःचे जीवन ही माणसाची सर्वात प्रिय साधना आहे. जीवनाचा नाश होण्याची वेळ आली तर प्रत्येक व्यक्ती स्वतःला वाचविण्यासाठी आपल्या जवळील मोठ्यात मोठी वस्तु सोडव्यास तयार असतो. आयुष्याचा नाश न होण्यासाठी प्रत्येक व्यक्ती प्रयत्न करत असतो. परंतु एखाद्याच्या देहाचा नाश झाल्यास इतर व्यक्तींनी त्यात दुःख करण्याचे काहीही करण नाही. कारण देह हा आत्म्याने पांघरलेला कापड आहे. तो आत्म्याने बदलल्यास दुःख मानण्याचे काय कारण? इतकेच की आत्मा हा दुसऱ्या जीवनात प्रवेश करीत असतो.

सुख आणि दुःख मनस्थिती आहे की त्याला गुलाबाची उपमा देणे अगदी योग्य आहे. आणि दुःख ही अशी मनस्थिती आहे की त्याला काट्याची उपमा देणे अगदी योग्य आहे. सुख हे गुलाबाप्रमाणे मधुर, सुगंधीत आणि मनाला आनंद देणारे असते तर दुःख हे काट्याप्रमाणे राकट, मनाला बोचणारे व निराश करणारे असते. ज्याप्रमाणे गुलाबाच्या झाडाला काटे असतात हे वाईट पण गुलाबाचे फुल मात्र सुंदर असते. त्याचप्रमाणे दुःख हे वाईट असते पण सुख मात्र गुलाबा प्रमाणे सुंदर असते. ज्याप्रमाणे गुलाबाच्या झाडाला काटे अनंत दिवस असतात पण फुल फारच कमी दिवस असते त्याप्रमाणे जीवनात दुःख आपल्याला फारच दिवस साथ देते पण सुख मात्र फारच कमी उपभोगायला मिळते. सुख मिळू लागले की लवकरच दुःखाची पडछाया त्यावर पडू लागते हे बहुतांशी सत्य आहे.

जसजसे गुलाबाचे झाड मोठे होते तसतसे त्याला काटे वाढत जातात त्याचप्रमाणे, पण फुल मात्र कमी येत असतात. त्याप्रमाणे, जसजसे मनुष्य जीवन

कठीण कंठत जातो तसतसे त्याला जास्त दुःखाचे प्रसंग सुखाच्या प्रसंगापेक्षा जास्तच येत असतात. व्यक्तिला प्रथम दुःख सहन करावे लागते नंतरच त्याला सुख मिळत असते. म्हणतातच ना *घणाचे घाव शोशल्या शिवाय देवपण येत नाही.* प्रत्येक व्यक्ती सुख मिळवण्यास धडपडत असतो. परंतु आयुष्याची मनाप्रमाणे जडणघडण करायला माणुस तरी कोठे मोकळा आहे? तो कधी दैवाचे तर कधी समाजाचे खेळण बनलेला असतो. दुःख तर प्रत्येक मनुष्याच्या पाचवीला पुजलेले आहे. एवढेच की ते प्रत्येकाच्या जीवनात वेगवेगळे रूप घेऊन येत असते.

जीवन जगणे ही सुद्धा एक कला आहे. जो ही कला पारंगत करू शकेल तोच या जीवन सागरात व्यवस्थितरीत्या होडी हाकरू शकेल. परंतु किती लोक या कलेत पारंगत झाले असतील? आणि कोण या जीवन सागरात की कला पारंगत झाला असेल?

एका अंधाराची व्यथा

छाया गणेश नेतेरकर
-प्रथम वर्ष (कला)

एका अंधाराची व्यथा, त्याला दुःखाचेच दुःख त्याला शोशावे वाटते, न भी चांदण्याचे सुख लख्ख चंद्रकोर यावी, अशी मनाच्या भोवती काळे उजळून जावे, अशी असावी संगती अंधार वाहे विरघळून, लख्ख उजेडाच्या पाठी जातो काळोख पूसून, जाळू उजेडाच्या वाती असेच जाळत राहावे, मनाचे काळे कवळसे मग नव्याने शोधावे, जगी सुखाचे आडोसे लखलखत असा स्वतःचा, उजेड असावा काळोख पूसून टाकावा, तूझ्या माझ्यात नशावा ..!

कोणीतरी मला विचारलं राग म्हणजे काय? मी हसत उत्तर दिले
राग म्हणजे... दुसऱ्याची चूक असतांना स्वतःला त्रास करून घेणं.!

लगीन

कु. प्रणिता भालेराव
(तृतीयवर्ष कला)

घरामध्ये कायपण शिल्लक नव्हत, आय कामाला निघुन गेली होती. चिमी, राजु, विजु, ओट्यावर बसली होती. घरात आय नव्हती, आयन खायला कायबी ठेवलं नव्हत. राजु व विजु रडत होती. चिमी आय, आय करत होती पण आय कामाला निघुन गेली होती. त्या सोन्यासारख्या लेकरांचे हाल लोकांना पहावले जात नव्हते. पण कोणीबी त्यांना भाकरचा तुकडा दिला नाय. संध्याकाळी माय घरी आली तर लेकरं रडुन रडुन अर्धी झाली होती.

आय कायबी बोलली नाय, घरात ज्वारीच थोडेसे पीठ होते, त्याच्या भाकरी करून व थोडेसे कालवण करून आयन त्यांना खायला दिलं. पोर आनंदाने जेवून आईच्या कुशीत झोपी गेली. आता राजु शाळेत जाया सारखा झाला होता. पण पैसा नसल्यामुळे शाळेत त्याची आय घालणार तरी कशी? तिचा बेचारीचा जीव तुटत होता. बाप असता तर आता पोराची ही आबाळ झाली नसती, पण काय करणार त्यांचा बाप लहाणपणीच देवा घरी गेला होता.

तेव्हा ही पोर लहान होती. त्यामुळे सगळी जबाबदारी आय वरती पडली होती. राजु चुणचुणीत होता, विजु पण तसाच होता व चिमीला तर देवान नुसतं सौंदर्य दिलं नव्हत, तर चुणचुणीत बोलण देखील दिल होत. तिचा आवाज गोड होता. आईला आपली मुलं हुशार आहेत हे बघुन आनंद होत होता. तीन आता कायपण करून आपल्या मुलांना शाळेत घालण्याचा निश्चय केला होता.

हाता सोसुन तिन आपल्या मुलांना शाळेत घातलं, राजुला पुस्तक मिळायची पण मारामार होतो. पण तो मित्राकडून पुस्तक आणुन घरी अभ्यास करी. विजु सुध्दा आपल्या मित्रांकडून पुस्तक आणुन रस्त्यावरील दिव्या मध्ये अभ्यास करीत असे. विजु हुशार होता. पण चिमीला पूर्ण शाळा शिकता आली नाही. कारण तीची आई सारखी आजारी असे तिची तिला सेवा करावी लागत असे. घरातील कामे करावी लागत त्यामुळे तिच शिक्षण व्यवस्थित होऊ शकले नाही. दोघा भावांनी आयला बर वाटाव म्हणुन लय इलाज केले. पण कायबी उपाय झाला नाही. शेवटी देवाने त्यांच्या आयला त्यांच्यापासून दूर नेले.

चिमी आता अठरा वर्षाची झाली होती. तिचे दोघे भाऊ शिकुन मोठ झाले होते. आईन जातांना दोघांकडून वचन घेतले होते *चिमीला अंतर देऊ नका , तिचं लगीन थाटात कश* आता त्या दोघांना थोडा पैसा मिळत होता. आता त्या भावांनी चिमीच्या लग्नाची तयारी चालवली होती. तिच्यासाठी त्यांनी चांगला वर शोधला पण तो हुंडा खुप मागत होता.

पण दोघा भावांनी त्याला तो हुंडा कसातरी पूर्ण करून दिला. घरातील थोडे सोने नाणे विकून पैसा उभा केला व चिमीचे लगीन थाटात केले. चिमी आनंदाने सासरी गेली. पण तिच्या भावान परत भिकाऱ्या सारख जीवन जगण्याची पाळी आणली कारण गरीब असल्यामुळे त्यांना नोकरी कोण देणार सगळ्यांना या जगात पैसा हवा असतो. ही दुनिया फक्त पैसे वाल्याची असते. चिमीचे लगीन सुखात झाले पाहुन त्यांना आनंद झाला व ते आपण गरीब झालो हे दुःख विसरून गेले का? तर त्यांची बहीण आता सुखी झाली होती.

(संकलन)

झाडीमधले
जुने झोपडे
तळ्याकाठच्या
निवांत जागी

तो अनुरागी
सतारीतल्य
मंद स्वरांशी
त्याच्या ओठी कबीर गाणी
सुरकतल्या
डोळ्यांतून
हलके गडूळ पाणी
दुरस्थ कुणी

- ना.धो. महानोश्

काही माणसं लाखात इक असतात. आणि काहींकडे लाख असले तरी ते माणसात नसतात.

महाराष्ट्रातील स्त्री-रत्ने

कु. तेजल मोरे
(प्रथमवर्ष कला)

बहु अशात सुंदर संपन्न की महा
प्रिय अमुचा एक महाशष्ट्र देश हा

असे अभिमानाने सांगतांना कवी कोल्हाटकर
आवेशाने म्हणतात,

रणगीची कूस जिथे नृमणि खनि ठरे

महाराष्ट्रातील स्त्रियांनी वीर पुरुषांना जन्म दिला आहे
एवढेच नाही तर वेळोवेळी त्या सुद्धा विरांगना ठरल्या
आहेत.

या स्त्री-रत्नामध्ये प्रथम आठवते ती झाशीची
राणी लक्ष्मीबाई. या महाराष्ट्र कन्येने परक्या गौरकाय
शत्रुला सुद्धा आश्चर्यचकित केले. **माझी झाशी मी
देणार नाही** हे तिचे शब्द इतिहासात अमर झाले.
जातीची अबला वयाने लहान असूनही तिने एखाद्या
कसलेल्या सेनानीसारखे समर झुंजत ठेवले. अखेर ती
त्यात धारातीर्थीही पडली. शेवटीसुद्धा आपले शव शत्रूच्या
हाती लागू नये. म्हणून स्वतःला गंजीत जाळून घेण्याची
तिने योजना केली. पुरुषांमध्ये क्वचितच आढळणारे
संघटन चातुर्य तिच्यात होते.

महाराष्ट्रातील या नारी-रत्नांनी रणांगणच
गाजविले नाही तर राजकारणातही त्यांचा मोठा वाटा आहे.
जिजामाताने राजकारणातील डावपेच शिकवून शिवबाला
घडविले. म्हणूनच शिवराय हिंदवी स्वराज्य स्थापू शकेल.
पुढे जिजाबाईच्या नातसुनांनी राजकारण केले.
औरंगजेबाच्या अटकेत असलेल्या येसूबाईने वेळोवेळी
मोगलांचे मनसूबे राजारामाला कळविले. तर राजारामाच्या
मृत्युनंतर ताराबाईने अनेक डावपेच लढवून मराठ्यांची
गादी लढवली.

राजकारणा बरोबरच ही महाराष्ट्रीयन स्त्री इतरही
क्षेत्रात मागे नव्हती. मल्हारराव होळकरांची सून
अहिल्याबाई हिने जेवढ्या कर्तबगारीने आपली सुभेदारी
सांभाळली तितक्याच कर्तृत्वाने आपल्या प्रजेच्या हिताची
कार्ये केली. धर्मशाळा बांधणे, विहिरी खोदणे, रस्ते बांधणे,
झाडे लावणे या अहिल्याबाईच्या सर्व कार्यात योजकता
दिसून येते. विधवा असतांना सुद्धा या वीर स्त्रीने मोठ्या

हिंमतीने राज्यकारभार करून नावलौकिक मिळविला.

पुराण काळापासून महाराष्ट्रातील स्त्री विद्येची
उपासक आहे. पण रूढी परंपरापुजक अशा स्वार्थी
लोकांनी या सबलेला अबला ठरविले आणि तिच्याभोवती
चार भिंतीची कवाडे उभी केली पण जग जसे पुढे गेले तशी
या अबलेने आपल्या सामर्थ्याचीही जाणीव करून दिली.
सावित्रीबाई फुले यांनी लोकांचे दगड खारून, निंदा
नालस्ती सहन करून आपल्या भगिनींना ज्ञानदान केले.
घरातील माणसांचा विरोध सहन करून रमाबाई रानडे यांनी
ज्ञानार्जन केले. त्यांच्या बुद्धिमत्तेने व विद्वत्तेने सारे चकित
होत असत. महाराष्ट्रात विधवा विवाहाचा पाया घालण्याचे
अत्यंत अपूर्व कार्य रमाबाईने केले. परदेशात राहून भारतीय
भाषांचा प्रसार केला. भारतातील बालविवाहांच्या
प्रश्नांबाबत अमेरिकेतील लोकमत लागू करण्यासाठी
हाथ काश्ट हिंदू वृत्त हे पुस्तक लिहिले. व
बायबलचे मराठीत भाषांतर केले. तसेच आनंदीबाई जोशी
यांनी अमेरिकेतील फिलाडेल्फिया येथील स्त्रियांच्या
वैद्यकिय कॉलेजात शिक्षण घेऊन पहिली स्त्री-डॉक्टर
होण्याचा मान मिळविला व भारतीयांची सेवा केली.

साहित्यक्षेत्रात देखील प्राचीन काळापासून
आतापर्यंत महाराष्ट्रीयन स्त्रीची कामगिरी फार मोठी आहे.
महानुभव पंथातील चक्रधरांच्या काळील **महदंब** ही
मराठीतील आद्य कवियित्री होय. महदंबने धवळे, रुक्मिणी
स्वयंवर व गर्भकांड ओव्या अशी तीन प्रकरणे लिहिली
आहेत. मुक्ताबाई, जनाबाई, वेणाबाई, कान्होपात्रा यांच्या
अभंगांनी मराठी शारदेचा दरबार सजलेला आहे. जिच्या
मनावर कधी धुळ पाटीचाही संस्कार झाला नाही. अशा
एका शेतकरी कुटूंबात जन्मलेल्या बहिणाबाई चौधरींनी
सहज सुंदर आणि आशयघन असे विश्वकाव्य घसगुती
वस्तूतून निर्माण केले हा एक मोठा चमत्कारच म्हणावा
लागेल. इंदिरा संत, इरावती कर्वे, संजिवनी मराठे इ.
स्त्रिया साहित्यक्षेत्र सध्या गाजवित आहे.

सेवाव्रतातही महाराष्ट्रीयन स्त्री मागे नाही. रेव्हरंड
टिळकांच्या पत्नी लक्ष्मीबाई टिळक यांनी जातीभेद तोडून

सत्य - एकदाच खर्च करून आयुष्यभर उपभोगता येणारी श्रीमंती.
असत्य - असं कर्ज, तात्काळ सुख मिळतं पण परतफेड आयुष्यभर करावी लागते.

अस्पृष्यांची सेवा केली. त्या जरी ख्रिस्ती झाल्या तरी बालपणापासूनचे हिंदुत्वाचे संस्कार कधीच पुसले गेले नाहीत. पतीला देव म्हणण्याऐवजी मित्र म्हणण्याचा निसंकोचपणा त्यांनी दाखविला. आजसुद्धा बाबा आमटे यांच्या पत्नी साधनाताई आमटे या पतीबरोबरच कुष्ठरोग्यां सारख्या समाजातील दुर्लक्षित लोकांची सेवा करीत आहे. कुष्ठरोग्यांसाठी आतंदेवत नावाची वसाहत निर्माण करून त्यांना नवजीवन प्राप्त करून दिले आहे.

तसेच स्त्रियांच्या दुःखाला व छळाला वाचा फोडण्यासाठी डॉ. सिमाताई साखरे या बहुमोल कार्य करीत आहे. हुंडाबळी, बलात्कार, अपहरण इ. बाबत स्त्रियांना न्याय मिळवून देण्यासाठी त्या झगडतात. नुकत्याच नैरोबी येथे भरलेल्या जागतिक परिषदेत त्यांनी भारतातील स्त्रियांची दुःखे जगासमोर मांडली.

चित्रपट व कलाक्षेत्र महाराष्ट्रीयन स्त्रियांनी गाजविले आहे. चक्र, सुबह, अर्धसत्य या दर्जेदार चित्रपटांमध्ये भूमिका केलेल्या स्मिता पाटील, दुरदर्शन कलावंत प्रिया तेंडूलकर या महाराष्ट्रातीलच आहेत याच क्षेत्रामध्ये लता मंगेशकर, उषा मंगेशकर या भगिनींनी आंतरराष्ट्रीय किर्ती व अनेक बहुमान मिळवले आहेत.

क्रीडाक्षेत्रात सुद्धा तिने आपला पाय उचललेला आहे. रोहिणी खाडिलकर, भाग्यश्री साठे या बुद्धिबळांमध्ये चमकल्या आहेत. अनिता सुदने जलतरण स्पर्धेत महाराष्ट्राचे नाव उंचावले आहे. तर पहिली महाराष्ट्रीयन स्त्री पायलट होण्याचा बहुमान सौदामिनी देशमुख यांना मिळला आहे. भारताच्या स्वातंत्र्यलढ्यातही तिचा सहभाग आहे. अशा या महाराष्ट्रीयन स्त्रियांनी विविध क्षेत्रे गाजवून स्वतः बरोबरच महाराष्ट्राचेही नाव उंचावले आहे.

आज या ललनेचे कर्तृत्व राजमान्य झाले आहे. म्हणूनच ती अभिमानाने म्हणू शकते की,

युगंधरा नी युगायुगाची
मानवतेची भाईन गाणी

जबाबदारी

छाया गणेश नेवेरकर
-प्रथम वर्ष (कला)

मोटं होणं चुकत नाही,
जबाबदारी पेलवत नाही.

पोट धरून हसायला,
आधी सारखं जमत नाही.

हात ठेवते पाठीवर,
मी कूशीत रडत नाही.

लोक म्हणतात काही,
आधी सारखी मिसळत नाही.

एकदा ठेच लागली की,
माणुस चुका करत नाही.

बदलत जातो थोळा वेळ,
पहिल्यासारखं राहत नाही.

साठून राहतं एक डबकं,
पून्हा काही वाहत नाही.

मोटं होणं चुकत नाही,
जबाबदारी पेलवत नाही.

झाडीमधले (संकलन)

जुने झोपडे
तळ्याकाठच्या
निवांत जागी

तो अनुरागी
सतारीतल्य
मंद स्वरांशी
त्याच्या ओठी कबीर गाणी
सुरकतल्या
डोळ्यांतून
हलके गढूळ पाणी
दुरस्थ कुणी

- ना.धो. महानोर

देवा ! तुझ्या अस्थित्वाची एक तरी खूण दाखव. उदा. माझ्या खात्यात पैसे जमा कर.

प्रेमाची किंमत

कु. धनश्री भोई
(प्रथम वर्ष कला)

“मुलीचा भाजून मृत्यु” हे कळताच मुलीच्या आईवडीलांचे डोळे खाडकन उघडतात. मग मुलीचा पिता, पोलिस, जिल्हाध्यक्ष, मुख्यमंत्री यांच्या पर्यंत न्यायासाठी याचिका पाठवितो. यालाच उशीरा आलेले “शहाणपण” म्हणतात. कारण लग्नानंतर सासरी हुंड्यापायी कसा छळ होतोय याचे करून वर्णन ती मुलगी पत्राने आईला/माहेरी लिहित असते.

पण लग्न झाल्यावर मुलगी ही परके धन असते. माहेरी तिला चार दिवसांची पाहुणी म्हणूनच मान असतो. सासर हे तिचे सर्वस्व स्त्री ही सहनशक्तीची प्रतिमा आहे. तिने सर्व मुकाट्याने सहन केले पाहिजे. म्हणून तिला उपदेशाचे डोस पाजले जातात. ज्या मातापित्यांना वाटते की तिला माहेरी आणून तिचा होणारा छळ बंद करावा. पण त्यांना भय असते समाजाचे. समाज काय म्हणेल? कारण त्यांना समाजात रहायचे असते. पण मी म्हणते कां या समाजाची पर्वा करायची? कारण समाज, समाज म्हणजे तरी काय? तो आपणच निर्माण केलेला आहे ना ! आपल्या सुरक्षिततेसाठी आपण एकत्र येवून राहिलो आहोत ना ! आणि हाच समाज जेव्हा सुरक्षिततेचा खून करतो. तेव्हा समाजाची नीतीमूल्ये कोठे जातात? आणि या नीतीशून्य समाजाची पर्वा करायची.

मुलीचा सासरी छळ होतोय. तिच्या जिवाला धोका आहे. त्यातून तिला वाचवायला पाहिजे तिचे पुनर्जीवन करावे, तर समाज काय म्हणेल याची भिती बाळगत बसतो. पण जेव्हा हुंड्यासाठी सूनूचा खून केला जातो. तेव्हा त्या अपराध्यांना समाजाची भिती नसते. उलट शरद सारडा सारखे खुनी निर्दोष सुटतात. व पुन्हा लग्न करून उजळ माथ्याने समाजात वावरतात आणि त्यांना जेठमलानी सारखे कायदे तज्ञ साथ देतात. म्हणूनच मला वाटते की आपल्या पापपुण्यांच्या कल्पनाच बदलून गेल्या आहेत. पाप कोणते आणि पुण्य कोणते हेच कळेनासे झाले आहे.

एका व्यक्तीसाठी ती माहेरच्या मायेचा रेशमीबंद, मायेच्या माणसांचा पाश सोडून येते. त्याची भर म्हणून ती सासरी सर्वस्व अर्पण करते. सर्वांवर निर्व्याज प्रेम करते. काबाडकष्ट करते आणि तरी ही तिच्या कडून हुंड्याची अपेक्षा का केली जाते? तिच्या निर्व्याज प्रेमाची सर्वस्वाच्या त्यागाची काहीच का किंमत नाही ?

हळूहळू समाज जागृती होऊ लागली आहे.

मुलगी परक्या घरी जाणार आहे हे कळून सुद्धा ती शिकू लागली आहे. मग जेव्हा वर पक्ष “आम्ही मुलाला इतके शिकवले” ते वसूल करण्यासाठी हुंडा मागतात. मग वधू पक्षाने मुलीच्या शिक्षणाचा खर्च कुणाकडून मागावा? की मुलीच्या शिक्षणाचा पैसा लग्ना समयी हुंड्याच्या रूपात वसूल होतो म्हणूनच त्याला जास्त शिक्षण दिले जाते का ?

पण उलट मुलीच्या शिक्षणाचा उपयोग लग्नानंतर वर पक्षाला होतो. मग ते शिक्षण आम्ही दिले म्हणून वधू पक्षानेच हुंडा मागावा. काही भटक्या जमातीत अजूनही वधूमूल्य देण्याची प्रथा आहे. मग ही कल्पना आपल्या समाजात मान्य होईल का ? तेव्हा मुलीच्या विकले म्हणून हाच समाज मुलीच्या पित्याच्या नावाने शंख फुकेल. मुलेंच कां बैलाप्रमाणे आपली किंमत करून घेतात. की त्यांचा आपल्या मेहनतीवर विश्वास नाही आणि म्हणून ते हुंडा घेतात.

विवाह हा एक नाजूक भावबंध असतो. पत्नीही पतीची अर्धांगिनी असते. मग आपल्या अर्धांगिनीची अवहेलना पुरुष कसे सहन करतात. आपला जीवनासाठी निवडतांना त्याला बाजारी स्वरूप कां येते ? हे माझे कोडे कुणी उकलेल का ? माणूस स्वार्थी, व्यवहारी आहे. हे खरे असले तरी स्वतःच्या प्रितीचा बाजार त्याला कसा साहवतो ?

प्रेम ही नैसर्गिक भावना आहे. मग आंतरजातीय, आंतरधार्मिक विवाह यांना समाजात अजूनही मान्यता का मिळत नाही ? उलट अशा विवाहामुळे निदान हुंडाबळीची संख्याही कमी होईल. आणि देशहीत ही साधले जाईल. राष्ट्रीय एकात्मतेचे स्वप्न साकार होईल.

हुंड्याच्या या विकृत स्वरूपामुळे मुलीचा जन्म आईवडिलांना एक संकट वाटते आणि तिच्या जन्माचा हक्कच हिरावून घेतला जातो.

केवळ तरूणांनी मी हुंडा घेणारही नाही वा देणारही नाही. अशी शपथ घेवून ही समस्या सुटणार नाही वा कायदा करूनही उपयोग होणार नाही. तर खरी गरज आहे ती प्रत्येक तरूणांच्या करारी बाण्याची.

हुंडाबंदीच्या या कार्यासाठी “शुभस्य शीघ्रम्” सर्व विवाहेच्छूक तरूण-तरूणींना माझ्या हार्दिक शुभेच्छा की त्यांनी आपल्या प्रेमभावनेची किंमत न घेता जीवनासाठी निवडावा.

मी समोर नको म्हणून डोळे मिटून घेतील...पण चोरून पाहणाऱ्या हृदयाला काय उत्तर देतील..!

वरिष्ठ महाविद्यालयातून प्रथम क्रमांक प्राप्त विद्यार्थिनी (मार्च-एप्रिल २०२२)

कु. पूजा मलोज सुदेश
प्रथम वर्ष कला (प्रथम)

कु. कामिणी शान्तराम सार्दी
प्रथम वर्ष वाणिज्य (प्रथम)

कु. नेत्रजी मोघाव भोई
प्रथम वर्ष विज्ञान (प्रथम)

कु. यशवती रविनि मदाहे
द्वितीय वर्ष कला (प्रथम)

कु. अंशिका धोडेकार
द्वितीयवर्ष वाणिज्य(प्रथम)

कु. पूजा शिवजी सुर्यकार
द्वितीय वर्ष वाणिज्य
अभ्युपदेशी (प्रथम)

कु. अंजली यशराज शर्दा
द्वितीय वर्ष विज्ञान (प्रथम)

कु. श्वान्ती दिगंबर चोबानारे
तृतीय वर्ष कला
अर्थशास्त्र (प्रथम)

कु. पूजा चौधरी
तृतीय वर्ष वाणिज्य
अभ्युपदेशी (प्रथम)

कु. मधुवी भावशर
तृतीय वर्ष विज्ञान
गणित (प्रथम)

कु. किनी अणम चलाम
तृतीय वर्ष विज्ञान
इलायतशास्त्र (प्रथम)

कु. अन्विका खान
तृतीय वर्ष
इलायतशास्त्र (प्रथम)

कु. यमिनी देवदास नायक
तृतीय वर्ष विज्ञान
भौतिकशास्त्र (प्रथम)

कु. भावनी प्रकाश नायक
तृतीय वर्ष विज्ञान
चतुर्थपरीक्षा (प्रथम)

कु. निशा शिवजी पाटील
एम.ए. हिंदी I (प्रथम)

कु. मधुवी प्रदिप कोल्हापुरे
एम.ए. हिंदी II (प्रथम)

कु. स्मिता खान
एम.ए. इंग्रजी I (प्रथम)

कु. अंशिका शम्भुजी
एम.ए. इंग्रजी II (प्रथम)

कु. श्वान्ती अणम नायक
एम.आर्म. I (प्रथम)

कु. पूजनिका दिंकार
एम.आर्म. II (प्रथम)

कु. अंशिका मोहन
एम.ए.इंग्रजी I
इंग्रजीशास्त्र (प्रथम)

कु. मीरा चंदन चंदांन
एम.ए.इंग्रजी II
इंग्रजीशास्त्र (प्रथम)

कु. अंशिका अणंद पाटील
एम.ए.इंग्रजी I
इंग्रजीशास्त्र (प्रथम)

कु. अंशिका दिवीश कोन्डे
एम.ए.इंग्रजी II
इंग्रजीशास्त्र (प्रथम)

कु. नेहा सुरेश महाजन
प्रथम वर्ष
बी.ई.ए. (प्रथम)

कु. पूजननी अणम पाटील
द्वितीय वर्ष
बी.ई.ए. (प्रथम)

कु. श्रेयासी अणम
तृतीय वर्ष
बी.ई.ए. (प्रथम)

कनिष्ठ महाविद्यालयातून प्रथम क्रमांक प्राप्त विद्यार्थिनी (मार्च-एप्रिल २०२२)

कु. शेशादीपक सुर्यवंशी
११ वी कक्षा (प्रथम)

कु. वेतला मंगेश भांबले
१२ वी खासियत (प्रथम)

कु. उत्कर्षा वीठ
११ वी विज्ञान (प्रथम)

कु. पुर्वा साहीपकुमार निकम
१२ वी कक्षा (प्रथम)

कु. वेध्या प्रदिप म्हेतकार
१२ वी खासियत (प्रथम)

कु. ऐश्वर्या दिपक पाटील
१२ वी विज्ञान (प्रथम)

महाविद्यालयीन प्रतिनिधी व खेळाडू

कु. दिव्या कोजरी
क. व. पी. उमनि.
बाइकेटबॉल संघाला निवड

कु. वीणावी जयकुमार
क. व. पी. उमनि.
बाइकेटबॉल संघाला निवड

कु. सारिता शिंदे
क. व. पी. उमनि.
बाइकेटबॉल संघाला निवड

✽ विविध मंडळे व उपक्रम ✽

शिक्षक दिनानिमित्त महाविद्यालयाचे उपप्राचार्य डॉ.व्ही.एस.पाटील सर विद्यार्थिनींना मार्गदर्शन करतांना

विद्यापीठ नाम विस्तार दिनानिमित्त कवयित्री बहिणाबाई चौधरी यांच्या प्रतिभेस माल्यार्पण करतांना महाविद्यालयाच्या प्राचार्या व शिक्षक वर्ग

भाषा विभागातर्फे एक दिवसीय कथा व लेखन कार्यशाळेचे उद्घाटन करतांना महाविद्यालयाचे उपप्राचार्य डॉ.व्ही.एस.पाटील सर व शिक्षक वर्ग

नेट-सेट मार्गदर्शन समिती मार्फत विद्यार्थिनींना नेट व सेट परीक्षा शंदर्भात मार्गदर्शन करतांना प्रा.निलेश गुरुचल

दि. २६ नोव्हेंबर २०२२ रोजी संविधान दिनानिमित्त प्रस्तावना वाचन करतांना महाविद्यालयातील प्राध्यापक वर्ग

दि. २१ जून २०२३ आंतरराष्ट्रीय योग दिन साजरा करतांना

* विविध सेमिनार, चर्चासत्रे व कार्यशाळा *

३ मार्च २०२३ रोजी 'संवाद' या एक दिवसीय कार्यशाळेत शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांना मार्गदर्शन करतांना श्री. लक्ष्मीकांत शिंदे.

राष्ट्रीय शिक्षण धोरण २०२० ची अंमलबजावणी : शैक्षणिक संस्थांसाठी आव्हाने आणि संधी या विषयावर एक दिवसीय परिसंवाद ये उद्घाटन करतांना ग्लोबल रिसर्च आणि ट्रेनिंग फोरम पुणे येे संचालक डॉ. रतिकान्ता रे, प्राचार्या डॉ. मंगला साबट्टा व सहभागी प्राध्यापक

राष्ट्रीय शिक्षण धोरण २०२० ची अंमलबजावणी : शैक्षणिक संस्थांसाठी आव्हाने आणि संधी या विषयावर एक दिवसीय परिसंवाद मध्ये मार्गदर्शन करतांना उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठाचे वाणिज्य व व्यवस्थापन विभागाचे प्रमुख प्रा.डॉ. अनिल डोंगरे

राष्ट्रीय शिक्षण धोरण २०२० ची अंमलबजावणी : शैक्षणिक संस्थांसाठी आव्हाने आणि संधी या विषयावर एक दिवसीय परिसंवाद मध्ये मार्गदर्शन करतांना ग्लोबल रिसर्च आणि ट्रेनिंग फोरम पुणे येे संचालक डॉ. रतिकान्ता रे

राष्ट्रीय शिक्षण धोरण २०२० ची अंमलबजावणी : शैक्षणिक संस्थांसाठी आव्हाने आणि संधी या एक दिवसीय परिसंवाद मध्ये आंतरराष्ट्रीय सहयोग आणि आंतरराष्ट्रीय विद्यार्थी सल्लागार विद्यापीठ लखनऊ येे संचालक प्रा.अर.पी.सिंग हे आपत्ती पद्धतीने मार्गदर्शन करतांना

८ ऑक्टोबर २०२२ रोजी 'सेंटर फॉर इन्व्होल्व्हेशन इन सोशल सायन्स' या विषयावर इंटरएक्टिव्ह सेशनमध्ये मार्गदर्शन करतांना डॉ.आर.व्ही. हाजीरपीस, प्राचार्य एम.इ.एस्. कला व वाणिज्य महाविद्यालय, गोवा

“हृदय की कोई भाषा नहीं है,
हृदय-हृदय से बातचीत करता है
और हिंदी हृदय की भाषा है।”

- महात्मा गांधी

अनुक्रमणिका

हिंदी विभाग

अ.क्र.	लेख/कवितेचे नाव	.	विद्यार्थीनीचे नांव
०१	सोशल मीडिया और समाज	लेख	कु. लिना किशोर कांबळे
०२	मित्रो मरजानी	लेख	कु. सायरा मोहम्मद गवळी
०३	नारी	कविता	कु. दिव्या लहेश तायडे
०४	चिन्टू के करमों का फल	लेख	कु. खुशी रवी टाक
०५	स्वातंत्रता आंदोलन और अभिव्यक्ति की आजादी	लेख	कु. हेमांगी राजकुमार कोळी
०६	यदि मेरे पंख होते तो...	लेख	कु. हेमांगी राजकुमार कोळी
०७	भारतीय स्वतंत्रता संग्राम में सक्रीय महिलाएँ	लेख	कु. चेतना साहेबराव अहिरे
०८	वक्त	कविता	कु. जागृती बाळू डांबरे
०९	भारतीय स्वतंत्रता संग्राम में महिलाओं का योगदान	लेख	कु. सायरा मोहम्मद गवळी
१०	हमारी राष्ट्रभाषा	कविता	कु. ज्योती प्रभाकर सावकारे
११	शिक्षा पर स्लोगल	-	कु. भाग्यश्री विजय पाटील
१२	हिंदी में रोजगार के अवसर	लेख	कु. यामिनी चौधरी

सोशल मीडिया और समाज

कु. लिना किशोर कांबळे
(S.Y.B.A.- Hindi)

“सामाजिक संजाल स्थल” आज के इंटरनेट का एक अभिन्न अंग है जो दुनिया में एक अरब से अधिक लोगो द्वारा उपयोग किया जाता है। यह ऑनलाइन मंच है, जो उपयोगकर्ता को एक सार्वजनिक प्रोफाइल बनाने एवं वेबसाईट पर अन्य उपयोगकर्ता के साथ सहभागिता करने की अनुमति देता है।

इंटरनेट क्रान्ति के दौर में सोशल मीडिया का इस्तेमाल लोगो के स्टेटस सिम्बल के साथ-साथ दैनिक आवश्यकता का आकार ले चुका है। मीडिया एक ऐसा क्षेत्र है जहाँ तथ्यों के आधार पर सही-गलत का फर्क बताने का कार्य करता रहा है। और समाज उसी के अनुसार विभिन्न मुद्दों पर निर्णय करता है। कुछ समय पहले तक यह पेशा बेहद सम्माननीय भी रहा है, किन्तु हाल के दिनों में इससे जबरदस्त गिरावट दर्ज की गयी है। आपकी नहीं लगता की आज मीडिया को कुछ लोगों द्वारा नचाया जा रहा है। सिर्फ समस्याओं से जूझना हो तो चल जाये लेकिन अब यह मुश्किल यहाँ तक पहुँच गई है कि टीआरपी के खेल में उलझकर प्रेस, मीडिया जैसे शब्द गायब होने के कगार पर आ पहुँचे है और उसकी जगह ले ली है कॉरपोरेट प्रतिद्वंद्विता ने। अब सवाल यह है कि लोकतंत्र के चौथे स्तम्भ के रूप में जानी वाली मीडिया आज के दौर में क्या वाकई चौथे स्तम्भ के रूप में जानी जा रही है। इस पर अब विचार की आवश्यकता है।

इस बात को हम मना नहीं कर सकते हैं कि इंटरनेट क्रान्ति के इस दौर में सोशल मीडिया ने हमें ऐसे माध्यम दिये हैं कि हम अपनी बात को पूरे देश के सामने आसानी से रख सकते हैं। सोशल मीडिया के इन प्लॉटफॉर्म ने विभिन्न अवसरों पर अपने महत्त्व को साबित भी किया है चाहे देशी चुनाव हो अथवा विदेशी धरती पर कोई आंदोलन हो या फिर पर्सनल ब्रैंडिंग ही क्यों न हो आज लाइक्स फॉलोवर्स, शेअर जैसे शब्द हर एक जुबान पर छाये हुए हैं। अरविंद केजरीवाल द्वारा गठित पार्टी ने दिल्ली राज्य के

बहुचर्चित चुनाव में ८० फीसदी कैम्पेन सोशल मीडिया से ही किया और इसका परिणाम दुनिया ने देखा। व्यक्तिगत ब्रैंडिंग के लिए भी सोशल मीडिया का इस्तेमाल नेताओं, खिलाड़ियों, अभिनेताओं द्वारा धडल्ले से किया जा रहा है। आप चाहे गाँव में ही क्यों न हो आपको प्रथम नवयुवक अपने फेसबुक और जुडे मित्रों से सम्बन्धित गतिविधियाँ शेअर करते नजर आएँगे। पर इन सकारात्मक दृष्य जिससे सोशल मीडिया का गलत इस्तेमाल भी उतनी ही तेजी से बढ रहा है।

शायद हमें सोशल मीडिया का असली उद्देश्य समझने की जरूरत है और उसके सही प्रयोग की दिशा में हम एक कदम बढ़ाये तो सफल होंगे। आखिर सोशल मीडिया को विवादित बनाने में आम आदमी ही नहीं बल्की नेताओं, खिलाड़ियों, अभिनेताओं द्वारा इसका प्रयोग किया जा रहा है।

सामाजिक माध्यम या सोशल मीडिया से आशय पारस्परिक संबंध के लिए अंतर्जाल या अन्य माध्यमों द्वारा निर्मित आभासी समूहों से है। यह व्यक्तियों और समुदायों के साझा सहभागी बनाने का माध्यम है। इसका उपयोग सामाजिक संबंध के अलावा उपयोगकर्ता सामग्री के संशोधन के लिए उच्च पारस्परिक मंच बनाने के लिए मोबाईल और वेब आधारित प्रौद्योगिकियों के प्रयोग के रूप में भी देखा जा सकता है।

वर्तमान समय में एक सामान्य व्यक्ति से लेकर बड़े-बड़े सेलिब्रिटी तक सोशल मीडिया का उपयोग करते हैं। सोशल मीडिया आज के समाज की जरूरत भी है और समाज के लिए उपयोगी भी है। जिस प्रकार एक ही सिक्के के दो पहलू होते हैं, उसी प्रकार सोशल मीडिया के फायदे भी हैं और नुकसान भी हैं। अब यह समाज पर निर्भर करता है कि वह इसका कौनसा पक्ष ग्रहण करता है।

चेहरे पर फेसबुक की बौनक है, दिल धाट्काप्य हुआ जा रहा है।
समाज की कटकड़ भी, ईशान सोशल हुआ जा रहा है।

कृष्णा सोबती मित्रो मरजानी

कु. सायरा मोहम्मद गवळी
(M.A.Hindi.)

- आवृत्ति : २००६
- मूल्य : १२५/- रूपये
- प्रकाशक : राजकमल प्रकाशन प्रा.लि.
१ बी, नेताजी सुभाष मार्ग,
नई दिल्ली-११००३२
- मुद्रक : बी.के. ऑफसेट, नवीन शाहदरा,
दिल्ली ११००३२

पुस्तक का परिचय

कृष्णा सोबती का 'मित्रो मरजानी' यह अत्यंत सफल उपन्यास है। यह कृष्णा सोबती की लिखी हुई एक ऐसी कहानी है जो एक आम मध्यमवर्गीय परिवार में घटित होती है। वह मित्रो के बहाने स्त्री को उसकी इच्छाओं के लिए जीने, जुझने और लड़ने का हथियार देती है। मित्रो एक ऐसा पात्र दिया जो खुद से प्यार करती है और अपनी इच्छाओं को पूरा करने में संकोच नहीं करती।

'मित्रो मरजानी' यह एक ऐसा उपन्यास है जो अपने अनुठे कथा शिल्प के कारण चर्चा में आया। इस उपन्यास को जीवन्त बनाने में मित्रो के मुंहजोर और सहजोर चरित्र ने विशिष्ट भूमिका निभाई है। मित्रो मरजानी की केन्द्रीय पात्र मित्रो अभूतपूर्व इसलिए है की वह बहुत सहज है। मित्रो की वास्तविकता को कृष्णा सोबती ने इतनी सम्मोहक शैली में चित्रित किया है जिसकी मिसाल हिन्दी उपन्यासों में अन्यत्र देखने को नहीं मिलती और जिससे वह अहसास जगता है कि मित्रो कोई असामान्य, मनोविश्लेषणात्मक पात्र नहीं है। हाँ, यह चरित्र नहीं रचा गया। मित्रो मरजानी में मित्रो के रूप में समाज की इस स्त्री को दमदार दस्तक देने का अवसर मिला।

हिन्दी उपन्यास जगत में अपनी उपस्थिति का उजास भरनेवाली मित्रो ऐसी पहली नारी पात्र है जिसकी रचना में लेखक को बहुत साहस, निर्ममता और ममता की जरूरत पड़ी होगी। यह किताब राजकमल प्रकाशन से प्रकाशित हुई है।

लेखिका का परिचय

कृष्णा सोबती का जन्म गुजरात में १८ फरवरी, १९२५ को हुआ था। विभाजन के बाद वे दिल्ली में आकर बस गईं और जब से यहीं रहकर साहित्य सेवा कर रही हैं। उन्हें १९८० में साहित्य अकादमी पुरस्कार तथा १९९६ में साहित्य अकादमी अध्येतावृत्ति से सम्मानित किया गया था। अपनी संयमित अभिव्यक्ती और सुथरी रचनात्मकता के लिए जानी जाती हैं। उन्होंने हिन्दी की कथा भाषा को विलक्षण ताजदी दी है। उनके भाषा संस्कार के घनत्व, जीवन्त प्रांजलता और संप्रेषण ने हमारे समय के कई पेचिदा सत्य उजागर किए हैं।

भारतीय साहित्य के परिदृश्य पर हिन्दी की विश्वसनीय उपस्थिति के साथ कृष्णा सोबती अपनी संयमित अभिव्यक्ति और सुथरी रचनात्मक के लिए जानी जाती हैं। लिखने को वे अपना परिचय मानती हैं, जिसे स्पष्ट इस तरह किया जा सकता है की उनका **कम लिखना** दरअसल **विशिष्ट** लिखना है। कृष्णा सोबती ने अपनी लम्बी साहित्यिक यात्रा में हर नई कृति के साथ अपनी क्षमताओं का अतिक्रमण किया है।

साहित्य अकादमी पुरस्कार और उसकी महत्तर सदस्यता के अतिरिक्त, अनेक राष्ट्रीय पुरस्कारों और अलंकरणों से शोभित कृष्णा सोबती साहित्य की समग्रता में अपने को साधारणता की मर्यादा में एक छोटीसी कलम का पर्याय ही मानती हैं। साहित्य को जीने और समझनेवाले हर आस्थावान व्यक्ति की तरह यह निर्मल और निर्मम सत्य उनके सामने हमेशा उजागर रहता है।

पुस्तक परिक्षण की जानकारी

उपन्यास की संरचना में पंजाबियों का मध्यमवर्गीय कस्बाई परिवार है। जिसमें साससुर के रूप में धनवन्ती, गुरूदास है। उनके तीन विवाहित बेटे- बनवारीलाल, सरदारीलाल और गुलजारी है तथा उनकी पत्नीयाँ हैं- सुहागवन्ती, समित्रावन्ती (मित्रो) व फुलावन्ती मात्र बच्चों की किलकारो या धमाचकौड़ी बिल्कुल नहीं है, यह सन्नाटा अचम्भित करता है। संभवतः रचनाकार के

स्वामीश रहना किसी इंसान की कमजोरी नहीं उसका बलपन होता है।
दर्शन जिसको सहना आता है, उसको कहना भी आता है।

यथार्थ का सीधा सम्बन्ध न होने से कथानक की बुनावट में संवाद संयोजन स्त्रियों के माध्यम से अधिक हुआ है। ताकि, स्त्रियों की जिन्दगी अधिक मुखर हो। घर की अवधारणा, घरवालों से ही बनती है। अतएव उनकी बातचीत में ही समस्या को कथा शृंखलाओं में पिरोया गया है। इस संयुक्त परिवार में कोई प्रसंग व्यक्तिगत नहीं रह पाता, सबकुछ पारिवारिक होता है। यह संयुक्त परिवार की विशेषता भी है।

मित्रो मरजानी! कृष्णा सोबती का हिन्दी में लिखा एक ऐसा उपन्यास है, जो अपने अनुभूत कथाशिल्प के कारण हमेशा ही चर्चा में रहा। इस उपन्यास की नायिका मित्रो का मुँहजोर और सहजोर चरित्र बेहद विशिष्ट, देहिक, पारिवारिक, सामाजिक वास्तविकता को कृष्णा सोबती ने इतनी सम्मोहक शैली में चित्रित किया, जिसकी मिसाल हिन्दी में अन्यत्र देखने को नहीं मिलती। कृष्णा सोबती की जादुई कलम और उनकी संवेदनशीलता का कमाल है की, **मित्रो मरजानी** में मित्रो के रूप में समाज की इस स्त्री को दमदार दस्तक देने का अवसर मिला।

सोबती जी ने मित्रो के चरित्र के कई रंग दिखाए हैं, जो श्वेत भी हैं और श्याम भी। मित्रो मुँहफट जरूर है पर उसकी बातों की सच्चाई सामनेवाले को अंदरतक कंपा देती है। मित्रो अपनी छोटी देवरानी की तरह काम से जी नहीं चुराती पर अगर उसका मुड ना हो तो उसे उसके शयनकक्ष से बाहर निकालना मुश्किल है। सास के सामने उनके बेटे की नामर्दी के ताने देने से वो जरा भी नहीं सकुचाती पर साथ ही छोटी बहू द्वारा सास का अपमान होते देख वो उसकी अच्छी खबर लेती है। साजश्रृंगार में डूबी रहनेवाली मित्रो छोटे देवर के गबन से आई मुसीबत को दूर करने के लिए अपने आभूषण देने में एक पल भी नहीं हिचकती। हर रात पति के आने की प्रतीक्षा में घंटों बार निहारती है तो दूसरी तरफ गैर मर्दों से अपनी हसरतों को पूरा करने के स्वप्न भी देखा करती है। मित्रो की ये चारित्रिक विसंगतियाँ पाठकों के मन में उसके प्रति आकर्षण बनाए रखती हैं। मित्रो अपनी जिन्दगी से क्या चाहती है ये तो लेखिका शुरू से ही विश्लेषित करती चलती है। मित्रो अपनी देवरानियों से अलग अनोखी क्यूँ हुई इसका संकेत उपन्यास के आखिर में जाकर मिलता है।

आज जब नारी की आजादी को शारिरिक और मानसिक दोनों नजरिये से देखने की बहस तेज हो चूकी है। यह उपन्यास एक स्त्री के चरित्र की उन आंतरिक परतों को टटोलता है जिसपर हमारा समाज ज्यादातर चुप्पी साध लेता है। इसलिए यह उपन्यास काफी चर्चित उपन्यास के रूप में हमारे सामने आता है।

नारी

-दिव्या लहेश तायडे
[F.Y.B.Sc.CS]

हर चीज में सब को गिनती हूँ।
जिंदगी भर दुश्मनों के मरजी से चलती हूँ।
हर गलती पर डाट खाती हूँ।
आवाज ऊंची करदी तो मैं बदतमीज हूँ।
सपना बस यही है मैं भी Fame कमाऊं।
पर समाज के आगे मैं हमेशा झुकती हूँ।
हा थोड़ी Emotional जरूर हूँ।
पर कमजोर नहीं हूँ।
जब बात Character की आती है तब
थोड़ी आवाज मैं भी बढ़ा लेती हूँ।
समाज के बारे में सोचना मुझे
बचपन से सिखाया जाता है।
फिर ये समाज ही क्यूँ भूल जाता है
मैं भी एक इन्सान हूँ।
अब उठने के लिए मैं भी तैयार हूँ।
मुझ पर उठने वाले हर खवाल का
मैं जवाब हूँ।
हाँ मैं एक नारी हूँ।

सर उठाकर फफ से चलने की हसरत हो अगर तो सिखिये गर्दन फहाँ फितनी झुकानी चाहिए।

चिन्टू के करमों का फल

कु. खुशी स्वी टाक
(F.Y.B.A.)

एक छोटा गरीब बच्चा था। उसका नाम चिन्टू था। चिन्टू बहुत गरीब और बहुत होशियार बच्चा था। वह घर काम में भी उसकी माँ को मदद करता था। चिन्टू के घर में कुल मिलाकर चार सदस्य थे। चिन्टू की माँ, छोटी बहन गुडिया और उस के पिताजी। चिन्टू के पिताजी बहुत बीमार रहते थे तो इस वजह से उस के पिताजी काम पर नहीं जाते थे। तो सारा काम चिन्टू को ही करना पड़ता था।

एक दिन चिन्टू काम कर घर लौट रहा था। उसने देखा की रोड पर बहुत भीड थी और उसने पास जाकर देखा तो वह स्कूल थी वह भीड स्कूल के बच्चों की थी। फिर चिन्टू घर की ओर जाने लगता है और चलते-चलते सोचता है की काश मेरी बहन गुडिया भी स्कूल जा सकती और फिर वह घर पहुँच जाता है। और माँ को स्कूल जाने की बात करता है। तो माँ कहती है हम गरीब लोग है, अगर हमें दो वक्त की रोटी नसीब हो जाए तो बहुत है। स्कूल जाना गरीबों के नसीब में कहा यह तो एक सपना है। यह बात कहकर चिन्टू को सोने कह देती है।

फिर चिन्टू सोने के लिए चला जाता है। पर उसे रातभर निंद नहीं आती और वह रातभर यह सोचता है की मैं ऐसा क्या करूँ कि गुडिया स्कूल भेज सकूँ और उसे पढा लिखा के बहुत अच्छा इन्सान बना सकूँ। सुबह होती है चिन्टू अपने काम पर जाने लगता है। सोचता है की अब से मुझे बहुत मेहनत करनी है, ताकी मैं गुडिया को स्कूल भेज सकूँ। चिन्टू बहुत मेहनत करता है। और वह दो-तीन जगह काम भी ढूँढता है। उसे काम भी मिल जाता है। वह बड़े हर्ष और उल्हास के काम करने लगता है। चिन्टू गुडिया को स्कूल भेजने के लिए बहुत मेहनत करता है। पर उस बीच उस के पिताजी की तबीयत बहुत खराब हो जाती है तो सारे पैसे उनकी दवाईयों में लग जाते है। चिन्टू थोडा उदास जरूर होता है। पर वह उम्मीद नहीं छोडता और जोश से

काम करता है।

एक दिन वह काम पर जा रहा होता है तो उसे रास्ते में फिर भीड दिखती है। और वह जाकर देखने लगता है तो वहाँ किसी का अँक्सीडन्ट हुआ था। लोग उसे अस्पताल ले जा रहे थे और कुछ लोग फोटो खिंच रहे थे तो चिन्टू भागकर जाकर उस के दोस्त शाम को बुलाकर लाता है और कहता है, चलों इसे हमे अस्पताल ले जाना है। और वह दोनों मिलकर उस लडकी को अस्पताल लेकर जाते है। उस के होश मे आने तक वह रुकते है।

थोडी देर में एक लडका आता है और वह पेशंट के बारे में पूछता है। डॉक्टर उसे उस के पास लेकर जाते है। कहते है कि, तुम चिंता मत करो अब यह खतरे से बाहर है। तो उस लडकी का भाई डॉक्टर का शुक्रिया मानता है तो डॉक्टर कहते है कि, शुक्रिया मानना है तो उन बच्चों का मानो जिन्होने आप की बहन की जान बचाई है। वह उन बच्चों के पास जाकर कहता है कि शुक्रिया बच्चों मेरी बहन की जान बचाने के लिए। तो बच्चों कहते है की कोई बात नहीं मदद करना तो हमारा फर्ज था। और फिर वह बच्चों से पूछता है कि कितनी कक्षा में पढते हो। तो बच्चे कहते है कि हम स्कूल नहीं जाते। हम लोग काम करते है। तो वह व्यक्ति उन से कहता है कि, तुम लोगो को आज से काम करने की कोई जरूरत नहीं। अब से तुम लोग स्कूल जाओगे तो चिन्टू धिरे से कहता है। साहब स्कूल आप मेरी जगह मेरी छोटी बहन गुडिया को भेजीए। तब वह उन से कहता है तुम चिंता मत करो हम उसे भी स्कूल ले जाएँगे। तो इस तरह चिन्टू को उस के अच्छे करमों का फल मिला।

सिख : तो हमें इस कहानी से यह सिख मिलती है
- चाहे जो हो जाए हमें हमेशा दुसरोँ की मदद करनी चाहिए।

मुश्किलत में अगर मदद मांगो तो शीघ्र कर मांगना क्योंकि...

मुश्किलत थोडी देर की होती है और एहसास जिंदगी भर का ...!!

स्वातंत्रता आंदोलन और अभिव्यक्ति की आजादी

कु. हेमांगी राजकुमार कोळी
(M.A. - Hindi-I)

दुनिया भर के अधिकांश देशों के नागरिकों को दिए गए मूल अधिकारों में अभिव्यक्ति की आजादी शामिल है। यह अधिकार उन देशों में रहने वाले लोगों को कानून द्वारा दंडित होने के डर के बिना अपने मन की बात करने के लिए सक्षम बनाता है। अभिव्यक्ति की आजादी की अवधारणा बहुत पहले ही उत्पन्न हुई थी। इंग्लैंड के विधेयक अधिकार १६८९ ने संवैधानिक अधिकार के रूप में अभिव्यक्ति की आजादी को अपनाया और यह अभी भी प्रभाव में है। १७८९ ने फ्रेंच क्रांती ने मनुष्य और नागरिकों के अधिकारों की घोषणा को अपनाया। इसके साथ ही एक स्वतंत्र नतीजे के रूप में अभिव्यक्ति की आजादी की पुष्टि हुई। अनुच्छेद १९ में अभिव्यक्ति और अभिव्यक्ति की घोषणा कहती है सोच और विचारों का निशुल्क संचार मनुष्य के अधिकारों में सबसे अधिक मूल्यवान है। हर नागरिक तदनुसार स्वतंत्रता के साथ बोल सकता है, लिख सकता है तथा अपने शब्द छाप सकता है। लेकिन इस स्वतंत्रता के दुरुपयोग के लिए भी वह उसी तरह जिम्मेदार होगा जैसे की कानून द्वारा परिभाषित किया गया है।

मानव अधिकारों की सार्वभौमिक घोषणा १९४८ में अपनाई गई थी। इस घोषणा के तहत यह भी बताया गया है कि हर किसी को अपने विचारों और राय को अभिव्यक्त करने की स्वतंत्रता होनी चाहिए। अभिव्यक्त करने की स्वतंत्रता अभिव्यक्ति और अभिव्यक्ति की आजादी अब अंतरराष्ट्रीय और अभिव्यक्त क्षेत्रीय मानवाधिकार कानून का एक हिस्सा बन गया है।

एक लोकतंत्र सरकार अपने देश की सरकार को चुनने के अधिकार सहित अपने लोगों को विभिन्न अधिकार देती है। अभिव्यक्ति और अभिव्यक्ति की आजादी एक लोकतांत्रिक राष्ट्र के आधार के रूप में जानी जाती है। अगर निर्वाचित सरकार शुरू में स्थापित मानकों के मुताबिक प्रदर्शक नहीं कर रही है और नागरिकों को इससे सम्बन्धित मुद्दों पर अपनी राय देने का अधिकार नहीं है। तो सरकार का चयन ही फायदेमंद नहीं है। यही कारण है की लोकतांत्रिक राष्ट्रों में अभिव्यक्ति की आजादी का अधिकार एक जरूरी अधिकार है। यह लोकतंत्र का आधार

है। अभिव्यक्ति की आजादी लोगों को अपने विचारों को साझा करने और समाज में सकारात्मक परिवर्तन लाने की शक्ति प्रदान करती है।

अभिव्यक्ति की आजादी को मूल अधिकार माना जाता है। हर व्यक्ति को यह हक मिलना चाहिए। यह भारतीय संविधान द्वारा भारत के नागरिकों को दिए गए सात मौलिक अधिकारों में से एक है। यह स्वतंत्रता के अधिकार का एक हिस्सा है। जिसमें अभिव्यक्ति और अभिव्यक्ति की आजादी, जीवन और स्वतंत्रता के अधिकार, आंदोलन की स्वतंत्रता, निवास की स्वतंत्रता, किसी पेशे का अभ्यास करने का अधिकार, संघ या सहकारी समितियों के गठन की स्वतंत्रता, दोषसिद्धि अपराधों में बचाव का अधिकार और कुछ मामलों में गिरफ्तारी के खिलाफ संरक्षण के लिए।

नागरिकों के साथ-साथ राष्ट्र के भी पूरे विकास और प्रगति के लिए अभिव्यक्ति की आजादी आवश्यक है। जो व्यक्ति बोलता है या सुनता है या उस पर प्रतिबंध लगाकर किसी व्यक्ति के विकास में बाधा उत्पन्न हो सकती है जिससे तनाव बढ़ जाता है। असंतोष से भरे लोगों की वजह से कोई भी राष्ट्र सही दिशा में कभी नहीं बढ़ सकता। अभिव्यक्ति की आजादी चर्चाओं को निमंत्रण देती है। जो समाज के विकास के लिए आवश्यक विचारों के आदान-प्रदान में मदद करती है। यह देश की राजनितिक व्यवस्था के बारे में एक राय सरकार को यह पता चल जाता है कि उसके कदमों पर निगरानी रखी जा रही है और उसे धारा उठाए जा रहे कदमों को चुनौती दी जा सकती है या आलोचना की जा सकती है। जब सरकार और अधिक जिम्मेदारी से कार्य करती है।

अभिव्यक्ति की आजादी अन्य अधिकारों से निकटता से सम्बन्धित है। यह मुख्य रूप से नागरिकों के लिए अन्य अधिकारों की रक्षा के लिए आवश्यक है। यह केवल तब होता है जब लोगों को स्वतंत्र रूप से अपने विचार व्यक्त करने और बोलने का अधिकार होता है, तो वे गलत होने वाली किसी भी चीज के खिलाफ अपनी आवाज उठा सकते हैं। यह चुनाव प्रक्रिया में शामिल होने की बजाए लोकतंत्र में सक्रिय भाग लेने के लिए सक्षम बनाती है।

अभिव्यक्ति की स्वातंत्रता आजादी है, बिना हिचक अपना पहलू सामने रखना आजादी है।
कहने को बहुत कुछ कहते हैं लोग, पर उसकी अमल में लाना आजादी है।

इस प्रकार वे दूसरे अधिकारों की रक्षा कर सकते हैं। जैसे बराबरी का अधिकार, धर्म के अधिकार की स्वातंत्रता, शोषण के खिलाफ अधिकार और गोपनीयता का अधिकार सिर्फ तभी जब उनके पास अभिव्यक्ति की आजादी और अभिव्यक्ति का अधिकार है। यह उचित निर्णय के अधिकार से भी निकटता से सम्बंधित है। अभिव्यक्ति और अभिव्यक्ति की आजादी एक व्यक्ति को मुकदमे के दौरान स्वतंत्र रूप से अपनी बात कहने में सक्षम बनाता है जो अत्यंत आवश्यक है।

अभिव्यक्ति की आजादी किसी भी प्रकार के अन्याय के खिलाफ आवाज उठाने की शक्ति देती है। उन देशों की सरकारों को जो सूचना का अधिकार और अभिव्यक्ति की आजाद पेश करती है, नागरिकों की सोच और विचारों का स्वागत करना तथा बदलाव के लिए तैयार रहना चाहिए।

अभिव्यक्ति और अभिव्यक्ति की आजादी भारत के नागरिकों की गारंटी के मूल अधिकारों में से एक है। स्वतंत्रता के अधिकार तहत आती है। जो भारतीय संविधान में शामिल सात मौलिक अधिकारों में से एक है। अन्य अधिकारों में बराबरी का अधिकार, धर्म की स्वतंत्रता का अधिकार, गोपनीयता का अधिकार, शोषण के खिलाफ अधिकार और संवैधानिक उपाय के अधिकार शामिल हैं।

भारत का संविधान हर नागरिक को स्वतंत्रता की अभिव्यक्ति प्रदान करता है। हालांकि कुछ सिमाओं के साथ। इसका मतलब है कि लोग स्वतंत्र रूप से दूसरों के बारे में अपने विचारों को व्यक्त कर सकते हैं। साथ ही सरकार, राजनितिक प्रणाली, नीतियों और नौकरशाही के प्रति भी। हालांकि नैतिक आधार, सुरक्षा और उत्तेजना पर अभिव्यक्ति को प्रतिबंधित किया जा सकता है। भारतीय संविधान में स्वतंत्रता के अधिकार के तहत देश के नागरिकों के पास निम्नलिखित अधिकार हैं।

भारत सही अर्थों में एक लोकतांत्रिक देश के रूप में जाना जाता है। यहाँ के लोगों को सूचना का अधिकार है और सरकार की गतिविधियों पर वे अपनी राय भी दे सकते हैं।

यदि मेरे पंख होते तो...

कु. हेमांगी राजकुमार कोळी (M.A.[Hindi-I])

जब छोटे थे हम मन में एक सवाल आता था आसमान को देख कर, यदि मेरे पंख होते तो क्या होता? अगर होते तो वो बड़े अनोखे होते। वो भी न थमते, न कभी मुझे किसी के हाथ आते। बस उडा ले जाते मुझे किसी के हाथ आने न देते। जब स्कूल जाना होता, तो किसी से बिन बताये ले जाते, मुझे ये उस पार्क में जहाँ सबसे ज्यादा झूलें होते और झूलने के लिए अपनी बारी का इंतजार भी न करना पडता क्योंकि तब सब बच्चे स्कूल में पढ रहे होते।

ये पंख मिल जाते तो हवाई जहाज का सफर मुफ्त में होता। मैगजीन में जिस देश की फोटो थी, वो देश देख लिया होता। हवा मेरा ठिकाणा होता, बस पैर कभी जमीन पे न टिकते। माँ को रोज कहीं न कहीं घुमा आते मैं और मेरे ये पंख। अपने बेस्ट फ्रेंड को उसके जन्मदिन पर एक दिन के लिए तोहफे में इन पंखों की उडान दे दी होती। रोड क्रॉस करने में डर नहीं लगता क्योंकि क्रॉस ही नहीं करनी पडती। बस हवा में हर जगह पहुँच होती मेरी। रूई जैसे बादल को अपने हाथों से छुने को मिलता। किसी बादल को आईसक्रिम तो किसी को साइकिल बना लेते हाथों से। पंख होते तो मैं भी आकाश विहारी बन जाती। धरती के बंधन से मुक्त होकर मैं भी पक्षियों की तरह आकाश में अपनी इच्छा के अनुसार सैर करती। मैं दूर-दूर तक ऊँची-ऊँची मनाही उडाने भरती। मैं बहुत निकट से बादलों की शोभा और इंद्रधनुष की रंगावली देखती। हवा के इस महासागर में तैरने का आनंद ही कुछ निराला होता है। यदि मेरे पंख होते तो मैं नित्य नए-नए सुंदर, विशाल, सघन जंगलों की सैर करती रहती। न शेर का डर होता, न बाघ या चित्ते का भय। खाने-पीने की चिंता ही न रहती। वृक्षों पर बैठकर मनचाहे मधुर फलों का स्वाद लेती।

सचमुच, जब मैं बस की लंबी लाईन में खडी होती हूँ या किसी टैक्सी का इंतजार करती हूँ, तो यही सोचती हूँ - काश! मेरे पंख होते, फिर मुझे गुप्तजी की ये पंक्तियाँ याद आ जाती हैं -

“किंतु बिना पंखों के विचार सब रोते हैं।

हाय, पक्षियों से भी मनुष्य गये बीते हैं।”

एक हद के बाद अभिव्यक्ति की आजादी भी एक तरह की पबतंत्रता बन जाती है, कोई कुछ भी कबने लगता है मात्र स्वतंत्रता के नाम पर।

भारतीय स्वतंत्रता संग्राम में सक्रिय महिलाएँ

कु. चेतना साहेबराव अहिरे (M.A.Hindi-I)

भारतीय स्वतंत्रता संग्राम की लड़ाई केवल पुरुषों की हिस्सेदारी से फतह नहीं की गई बल्कि इस महायज्ञ में महिलाओं की भूमिका भी उल्लेखनीय है। भारत के स्वतंत्रता आंदोलन में महिलाओं का योगदान रहा है। अंग्रेजों के विरुद्ध पुरुषों के कंधे से कंधा मिलाकर देश की बेटियों ने अपना कर्तव्य निभाया। उन्होंने अंग्रेजों के विरुद्ध कदम उठाए। वीरता और साहस तथा नेतृत्व की क्षमता का अभूतपूर्व परिचय दिया।

संसार में परमात्मा ने स्त्री-शक्ति का मुकाबला करनेवाली कोई दूसरी शक्ति उत्पन्न नहीं की। वास्तव में भारतीय इतिहास में गौरवपूर्ण अध्याय के निर्माण कार्य में जितना सहयोग स्त्री शक्ति ने दिया है उतना अभी तक किसी ने नहीं दिया। भारत का स्वाधिनता संग्राम में आक्रमण कारियों के विरुद्ध सदैव स्त्री शक्ति अग्रणी रही। अंग्रेजी शासन के विरुद्ध भारतीय स्वतंत्रता संग्राम अनेक दौरों से गुजरा। १८५७ के विद्रोह में झाँसी की रानी लक्ष्मीबाई, बेगम हजरत महल जैसी वीरांगनाओं का योगदान विशेष उल्लेखनीय रहा। गांधी युग में राष्ट्रीय आंदोलन जन आंदोलन में परिवर्तित हो गया। इस युग में सभी धर्मों व साम्प्रदायों के अनुयायियों तथा जनता के प्रत्येक वर्ग ने बढ-चढ कर भाग लिया। इस कार्य में महिलाएँ भी पीछे नहीं रहीं।

भारतीय स्वतंत्रता आंदोलन का इतिहास स्वतंत्रता के लिए भारतीयों के संघर्ष की अद्भूत गाथा है। इस संघर्ष में पुरुषों और महिलाओं ने समान रूप से भाग लिया। भारतीय महिलाओं का योगदान इसमें इसलिए भी महत्वपूर्ण हो जाता है की उनका सामाजिक उत्थान हुए बहुत लंबा समय व्यतीत नहीं हुआ था। घर का मोर्चा हो या राजनीति का रणक्षेत्र, महिलाओं ने जिस साहस, सहिष्णुता और वीरता से स्वतंत्रता आंदोलन में अपनी भूमिका निभाई, वह इतिहास की धरोहर है। सन १८५७ का विद्रोह भारतीय स्वतंत्रता संग्राम का पहला ऐसा विस्फोट था, जिसकी नायक एक महिला थी। जिसने अद्भूत वीरता, पराक्रम और दिलेरी का परिचय दिया फ उसके लिए स्वयं अंग्रेज

शासक भी प्रशंसा किये बगैर नहीं रह सकते। सर ह्यूज को झाँसी की रानी लक्ष्मीबाई के अद्भूत पराक्रम से चकित होकर कहना पडा की, सैनिक विद्रोह के नेताओं में महारानी लक्ष्मीबाई सर्वाधिक बहादुर और सर्वश्रेष्ठ थी। सन १८५७ में स्वतंत्रता संग्राम में जहाँ वीर योद्धाओं ने अपनी जान दाँव पर लगाई वहीं हमारी वीरांगनाओं ने भी अंग्रेजों का डटकर मुकाबला किया। झाँसी की रानी लक्ष्मीबाई, बेगम हजरत महल और अवन्ती बाई लोदी जैसी वीरांगनाओं ने युद्ध में अंग्रेजों के सम्मुख अपना लोहा मनवाया।

रानी लक्ष्मीबाई को वर्ष १८५७ में भारत की स्वतंत्रता के पहले युद्ध में उनकी भूमिका के लिए जाना जाता है। रानी लक्ष्मीबाई उन सभी महिलाओं के लिए एक आदर्श हैं जो महिलाएँ ये सोचती है कि वह महिलाएँ हैं तो कुछ नहीं कर सकती।

देश के पहले स्वतंत्रता संग्राम में महत्वपूर्ण भूमिका निभानेवाली रानी लक्ष्मीबाई के अप्रतिम शौर्य से चकित अंग्रेजों ने भी उनकी प्रशंसा की थी और वह अपनी वीरता के किस्सों को लेकर किवंदती बन चुकी थी। रानी लक्ष्मीबाई मराठा शासित झाँसी राज्य की रानी थी और सन १८५७ के प्रथम भारतीय स्वतंत्रता संग्राम में अंग्रेजी हुकूमत के विरुद्ध बिगुल बजानेवाले वीरों में से एक थी।

वे ऐसी वीरांगना थी जिन्होंने मात्र २३ वर्ष की आयु में ही ब्रिटिश साम्राज्य की सेना से मार्चा लिया और रणक्षेत्र में वीरगति को प्राप्त हो गई, परंतु जीते जी अंग्रेजों को अपने राज्य झाँसी पर कब्जा नहीं करने दिया।

भारत में जब महिलाओं के सशक्तिकरण की बात होती है तो महान वीरांगना रानी लक्ष्मीबाई की चर्चा जरूर होती है। उनका शौर्य, साहस और बलिदान हमेशा भारतीय महिलाओं को वीरता की प्रेरणा देता रहेगा।

भारत की कोकिला सरोजनी नायडू को कौन नहीं जानता वह सबसे प्रभावशाली और महिला स्वतंत्रता सेनानियों में प्रमुख महिला थी। उन्होंने ब्रिटिश सरकार के खिलाफ लड़ाई लड़ी है। वह एक स्वतंत्र कवयित्री और कार्यकर्ता थी। उन्होंने सविनय अवज्ञा आंदोलन और भारत

गलत दिशा में बढ वहीं भीड का हिस्सा बनने के बेहतव है, सही दिशा में अकेले चलें।

छोडो आंदोलन में बहुत महत्वपूर्ण भूमिका निभाई थी। जिसके लिए उन्हें जेल भी हुई थी। उन्होंने कई शहरों और राज्यों यात्रा की और महिला सशक्तिकरण सामाजिक कल्याण और स्वतंत्रता के महत्त्व के बारे में उन्होंने महिलाओं को व्याख्यान दिए हैं।

भारत में सबसे प्रतिष्ठित महिला स्वतंत्र सेनानियों में से एक बेगम हजरत महल थी। इन्होंने झांसी की रानी लक्ष्मीबाई के समकक्ष के रूप में भी जाना जाता है। १८५७ में जब विद्रोह शुरू हुआ तब वह पहली स्वतंत्रता सेनानियों में से एक थी जिन्होंने ग्रामीण क्षेत्रों के लोगों को ब्रिटिश शासन के खिलाफ लड़ने और आवाज उठाने के लिए राजी किया था। उन्होंने अपने बेटे को अवध का राजा घोषित किया और लखनऊ पर अधिकार कर लिया। ऐसा करना एक आसान काम नहीं था। ब्रिटिश सरकार ने राजा से लखनऊ का नियंत्रण अपने हाथ में ले लिया और उसे नेपाल को पीछे हटने के लिए मजबूर होना पड़ा था।

किचुर रानी चेन्नाम्मा यह भारत की स्वतंत्रता सेनानियों में से प्रमुख महिला थी। यह शुरूवाती भारतीय शासकों में से एक थी जिन्होंने भारत की स्वतंत्रता के लिए ब्रिटिश सरकार के खिलाफ लड़ाई लड़ी थी। उन्होंने अपने पति और बेटे की मृत्यु के बाद अपने राज्य की जिम्मेदारी ली और अपने राज्य को बचाने की प्रयास की। इन्होंने एक सेना का नेतृत्व किया और युद्ध में साहस पूर्वक लड़ाई लड़ी।

अरूणा आसफअली इन्होंने नमक सत्याग्रह में प्रमुख भूमिका निभाई थी। यहाँ तक की ब्रिटिश सरकार के खिलाफ नमक सत्याग्रह में भाग लेने के लिए उन्हें जेल भी जाना पड़ा। जेल से छुटने पर उन्होंने भारत छोडो आंदोलन का नेतृत्व किया और इस बात से पता चलता है कि उस दौर में भारतीय महिला कितनी बहादूर थी।

उषा मेहता भारतीय स्वतंत्रता आंदोलन में स्वतंत्रता संग्राम की सबसे कम उम्र की प्रतिभागियों में से एक थी। उन्होंने साहस पूर्वक लड़ने का फैसला लिया था। इन्होंने पढाई छोडने के बाद पूरी तरह से स्वतंत्रता संग्राम के लिए समर्पित कर दिया। भिकाजी कामा यह भारतीय स्वतंत्रता आंदोलन में अग्रणी स्वतंत्रता सेनानियों में से एक थी। उन्होंने स्वतंत्रता संग्राम के दौरान भारतीय नागरिकों के

मन में महिला समानता और महिला सशक्तिकरण के बीज बोए थे।

महिलाओं ने देश के स्वतंत्रता समर की प्रत्येक रणनीति में महत्वपूर्ण भूमिका निभाई है। स्त्रियों के द्वारा अपने लिए मताधिकार की माँग को लेकर लड़ना हो या देश को स्वतंत्र कराने में अपना सर्वस्व न्योछावर करने की बात हो, स्त्रियों ने सभी क्षेत्रों में पूरी तत्परता के साथ का किया। वैदिक काल के बाद भले ही नारी इस समय पुरुषों से अनेक क्षेत्रों में पीछे थी लेकिन इन्होंने पुरुषों के साथ कंधे से कंधा मिलाकर अपने देश के स्वतंत्रता संघर्ष में भाग लिया। असंख्य महिलाओं के स्वतंत्रता आंदोलन में भाग लेने के कारण ही आजादी का यह महान आंदोलन सक्रीय बन पड़ा।

स्त्रियों ने देश के प्रति प्रेम भावना का परिचय देते हुए व उसे स्वतंत्र कराने के लिए सभी तरिकों से अपना योगदान दिया। शांति प्रिय आंदोलनों से लेकर क्रांतीकारी आंदोलनों में स्त्रियों ने महत्वपूर्ण भूमिका निभाई।

वक्त

एक वक्त ही तो है,
जो किसी के लिए अच्छा है,
तो किसी के लिए बुरा... वक्त वक्त है।
वक्त अच्छा हो या बुरा
आखिर वो बीत ही जाता है।
बस यादें रह जाती हैं अच्छी या तो बुरी।

इंसाफ किसी से माँगा नहीं जाता
इंसाफ के लिए लड़ना पड़ता है।
सच्चाई और स्वाभिमान ही हमें,
इंसाफ दिला सकता है।
सच्चाई और हमारा स्वाभिमान,
पर डटे रहना आवश्यक है।
अगर हम अपने स्वाभिमान पर डटे रहे
तो इंसाफ मिलना तय है।

-जागृती बाळू डांबरे (T.Y.B.Sc.(Chem.))

दई मिलना स्वाभाविक है फि व दुखी होना या न होना, आपके हाथ में है।

भारतीय स्वतंत्रता संग्राम में महिलाओं का योगदान

कु. सायरा मोहम्मद गवळी (M.A.Hindi-I)

राष्ट्र के निर्माण और रखरखाव में जितना हिस्सा पुरुषवर्ग का है उतना ही बल्कि उससे भी कहीं अधिक नारी वर्ग का होता है। चाहे नारी किसी भी क्षेत्र में सक्रिय न भी रहे तो भी पुरुष की सफलता के पीछे स्त्री हर समय उपस्थित अवश्य रहती है। पुरुषवर्ग भी समर्पित भाव से कहीं भी कार्य तभी कर सकता है जब वह अपने दायित्वों के प्रति निश्चित हो जाए, परन्तु बड़े-बड़े विद्वान भी इस सत्य से इनकार नहीं कर सकते कि किसी भी राष्ट्र के निर्माण में स्त्री को ही मुख्य भूमिका रहती है।

भारत को स्वतंत्रता प्राप्त किए हुए शताब्दी पूरी होने में कुछ ही वर्ष बाकी रह गए हैं। शताब्दियों तक परतंत्रता की बेडियों में जकड़े रहने और विदेशियों के अत्याचार सहने के बाद, हजारों नही लाखों बलिदानियों के बलिदान के बाद हमारा देश विदेशी शासकों के चंगुल से बाहर निकल पाया है। अन्तिम और निर्णायक लड़ाई में नेताजी सुभाष, भगतसिंग, चंद्रशेखर आजाद और अशफाक उल्लाह जैसे हजारों देशभक्तों के बलिदान की भागीदारी के साथ इस आन्दोलन में भारत के हर नागरिक का योगदान रहा है।

शताब्दियों पूर्व मुस्लिम शासकों की गुलामी को स्विकार न करके उनसे टक्कर और बलिदान जोरशोर से उनकी दहाड़ की गूँज ही थी जो अंग्रेजी शासन के सिंहासन को हिला देनेवाली सिद्ध हुई। अंग्रेजी सत्ता के विरोध में उभरनेवाला असंतोष का पहला नारी स्वर जो अपनी शक्ति के साथ उभरा, वह झाँसी की रानी लक्ष्मीबाई का था।

सन १८५७ के विद्रोह में महिलाएँ : इस महान विद्रोह को भारत का प्रथम स्वतंत्रता संग्राम माना जाता है, जिसने भारत में अंग्रेजी राज की जड़ों को हिला दिया था। भारतीय स्वतंत्रता के महान संग्राम में दो वीरांगनाओं के नाम प्रमुखता से लिया जाता है - एक तो लखनऊ की हजरत महल और दूसरी झाँसी की रानी लक्ष्मीबाई। इनके पूर्व १८२४ में किन्नर (कर्नाटक) की रानी चन्मम्मा ने अंग्रेजी सत्ता के विद्रोह में *किन्नरियों* *भारत छोड़ो* का नारा बजाया था।

झाँसी की रानी लक्ष्मीबाई : जब १८५५ में झाँसी के राजा गंगाधर राव की मौत के बाद अंग्रेजों ने लक्ष्मीबाई और उनके दत्तक पुत्र को शासक मानने से इनकार कर दिया, तो रानी ने अंग्रेजों के खिलाफ मोर्चा खोल दिया। रानी लक्ष्मीबाई का स्पष्ट नारा था कि *मैं अपनी झाँसी नहीं दूँगी* और लक्ष्मीबाई का नाम कोई अकेला नाम नहीं था बल्कि उसके साथ उसकी पूरी नारी सेना थी। इस संदर्भ में उनकी विशेष परामर्शदात्री झलकारीबाई का नाम बड़े गर्व से लिया जा सकता है। इनकी विशेष सहयोगी मोतीबाई (नर्तकी) का नाम लिया जाता है, इन महिलाओं ने अन्तिम साँस तक महारानी का साथ निभाया।

रानी लक्ष्मीबाई ने झलकारी बाई के नेतृत्व में महिलाओं की एक अलग तुकड़ी *दुर्गादल* का गठन किया था। झलकारीबाई के दुर्गादल में मोतीबाई, काशीबाई, जूही और दुर्गाबाई जैसी अनेक महिला सैनिकें थी, जो अंग्रेजों से जूझते हुए वीरगती को प्राप्त हुई थी। झाँसी से उठने वाला विदेशी सत्ता के विरुद्ध खुला विद्रोह ही स्वतंत्रता संग्राम की प्रथम रूपरेखा बना, जिसे प्रथम स्वर दिया एक नारी ने। स्वतंत्रता संग्राम में सन ५७ में चमकनेवाली इस पुरानी तलवार की ताल पर बुंदेलखण्ड में गूँजते झाँसी की रानी का यशगान ही उनकी अमरकथा है। ओजस्वी कवयित्री श्रीमती सुभद्राकुमारी चौहान के शब्दों में

चमक उठी सत् सतवन में, वह तलवार पुरानी थी,

खूब लड़ी मरदानी, वह तो झाँसी वाली रानी थी।

बूँदेल हरबोलों के मुँह हमने सूनी कहानी थी,

खूब लड़ी मरदानी, वह तो झाँसी वाली रानी थी।

इस पुरानी तलवार के पीछे जो फौज थी, उसके बहुत से महत्त्वपूर्ण पदों पर महिलाएँ तैनात थी, जिन्होंने अंग्रेजों को छटी का दूध याद दिला दिया था।

बेगम हजरत महल : लखनऊ में १८५७ की क्रान्ति का नेतृत्व बेगम हजरत महल ने किया। उन्होंने अपने नाबालिक पुत्र बिरजिस कादीर को गद्दी पर बिठाकर अंग्रेजी सेना का स्वयं मुकाबला किया। बेगम हजरत महल

गोच अच्छी होनी चाहिए क्योंकि नज़म का इलाज तो मुमकिन है पर, नज़मिये का नहीं।

के सैनिक दल में तमाम महिलाएँ शामिल थी। जिसका नेतृत्व रहिमी करती थी। लखनऊ में सिंकदरबाग जिले पर हमले में वीरांगना ऊदादेवी ने अकेले ही अंग्रेजों से मुकाबला करते हुए लगभग ३२ अंग्रेजों को मार गिराया था। अंत में वीरांगना ऊदादेवी कैप्टन वेल्स की गोली का शिकार हो गई।

इसी प्रकार एक वीरांगना आशादेवी ८ मई, १८५७ को अंग्रेजी सेना का मुकाबला करते हुए शहीद हुई थी। आशादेवी का साथ देनेवाली वीरांगनाओं में रनवीरी वाल्मिकी, शोभादेवी, महावीरादेवी, सहेजा वाल्मिकी, नामकौर, राजकौर, हबीबी गुर्जरीदेवी, भवानीदेवी, भगवतीदेवी, इंदरकौर, कुशलदेवी आदी थी। इन वीरांगनाओं ने मरते दम तक अंग्रेजी सेना का मुकाबला किया।

बेगम हजरत महल के बाद अवध के मुक्तिसंग्राम में तुलसीपूर के राजा दृगनाथ सिंह की रानी ईश्वरीकुमारी ने होपग्रोट के सैनिक दस्तों से जमकर जंग किया।

कानपूर की नर्तकी अजीनन बेगम के हृदय में भी देशभक्ति की भावनाएँ हिलोरे मार रही थी। अजीनन जानती थी की शक्तिशाली अंग्रेजों को पराजित करना आसान नहीं है, फिर भी उसने देश की आजादी के लिए नर्तकी के जीवन अजीवन ने *मस्ताली टोली* के नाम से ४०० महिलाओं की एक टोली बनाई जो मर्दाना भेष में घायल सिपाहियों की मरहमपट्टी करती और उनकी सेवा करती थी। अंग्रेजों ने जब कानपूर पर अधिकार कर लिया, तो अजीनन बेगम पकड़ी गई और गोली मारकर हत्या कर दी गई।

मध्यप्रदेश के रामगढ रियासत (मांडला जिले) में की रानी अवंतीबाई लोधी ने १८५७ के संग्राम के दौरान पूरी शक्ति के साथ अंग्रेजों का विरोध किया। रानी तो सैनिकों का उत्साह बढ़ाते हुए कहा था, *भाईयों! जब भारत माँ गुलामी के जंजीरों से बंधी हो, तब हमें सूख से जीने का कोई हक नहीं, खून देकर ही आप अपने देश को आजाद कर सकते हैं।* रानी अवंतीबाई लोधी ने अपने सैनिकों के साथ अंग्रेजों से जमकर जंग किया और अंततः

आत्मसमर्पण करने के बजाय स्वयं को खत्म कर लिया।

भारतीय राष्ट्रीय काँग्रेस में महिलाएँ : १९ वी शताब्दी के अंतिम चरण में राष्ट्रीय काँग्रेस की स्थापना के साथ ही स्त्रियों की भूमिका में कुछ परिवर्तन हुआ। इस दौर में महिलाओं ने अपनी घरेलू भूमिका का निर्वहन करते हुए आन्दोलन में भागीदारी की। भारतीय राष्ट्रीय काँग्रेस में महिलाओं की यह सहभागिता प्रायः प्रतिक्रमिक ही होती थी, क्योंकि सभी निर्णयों पर राष्ट्रवादी अभिजन पुरुष वर्ग का ही एकधिकार था। सावित्रीबाई फुले और पंडिता रमाबाई जैसी कुछ महिलाएँ भी थी, जिन्होंने खूलकर औपनिवेशिक पितृसत्तात्मकता पर प्रहार किया।

भारतीय राजनीति में महात्मा गांधी के पदार्पण से राष्ट्रीय आंदोलनों में महिलाओं की भागीदारी का नया चरण शुरू हुआ। गांधीजी जानते थे की राष्ट्रीय आंदोलन को सच्चे अर्थों में जनआंदोलन बनाने के लिए उसमें महिलाओं की व्यापक भागीदारी बहुत आवश्यक है। गांधीजी का कहना था की द्रोपदी, सीता और सावित्री में जो गुण थे, वही स्वाधिनता संग्राम में हिस्सेदारी करनेवाी महिलाओं में भी होनी चाहिए।

असहयोग आंदोलन की शुरूवात में महिलाओं के लिए अत्यंत महत्वपूर्ण किंतु सीमित भूमिका रखी गई थी जो मुख्यतः स्वदेशी व बहिष्कार के अभियान से संबंधित थी। गांधीजीने महिलाओं को स्वदेशी अपनाने तथा चरखे का प्रयोग का संदेश दिया। असहयोग आंदोलन में बढचढकर हिस्सा लेनेवाली कमलादेवी चट्टोपाध्याय ने बर्लिन में अंतर्राष्ट्रीय महिला सम्मेलन में भारत का प्रतिनिधित्व कर तिरंगा फहराया।

भारत छोड़ो आंदोलन में महिलाओं ने भारतीय स्वतंत्रता के अनुशासित सिपाही की तरह अपनी भूमिका निभाई। गांधीजी ने पिछले अहिंसक आंदोलनों की तरह महिलाओं को नमक बनाने, विद्यालयों के बहिष्कार, विदेशी शराब की दुकानों पर धरने देने का आवाहन किया। महिलाओं ने काँग्रेसी नेताओं की गिरफ्तारी के बाद आंदोलन को चलाने की जिम्मेदारी स्वयं संभाली थी। इन महिलाओं में कबकलता बरूआ, सूचेता कृपलानी, सरोजिनी नायडू, पद्मजा नायडू, ऊषा मेहता, अरूणा आसफ अली आदी प्रमुख थी।

औषध कभी खिलौना नहीं होती वो तो पद्ममात्मा के बाद वो पूजनीय व्यक्ति है,
जो मौत की गोद में जाकर जिंदगी को जन्म देती है।

अरूणा आसफअली ने सूचेता कृपलानी व अन्य आंदोलनकारीयों के साथ भूमिगत होकर आंदोलन को आगे बढ़ाया। हरियाणा के एक रूढ़ीवादी बंगाली परिवार में जन्मी अरूणा आसफअली एक प्रबल राष्ट्रवादी और आंदोलनकर्मी महिला थी। १९२५ में कानपूर में एक काँग्रेस अधिवेशन की अध्यक्षता **भारत छोड़ो** सरोजिनी नायडू ने की, जिन्हें काँग्रेस का प्रथम भारतीय महिला अध्यक्ष बनने का गौरव भी प्राप्त हुआ। सरोजिनी नायडू ने खिलाफत और असहयोग आंदोलन में सक्रिय रूप से गाँव-गाँव घूमकर देशप्रेम अलख जगया था। इन्होंने सविनय अवज्ञा आंदोलन के दौरान धरासना सत्याग्रह का नेतृत्व किया। बारह वर्ष की इंदिरा **प्रियदर्शनी** ने बच्चों को मिलकर एक **चश्मा संघ** और **वाक्य सेवा** का गठन किया था। जिसका उद्देश्य सविनय अवज्ञा आंदोलन में सक्रिय मदत करना और एक ठोस आधार के साथ बढ़ावा देना था।

नेहरू परिवार की बेटी विजयालक्ष्मी पंडित भी गांधीजी से प्रभावित होकर जंग-ए-आजादी में कूद पड़ी। १९४५ में संयुक्त राष्ट्रसंघ के सैन फ्रांसिस्को सम्मेलन में विजयालक्ष्मी ने भारत का प्रतिनिधित्व किया। सूचेता

कृपलानी ने भी राष्ट्रीय आंदोलन के हर चरण में बढचढकर हिस्सा लिया और कईबार जेल गई। १९४६ में सूचेता कृपलानी को असंभवली का अध्यक्ष चुना गया।

स्वतंत्रता संघर्ष के दौरान महात्मा गांधी को उनकी पत्नी कस्तुरबा गांधी ने भी अपना पूरा समर्थन दिया। कस्तुरबा गांधी एक दृढ़ आत्म-शक्तिशाली महिला थी और गांधीजीकी प्रेरणा भी थी। इसी आंदोलन के दौरान तामुलक की ७३ वर्षीय विधवा मातंगिनी हाजरा ने गोली लगने के बावजूद राष्ट्रीय ध्वज को अंततक ऊंचा उठाये रखा। इस आंदोलन की महत्वपूर्ण विशेषता ग्रामीण स्त्रियों की व्यापक सहभागिता थी। १९३० में दांडी में पुरुषों के बाद महिलाओं ने अपनी भूमिका निभाई किंतु १९४२ के आंदोलन में महिलाओं ने पुरुषों के साथ कंधे से कंधा मिलाकर संघर्ष किया।

भारतीय राष्ट्रीय आंदोलन में महिलाओं ने देशभक्ति व विदेशी शासन से मुक्ति के भाव से ओतप्रोत होकर राष्ट्र के प्रति अपने कर्तव्यों का निर्वाह किया और घरेलू व सार्वजनिक जीवन की जिम्मेदारियों को एकसाथ निभाया। इस प्रकार महिलाओं ने भारतीय स्वतंत्रता संग्राम में महत्वपूर्ण योगदान दिया।

शिक्षा पर स्लोगन

- * हम बच्चों का नारा है,
शिक्षा अधिकार हमारा है।
 - * पढोगे लिखोगे तो,
बढ़ल जाएगी तकदीर।
 - * हम सब का एक ही प्रयास,
सब ओर हो शिक्षा का प्रकाश।
 - * जीवन का पहला कदम
शिक्षा की ओर बढ़ाएँ।
 - * कदम से कदम बढ़ाए जा,
शिक्षा का प्रकाश जलाए जा।
 - * पढाई से ही होगा सर्वोत्तम विकास।
 - * आओ एक समझदारी भरा कदम उठाएँ,
सबको शिक्षा का पाठ पढाएँ।
 - * लडकी-लडका एक समान
सबको शिक्षा सबको ज्ञान।
- भाग्यश्री विजय पाटील
(एम.ए. प्रथमवर्ष)

राष्ट्रभाषा हमारी

युगों-युगों से सब पर भारी एक ही है, भाषा हमारी।
इसके संग ही जीना-मरना इसकी तुम करलो तैयारी।

या हो कारगिल का युद्ध या फिर हो संसद की बात,
हिन्दी ही देती है सबका मुँहतोड जवाब फिर क्यों
इससे डर जाते हम क्यों न इसके लिए लडपाते हम।

आशा की अभिलाषा है।
हम सबकी राष्ट्रभाषा है।

आओं इसका करे सम्मान गाएँ इसका राष्ट्रगान।
हम सबकी प्यारी एक ही है राष्ट्रभाषा हिन्दी हमारी।

-ज्योती प्रभाकर सावकारे
(प्रथमवर्ष कला)

क्यों डरते हो जिन्दगी में क्या होगा, जो भी होगा तजुर्बा ही होगा।

हिंदी में रोजगार के अवसर

कु. यामिनी चौधरी
(प्रथम वर्ष कला)

हिंदी दुनिया की दूसरी सबसे ज्यादा बोली जाने वाली भाषा है। एक रिपोर्ट के मुताबिक इस समय दुनियाभर में हिंदी बोलने वालों की संख्या ५५ करोड़ से ज्यादा है, वहीं हिंदी समझ सकने वाले लोगों की संख्या करीब १ अरब से भी ज्यादा है।

प्रिंट मीडिया, इलेक्ट्रॉनिक मीडिया, इंटरनेट, राष्ट्रीय और आंतरराष्ट्रीय मंच और संस्थाओं में हिंदी के इस्तेमाल में इजाफा हुआ है। फेसबुक, ट्विटर, यूट्यूब और व्हाट्सएप जैसे प्लेटफॉर्म पर अब हिंदी का ही दबदबा है। गुगल और माइक्रोसॉफ्ट जैसी दिग्गज कंपनियों ने भी हिंदी में बहुत बड़े पैमाने पर काम करना शुरू कर दिया है। ऐसे में करियर की भी बहुत संभावना है।

हिंदी राजभाषा अधिकारी : केंद्रीय संस्थानों और कार्यालयों में राजभाषा अधिकारी की नियुक्ति की जाती है। जो अपने यहाँ हर प्रकार से हिंदी के प्रयोग को बढ़ावा देते हैं और हिंदी में कामकाज को सुगम बनाते हैं। यदि आप हिंदी विषय में स्नातक है और एक विषय के रूप में अंग्रेजी भी पढा है तो राजभाषा अधिकारी के रूप में करियर बनाया जा सकता है।

हिंदी अध्यापन : हिंदी का अध्ययन करने वालों के बीच अध्यापन एक पारंपारिक करियर विकल्प के रूप में लोकप्रिय है। उच्च शिक्षण संस्थानों से लेकर प्राथमिक स्तर तक शिक्षण के अवसर योग्यतानुसार उपलब्ध रहते हैं और इसे सदाबहार करियर माना जाता है। समय-समय पर आयोजित होने वाली **राष्ट्रीय पात्रता परिक्षा (NET)** में शामिल हो सकता है। इसमें अधिकतम अंक प्राप्त करने वालों को **जूनियर रिसर्च फेलोशिप (JRF)** मिल सकती है। जिसके माध्यम से शोधकार्य (PHD) करने वाले छात्रों को हर महिने ३०,०००/- छात्रवृत्ति दी जाती है। यह परिक्षा पास करने वालों को महाविद्यालयों में सहायक प्रोफेसर के रूप में नियुक्ति के अवसर मिल सकते हैं।

हिंदी पत्रकारिता : हिंदी पढने वाले छात्रों के बीच पत्रकारिता रोजगार का एक आकर्षक विकल्प है, जहां मेहनती और प्रतिभावान युवाओं के लिए बहुत संभावनाएं हैं। इस दौर में हिंदी अखबार और न्यूज चैनल की संख्या भी काफी है। समाचार चैनलों और अखबारों के अलावा भी हिंदी के अनेक चैनल और पत्र-पत्रिकाएं हैं जहाँ हिंदी भाषी प्रतियोगियों के लिए दरवाजे खुले हैं।

हिंदी अनुवादक/दुरभाषिया : ट्रांसलेशन यानि अनुवाद का क्षेत्र बहुत बड़ा है। दुनियाभर में जैसे-जैसे हिंदी का प्रयोग बढ़ रहा है वैसे-वैसे अनुवादकों और द्विभाषाविदों की मांग बढ़ती जा रही है। कई देशी-विदेशी मीडिया संस्थान, राजनैतिक संस्थाएं, पर्यटन से जुड़े संस्थान और बड़े-बड़े होटलों में अनुवादकों और दुभाषियों की अच्छी खासी मांग है।

रेडियो जॉकी और समाचार वाचक : रेडियो प्रस्तोता अमिन सयानी की आवाज किसने नहीं सुनी ? नवेद की आवाज से कौन नावाकफ है। इन्होंने हिंदी में रेडियो जॉकी का करियर बनाया। ऐसी बहुत सी प्रतिभाएं हैं जो इस क्षेत्र में नाम और दाम कमा रहीं हैं। यदि आप भी भाषा पर अच्छी पकड़ रखते हैं, आवाज अच्छी है तो यह एक करियर ऑप्शन है। इसके साथ ही समाचार वाचक भी एक विकल्प है। बस आपको अपनी सधी हुई प्रभावशाली आवाज में समाचार पढने होते हैं और देश-विदेश की घटनाओं की जानकारी देनी होती है।

हिंदी में क्रिएटिव राइटिंग : रचनात्मक लेखन जिसे आज के युवाओं की भाषा में क्रिएटिव राइटिंग कह सकते हैं। इस क्षेत्र में स्वतंत्र लेखन और नियमित लेखन किया जाता सकता है। फिल्म, टीवी, रेडियो, वेबसाइट, पोर्टल आदि क्षेत्रों से जुड़कर हिंदी में लोकप्रिय लेखन किया जा सकता है और बाहर रहकर भी सेवाएं दी जा सकती हैं। हालांकि दोनों में कोई ज्यादा अंतर नहीं है। दोनों ही रूप में आप काम एक ही कर सकते हैं। ब्लॉग लेखन भी एक ऑप्शन है।

हिंदी सिर्फ हमारी भाषा नहीं, हमारी पहचान भी है।
तो आइए हिंदी बोलें, हिंदी सीखें और हिंदी सिखाएं।

* युवती सभा व विद्यार्थी विकास विभाग *

आत्मनिर्भर युवती अभियान मध्ये मा. संजय गुरव विद्यार्थिनींना पर्यावरण संरक्षण बाबत माहिती देतांना

आत्मनिर्भर युवती अभियान मध्ये मा. श्री एन.एन. बडगुजर, जिल्हा उद्योजक केंद्र जळगांव, विद्यार्थिनींना स्वयंसेवाकार बदल माहिती देतांना

आत्मनिर्भर युवती अभियान मध्ये डॉ. मयूर चौधरी, ग्रामिण रुग्णालय, भुसावळ विद्यार्थिनींचे रक्त तपासणी करताना

आत्मनिर्भर युवती अभियान व विद्यार्थी विकास विभाग यांच्या संयुक्त विद्यमाने आयोजित एक दिवसीय कार्यशाळा "डिजिटल हबिटाचे फायदे" या विषयावर श्री. गुलशन कुमार गौडव व स्वामी पाटील, महाराष्ट्र बँक, भुसावळ विद्यार्थिनींना बँक व्यवहार बदल माहिती देतांना.

दि. ९ डिसेंबर २०२२ जागतिक एड्स दिनातिमित महाविद्यालयाच्या राष्ट्रीय सेवा योजना व प्राणीशास्त्र विभाग तसेच ग्रामीण रुग्णालय, भुसावळ च्या आयसीटीसी विभागातर्फे विद्यार्थिनींची एच.आय.व्ही. तपासणी करण्यात आली.

दि. ११ फेब्रुवारी २०२२ विद्यार्थी विकास व स्वयंसेवा परीक्षा मार्गदर्शन समिती श्रीमती व.क. कोटेचा महिमा महाविद्यालय यांच्या संयुक्त विद्यमाने प्रा.डॉ. नरेशचंद्रजी काठोळे, संचालक आयएएस मिशन अमरावती यांचे मी कलेक्टर होणार! व्याख्यान

*** क्रीडा विभाग ***

क.ब.चौ.उमवि आंतर विभागीय स्पर्धेसाठी जळगांव विभाग संघात निवड झालेल्या महाविद्यालयाच्या खेळाडू.

आंतर महाविद्यालयीन बास्केटबॉल स्पर्धेत तृतीय क्रमांक मिळविलेला महाविद्यालयाचा संघ

आंतर महाविद्यालयातील हॅण्डबॉल स्पर्धेत उपविजयी महाविद्यालयाचा संघ

आंतर महाविद्यालयीन बुद्धिबळ स्पर्धेत तृतीय क्रमांक मिळवलेला महाविद्यालयाचा संघ

क.ब.चौ.उमवि जळगांव विभाग आंतर महाविद्यालयीन बुद्धिबळ स्पर्धेचे उद्घाटन करताना संस्थेच्या अध्यक्षा श्रीमती यदुमा कोटेचा

स्वातंत्र्याचा अमृत महोत्सव निमित्त आयोजित मॅरिथॉन स्पर्धेसाठी उपस्थित महिला खेळाडू

*** राष्ट्रीय सेवा योजना (वरिष्ठ) ***

हृदय घर तिरंगा अभियाना अंतर्गत प्रभात फेरीचे आयोजन

सीड बॉल कार्यशाळेत वनस्पतीशास्त्र विभागाचे प्रमुख डॉ. जे. एस. धाडे मार्गदर्शन करतांना व प्रात्यक्षिक दाखवतांना

कोविड-१९ लक्षीकरण अभियान

दत्तक गांव खडके येथे गावाचे सर्वेक्षण करतांना विद्यार्थिनी व रा.से.यो. कार्यक्रम अधिकारी

आंतरराष्ट्रीय साक्षरता दिन साजरा करतांना रा.से.यो. कार्यक्रम अधिकारी, उयप्राचार्य डॉ.व्ही.एस.पाटील व सदस्य

हृदय घर तिरंगा अभियाना अंतर्गत वृक्षारोपण करतांना संस्थेचे सचिव मा.संजयजी सुराणा, प्राचार्या डॉ. मंगला साबदा, रा.से.यो. व सदस्य

✽ विविध मंडळे व उपक्रम ✽

राष्ट्रीय आदिवासी दिनानिमित्त विद्यार्थिनिता मार्गदर्शन करतांना प्राचार्या डॉ. मंगला शाबद्री

हिंदी दिनानिमित्त भिती फलकाचे उद्घाटन करतांना डॉ. खरते मॅडम व उपप्राचार्य प्रा. वाय.डी. देशले

करियर कौन्सिलिंग व प्लेसमेंट सेल मार्फत आयसीआयसीआय बँकेचे कॅम्पस इंटरव्यू आयोजन

युनिक अकॅडमी, पुणे यांच्या मार्फत विद्यार्थिनिता युपीएससी व एमपीएससी परीक्षेचे मार्गदर्शन करतांना श्री. विकास गिरासे

स्पर्धा परीक्षा व प्लेसमेंट समिती तर्फे ओरिएन्टेशन ट्रेनिंग इन्स्टिट्यूट, पुणे येथील श्री. अमोल दत्त ठाकूर हे सॉफ्टवेअर डेव्हलपमेंट आणि सॉफ्टवेअर टेस्टिंग यावर सविस्तर माहिती देतांना

करियर कौन्सिलिंग कार्यक्रमांमध्ये निलया फौंडेशन, पुणे चे डॉ. अविनाश शिर्साठ मार्गदर्शन करतांना

“When people are insulting you,
there is nothing so good for them
as not to say a word--just to look at them and think.
When you will not fly into a passion
people know you are stronger than they are,
because you are strong enough to hold in your rage,
and they are not, and they say stupid things
they wished they hadn't said afterward.

There's nothing so strong as rage,
except what makes you hold it in- that's stronger.
It's a good thing not to answer you enemies.”

-Frances Hodgson Burnett, A Little Princess

पदम् २०२२-२३

Index English Section

Sr.No.	Articles/Poetry	.	Students Name
01	Ignited Minds Unleashing the power within India	Article	Shaikh Nameera K.N.A.
02	Teacher	Poem	Sana Khan
03	Savitribai Phule	Article	Tabassum Gawali
04	Education	Poem	Sana Khan
05	National Education Policy - 2020	Article	Alfiya Ali
06	Thought of life	Poem	Pratima Madhukar Zope
07	Quotes of Aristotle	Quotes	Khushi Ravi Tak
08	Quotes of T.S. Eliot	Quotes	Rameshwari N. Sonawane
09	Swami Vivekanand (Quotes & Thought)	Quotes	Yashaswi Lalit Marathe
10	Girl	Poem	Kalyan Nilesh Patil
11	A Girl without Education	Poem	Sana Khan
12	The Principal	-	Manasi Pawar
13	Success	-	Sana Khan
14	Famous Quotation of Mother	Quotes	Lavanya Chatrath
15	Courage	Poem	Sana Khan
16	Angle	Poem	Sandhya Lakhansing Nigam

Ignited minds

- APJ ABDUL KALAM

Shaikh Nameera Kashaf Nadeem Ahmad
(F.Y.B.A.)

About the Book

Book Name

Ignited Minds :

Unleashing the power within India

Author

APJ Abdul Kalam

Language : English

Copies Sold : Over 1 Million

Publication : Penguin Books

Year of Publication : 2022

No. of Pages : 189

Cover : Paper back

About the Author

A.P.J. ABDUL KALAM is an Indian Scientist and who served as the 11th president of Indian from 2002 to 2007.

Born

October 15, 1931 [Age-83]

Full Name

Avul Pakir Jainulabdeen Abdul Kalam.

Awards

Bharat Ratna, Padma Vibhushan,
Padma Bhushan

Parents

Jainulabiddin Marakayar Ashiamma
Jainulabiddin

Education

Degree in Aeronautical Engineering,
Defence Research & Development

Organization

Introduction

Ignited Minds is a well-known book written by Avul Pakir Jainuladiddin Abdul Kalam on 15th October in 1931. Dr. A.P.J. Abdul Kalam was Ex-President of India and today's world he is recognized as the visionary of youth in India. He has written this book to basically wake up the youth of India to enlighten their minds and become the bright future of India to enlighten their minds and become the bright future of India.

Attractive in its simplicity and extraordinary in its potential, here is an excellent and thought provoking books for all Indians, specifically youth.

The author says that India has lots of skills, resources and talents to make our country a developed nation but they go underused and unused.

The author says that India has lots of skills, resources. Each chapter of this book is rich with experience and quotations of great personalities of all walk.

The author has basically dedicated this book to the youth of India but specifically he has dedicated it to one child name - SNEHAL THAKKAR.

The Dream and The Message

Dream plays a very vital role in an individual life. Dreams transfer into thoughts and thoughts results into action. In this phase Dr. A.P.J. Abdul Kalam rightly

Success is when your "Signature" change to "Autograph" _APJ Abdul Kalam

says that spiritually must be integrated with education. Self-realization is the focus each one of us must become aware of our higher. Youth are the links of the grand future. We should ignite our dormant inner energy and let it guide our lives. The radiance of such minds embarked on constructive endeavor will bring peace, prosperity and bliss to the nation.

Give us a Message & A Role Model

Man of ten become what they believe themselves to be. If I believe I can not do something it makes me incapable of doing it. But when I believe I can, then I acquire the ability to do it even if I didn't have it beginning. -Mahatma Gandhi

The people who impart the best part of their guidance can be your role model. One's role model should be their parents or their teachers education and the teacher student relationship have to be seen not in business terms but with nation's growth in mind. A nations wealth is the young generation of the country. When the child grow up, the role models will be national leaders of quality and integrity in every field including politics, science entertainment, technology and industry leaving behind their role lives role models.

Learning from Saints & Seers

Society can prosper through wealth generation and cherishing the value system of the people. The combination of the two will make the nation truly strong

and prosperous. Our spiritual wisdom has been out strength. We must draw upon our heritage and wisdom to enrich our lives. In fact that we have advanced technologically but spiritually we have not.

Patriotism Beyond Politics & Religion

I do not care for liberation, I would rather go to a hundred thousand hells, doing good to others like the spring, this is the religion. -Swami Vivekanand

There are success stories among chaos, promise among problems. We are one billion people with multiple faiths and ideologies. In the absence of a national vision cracks at the seam keep surfacing and make us vulnerable. There is a need to reinforce this seam and amalgamate us into one national forum.

The Knowledge Society

Wisdom is a weapon to ward of distraction. It is an inner fortress which enemies cannot destroy. -Thirukkural.

Getting the Forces Together

Determine that things can be and shall be done, and then we shall find the way. - Abraham Lincoln.

Building a New Stage

If I were to took over the whole world to find out the country most richly endowed will all the wealth, power and beauty that nature can bestow in some parts a very paradise on earth I should point to India. - Max Miller.

If you can control your Mind, you can control your Life. _ APJ Abdul Kalam

The mind set must change, showing willingness to take pragmatic risks. As it is rightly said, "Follow excellence success will automatically follow you."

To My Countrymen

Where the mind is without fear and the head is held high. Where knowledge is free. Where the world has not been broken up into fragments My father, let my country awake.

- Rabindranath Tagore.

Evaluation of Book

The major strength of this book lies in the itself where to ignite the minds of the youth who can change the scenario of nation.

Weakness of the book lies in just dealing with the matters of youth and enlighten their minds where also need to be motivated to bring revolutions that a right fo the nation and that through fair means.

Recommendations

Dr. A.P.J. Abdul Kalam wrote this book with an aim to ignite the minds of youth so that India turns into a developed nation by the year 2020 for through out his career he always relied on the potentials of youth power, he in fact has energy time preferred to work with young team. He through this book has clearly justifies the title unleashing the power within India. He had a vision to make the nation bright through youth potential which he as proved through the various examples mentioned in the book.

Acknowledgement

At the outset being a youth I would pay my gratitude to Dr. A.P.J. Abdul Kalam for framing a platform for youth of India to grow a provoking my spirits to change my character.

I would also like to thank our dean, Dr. Chinmann Reddy for providing me with opportunity of develop my personality.

At last most important, Dr. Meena Mandaviy for having faith in me and acknowledging me with her skills to sharpen up my skills too.

Teachers

Sana Khan
(M.A.II)

Teachers

Paint the mind
and guide their thoughts
share their achievements
and advice their faults
Inspire a love
of knowledge and truth
As you light the path
which leads our youth
For our future brightens
with each lesson you teach
Each smile you laughter
Each goals you help reach
for that dawn of each poet
each philosophers and king
Being with teacher
and the wisdom they bring

Savitribai Phule

Pioneer in Women Education & Social Reformer in 19th Century India.

*Collected by-
Tabassum Gawali
(S.Y.B.Com.)*

In the annals of time, a shining light,
A pioneer of change, a fearless knight,
Savitribai Phule, her name so dear,
A symbol of hope, breaking barriers near.

Born in a era, when girls were denied,
Knowledge and wisdom, to them they lied,
But in her father's eyes, she found the key,
To unlock her mind, to set herself free.

Married young, yet love filled the air,
With Jyotirao Phule, a bond so rare,
Together they dreamed of a just domain,
Where equity and learning would reign.

With courage and grace, she took her stand,
Against child marriage, a fierce demand,
Remarriage for widows, she did proclaim,
Breaking traditions, lighting a flame.

In every girl who learn to read
In every heart you've helped to feed
Your spirit lingers, forever strong.
In the tapestry of history, you belong.

Introduction

Savitribai Phule was a remarkable social reformer, educator and a trail blazing advocate for women's rights in 19th century in India. Born on January 3, 1831, in Naigaon Maharashtra. Savitribai was raised in a time when education for a girls and individual from lower castes was severely limited. Despite the numbers societal hurdles, she and her husband Jyotirao Phule, emerged as prominent figures in the fight against social injustice, caste discrimination and efforts, they laid the foundation for women's education and uplifted the marginalized communities, leaving an indelible mark on Indian history.

Early Life and Education

Savitribai's early life was marked by her husband progressive outlook, who recognized the importance of education irrespective of gender or caste. He encourage her to learn, to read, and write at a time when such opportunities were rare for girls. She received her primary education from Jyotirao. Jyotirao Phule who was a like - Minded Soul, Supportive of Savitribai's education and mutual vision for social reform.

Pioneering Women's Education

In 1848, Savitribai and Jyotirao Phule established Indian first school exclusively for girls at Bhidewada Pune and become first female teacher of India and serving as the headmistress of the school. Savitribai was subjected to incessant violence and hate crimes. Several upper-caste-men often threw mud and pelted stones at her.

Education is not preparation for life, Education is life itself.

However, she remained undeterred by dissenters and continued her quest to liberate women from the shackles of caste and patriarchy that had so long kept them subjugated.

Beyond Women's Education

Savitribai did not just limit herself to promoting women's education. Along with her husband she worked at the grass-roots level to safeguard women against numerous social evils such as female infanticide, mistreatment, and social ostracization of widows. In 1852 she established a women's right advocacy organization, "Mahila Seva Mandal". In 1860, the Phule's organised a barber's strike against shaving the hair of widowed young, would often fall prey to sexual exploitation. Many widows committed suicide for killed off newborns to escape social stigma. In 1863, the Phules established "Balyata Pratibandak Gruha" a home for widowed mothers and children born out of wedlock. In 1873 the Phule established the "Satyashodhak Samaj" (Truth Seekers Society) open to all people irrespective of caste and creed. The organization was focused to champion the rights of women and marginalised people and fight for social equality as well as equity.

Literary Works

Aside from being a pioneer in social reforms Savitribai was also a prolific poet and writer. In 1854 at the age of 23, she published her poetry collection titled as "Kavya Phule" (Poetry's Blossoms). Her second poem anthology "Bavan Kashi Subodh Ratnakar" (The Ocean of Pure Gems) came out in 1892. Aside from these she also published a collection of some of the most significant speeches and sayings of her husband Jyotirao. She also penned some songs. A collection of her songs

and speeches "Matoshri Savitribai Phulenchi Bhashene va Glaani" etc. are very famous as well as known.

Savitribai Phule's legacy lives on as a beacon of empowerment and equity. He dedicated to education and social reform laid the ground work for subsequent generation of social activities and feminists in India. Today, she is hailed as a symbol of women's emancipation and social progress, with her birthday being commemorated as "Savitribai Phule Jayanti" across the country.

Savitribai Phule's indomitable spirit, selfless dedication to social reforms, and pioneering efforts in women's education have earned her a revered place in history. Her life serves as a reminder that education is powerful tool for breaking the chains of ignorance and injustice. The impact of her work resonated even today, and she remains an inspiration for those striving to create a more just and equitable society.

Education

Sana Khan
(M.A.II)

Education is too enlighten
from teaching moral values
to facing difficult conditions
education is an experience
that makes you a noble person.
Education is the one
that teach you how to
behave how to respect
and how to swim across the wave
Education is everything
it is not just the learning of fact but
it is the training of the mind to think,
act and relax !!!

Never stop learning because life never stop teaching.

National Education Policy-2020

Alfiya Ali
(F.Y.B.Com.)

The Central government's National Education Policy [NEP] established in 2020, came into effect during the 2023-2024 Academic year- bringing with a slow of changes from syllabus updates to grade structure modifications, emphasized by fundamental changes in the way the Indian educational system works, it's evident that the [NEP] aims to both disrupt and revolutionize the current system.

Therefore, as we stand on the precipice of a new chapter in Indian Education - as parents and educational professionals, What can we come to expect in the following year? Much Needed Evolution.

We've all endured the pitfalls of the Indian Education System and it's policies in past, with the penchant for rote learning prioritizing memorization over understanding. Further more there were issues of the multiple boards the old system encompassed each board exams. Adding to the discordance between the multiple boards, are the higher level stand wise exams. Such as The JEET & UPSC which supposedly 'even the playing field' amongst the nation's applicant's yet favoure the teaching styles of certain boards.

So, Now that we're well-versed on the disadvantages of the old, here's how the NEP aims to better the of system for the students of today.

* The Learning Revolution's *

We can condense the changes wrought by the NEP into four main points, and use this simplified frame Work to comprehend the degree of change. The current system will have

to undergo- the established of uniform centralize board that oversees the education of all Indian students. The establishment of this novel centralized board diminishes the need for the multi pre-existing boards. This means that the current system would have to undergo a complete overall and endure long periods of collaboration, as the various boards converge under a single centralized unit.

Syllabus changes, Covered in the New National Curriculum Framework [NCF]

That promote creativity and curiosity amongst students, whilst establishing alternate forms of teaching with an increased focus on improving the quality of learning. Indian schools must develop infra structurally to be able to each a greater range of courses. These includes courses such as Industry 40 tool, robotics & astronomy. Subjects that aid in shopping a well rounded individual. While equipping them with to lucrative skill sets in today's economy.

Intrinsic changes in grade structure deviating from the traditional 10+2+3 to a new 5+3+3+4. A new grade system challenges the existing educational infrastructure of several education institutions in India, calling into question the qualifications provided by these institutions. The classic definition of primary and secondary education will also undergo a drastic shift, as their objectives change.

Furthermore, the NEP proposes the removal of internals exams until the second grade, the introduction of semesters in grade 12 of the clearance of 8 board exams at the end

Success is not changing the reality, it is changing the mentality behind the reality.

of Grade 10. This implies that school which till now, have provided education ending at the 8th or 10th grade, must re-evaluate their infrastructure to meet new guidelines.

Colleges that embrace teaching grades 11 to 15, must reflect on what constitutes 'Higher Education', and more importantly, what falls under their purview- changing their groundwork accordingly.

The introduction of a new Student Evaluation Assessment Scheme- aims to be holistic in its of assessment evaluation students on the basis of their growth, understanding & learning

The NEP Era

While the NEP promises to revolutionize Indian Education what does this truly mean for the thousands of students undergoing change? If the afore mention changes are implemented with commitment and consistency, we could witness a significant reform in the way into younger generation precious and moreover, a system not only aids in better judge, what subjects and courses they want to purchase in the future. More self aware educational and industrial sectors, will lead to the emergence of a highly skilled workforce, with a greater capacity to inspire economic growth.

However, multi-state educational coordination is an tremendous task and must be undertaken with firm and guidelines let in place. Through the initial path implementation of the NEP, will bring about a great deal of work with the enforcement of new policies and budgets.

Features National Education Policy 2020

The National Education Policy as submitted by the Kastarirangan Committee submitted an education policy that seek to

address changes the following challenges facing the following.

Changes are :-

1. Quality.
2. Afford ability
3. Equity
4. Access
5. Accountability.

Thought of life

Kill tension before tension kill you.
Reach your goal before goal kicks you.
Live life before life leaves you.

Don't trust too much,
don't hope too much.
because "too much"
can hurt you so much.

Each new day is another chance ...
to change your life.

Every single thing that has ever
happened in your life is preparing
you for a moment that is yet to come.

Collected by - Pratima Madhukar Zope
(S.Y.B.Com)

Needed a Motivation? Then thing about making your parents proud.

Quotes of Aristotle

Khushi Ravi Tak
(F.Y.B.A.) Roll No. 25

- "It is the mark of an educated man to look for precision in each class of things just so far as the nature of the subject admits."
- "The life of money-making is one undertaken under compulsion, and wealth is evidently not the good we are seeking; for it is merely useful and for the sake of something else."
- "For one swallow does not make a summer, nor does one day; and so too one day, or a short time, does not make a man blessed and happy."
- "Let this serve as an outline of the good; for we must presumably first sketch it roughly, and then later fill in the details."
- "Everything that depends on the action of nature is by nature as good as it can be."
- "The truly good and wise man will bear all kinds of fortune in a seemly way, and will always act in the noblest manner that the circumstances allow."
- "For the things we have to learn before we can do, we learn by doing."
- "In a word, acts of any kind produce habits or characters of the same kind."
- "Anybody can become angry, that is easy; but to be angry with the right person, and to the right degree, and at the right time, for the right purpose, and in the right way, that is not within everybody's power and is not easy."
- "We must as second best, as people say, take the least of the evils."
- "Therefore only an utterly senseless person can fail to know that our characters are the result of our conduct."
- "Without friends no one would choose to live, though he had all other goods."
- "The best friend is he that, when he wishes a person's good, wishes it for that person's own sake."
- "And happiness is thought to depend on leisure; for we are busy that we may have leisure, and make war that we may live in peace."
- "Knowing yourself is the beginning of all wisdom."
- "It is the mark of an educated mind to be able to entertain a thought without accepting it."
- "Happiness is the meaning and the purpose of life, the whole aim and end of human existence."
- "Those who know, do. Those that understand, teach."
- "Poverty is the parent of revolution and crime."
- "Man is by nature a political animal."
- "Nature does nothing uselessly."
- "Where some people are very wealthy and others have nothing, the result will be either

You can have Results or You can have Excuses. You cannot have Both.

Quotes of Aristotle

Khushi Ravi Tak
(F.Y.B.A.) Roll No. 25

extreme democracy or absolute oligarchy, or despotism will come from either of those excesses."

- "He who is unable to live in society, or who has no need because he is sufficient for himself. must be either a beast or a god."
- "Man, when perfected, is the best of animals, but when separated from law and justice, he is the worst of all."
- "Money was intended to be used in exchange, but not to increase at interest. And this term interest, which means the birth of money from money, is applied to the breeding of money because the offspring resembles the parent. Wherefore of all modes of getting wealth this is the most unnatural."
- "It is of the nature of desire not to be satisfied, and most men live only for the gratification of it."
- "Even when laws have been written down, they ought not always to remain unaltered."
- "That judges of important causes should hold office for life is a disputable thing. for the mind grows old as well as the body."
- "The good citizen need not of necessity possess the virtue which makes a good man."
- "The law is reason unaffected by desire."
- "Inferiors revolt in order that they may be equal, and equals that they may be superior. Such is the state of mind which creates revolutions."
- "The basis of a democratic state is liberty."
- "The appropriate age for marriage is around eighteen for girls and thirty-seven for men." (We wonder if this one was supposed to be humorous!)
- "Happiness, whether consisting in pleasure or virtue, or both, is more often found with those who are highly cultivated in their minds and in their character, and have only a moderate share of external goods, than among those who possess external goods to a useless extent but are deficient in higher qualities."
- "Those who cannot face danger like men are the slaves of any invader."
- "Knowledge of the fact differs from knowledge of the reason for the fact."
- "All men by nature desire to know."
- "It is simplicity that makes the uneducated more effective than the educated when addressing popular audiences."
- "Poetry demands a man with a special gift for it, or else one with a touch of madness in him."
- "The roots of education ... are bitter, but the fruit is sweet."

No one is going to save you. This life is 100% your Responsibility.

Quotes of T.S.Eliot

Rameshwari N. Sonawane
(F.Y.B.A.) Roll No. 09

- We shall not cease from exploration, and the end of all our exploring will be to arrive where we started and know the place for the first time.
- Only those who will risk going too far can possibly find out how far one can go.
- Most of the trouble in the world is caused by people wanting to be important.
- If we really want to pray we must first learn to listen, for in the silence of the heart God speaks.
- The tendency of liberals is to create bodies of men and women-of all classes-detached from tradition, alienated from religion, and susceptible to mass suggestion-mob rule. And a mob will be no less a mob if it is well fed, well clothed, well housed, and well disciplined.
- Finding a way to live the simple life is one of life's supreme complications.
- The journey, Not the destination matters.
- If you do not push the boundaries, you will never know where they are.
- To do the useful thing, to say the courageous thing, to contemplate the beautiful thing: that is enough for one man's life.
- I learn a great deal by merely observing you, and letting you talk as long as you please, and taking note of what you do not say.
- Turn things you've always wanted to do, into things you've done.
- Every moment is a fresh beginning.
- Where is the Life we have lost in living? Where is the wisdom we have lost in knowledge? Where is the knowledge we have lost in information?
- We should not confuse information with knowledge.
- Only by acceptance of the past, can you alter it?
- Do I dare disturb the universe?
- The darkness declares the glory of light.
- When the whole world is running headlong towards the precipice, one who walks in the opposite direction is looked at as being crazy.
- In a mind charged with an eager purpose and an unfinished vindictiveness, there is no room for new feelings.
- If you haven't the strength to impose your own terms upon life, then you must accept the terms it offers you.
- Those who arrive at the end of the journey are not those who began.
- Humility is the most difficult of all virtues to achieve; nothing dies harder than the desire to think well of self.
- Whatever you think, be sure it is what you think; whatever you want, be sure that is what you want; whatever you feel, be sure that is what you feel.
- Humor is also a way of saying something serious.

Swami Vivekanand (Quotes & Thoughts)

Yashaswi Lalit Marathe
(T.Y.B.A.-English)

Best Swami Vivekananda Quotes

1. Arise, awake, and stop not until the goal is achieved.
2. Take up one idea. Make that one idea your life - think of it, dream of it, live on that idea. Let the brain, muscles, nerves, every part of your body, be full of that idea, and just leave every other idea alone. This is the way to success.
3. The greatest religion is to be true to your own nature. Have faith in yourselves!
4. All the powers in the universe are already ours. It is we who have put our hands before our eyes and cry that it is dark.
5. Stand up, be bold, be strong. Take the whole responsibility on your own shoulders, and know that you are the creator of your own destiny.
6. In a day, when you don't come across any problems - you can be sure that you are traveling in a wrong path.
7. The world is the great gymnasium where we come to make ourselves strong.
8. We are what our thoughts have made us; so take care about what you think. Words are secondary. Thoughts live; they travel far.
9. The only way to come up, is to come up fighting.
10. Believe in yourself and all that you are. Know that there is something inside you that is greater than any obstacle.

Swami Vivekananda's Quotes on Education

1. Education is not the amount of information that is put into your brain and runs riot there, undigested, all your life. We must have life-building, man-making, character-making assimilation of ideas.
2. Education is not the filling of a pail, but the lighting of a fire.
3. We want that education by which character is formed, strength of mind is increased, the intellect is expanded, and by which one can stand on one's own feet.
4. The only way to do good work is to love what you do. If you haven't found it yet, keep looking. Don't settle. As with all matters of the heart, you'll know when you find it.
5. True education is the harmonious development of the physical, the mental, and the spiritual powers. It prepares the student for the joyous and glorious responsibilities of life.
6. Education is not the learning of facts, but the training of the mind to think.

If the plan doesn't work, Change the plan...But never the GOAL.

7. Teach yourselves, teach everyone his real nature, call upon the sleeping soul and see how it awakes. Power will come, glory will come, goodness will come, purity will come, and everything that is excellent will come when this sleeping soul is roused to self-conscious activity.
8. If the education and studies of children were suited to their inclinations and capacities. many would be made useful members of society that otherwise would make no figure in it.
9. The end and aim of all education is the development of character.
10. In a day, when you don't come across any problems - you can be sure that you are traveling in a wrong path.

Swami Vivekananda's Quotes on India

1. India is the cradle of the human race, the birthplace of human speech, the mother of history, the grandmother of legend, and the great-grandmother of tradition.
2. India has always been the land of spirituality and philosophy.
3. India must rise to the occasion and give the lead to the nations of the world.
4. India is the land of religion and philosophy, the birthplace of spiritual giants.
5. India is the only country where time is not money, but is considered precious.
6. India of the ages is not dead nor has she spoken her last creative word.
7. India has a great heritage, and it is our duty to preserve it, to protect it, and to hand it over to the next generation.
8. The future of India lies in its past. We have to learn from our past, understand our past, and build a brighter future based on our rich traditions and values.
9. India is the land of diversity, where people of different religions, cultures, and languages live together in harmony.
10. India is not a country, it is an experience.
11. India is a country of immense potential and talent, and it is up to us to harness this potential and build a brighter future for ourselves and for the world.
12. The glory of India is that we have always embraced diversity and different viewpoints, and we have always tried to find a way to live together in peace and harmony.
13. India has always been the land of the spiritual and the mystic. Our traditions and practices are a reflection of this spiritual heritage.
14. India is the land where the mind is without fear, and the head is held high.
15. India is the land of the Vedas, the Upanishads, and the Bhagavad Gita. These texts are a treasure trove of wisdom and knowledge, and we must learn from them and apply their teachings in our lives.

If you're born poor, it's not your mistake. But if you die poor it's your mistake.

Swami Vivekananda's Thoughts for Students

1. Education is the manifestation of perfection already in man.
2. Take up one idea, make that one idea your life, think of it, dream of it, let the brain, muscles, nerves, every part of your body be full of that idea, and just leave every other idea alone. This is the way to success.
3. Be strong, my young friends; that is my advice to you. You will be nearer to Heaven through football than through the study of Gita. These are bold words; but I have to say them, for I love you. I know where the shoe pinches.
4. The secret of life is not enjoyment, but education through experience.
5. Do not wait for anybody or anything. Do whatever you can, build your hope on none.
6. You cannot believe in God until you believe in yourself.
7. In a day, when you don't come across any problems you can be sure that you are traveling in a wrong path.
8. The goal of mankind is knowledge. Now, this knowledge is inherent in man. No knowledge comes from outside; it is all inside.
9. Each work has to pass through these stages ridicule, opposition, and then acceptance. Those who think ahead of their time are sure to be misunderstood.
10. All power is within you; you can do anything and everything. Believe in that, do not believe that you are weak; do not believe that you are half-crazy lunatics, as most of us do nowadays.
11. The greatest sin is to think that you are weak.
12. Take risks in your life. If you win, you can lead; if you lose, you can guide.
13. We are what our thoughts have made us; so take care about what you think. Words are secondary. Thoughts live; they travel far.
14. All differences in this world are of degree, and not of kind, because oneness is the secret of everything.
15. The only way to rise is by doing the duty next to us, and thus gathering strength, which will enable us to do the higher duty.

Push Yourself because no one else is going to do it for you.

Swami Vivekananda Motivational Quotes

1. Take up one idea. Make that one idea your life - think of it, dream of it, live on that idea. Let the brain, muscles, nerves, every part of your body, be full of that idea, and just leave every other idea alone. This is the way to success.
2. Arise, awake, and stop not until the goal is achieved.
3. Be not afraid of anything. You will do marvelous work. It is fearlessness that brings heaven even in a moment.
4. You have to grow from the inside out. None can teach you, none can make you spiritual. There is no other teacher but your own soul.
5. We are what our thoughts have made us; so take care about what you think. Words are secondary. Thoughts live; they travel far.
6. The only way to do great work is to love what you do. If you haven't found it yet, keep looking. Don't settle. As with all matters of the heart, you'll know when you find it.
7. Anything that makes weak - physically, intellectually, and spiritually - reject it as poison.
8. Strength is life; weakness is death.
9. The moment I have realized God sitting in the temple of every human body, the moment I stand in reverence before every human being and see God in him that moment I am free from bondage, everything that binds vanishes, and I am free.
10. Take risks in your life. If you win, you can lead; if you lose, you can guide.
11. In a conflict between the heart and the brain, follow your heart.
12. You cannot believe in God until you believe in yourself.
13. Be a hero. Always say, 'I have no fear.'
14. All the powers in the universe are already ours. It is we who have put our hands before our eyes and cry that it is dark.
15. The greatest sin is to think yourself weak.

Girl

If a girl laughs, she is jolly.
 If a man laugh, he is mannerless.
 If a girl cries, she is soft hearted.
 If a man cries, he is coward.
 If a girl loves silence, she is serious.
 If a man loves silence, he is dull.
 If a girl talks too much, she is witty.
 If a man talks too much, he is chatter box.
 If a girl wears a unique dress, its fashion.
 If a man wears it, he is joker.
 If girls move together, it's a company.
 If man move together, it's a gang.
 The why don't people
 want a girl child to be born ?

Collected by - Kalyan Nilesh Patil
 (S.Y.B.Com)

The Principal

P - Perfect in everything
 R - Regular
 I - Intellectual in all fields
 N - Never willing to do wrong
 C - Careful to watch all the activities
 I - Intends to do good
 P - Pays attention to all the problem
 L - Anxious to keep discipline
 E - Loves and like students

-Collected by
 Manasi Pawar (S.Y.B.A)

A Girl, without education

Why don't you educate me ?
 I am not just born to make
 coffee and tea.

My heart pain badly
 when I say this sadly.

I would like to go to school
 where children get everything to know

You don't know how I feel
 when children carry bags and meal.

I am just a small child
 he is so gentle and wild

At least now let me go to school
 for I don't want to be tool

Then before you parents we will
 glow like pearls.
 So at least now please
 educated girls !

-Sana Khan (M.A.-II English)

Success

S - See your goal
 U - Understand the obstacles
 C - Create a positive mental picture
 C - Clear your mind of self dobut
 E - Embrace the challenges
 S - Stay on track
 S - Show the world you can do it

Be a good person. But don't waste time proving to everyone.

Famous Quotation of Mother

“The heart of a mother is a deep abyss at the bottom of which you will always find forgiveness.”

“Youth fades; love droops the leaves of friendship fall; A mother’s secret hope outlives them all.”

“Whatever else is unsure in this stinking dunghill of world a mother’s love is not.”

“Mother name is name for God in lips and hearts of little children”

“All women become like their mother’s that is their tragedy. No man does that’s his.”

“Mother that was the bank where we deposited all our hurts and worries.”

Collected by - Lavanya Chatrath (S.Y.B.A)

Angle

So life will change her path and mine,
but always that memory will be.
clearly etched of that happy day
for my little daughter and me.

Daughters are one of
God’s most precious gift
that he has bestowed upon the world.

Angle in Heaven do not
compare to thine beauty,
and grace my ever so beautiful,
and lovely daughter.

An angle sent from heaven
for me she left her wings -
I wonder if she knows how much
joy to me she brings.

-Collected by
Sandhya Lakhansing Nigam
(S.Y.B.com)

Courage

Courage comes from knowledge
And knowing two you fate
With standing at the gate

At least to paths await you
No matter what the test
When choosing a direction
Your hart pounding in your chest

How can you more forward ?
Or even just more back
The risk seen for too many
Is it courage that you lack ?

It’s not a lack of courage
It’s trust that you now need
The plan for you unfolding
Is like water to seed

-Sana Khan
(M.A.-II English)

Success is not changing the reality, it is changing the mentality behind the reality.

✽ युवारंग व वार्षिक स्नेह सम्मेलन ✽

वार्षिक स्नेहसम्मेलन इयंदन २०२२-२३ मध्ये वाघ्या मुरळी नृत्य कला शास्त्र करताना विद्यार्थिनी

वार्षिक स्नेहसम्मेलन इयंदन २०२२-२३ मध्ये आधुनिक नृत्य शास्त्र करताना विद्यार्थिनी

वार्षिक स्नेहसम्मेलन इयंदन २०२२-२३ मध्ये नृत्य शास्त्र करताना विद्यार्थिनी

युवारंग २०२३ मध्ये वाद-विवाद इयर्थत शकारात्मक बाजू व नकारात्मक बाजू मांडतांना कुमारी तबस्सुम गवळी व पुजा सयकाल

युवारंग २०२२-२३ मध्ये कु. लावण्या नरेश चव्तर (द्वितीय वर्ष कला) नाट्यगीत शास्त्र करताना

युवारंग २०२२-२३ मध्ये कु. समध्दी महाजन (द्वितीय वर्ष वाणिज्य) श्यॉर्ट पेंटिंग करताना

*** संमिश्र क्षणचित्रे ***

वाणिज्य व नियोजन आणि समान संधी केंद्राचा उद्घाटन समारंभात मार्गदर्शन करताना महाराष्ट्र उद्योजकता विकास केंद्राचे समन्वयक श्री. दिनेश गवळे

पर्यावरण संवर्धना अंतर्गत महाविद्यालयात गणपती विशर्जन

महाविद्यालयाच्या कमोडिटी बँक व कोटिचिन्स ॲलुमनी असोसिएशन तर्फे दिवाळी निमित्त फराळ व कपड्याचे वाटप डोंगर कटोरा व आदीवासी वस्तीत करण्यात आले.

माजी विद्यार्थिनी संघटनेतर्फे गरबा व दांडीया प्रशिक्षणाचा शमारीय मा. अनिता कोटेचा व इतर

माजी विद्यार्थिनीच्या स्नेह मेळाव्यास मार्गदर्शन करताना मा. अनिता कोटेचा अध्यक्ष कोटिचिन्स ॲलुमनी असोसिएशन, व्यासपीठावर प्रा. डॉ. ममताबेन पाटील सचिव व आजी-माजी प्राध्यापक

स्वातंत्र्याचा अमृत महोत्सवा निमित्त आयोजित घोडदर्शन स्पर्धेचे निरीक्षण करताना महाविद्यालयाच्या प्राचार्या डॉ. मंगला साबू, उपप्राचार्य डॉ. व्ही.एस.पाटील

*** राष्ट्रीय सेवा योजना (+२ स्तर) क्षणचित्रे ***

महाविद्यालय परिसरात स्वच्छता मोहिम

पर्यावरण जनजागृती रॅली प्रारंभ करताना प्राचार्या डॉ. मंगला साबट्टी

भुसावळ नगरपालिका युनिट लक्ष्मीकरण

विशेष हिवाळी निवासी शिबीर उद्घाटन प्रसंगी मान्यवर

निवासी शिबीर खडका गावात जनजागृती घोषणा देताना

नाशिक विभागातून, रायगड राज्यस्तरीय शिबीरात सहभागी महिला कार्यक्रमाधिकारी प्रा. स्मिता जयकर व स्वयंसेविका प्रेरणा सूर्यवंशी व निशा लोणारी

❁ विविध उपक्रम ❁

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर जयंती साजरी करतांना प्राध्यापक वर्ग

स्व. इंदिरा गांधी व सरदार वल्लभभाई पटेल जयंती साजरी करतांना प्राध्यापक वर्ग

वाचनालय विभागातर्फे स्वामी रंगनाथन जयंती साजरी करतांना प्राचार्या समवेत शिक्षक वृंद

सावित्रीबाई फुले जयंती साजरी उपप्राचार्य डॉ. व्ही. एस. पाटील व प्राध्यापक वर्ग

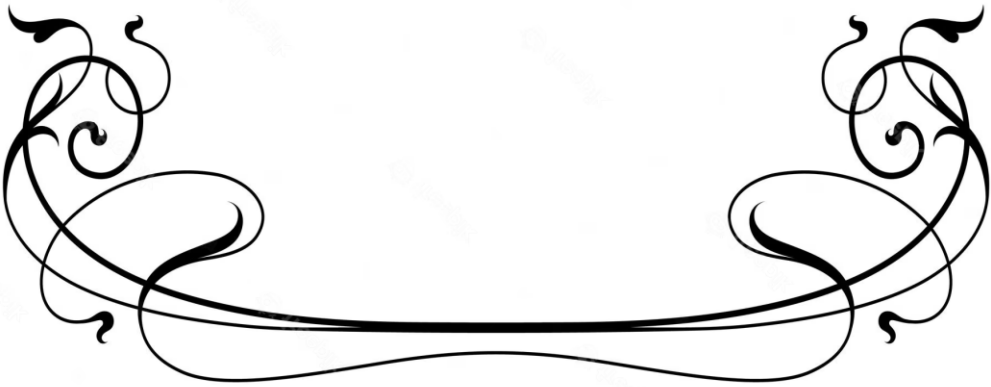
छत्रपती शिवाजी महाराज जयंती साजरी डॉ. व्ही. एस. पाटील व प्राध्यापक वर्ग

माजी राष्ट्रपती डॉ. ए.पी.जे. अब्दुल कलाम यांच्या जयंती निमित्त वाचन प्रेरणा दिन साजरा करतांना डॉ. जे.व्ही. धनवीज व प्राध्यापक वर्ग

वैयक्तिक,
विविध समित्यां व
विभागांचे अहवाल
सन २०२२-२३

मराठी विभाग

मराठी विभागात सन २०२२-२३ या शैक्षणिक खालील उपक्रम घेण्यात आले.

- २९ सप्टेंबर २०२२ रोजी मराठी वाङ्मय मंडळाचे उद्घाटक डॉ. सुधा खराटे यांच्या शुभहस्ते करण्यात आले. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी महाविद्यालयाचे उपप्राचार्य प्रा. वाय. डी. देसले होते.
- दि. ०३ जाने. २०२३ रोजी क्रांतीज्योती सावित्रीबाई फुले यांची जयंती साजरी करण्यात आली. कार्यक्रमासाठी प्रमुख पाहुण्या प्रा. सौ. दिपाली पाटील यांनी मार्गदर्शन केले.
- २९ ऑक्टो. २०२२ रोजी महात्मा फुले जयंती साजरी करण्यात आली. प्रमुख पाहुणे म्हणून प्रा. विनोद भालेराव उपस्थित होते.
- दि. १४ ते २८ जाने. २०२३ मध्ये 'मराठी भाषा पंधरवाडा' साजरा करण्यात आला. या पंधरवाड्यात कविता वाचन, निबंध स्पर्धा, मराठी म्हणी, मराठी गीते अशा विविध स्पर्धा घेण्यात आल्या.
- २७ फेब्रुवारी २०२३ रोजी 'मराठी भाषा दिवस' आणि 'वि.वा.शिरवाडकर जयंती' मराठी विभाग प्रमुख प्रा. विनोद भालेराव यांनी 'मराठी भाषा व आजची स्थिती' यावर व्याख्यान दिले.

मराठी विभाग
प्रा. विनोद भालेराव

इतिहास विभाग

- दि. १३ सप्टेंबर २०२२ रोजी जागतिक पर्यटन दिना निमित्त महाराष्ट्रातील पर्यटन स्थळांची माहिती व्हिडिओ द्वारे विद्यार्थिनींना देण्यात आली.
- दि. ०२ ऑक्टोबर २०२२ म.गांधी जयंती निमित्त गांधी रिसर्च फाऊंडेशन जळगांव तर्फे गांधी विचार संस्कार परिक्षेचे आयोजन इतिहास व राज्यशास्त्र विभागाच्या संयुक्त विद्यमानाने करण्यात आले. या परिक्षेत सुवर्णपदक कु. तेजल राजेश मोरे या प्रथमवर्ष कला शाखेच्या विद्यार्थिनीस मिळाले.
- दि. १९ फेब्रुवारी २०२३ रोजी शिवजयंती निमित्त शिवकालीन गड किल्ले या विषयावर परिसंवाद आयोजित केला. यात विद्यार्थिनींनी सक्रीय सहभागी झाल्यात.
- दि. १४ जानेवारी २०२३ रोजी इतिहास व भूगोल विभागातर्फे प्रा. गिरीश सरोदे यांचे मकर संक्रांतीचे वैज्ञानिक व भौगोलिक महत्त्व या विषयावर व्याख्यानाचे आयोजन करण्यात आले.
- दि. ११ एप्रिल २०२३ रोजी म. ज्योतीराव फुले जयंती निमित्त म. ज्योतीराव फुले यांच्या जीवन कार्यावर आधारीत प्रश्नमंजुषा स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले.

इतिहास विभाग
प्रा. दिपाली पाटील

अनौपचारिक संस्कृत भाषा प्रमामपत्र कोर्स

राष्ट्रीय संस्कृत भाषा नवी दिल्लीच्या अनौपचारिक संस्कृत भाषा विभाग आणि श्रीमती प. क. कोटेचा महिला महाविद्यालय, भुसावळ यांच्या संयुक्त विद्यमानाने प्रमाणपत्र संस्कृत भाषा कोर्स सुरू आहे. संस्कृत भाषेचा प्रचार व प्रसार व्हावा, संस्कृत भाषेतील साहित्याचे वाचन व संशोधन व्हावे या हेतूने कोर्स सुरू करण्यात आला. या कोर्सची वैशिष्ट्ये म्हणजे अँडमिशन साठी वयोमर्यादा नाही. ८ वी पास पासून वयाच्या कोणत्याही वर्षी अँडमिशन घेवू शकतात. या कोर्सचा कालावधी एक वर्षाचा असून तासिका ऑनलाईन व ऑफलाईन दोन्ही पद्धतीने होतात. या कोर्सचे प्रशिक्षक

श्री. श्यामल देवनाथ हे आहेत. दिनांक २० जानेवारी २०२३ रोजी कोर्सचे उद्घाटन श्री. आशुतोष सैतवाल यांच्या हस्ते झाले. या कार्यक्रमाचे अध्यक्ष उपप्राचार्य यशवंत देसले हे होते. या प्रसंगी गुणवंत विद्यार्थिनींचा सत्कार करण्यात आला. या कार्यक्रमांचे प्रास्ताविक प्रा. दिपाली पाटील यांनी केले. तर सूत्रसंचालन व आभार श्री.श्यामल देवनाथ यांनी मानले. या कोर्सच्या यशस्वीते साठी प्राचार्य, उपप्राचार्य यांचे मार्गदर्शन व सहकार्य मिळत असते.

प्रा. दिपाली पाटील
समन्वयक

हिंदी विभाग

- विभाग द्वारा प्रेमचंद जयंती का आयोजन।
- तिथि १४ से २२ सितंबर २०२३ को हिंदी विभाग द्वारा हिंदी सप्ताह का आयोजन किया गया। इस सप्ताह के अंतर्गत कथावाचन, काव्यवाचन, पोस्टर, निबंध लेखन व हिंदी सामान्यज्ञान आदि प्रतियोगिताओं का आयोजन किया गया था। इसमें कुल मिलाकर १०० से अधिक छात्रों का सक्रीय सहभाग था। कार्यक्रम का उद्घाटन डॉ. सरोज शुक्ला जी द्वारा किया गया।
- तिथि १० जनवरी २०२३ को विभाग द्वारा विश्व हिंदी दिवस मनाया गया। इस कार्यक्रम में महाविद्यालय के उपप्राचार्य डॉ. व्ही. एस. पाटील उपस्थित थे।
- तिथि १७ फरवरी २०२३ को एक दिवसीय कथा एवं कविता लेखन कार्यशाळा का आयोजन किया गया। कार्यक्रम के अध्यक्ष उपप्राचार्य डॉ. व्ही. एस. पाटील, उद्घाटक के रूप में डॉ. जे. व्ही. धनवीज समन्वयक IQAC उपस्थित थे। कार्यक्रम के प्रथम सत्र में मा. डॉ. रणजित पारधे इन्होंने कथा लेखन पर अपने विचार प्रस्तुत किए। द्वितीय सत्र में मा. श्री. विनोद कुलकर्णी इन्होंने काव्य लेखन पर विचार विमर्श किया तथा मा. श्री. गोपीचंद धनगर जी ने कथा लेखन की प्रेरणा को छात्रों के सामने प्रस्तुत किया। महाविद्यालय की भूतपूर्व माजी छात्रा राजश्री चौधरी ने स्वयं की कविताओं को प्रस्तुत किया। इसमें ५० छात्रों ने सक्रीय सहभाग लिया।
- तिथि २८ अप्रैल २०२३ को अनुसंधान प्रविधि एवं प्रक्रिया विषय श्रीमती प. क. कोटेचा महिला महाविद्यालय, भुसावल और विद्यावर्धिनी महाविद्यालय, धुलिया के संयुक्त तत्वाधान में ऑनलाईन कार्यशाला का आयोजन किया गया। इस कार्यशाला में प्रमुख वक्ता के रूप में मा. प्रा. डॉ. संजय शर्मा, अध्यक्ष हिंदी अध्ययन मंडल, कवियित्री बहिणाबाई चौधरी, उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ जलगांव और प्राचार्य, कला, विज्ञान एवं वाणिज्य महाविद्यालय, तलोदा, नंदुरबार उपस्थित थे। इसमें कुल १०० से अधिक छात्रों का सक्रीय सहभाग था। इस कार्यशाला के संयोजक हिंदी विभाग प्रमुख डॉ. योगेश पाटील व सह संयोजक डॉ. गिरीश कोळी इन्होंने किया।

प्रा. डॉ. गिरीश एस. कोळी
हिंदी विभाग

Department of English

- The members of the department conducted extra lectures of UG and PG classes.
- The Dept. invited Dr. Girish Pawar, Hyderabad to guide the students (UG/PG) on 10/02/2023.
- The Dept. conducted Oral Examination of T.Y.B.A. English Special subject - "Study of English language" on 22/04/2023
- The Dept. conducted Oral Examination of M.A.-I subject : "Linguistics" on 15/05/2023
- The Dept. conducted Oral Examination of B.C.A.-Ist Year on 24/04/2023
- Members of the Dept. participated in one day training programme on 'Samvaad' on 03/03/2023.
- Members of the Dept. participated in one day national seminar on 'Implementation of NEP 2020 : Challenges and opportunities for educational institution' on 29/03/2023.
- Members of the Dept. availed study material to UG and PG students.

Dr. U. S. Patil
(Head, Dept. of English)

राज्यशास्त्र विभाग

- दि. १९.०२.२०२२ रोजी एस.वाय.बी.ए.च्या विद्यार्थीनींसाठी डॉ. बी.आर.आंबेडकराचे महिलां विषयी विचार या विषयावर गटचर्चा आयोजित करण्यात आली. यात विद्यार्थीनींनी सक्रीय सहभाग नोंदविला.
- दि. ०२ ऑक्टोबर २०२२ गांधी जयंती निमित्त गांधी रिसर्च फाऊंडेशन जळगांव तर्फे गांधी विचार संस्कार परिक्षेचे आयोजन इतिहास व राज्यशास्त्र विभागातर्फे महाविद्यालयात करण्यात आले. या परिक्षेत कु. तेजल सुरेश मोरे या विद्यार्थीनीने सुवर्णपदक प्राप्त केले.
- २६ नोव्हेंबर २०२२ रोजी संविधान दिनानिमित्त संविधानावर आधारीत प्रश्नमंजुषा स्पर्धा घेण्यात आली.
- २५ जानेवारी २०२३ या दिवशी दरवर्षी प्रमाणे राष्ट्रीय मतदार दिवस साजरा करण्यात आला.

राज्यशास्त्र विभाग
प्रा. दिपाली पाटील

अर्थशास्त्र विभाग

- ऑगस्ट २०२२ : नवीन अभ्यासक्रम प्रथमवर्ष कला आणि प्रथमवर्ष वाणिज्य विद्यार्थीनींना मार्गदर्शन.
- ऑक्टोबर २०२२ : परीक्षा पद्धत आणि अभ्यास कसा करावा याबाबत मार्गदर्शन.
- दि. २०/०२/२०२२ अर्थशास्त्र विभाग आणि नियोजन मंडळातर्फे अंदाज पत्रक २०२३ तरतूदी या विषयावर व्याख्यान अध्यक्ष वाणिज्य विभाग प्रमुख प्रा.डॉ. राजकुंवर गजरे.
- दि. १२/०४/२०२३ माजी विद्यार्थीनींना सौ. नंदिनी सौदागर हिचे अर्थशास्त्र आणि व्यवहार या विषयावर मार्गदर्शन. कार्यक्रमाच्या अध्यक्ष प्रा.सौ.नीता चोरडिया.

अर्थशास्त्र विभाग
प्रा. डॉ. शरद अग्रवाल

Department of Geography

- Population Day, Ozon Day, Tourism Day, Geography Day was celebrated students shared their views.
- Group discussion was arranged on various topic such as special issue of population globe warming ozon depletion. Tourist Centrist in India waste management etc.
- To develop environment awareness in students projects were given on Ganeshotsav Pollution, Tapi river pollution, Solar energy etc.
- To enrich the Geographical knowledge of the students a general knowledge question was asked regularly.
- To imbibe the ethical and moral values in students good thoughts was told with its meaning.
- Celebrating the Geography Day and Makarsankrant (14 January)

G.S.Sarode
(Dept. of Geography)

वाणिज्य व नियोजन मंडळ

- दि. १०/१०/२०२३ रोजी श्री. दिनेश गवळे, सहाय्यक महाराष्ट्र उद्योजकता विकास केंद्र द्वारा जिल्हा उद्योग केंद्र, जळगांव यांच्या हस्ते वाणिज्य व नियोजन मंडळाचे उद्घाटन करण्यात आले.
- दि. ०९/०२/२०२३ रोजी डॉ. अविनाश शिरसाठ निलया फाऊंडेशन, पुणे यांचे रोजगाराच्या संधी या विषयावर व्याख्यान आयोजित करण्यात आले.
- दि. २०/०२/२०२३ रोजी डॉ. शरद अग्रवाल भुसावळ यांचे अर्थसंकल्प २०२३ या विषयावर व्याख्यान आयोजित करण्यात आले.

डॉ. राजकुंवर एस. गजरे
वाणिज्य व व्यवस्थापन विभाग प्रमुख

**Department of
Commerce & Management**

- Guest lecture was organized of Shri. Dinesh Gawale, Assistant Maharashtra Udyojakta Vikas Kendra, by District Industrial Centre, Jalgaon on 10/10/2022.
- Welcome function organized by students of T.Y.B.Com. for fresher student of F.Y.B.Com on 14/10/2022.
- Programme on career counseling was organized of Dr. Avinash Shirsath, Nilaya Foundation, Pune on 09/02/23.
- Guest lecture was organized on 'Budget 2023' of Dr. Sharad Agrawal, Bhusawal on 20/02/2023.
- Industrial visit was arranged for the students of department & certificate course in Women Entrepreneurship to Tulsi Extrusions Ltd. MIDC, Jalgaon on 01/03/2023.
- A film show on Sandeep Maheshwari was organized by the department on 10/03/2023.
- Exhibition cum sale organized on 15/03/2023.
- Commerce talent search examination was conducted for commerce students on 17/03/2023.
- Quiz competition was organized on 20/03/2023.
- Organized Farewell Party for the students of F.Y.B.Com. by the students of T.Y.B.Com. on 01/04/2023.
- Project work completed by the third year commerce students.

Dr. Rajkuvar S. Gajare
(HOD, Commerce & Management)

Department of Zoology

- Department conducted bridge course for F.Y.B.Sc. students.
- Department also organized specimen introduction sessions for F.Y.B.Sc. students.
- On the occasion of World's Day department and N.S.S. unit of college jointly organized AIDS awareness programme.
- In this programme Dr. Dinkar Tayade, Gramin Hospital, Bhusawal guided the students about AIDS symptoms, preventive measures, treatment and social responsibility.
- Shri. Abhijit Shirsat, Shri. Akram Qureshi and Mrs. Sarita Patil took efforts for blood checking of students and gave reports of results.
- Department also inspired students of F.Y.B.Sc. and S.Y.B.Sc. to prepared model related with zoology.
- Student seminars are also organized by the department.

(Head, Dept. of Zoology)

Department of Chemistry

- Our two students were participated in University level student seminar organized by A.S.C. College, Jamner on 15.10.2022.
- Our T.Y.B.Sc. Chemistry student Khan Humera presented a model in University level Avishkar competition organized by KBCNMU Jalgaon on 18.10.2022.
- A fresher party was organized by final year UG, PG student for FY, UG, PG student on 18.11.2022.
- On 31.01.2023 Mr. Anup Bendale of AGM Instrumental training center and laboratory delivered a lecture of Handling of HPLC, GC. He also guide our students about training course based on Handling of HPCL, GC, UV-VIS, Calibration of instruments.
- T.Y.B.Sc. Chemistry twelve students were participated in chemistry quiz competition Loksevak Madhukarrao Chaudhari Chemistry aptitude test organized by Dept. of Chemistry, Dhanaji Nana Mahavidyalaya Faizpur, Maharashtra on 24.02.2023. Our student Barhate Pradnya Dilip stood second in Jalgaon district.
- A small project work was assigned to T.Y.B.Sc. Chemistry student. The following Small Project were assigned by college -
 - I] Bio diesel and Bio petrol
 - II] Effect of potassium bisulphite as a food preservative.
 - III] To prepare pigments and poster paints.
 - IV] Chocolate analysis
 - V] Red cabbage PH paper

*Dr. Hemant P. Narkhede
(Head, Dept. of Chemistry)*

Department of Computer Science

- Department organized 3 months certificate course in Core Python Programming. Total 16 participants enrolled in certificate course.
- Five M.Sc. students and five faculty members were registered for SWAYAM course.
- Organized PPT presentation for T.Y.B.C.A. and S.Y.B.C.A. students on "Current Computing Trends" on 12/09/2022 and 15/09/2022.
- Two students of T.Y.B.C.A. and one faculty member participated in District Level Avishkar-2022 Phase-I on dated 18th Oct. 2022.
- One faculty member attended and presented paper in one day international and national conference.
- One faculty member was selected for University Level Avishkar-2022 in Phase-II which held on 11.02.2022.
- Three students of S.Y.B.Sc. were participated in state level IT quiz and power point presentation competition at D.N.College, Jalgaon on 11th March, 2023.
- Online difficulty solving sessions were conducted for the students through whatsapp group and emails.

HOD (Dept. of Computer Science)

- Department of Physics conducted bridge course lectures for F.Y.B.Sc. Students.
- Alumni guidance lecture for F.Y.B.Sc. students was organized by the dept.
- Difficulty solving session were conducted for the students through whatsapp group conversation, emails and other online/offline platforms.
- Two text books of F.Y.B.Sc. (Physics) I) Phy-102-Dynamics Properties of Matter and II) Phy-102 - Electricity and Electrostatic were published by the name of Dr. Janhavi Talegaonkar.
- Teaching and Non-teaching staff members were attended FDP program, "Samvad".
- Seminars & also various Conferences attended by faculty members.
- Dr. J. V. Dhanvij worked as IQAC co-ordinator.
- Dr. Janhavi Talegaonkar worked as IQAC member and NSS Program Officer.

Dr. Janhavi Talegaonkar
(Head of Department)

Department of Mathematics

- Dept. of Mathematics conducted Bridge Course lecture for F.Y.B.Sc. students.
- Department of Mathematics and IQAC jointly organised One Day National Level Seminar on "Implementation of NEP 2020 : Challenges and Opportunities for Educational Institution (INEP 2023) sponsored by KBCNMU, Jalgaon on March 29, 2023.
- Our Pride : Our student of T.Y.B.Sc. Mathematics 2021-22 Miss. Mansi Sunil Bavaskar achieved rank Third in the merit list April/May 2022 of KBCNMU.
- Class room seminar organized for T.Y.B.Sc. students.
- One faculty member and four students participated in an Online International Symposium on March 11th, 2023 organized by Department of Mathematics, Hindustan College of Arts and Science, Coimbatore.
- Three students participated in Avishkar 2022 at the Jalgaon District Level research convention organized by KBCNMU on 18th October 2022.
- Two students Miss. Anjali Hattiwale and Nameera Shaikh participated in Poster presentation competition held on March 25th, 2023, organized by KBCNMU Jalgaon on occasion of celebration of NMD-2022.
- Numerical Ability Test was conducted by the department on March 28th, 2023. 56 students participated.

M.N. Bhutada
(Dept. of Maths.)

Department of Botany

- Saplings as well as seed balls prepared in college campus by using seeds collected by the department. As well as training of seed ball preparation has been given to N.S.S. volunteers.
- Tree plantation has been done in college campus with campus development committee.
- Vermi compost project has been successfully run with department of Zoology, also guidance has been given to volunteers.
- Consultancy has been provided to our sister institute Smt. P. K. Kotecha Primary and Secondary School.

*(Dept. of Botany)***Examination & Result Analysis Committee 22-23**

The UG, PG Theory and Practical CA and UA practical examination for Semester-I and Semester-II for course were conducted successfully as per guideline given by KBC, NMU, Jalgaon from time to time. The examination committee members Prof. Neeta Chordiya, Prof. Dr. Meena Chaudhari and Prof. Deepali Patil assist the work.

Principal Dr. Mangala Sabdra and Vice-Principal Dr. V.S. Patil and Prof. Y.D. Desale guided the committee members.

*(Dr. Hemant P. Narkhede)***Chairman****Examination & Result Analysis Committee****नेट-सेट समिती**

महाविद्यालयामध्ये दरवर्षी पदवीव्युत्तर विभागातील विद्यार्थीनी करीता प्राध्यापक पदासाठी अनिवार्य नेट-सेट परीक्षेचे मार्गदर्शन करण्यात येते. यामध्ये विद्यार्थ्यांनीना व प्राध्यापकांना मोफत परीक्षे संदर्भातील शैक्षणिक साहित्य पुरविले जाते. तसेच त्यांच्याकडून टेस्ट सिरीज सोडवून मार्गदर्शन केले जाते. शैक्षणिक वर्ष २०२२-२३ मध्ये दि. २२ नोव्हेंबर २०२२ रोजी एक दिवसीय कार्यशाळेत नेट-सेट परीक्षा फॉर्म भरण्याचे व पेपर १ चे मार्गदर्शन प्रा.श्री.निलेश गुरूचल यांनी केले. प्रा.श्री. निलेश गुरूचल यांनी प्रत्यक्ष विद्यार्थीनींचे ऑनलाईन फॉर्म भरून प्रात्याक्षिक दिले.

सदर कार्यशाळेसाठी महाविद्यालयाच्या प्राचार्या डॉ. मंगला साबद्रा, उपप्राचार्य डॉ.व्ही.एस.पाटील, उपप्राचार्य प्रा.वाय.डी.देसले यांचे मोलाचे सहकार्य लाभले.

या कार्यशाळेचे समन्वयक प्रा.निलेश गुरूचल (English : NET-2013, 2014), सह-समन्वयक प्रा. संदीप नेतनराव (Chemistry : NET-2009, GATE-2010),सह-समन्वयक डॉ. गिरीश कोळी (Hindi : SET-2013, NET-2020, Ph.D. 2016), प्रा. विनोद भालेराव (Marathi : SET-2016, NET-2019), प्रा. पंकज फालक (Commerce and Management : SET-2016), प्रा. रविकांत वासनिक (Commerce and Management : NET-2019), प्रा. गिरीश सरोदे (Geography : SET-2020),यांनी सक्रीय सहभाग नोंदविला.

प्रा. निलेश गुरूचल
समिती प्रमुख

कोटेचियन्स अॅल्यूम्नी असोशिएशन

कोटेचियन्स अॅल्यूम्नी असोशिएशन ही श्रीमती प. क. कोटेचा महिला महाविद्यालय मधील माजी विद्यार्थिनींची संघटना असून या संघटनेचे ध्येय महाविद्यालयातील आजी व माजी विद्यार्थिनींचा विकास आणि प्रगती हे आहे. ऐकमेकांना सहकार्य करून त्यांच्यासाठी काही प्रशिक्षण वर्गांचे आयोजन करून सहकार्य करण्याचा प्रयत्न माजी विद्यार्थिनी संघटना करीत आहे. सन २०२२-२३ या शैक्षणिक वर्षात खालील उपक्रमांचे आयोजन करण्यात आले.

- दि. १६/०६/२०२२ रोजी सर्वसाधारण सभेचे आयोजन करण्यात आले. यात वर्षभरात राबविण्यात येणाऱ्या उपक्रमांचे नियोजन केले.
- दि. २१ ते २४ सप्टेंबर दरम्यान शारदोत्सव निमित्त महाविद्यालयातील विद्यार्थिनींसाठी दांडीया व गरबा प्रशिक्षण वर्गांचे आयोजन करण्यात आले. यात प्रशिक्षण म्हणून काजल ठाकूर या माजी विद्यार्थिनीने प्रशिक्षण दिले. विद्यार्थिनी मोठ्या उत्साहात यात सहभागी झाल्या.
- दि. २१ ऑक्टोबर २०२२ रोजी कोटेचियन्सची आदिवासी पाड्यावर दिवाळी साजरी करण्यात आली. महाविद्यालयातील कमोडिटी बँक व माजी विद्यार्थिनी संघटनेने तर्फे डोंगडे ता. यावल या आदिवासी दुर्गम भागात दिवाळी निमित्त फराळ, वापरण्या योग्य कपडे व इतर साहित्याचे वाटप करण्यात आले. यासाठी आर्थिक मदत मा. अनिता कोटेचा अध्यक्ष कोटेचियन्स अॅल्यूमी, सचिव प्रा.डॉ.ममता पाटील, अंजुम तडवी, राजेश्री भालेराव, कृपाली बर्डे या माजी विद्यार्थिनींनी केली.
- दि. २७ जानेवारी २०२३ रोजी महाविद्यालयात माजी विद्यार्थिनींसाठी स्नेह मेळाव्याचे आयोजन करण्यात आले. या कार्यक्रमांच्या स्वागत समारंभात अध्यक्षस्थानी मा. अनिता कोटेचा या होत्या. महाविद्यालयातील आठवणींना उजळा देत माजी विद्यार्थिनींचा स्नेह मेळावा सुरू झाला. मेळाव्याच्या

निमित्ताने मैत्रीणी भेटल्याचा आनंद त्यांच्या चेहऱ्यावर दिसत होता. या स्नेह मेळाव्याचे प्रास्ताविक प्रा.डॉ. ममता पाटील, सचिव यांनी केले. या कार्यक्रमात चित्रा सरदेशमुख, सोनवणे, निलिमा गोसावी यांनी मनोगत व्यक्त करतांना म्हटले की, महाविद्यालयाने आयोजित केलेल्या विविध स्पर्धा आणि राबविलेले विविध उपक्रमामुळे आमचे मनोबल वाढले, चौफेर व्यक्तिमत्त्व घडले, आत्मविश्वास वाढल्यामुळेच आज आम्ही येथे आहोत. अनिता कोटेचा यांनी स्नेहमेळाव्यास शुभेच्छा दिल्या आणि उच्च पदावर पोहचलेल्या माजी विद्यार्थिनी आजी विद्यार्थिनींसाठी उपक्रम राबविण्याचे आव्हान केले.

स्वागत समारंभा नंतर विविध स्पर्धा संपन्न झाल्या. मेळाव्याच्या समारोप प्रसंगी मा.प्राचार्या मंगला साबद्रा यांनी विद्यार्थिनींशी हितगुज साधले. प्राचार्य उपप्राचार्य डॉ. व्ही. एस. पाटील यांच्या हस्ते विशेष कामगिरी केलेल्या व स्पर्धेत विजयी माजी विद्यार्थिनींचा सत्कार करण्यात आला.

महाविद्यालयाच्या स्नेहसंमेलनात माजी विद्यार्थिनी संगीता जोशी, चित्रा अय्यर यांनी ऐकेरी नृत्य सादर केले. या स्नेह मेळाव्यास प्रा.डॉ.शिल्पा पाटील, प्रा.संध्या राजपूत, प्रा.निर्मल वानखेडे या माजी उपप्राचार्य व प्राध्यापिका उपस्थित होत्या. या स्नेहमेळाव्यास ज्युनिअर कॉलेजच्या पर्यवेक्षिका डॉ.सरोज शुक्ला यांची विशेष उपस्थिती होती.

वरील उपक्रमासाठी प्राचार्य, उपप्राचार्य, समिती सदस्य यांच्या बरोबर मा. अनिता कोटेचा, अध्यक्ष माजी विद्यार्थिनी संघटना, प्रा.डॉ. ममता पाटील, सचिव, राजेश्री भालेराव कोषाध्यक्ष, अंजुम तडवी, प्रा. कृपाली बर्डे, नेहा जवरे आणि काजल ठाकूर सदस्य यांचे सहकार्य मिळत असते.

प्रा. दिपाली पाटील
संमन्वयक

अंटी रॅंगिंग कमिटी व ICC कमिटी

रॅंगिंग ही तरूणाईची नकारात्मक बाजू आहे. महाराष्ट्र रॅंगिंग प्रतिबंध कायदा १९९९ नुसार महाविद्यालय परिसरामध्ये किंवा महाविद्यालयाबाहेर सुद्धा रॅंगिंग करणे कायदानुसार दखलपात्र गुन्हा आहे. आजच्या तरूण पीढीने याकडे कटाक्षाने व गंभीरपणे बघणे आवश्यक आहे. या दृष्टीने महाविद्यालयात वेळोवेळी मार्गदर्शन केले जाते. या महाविद्यालयात हॉस्टेल, ऑफिस बिल्डिंग अशा वेगवेगळ्या ठिकाणी पोस्टर लावून विद्यार्थीनींना माहिती दिली जाते. याच दृष्टीने महाविद्यालयात वेगवेगळ्या व्याख्यानाचे आयोजन केले जाते.

सर्वप्रथम तरूणाई व सोशल मीडिया या व्याख्यानाचे आयोजन करण्यात आले. प्रमुख वक्ता मानसी गगधानी, माजी प्राचार्या उज्वल स्वाऊटर अंकुर, An International School जळगांव ह्या होत्या. सोशल मीडिया म्हणजे फक्त मनोरंजन किंवा टाईमपास असे चित्र उभे न करता, वेगवेगळ्या माहितीचा खजाना, व त्याचा सकारात्मक वापर या दृष्टीने बघितले पाहिजे. सकारात्मक दृष्टीने सोशल मीडिया पाहण्यासाठी तरूणाईने वाचन, चिंतन, मनन करून परिपक्व होणे, अपडेट होणे आवश्यक आहे. असे मत प्रा.मानसी गगधानी यांनी व्यक्त केले.

या कार्यक्रमाचे अध्यक्ष महाविद्यालयाचे प्राचार्या मेजर डॉ. मंगला साबद्रा होत्या. या कार्यक्रमास प्रमुख पाहुणे म्हणून सौ.वीणा राधेश्यामजी लाहोटी, जळगाव जिल्हा माहेश्वरी मंडळ बाल विकास समिती प्रमुख, जिल्हाध्यक्ष सौ. राधा झंवर, सौ. शितल भन्हाडिया, सौ. संगीता बियाणी यांची उपस्थिती लाभली.

जागतीक महिला दिनानिमित्त भारतीय स्त्री रत्न या विषयावर पोस्टर प्रदर्शन आयोजित करण्यात आले. या पोस्टर प्रदर्शनाचे उद्घाटन डॉ. सुषमा उमेश खानापूरकर यांच्या हस्ते करण्यात आले. या प्रसंगी वकीलसंघ अध्यक्ष मा.श्री.तुषार पाटील यांची उपस्थिती होती. अॅड. सुजाता वाघोदे यांनी स्त्री विषयक कायद्याची माहिती दिली.

न्यायाधिश सौ. हेमा पाटील यांनी डोमॅस्टिक व्हायोलन्स विषयक विविध कायद्याची माहिती दिली.

या समितीच्या कार्यक्रम यशस्वीतेसाठी महाविद्यालयाच्या प्राचार्या मेजर डॉ. मंगला साबद्रा, उपप्राचार्य डॉ.व्ही.एस.पाटील उपस्थित होते.

प्रा.सौ.नीता चोखडिया
समिती प्रमुख

महाविद्यालयीन परिसर विकास समिती

- महाविद्यालयीन परिसर आल्हाददायी स्वच्छ, सुंदर व आनंददायी रहावा यासाठी समिती वर्षभर कार्यरत असते.
- यावर्षी समितीमार्फत वनमहोत्सवा निमित्त महाविद्यालय परिसरात अशोक वृक्ष व इतर झाडे लावण्यात आली.
- दरवर्षी प्रमाणे यावर्षी सुद्धा महाविद्यालयात गांडूळ खत निर्मिती प्रकल्प नियमितपणे सुरू आहे.
- समिती व वनस्पतीशास्त्र विभाग मिळून सीड बँक साठी विद्यार्थी व प्राध्यापकांकडून वेगळ्या प्रकारच्या बीया जमा करीत असते. त्या बियांपासून तसेच इतर काही झाडांपासून नवीन रोप बनविण्याचे काम समिती करत असते.

- यावर्षी जमा केलेल्या बियांपासून सीड बॉल तयार करण्यात आले. ते सीड बॉल जंगलात टाकण्यात येतील. तसेच एन.एस.एस.च्या विद्यार्थीनींना सीड बॉल बनविण्याचे प्रशिक्षण देण्यात आले.
- महाविद्यालयीन शिक्षकेतर कर्मचारी सातत्याने परिसराची स्वच्छता व निगा राखत असतात.
- समिती सदैव संस्थापदाधिकारी, प्राचार्य, उपप्राचार्य व शिक्षकेतर कर्मचारी यांचे सर्वांचे ऋणी आहे.

डॉ. जे. एस. धांडे
समिती प्रमुख

शिक्षक-पालक समिती

शिक्षक पालक समिती तर्फे महाविद्यालयातील सर्व प्रवेशित विद्यार्थीनीसाठी शिक्षक पालकत्व योजना राबविण्यात आली.

सन २०२२-२३ या शैक्षणिक वर्षात वरिष्ठ महाविद्यालयातील सर्व शाखेतील विद्यार्थीनींचे वेगवेगळे गट तयार करून पालकत्व संबंधीत शाखेतील प्राध्यापकांना देवून वर्षभर ही योजना राबविण्यात आली. प्राध्यापकांनी आपल्याकडे सोपविण्यात आलेल्या विद्यार्थीनींना महाविद्यालयात असलेल्या सोयी सुविधांबद्दल माहिती दिली. तसेच वेळोवेळी विद्यार्थीनींच्या अडचणी समजवून घेण्याचा व सोडविण्याचा प्रयत्न केला. विद्यार्थीनींना त्यांच्या आरोग्याची काळजी घेणे, व्यायामाचे महत्त्व, परिसर स्वच्छता, अभ्यासाचे नियोजन, परीक्षेच्या काळात येणाऱ्या ताण-तणाव विषयी समुपदेश, देशप्रेम, संविधानातील हक्क व कर्तव्य विषयी जागृती, स्पर्धा परीक्षांचा अभ्यासाविषयी मार्गदर्शन, वाचन सवयी इत्यादी विषयी मार्गदर्शन केले. विद्यार्थीनींच्या पालकांशी संपर्क साधून त्यांना त्यांच्या शैक्षणिक प्रगतीची जाणीव करून दिली.

प्रा. दिपाली पाटील
समिती प्रमुख

विज्ञान मंडळ

स्टूडेंट प्रोजेक्ट्स व अविष्कार समिती

- दि. १५ ऑक्टोबर २०२२ रोजी विद्यापीठ स्तरीय स्टूडेंट सेमिनार २०२२-२३ चे कला, वाणिज्य आणि विज्ञान महाविद्यालय, जामनेर येथे आयोजन केले होते. यात कु. दिशा इझुआ आणि कु. ममता सोनवणे यांनी सेमिनार मध्ये सहभाग नोंदविला.
- दि. १८ ऑक्टोबर २०२२ रोजी एम.जे.कॉलेज, जळगांव येथे जिल्हा स्तरीय अविष्कार स्पर्धेत ०८ विद्यार्थीनी व ०१ शिक्षक यांनी ०६ पोस्टर व ०१ मोडेल सादर केले. विद्यापीठ स्तरीय स्पर्धेत प्रा. वृंदा चौधरी यांनी दि. ११ डिसेंबर २०२३ रोजी पोस्टरस सादर केले.
- दि. २८/०२/२०२३ रोजी विज्ञान दिना निमित्त २०२२ या वर्षाचे नोबेल पारितोषिक विजेते शास्त्रज्ञ व त्यांचे शोध या विषयावर निबंध स्पर्धा घेण्यात आली.
- तसेच अभ्यासाव्यतिरिक्त इतर विषयांवर तृतीय वर्ष कला, वाणिज्य व विज्ञान या विद्यार्थीनींनी प्रोजेक्ट सादर केले.
- या समितीस समिती सदस्य, डॉ. जे.व्ही.धनवीज, प्रा.जान्हवी तळेगांवकर, उपप्राचार्य व प्राचार्य यांचे सहकार्य लाभले.

प्रा. के. सी. सुर्यवंशी
समिती प्रमुख-विज्ञान मंडळ

कला आणि वाङ्मय मंडळ

- दि. २९.०९.२०२२ रोजी कला आणि वाङ्मय मंडळाचे उद्घाटन यावल महाविद्यालयाच्या मराठी विभागातील प्रा.डॉ.सौ. सुधा मधुकर खराटे यांच्या शुभहस्ते करण्यात आले. या प्रसंगी भितीपत्रिका उद्घाटन आणि कथाकथन कार्यक्रम झाला. कार्यक्रमाचे अध्यक्ष उपप्राचार्य प्रा.वाय.डी.देसले होते.
- दि. २८.११.२०२२ रोजी क्रांतीसूर्य महात्मा फुले यांच्या पुण्यतिथी निमित्त इतिहास विभाग प्रमुख प्रा.सौ.दिपाली पाटील यांचे महात्मा ज्योतीबा फुले यांच्या जीवनावर व्याख्यान कार्यक्रम अध्यक्ष उपप्राचार्य प्रा.डॉ.व्ही.एस.पाटील होते.
- दि. ०३/०१/२०२३ क्रांतीज्योती सावित्रीबाई फुले जयंती कार्यक्रम साजरा झाला. प्रा.सौ. दिपाली पाटील यांचे सावित्रीबाई फुले यांचे स्त्री शिक्षण आणि सामाजिक कार्यात योगदान या विषयावर मार्गदर्शन. कार्यक्रमाचे अध्यक्ष उपप्राचार्य प्रा.डॉ. व्ही. एस. पाटील होते.
- दि. २७.०२.२०२३ रोजी मराठी भाषा दिवस आणि वि.वा.शिरवाडकर यांच्या जयंती निमित्त मराठी विभाग प्रमुख प्रा.विनोद भालेराव यांचे मराठी भाषा आणि आजची परिस्थिती या विषयावर व्याख्यान दिले.

प्रा. डॉ. शरद कैलास अग्रवाल
समिती प्रमुख

Yuva Rang

- Yuva Rang 2022-23 was organized jointly by the Student Development Department KBC NMU Jalgaon and Dhanaji Nana Mahavidyalaya Faizpur Dist. Jalgaon, During 9-13 Feb. 2023.
- Our College team participated in the event "Yuvarang 2022" an inter-collegiate youth festival. In this event 10 student of over college participated in 12 different competitions such as Debate, Elocution, Rangoli, Installation, Cartooning, Sport Painting, Clay modeling, College, Indian Classical Vocal solo & Instrument solo non-percussion, Natya sangeet solo event, Mehandi.
- All the student got certificates in the appreciation of their participation.
- Prof. Kamlakar Suryawanshi and Prof. Madhuri Bhutada worked as a Team Manager of our college team of this festival.

Madhuri Bhutada
(*Yuva Rang Committee*)

***Student & Staff
Welfare Committee***

- This committee organized the staff meetings of teaching staff in both the semesters.

M. N. Bhutada

Research Promotion Committee

During this year proposal for seminar and conference received from Department of Commerce, Mathematics and Internal Quality Assurance Cell to the committee. Same proposals were forwarded to KBC North Maharashtra University, Jalgaon for sanctioning of financial assistance on dated 17/11/2022 We have received sanction letter from University for the organization of National Seminar on Implementation of NEP-2020 : Challenging and Opportunity for Educational Institutions on 15/02/2023.

Committee members motivated to Teachers for preparation of Minor Research Project proposal under VCRMS KBC NMU, Jalgaon. Three Teachers viz Mr. S.B.Netanrao, Department of Chemistry, Dr.Meena S. Chaudhari, Department of Zoology and Mr.N.S.Guruchal, Department of English had sent their proposal to University for sanctioning of financial assistance on dated 18/07/2022.

Committee motivated to teachers to participate in various seminar/conferences/workshop online/offline mode conducted by parent institute or other institute and also motivated to publish their research work in UGC approved journal/peer reviewed journals.

Chairman
(***Dr. J. U. Dhanvij***)
Research Promotion Committee

One Day Training Programme for Teaching and Non-Teaching Staff on "Samvaad"

The Internal Quality Assurance Cell (IQAC) of Smt. P. K. Kotecha Mahila Mahavidyalaya, Bhusawal organized one day training programme on "Samvaad" on 03/03/2023. The president of function was principal Dr. Mangala Sabadra. The Chief Guest of the function was Dr. Shilpa Patil, IQAC member. The trainer of workshop Hon. Mr. Laxmikant Shinde and Mrs. Shankari Shinde, Institute of Education, Training and research, Pune were present.

In her presidential address, Principal Dr. Mangla Sabadra said that it is necessary to have harmony while working together in the college. Therefore, it is very important to organize such type of workshops from time to time. The IQAC Co-ordinator Dr. J.V.Dhanvij stated the objectives of organizing the training programme.

In first session, Hon. Laxmikant Shinde started the training under the title of Discovering Self. As long as who am I? How am I? We do not understand this. Until then we cannot understand others. He repeatedly said in the workshop that it is in our hands to change ourselves, but it is not in our hands to change others. That is why it is said to transform yourself. At the same time, he gave detailed information about Panchkosha. He explained the concept of "what is Johari window" by taking different activities. To organize this activity Mrs. Shankari Shinde took the initiative and guided everyone.

In second session, he focused on Transactional Analysis and Management Game. He said every person is expressed in three ways, sometimes he/she is a parent,

sometimes he/she is an adult, sometime he/she is a child, all these three qualities naturally exist in each person. But we have to decide when to be a parent and when to be an adult or a child. He explained through different examples.

The valedictory function was presided by Dr. V.S.Patil, Member of IQAC and Vice-principal of the College. Prof. R.H. Patil and Prof. Mukta Jain expressed their views on the workshop. Vice-Principal Y.D. Desale rendered the vote of thanks. A total of 73 teachers and non-teaching staff participated in the workshop.

Dr. J. V. Dhanvij
(IQAC Co-ordinator)

Internal Quality Assurance Cell (IQAC) 2022-23

- Annual Quality Assurance Report (AQAR) of academic year 2021-22 has been prepared and submitted to NAAC, Bangalore by 30th Dec. 2022.
- IQAC conduct student, Alumni, Teachers and Employee feedback through online mode.
- IQAC organized One Day Training Programme for Teacher and Non-Teaching Staff on "Samvaad" on 03/03/2022. 48 Teacher and 25 Non-Teaching Staff were actively participated in this Training Programme.
- IQAC and Department of Mathematics jointly organized National Semiar on "Implementation of NEP-2020 : Challenges and Opportunities for Educational Institution" on 29/03/2023. Total 54 delegates were participated.

Dr. J. V. Dhanvij
(IQAC Co-ordinator)

One Day National Seminar on**Seminar Report on 29th March, 2023****“Implementation of National Education Policy 2020 :****Challenges & Opportunities for Education Institutions (INEP-2023)”**

A one-day National Seminar on the theme “Implementation of National Education Policy 2020 : Challenges and Opportunities for Educational Institutions” sponsored by KBC NMU Jalgaon was organized on March 29, 2023 in association with Department of Mathematics and Internal Quality Assurance Cell of the college.

Seminar was inaugurated in the first session. President of this program was Hon. Mr. Rupesh Jain, Member of Internal Quality Assurance Cell. This function was graced by Hon. Dr. Ratikanta Roy, Director of Global Research and Training forum Pune, as the chief guest at the inaugural ceremony and inauguration of the seminar. Principal Dr. Mangala Sabadra, Co-ordinator of the seminar Prof. Mrs. Madhuri Bhutada, Organizing Secretary Prof. Dr. Janardhan Dhanvij were present on the stage.

During Inaugural function in an introductory speech, co-ordinator of the seminar Prof. Mrs. Madhuri Bhutada, reviewed the themes and objective of the seminar as well as represented the whole scenario of the college.

Principal Dr. Mangala Sabadra in her speech gave information about eminent personalities who visited college in the last few academic year. also highlighted the National Education Policy 2020 : The opening ceremony was concluded with the vote of thanks by organizing Secretary Dr. Janardhan Dhanvij.

In the morning session in his keynote address Dr. Ratikanta Roy opined on the role of National Education Policy 2020 in the transformation of Indian higher

education. The purpose of this new policy is to give more autonomy to education institutions providing higher education. In the second session of the seminar as a resource person, Director of International Cooperation and International Student Counseling University Lucknow Hon. Prof. R.P.Sing was present virtually. He gave guidance on the role of teachers and professionals as stated in the National Education Policy 2020.

During afternoon session of the seminar in his invited talk Prof. Dr. Anil Dongre, Head of Department of Commerce and Management, KBC NMU Jalgaon focused on Restructuring Higher Education: Society 5.0. The participant professor, teachers present at the seminar presented posters on National Education Policy 2020.

On the occasion of valedictory function Hon.Vice-Principal Dr. V. S. Patil, was the president Prof. Mrs. Madhuri Bhutada, Co-ordinator of the seminar presented the report of the whole day. As participant Dr. Narendra Mahale and Alumini student Miss. Mayuri Bari gave the feedback about the overall organization of the seminar. For the success of the seminar valuable guidance was provided by the president of the institute Hon. Padmabhabhiji Kotecha, Principal Dr. Mangala Sabadra, Vice-Principal Dr. V. S. Patil & Prof. Y.D.Desale, Superintendent of Junior College Dr. Saroj Shukla. A total of 54 professor, teachers and student participated in the seminar. Prof. K. C. Suryawanshi rendered the vote of thanks.

*Mrs. Madhuri Bhutada
(Co-ordinator)*

ग्रंथालय विभाग

- दि. ०९ ऑगस्ट रोजी ग्रंथालय शास्त्राचे जनक डॉ.एस.आर.रंगनाथन यांची जयंती ग्रंथालयात साजरी करण्यात आली. यावेळी अध्यक्ष म्हणून प्राचार्या डॉ. मंगला साबद्रा यांचे हस्ते डॉ. रंगनाथन यांचे प्रतिमेचे माल्यार्पण आणि पूजन करण्यात आले. यावेळी प्रमुख पाहुणे डॉ.व्ही.एस.पाटील, डॉ.जे.व्ही.धनवीज, प्रा.वाय.डी. देसले उपस्थित होते. माजी ग्रंथपाल श्री.एस.एस.पाटील, प्राध्यापक वर्ग आणि ग्रंथालयाचे कर्मचारी श्री. विलास सरोदे आदि उपस्थित होते.
- दि. १५ ऑक्टोबर रोजी डॉ.ए.पी.जे.अब्दुल कलाम यांची जयंती 'वाचन प्रेरणा दिन' म्हणून साजरी करण्यात आली. यावेळी ग्रंथालयाचे प्रमुख डॉ.जे.व्ही.धनवीज प्रमुख वक्ते प्रा.विनोद भालेराव, ग्रंथालय समिती सदस्य डॉ. आर. एस. गजरे, डॉ. एस. के. अग्रवाल, प्रा. नीता चोरडिया, माजी ग्रंथपाल श्री. एस. एस. पाटील, श्री. विलास सरोदे, श्री. घनश्याम राठी उपस्थित होते.
- दरवर्षी प्रमाणे यावर्षी वार्षिक पुस्तक परिक्षण स्पर्धा घोषित करण्यात आली. त्यासाठी वर्गावर्गात जाऊन विद्यार्थीनींना पुस्तक परिक्षण संदर्भात माहिती देण्यात आली. या माध्यमातून वाचन प्रवृत्ती कशी वाढेल याबाबत मार्गदर्शन करण्यात आले. या स्पर्धेत एकूण २६ विद्यार्थीनींचा सहभाग होता. त्यासाठी मराठी, हिन्दी, इंग्लिश या भाषेतून अनुक्रमे प्रथम, द्वितीय, तृतीय क्रमांकाची पारितोषिके घोषित करण्यात आली. प्रत्येक भाषेतील प्रथम क्रमांकाचे परिक्षण पद्म या

वार्षिक नियतकालिकामध्ये प्रकाशित करण्यात आले. स्पर्धेचा निकाल खालीलप्रमाणे :

(अ) मराठी विभाग

- प्रथम क्रमांक : कु. जागृती बाळू डांबरे (T.Y.B.Sc.)
- द्वितीय क्रमांक : कु. वैष्णवी आत्माराम गजरे (F.Y.B.Sc.)
- तृतीय क्रमांक : कु. अंजली दिलीप हत्तीवाले (T.Y.B.Sc.)
- उत्तेजनार्थ : कु. लिना दिलीप कोळी (F.Y.B.Com.)

(ब) हिन्दी विभाग

- प्रथम क्रमांक : कु. सायरा मोहम्मद गवळी (M.A.Hindi)
- द्वितीय क्रमांक : कु. हेमांगी राजकुमार कोळी (M.A.Hindi)
- तृतीय क्रमांक : कु. चेतना साहेबराव अहिरे (M.A.Hindi)

(क) इंग्लिश विभाग

- प्रथम क्रमांक : कु.शेख नमीरा कशफ नदीम अहमद (T.Y.B.Sc.)
 - द्वितीय क्रमांक : कु. हर्षा संजय तायडे (F.Y.B.Com.)
 - तृतीय क्रमांक : कु. रोहिणी संजय मोरे (F.Y.B.Com.)
- बक्षिस पात्र विद्यार्थीनींचे महाविद्यालयातर्फे हार्दिक अभिनंदन!

चालू शैक्षणिक वर्षात रू. ३९,२५०/- चे २०० ग्रंथ खरेदी करण्यात आले. तसेच रू. ११,९९०/- एवढा वार्षिक वर्गणी १७ नियतकालिके मासिके यांना पाठविण्यात आली.

ग्रंथालय लिपीक

युवती सभा

युवती सभा तर्फे दिनांक २२/१२/२०२२ रोजी तरूणाई आणि सोशल मीडिया या विषयावर व्याख्यान आयोजित करण्यात आले. या कार्यक्रमाच्या अध्यक्ष महाविद्यालयाच्या प्राचार्य डॉ. मंगला साबद्रा होत्या. उद्घाटन मा. मानसी गगधानी माझी प्रधानाचार्य उज्ज्वल राऊटर एन इंटरनॅशनल स्कूल, जळगांव ह्या होत्या. त्यांनी विद्यार्थीनींना सोशल मीडियाचे फायदे व तोटे, तसेच सोशल मीडिया वापरतांना घ्यायची काळजी यावर त्यांनी विद्यार्थीनींना सखोल मार्गदर्शन केले. या कार्यक्रमाच्या प्रमुख पाहुण्या मा.सौ.वीना राधेश्यामजी

लाहोटी, जळगांव जिल्हा माहेश्वरी महिला मंडळ, जिल्हाध्यक्ष मा.सौ.राधा झंवर, जळगांव जिल्हा बाल विकास समिती प्रमुख, मा.सौ.संगिता चांडक, जिल्हा किशोरी विकास समिती प्रमुख व ज्यूनियर महाविद्यालयाच्या सुपरवायझर सरोज शुक्ला उपस्थित होत्या. कार्यक्रमाचे प्रस्ताविक प्रा.सौ.नीता चोरडिया व आभार प्रा. दीपिका कुटे तसेच सूत्रसंचालन प्रा.रुकसाना शेख यांनी केले. शैक्षणिक वर्ष २०२२-२३ मध्ये महाविद्यालयाच्या युवती सभा अंतर्गत आत्मनिर्भर युवती अभियान आयोजित करण्यात आले.

आत्मनिर्भर युवती अभियान

शैक्षणिक वर्ष २०२२-२३ मध्ये आमच्या महाविद्यालयाच्या युवती सभा अंतर्गत **आत्मनिर्भर युवती अभियान** विद्यार्थी विकास विभाग, क.ब.चौ.उ.म.वि. जळगांव व महाविद्यालयाच्या युवती सभांच्या संयुक्त विद्यमाने दि. २०/०२/२०२३ ते २५/०२/२०२३ दरम्यान आयोजित करण्यात आले.

या अभियानात प्रथम दिवशी दि. २०/०२/२०२३ मा. दिप्ती अनफाट व मा. स्वाती पाटील यांनी विद्यार्थीनींना सायबर क्राईम बद्दल उदाहरणांसह माहिती दिली तसेच आपण जर सायबर क्राईमच्या जाळ्यात अटकले तर ऑनलाईन कॅम्प्लेंट करण्याची लिंकची माहिती विद्यार्थीनींना दिली. यात त्यांनी फेसबुक, इन्स्टा, व्हाट्सअप इत्यादी द्वारा होणाऱ्या क्राईम मधून आपण कसे वाचू शकतो याची माहिती विद्यार्थीनींना दिली.

अभियानाच्या दुसऱ्या दिवशी दि. २१/०२/२०२३ रोजी श्री. गुलशन कुमार गौस्व, मॅनेजर महाराष्ट्र बँक, भुसावळ यांनी बँकेच्या व्यवहारांबद्दल माहिती दिली. तसेच वेगवेगळ्या प्रकारचे अकाऊंट कसे असतात, फिक्स डिपॉझिट, बँकेच्या पॉलिसीज याची माहिती विद्यार्थीनींना दिली. याच दिवशी दुसऱ्या सेशन मध्ये विद्यार्थ्यांना श्री. अभिनव माळी, कृषी अधिकारी कृषी कार्यालय, जळगांव यांनी मार्गदर्शन केले. त्यांनी स्वतःचे उद्योग स्थापित करण्यासाठी शासनाच्या विविध योजना तसेच विद्यार्थ्यांनी स्मॉल स्केलवर कोणत्या इंडस्ट्रीज सुरू करू शकतात आणि आपल्या लोकल एरियात सुरू असलेल्या घसगुती स्मॉल इंडस्ट्रीज बद्दल विद्यार्थ्यांना माहिती दिली. तसेच ऑनलाईन फॉर्म भरण्याचे सुद्धा विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले.

अभियानाच्या तिसऱ्या दिवशी दि. २२/०२/२०२३ रोजी डॉ. दिनकर तायडे, डॉ. मयुर चौधरी व त्यांच्या टीमने विद्यार्थीनींना स्व-आरोग्य कसे जपावे या बद्दल माहिती दिली. एड्स रोगापासून आपण कसे वाचू शकता व एड्स रूग्णांना आपण कसे मानसिक आधार देवू शकतो याबद्दल विद्यार्थीनींना मार्गदर्शन केले. त्याचसोबत विद्यार्थीनींना हिमोग्लोबिन चेकअप करून सहकार्य केले.

अभियानाच्या चौथ्या दिवशी दि. २३/०२/२०२३ श्री.एस.एन.बडगुजर जिल्हा उद्योजक

केंद्र जळगांव यांनी प्रधानमंत्री रोजगार निर्मिती कार्यक्रम तसेच मुख्यमंत्री रोजगार निर्मिती कार्यक्रम बद्दल विद्यार्थीनींना मार्गदर्शन केले. यात त्यांनी शासनाच्या विविध योजना, त्यासाठी अर्ज करायची पद्धत, आवश्यक असलेले कागदपत्रे व शैक्षणिक पात्रता, ऑनलाईन अर्ज करण्याची संकेतस्थळ इत्यादीची माहिती देऊन विद्यार्थीनींना कोणकोणते उद्योग सुरू करू शकतात याची सविस्तर माहिती विद्यार्थीनींना दिली.

तसेच या अभियाना अंतर्गत एमआयडीसी भुसावळ येथे क्षेत्रभेट आयोजित करण्यात आली. क्षेत्रभेटीत सर्वेश बेकरी, खरे अॅग्री इंडस्ट्रीज तसेच प्लास्टिक सायकलिंग प्लांट विद्यार्थीनींना दाखविण्यात आले. यात महाविद्यालयातील विद्यार्थीनींनी मोठ्या संख्येत सहभाग नोंदविला.

अभियानाच्या पाचव्या दिवशी दिनांक २४/०२/२०२३ रोजी श्री. संजय गुस्व, खामगांव यांनी विद्यार्थीनींना पर्यावरण विषयक जागृती केली व विविध प्रदुषण आपण आपल्या स्तरावर कसे थांबवू शकतो याची माहिती दिली तसेच या पृथ्वीवर आपल्या सोबत असणारे झडे पशुपक्षी कीटक यांचे महत्त्व विद्यार्थीनींना समजावून सांगितले.

अभियानाच्या शेवटच्या दिवशी समारोप प्रसंगी प्रा.माधुरी भुतळा महाविद्यालयाच्या विद्यार्थी विकास अधिकारी यांनी अध्यक्षस्थान भुषविले. डॉ. मीना चौधरी, युवती सभा प्रमुख यांनी कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक केले. त्यानंतर कु. जागृती डांबरे व कु. प्रतिज्ञा मनुरे विद्यार्थीनींनी या अभियानाबद्दल आपले मनोगत व्यक्त केले. तसेच विद्यार्थीनींनी समूहात्मक पद्धतीने अभियानात प्राप्त केलेले माहिती पीपीटी प्रेझेंटेशनद्वारे सादर केली. या कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन कु. पुजा सपकाळ व आभार प्रदर्शन कु. प्रतिज्ञा मनुरे हिने केले. या अभियानासाठी प्राचार्य डॉ. मंगला साबद्रा व उपप्राचार्य डॉ. व्ही.एस.पाटील, प्रा. वाय. डी. देसले यांचे मार्गदर्शन लाभले व अभियानाच्या यशस्वीतेसाठी युवती सभा प्रमुख डॉ. मीना चौधरी, समिती सदस्य, प्रा. नीता चोरडिया व दिपीका कुटे यांनी परिश्रम घेतले. या अभियानात महाविद्यालयातील एकूण ७५ विद्यार्थीनींनी सहभाग नोंदविला.

प्रा. मीना चौधरी
युवती सभा प्रमुख

स्पर्धा परीक्षा व प्लेसमेंट समिती

- दि. ०७/१०/२०२३ रोजी स्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शन व करियर कौन्सलिंग व प्लेसमेंट सेलचे उद्घाटन माननीय श्री. विकास गिरासे यांच्या हस्ते झाले. त्यांनी समितीच्या उद्घाटन प्रसंगी विद्यार्थीनींना पदवी काळात स्पर्धा परीक्षांचा अभ्यास कसा करावा या संदर्भात मार्गदर्शन केले. आपल्या मार्गदर्शनात त्यांनी स्पर्धा परीक्षांचा अभ्यास कसा करावा? यश प्राप्त करायचे असेल तर अभ्यासात सातत्य असणे गरजेचे आहे. कुठल्याही प्रकारचा खंड हा आपल्या यशाच्या मार्गात अडथळा निर्माण करू शकतो. एमपीएससी/यूपीएससी परीक्षेचा अभ्यासक्रम विद्यार्थीनींनी तोंडी पाठ करणे आवश्यक आहे. अभ्यासक्रम माहिती असल्यास अभ्यास करणे सोयीचे ठरते. पदवी काळात स्पर्धा परीक्षांची तयारी केल्यास अभ्यासाचे नियोजन सोपे होते. पदवीच्या अभ्यासासोबतच स्पर्धा परीक्षांच्या अभ्यासाचे नियोजन करण्यास विद्यार्थीनींना प्राधान्य देणे गरजेचे आहे. त्यांनी एमपीएससी व यूपीएससी परीक्षेच्या मार्कांचे विभाजन, परीक्षे करता असलेला वेळ, परीक्षा केव्हा असते, एमपीएससी व यूपीएससी परीक्षेतील फरक, या परीक्षांमधील कट-ऑफ इ. माहिती विद्यार्थीनींना दिली.

महाविद्यालयाची विद्यार्थीनी कु. यशस्वी ललित मराठे (T.Y.B.A. English) हिने स्टाफ सिलेक्शन कमिशन तथा म्हाढा तर्फे घेण्यात आलेल्या परीक्षेत यश प्राप्त केल्याबद्दल तिचा सत्कार करण्यात आला.

कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी महाविद्यालयाचे उपप्राचार्य डॉ. व्ही.एस.पाटील सर होते. त्यांनी आपल्या अध्यक्षीय भाषणात विद्यार्थीनींना एकाग्रतेने अभ्यास करण्याचे आवाहन केले. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक समिती प्रमुख डॉ. एच.पी. नारखेडे यांनी केले. सूत्रसंचालन डॉ. मीना चौधरी यांनी केले व आभार प्राध्यापक निलेश गुरूचल यांनी मांडले. कार्यक्रमास मोठ्या संख्येने विद्यार्थीनी उपस्थित होत्या.

- कोटेचा महाविद्यालयात सॉफ्टवेअर विकास कसा करावा? यावर कार्यक्रम संपन्न स्पर्धा परीक्षा व प्लेसमेंट समिती तर्फे ओरीएन्टेशन ट्रेनिंग

इन्स्टिट्यूट, पुणे येथील श्री. अमोल दत्त ठाकूर यांनी सॉफ्टवेअर डेव्हलपमेंट आणि सॉफ्टवेअर टेस्टिंग यावर सविस्तर माहिती विद्यार्थीनींना दिली. स्किल सेट्स, हँड्स ऑन ट्रेनिंग यावर सविस्तर माहिती दिली. सूत्र संचालन प्रा.डॉ. एच.पी.नारखेडे यांनी केले. आभार प्रदर्शन प्रा. भाग्यश्री भंडारी यांनी केले.

कार्यक्रम यशस्वीतेसाठी प्रा.भाग्यश्री भंडारी, प्रा.वृंदा चौधरी, प्रा.दीपिका कुटे, प्रा. गुंजन चौधरी, प्रा. केवला चौधरी, प्रा. रोहिणी तळेले आणि सर्व समिती सदस्य यांचे सहकार्य लाभले. कार्यक्रमाचे आयोजन प्राचार्या डॉ. मंगला साबद्रा, उपप्राचार्य डॉ. व्ही.एस. पाटील, उपप्राचार्य प्रा. वाय.डी. देसले यांच्या मार्गदर्शनाखाली संपन्न झाला.

- करिअर व प्लेसमेंट समिती व आय.सी.आय.सी.आय बँक यांच्या संयुक्त विद्यमाने कॅम्पस इंटरव्यूचे आयोजन करण्यात आले. यात महाविद्यालयातील ५२ विद्यार्थीनींनी आपला सहभाग नोंदविला. या कार्यक्रमाचे अध्यक्षस्थान प्रा.वाय.डी.देसले महाविद्यालयाचे उपप्राचार्य यांनी भूषविले. कार्यक्रम प्रमुख मार्गदर्शक मा.श्री.शिवम सिंग (आय.सी.आय.सी.आय.बँक) होते. त्यांनी विद्यार्थीनींना इंटरव्यू टेक्निक्स बद्दल मार्गदर्शन केले. तसेच इंटरव्यूच्या वेळेस विचारल्या जाणाऱ्या काही प्रश्नांचे योग्य उत्तर देण्याची पद्धत विद्यार्थीनींना समजावून सांगितले. या कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन व प्रास्ताविक प्रा.डॉ.एच.पी. नारखेडे समितीप्रमुख यांनी केले. तसेच आभार प्रदर्शन प्रा. मीना चौधरी यांनी केले.

Campus Interview Link

<http://forms.gle/MZGJtk3LhSdJN9Cr7>

- प्रधानमंत्री कौशल्य केंद्र प्रवेश संबंधी मोफत मार्गदर्शन सर्व विद्यार्थीनींसाठी दि. १६.०३.२०२३ रोजी करण्यात आले. या प्रसंगी विद्यार्थीनी व समिती सदस्य प्रा. निलेश गुरूचल उपस्थित होते.

प्रा.डॉ.हेमंत प्र. नारखेडे

चेअरमन

स्पर्धा परीक्षा व प्लेसमेंट समिती

स्नेहसंमेलन समिती

श्रीमती प.क.कोटेचा महिला महाविद्यालय वार्षिक स्नेहसंमेलन सोहळा शुक्रवार दिनांक २७ जानेवारी २०२३ व दि. २८ जानेवारी २०२३ रोजी मोठ्या जल्लोषात संपन्न झाला. महाविद्यालयाच्या परंपरेनुसार विद्यार्थ्यांच्या कलागुणांना वाव देणाऱ्या संकल्पनेवर आधारित दरवर्षी स्नेहसंमेलनाचे आयोजन करण्यात आले. यावर्षी स्पंदन २०२३ या संकल्पनेवर आधारित स्नेहसंमेलन मोठ्या जल्लोषात आज सुरू झाले आहे.

दि. २७ जानेवारी २०२३ रोजी सकाळी ०९:०० वाजता मैदानी स्पर्धांचे उद्घाटन मा.श्री.राधेश्याम लाहोटी, कोषाध्यक्ष व मा.श्री.डॉ.संदीप जैन, सदस्य श्री सरस्वती विद्या प्रसारक मंडळ, भुसावळ यांच्या शुभहस्ते पार पाडले. उद्घाटनाला महाविद्यालयाच्या प्राचार्या डॉ. मंगला साबद्रा, उपप्राचार्य डॉ.व्ही.एस.पाटील, उपप्राचार्य डॉ. वाय.डी.देसले, कनिष्ठ महाविद्यालयाच्या पर्यवेक्षक डॉ. सरोज शुक्ला, स्नेहसंमेलन प्रमुख डॉ. एच.पी.नारखेडे प्रा. वसंत खरे, स्नेहसंमेलन सचिव कु.प्रणिता भालेराव व कु. श्रावणी चौधरी, महाविद्यालयातील प्राध्यापक, शिक्षकेतर कर्मचारी, विद्यार्थीनी मोठ्या संख्येने उपस्थित होत्या. मैदानी स्पर्धांमध्ये प्रामुख्याने थाळीफेक, भालाफेक, लांबऊडी, टेबल टेनिस, बुद्धिबळ, कॅरम, गोळा फेक या स्पर्धा घेण्यात आल्या.

त्यानंतर पदम आर्ट गॅलरी व विविध स्पर्धांचे उद्घाटन संस्थेच्या अध्यक्षा मा. पदमा मोतीलाल कोटेचा, मा.श्री.प्रशांत नाहार व श्री. महेंद्र चोरडिया, सदस्य श्री सरस्वती विद्या प्रसारक मंडळ भुसावळ यांच्या हस्ते सकाळी १०:०० वाजता करण्यात आले. विविध स्पर्धांमध्ये मेहंदी, रांगोळी, कोलाज, फॅशन शो, पोस्टर्स, टाकाऊ पासून टिकाऊ, व्यंगचित्र, भावगीत इत्यादी स्पर्धा घेण्यात आल्या. या कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन प्रा. विनोद भालेराव यांनी केले.

सांस्कृतिक कार्यक्रमाचे उद्घाटन दुपारी ०२:०० वाजता मा.सौ.माधुरी कोटेचा, सामाजिक कार्यकर्त्या, जळगांव यांच्या शुभहस्ते पार पडले. उद्घाटनाला प्रमुख पाहुणे म्हणुन मा. श्री. ललिता चोरडिया, सौ. वीणा लाहोटी, सौ. अनिता संघवी, सदस्या

श्री. सरस्वती विद्या प्रसारक मंडळ, भुसावळ उपस्थित होत्या. स्वर्गीय मोतीभाऊ कोटेचा यांच्या स्मृतीस अभिवादन करून नटराज पूजनाने कार्यक्रमाचे उद्घाटन करण्यात आले. भावसाक्षरता, वैज्ञानिक दृष्टीकोन, राष्ट्रीय जबाबदारी, ध्येय निश्चिती, निसर्गाबद्दलची कृतज्ञता या समाजभाव घडविणाऱ्या विषयावर विद्यार्थीनींनी सुंदर सादरीकरण केले. त्यामध्ये प्रामुख्याने दुहेरी नृत्य, समुह नृत्य, एकांकिका, एकपात्री, मिमिक्री, देशभक्तिपर गीत, वाघ्या मुरळी, सोलो इत्यादी प्रकारचे सादरीकरण करण्यात आले. या कार्यक्रमाचे सूत्र संचालन प्रा.आर.एच.पाटील, प्रास्ताविक डॉ.मीना चौधरी तर आभार प्रा.नीता चोरडिया यांनी केले.

दि. २८ जानेवारी २०२३ रोजी सकाळी १०:०० वाजता वार्षिक पारितोषिक वितरण समारंभ संपन्न झाला. वार्षिक पारितोषिक वितरण समारंभाला प्रमुख पाहुणे म्हणुन सौ. रूपाली संभाजी चव्हाण, सहाय्यक पोलीस निरीक्षक, भुसावळ तसेच श्री. सुरळकर साहेब, माजी सहाय्यक पोलीस निरीक्षक, भुसावळ यांची उपस्थिती लाभली. अध्यक्षस्थानी संस्थेच्या अध्यक्षा मा. श्रीमती पदमा मोतीलाल कोटेचा उपस्थित होत्या. तसेच संस्थेचे सदस्य मा.श्री. नंदलाल मंडलेचा, सौ. ललिता महेंद्र चोरडिया, सदस्या श्री. सरस्वती विद्या प्रसारक मंडळ यांची विशेष उपस्थिती लाभली.

सौ. रूपाली संभाजी चव्हाण यांनी विद्यार्थीनींना संबोधित करतांना त्यांच्या महाविद्यालयीन जीवनातील आठवणींना उजाळा दिला. सामाजिक कार्यातील अनेक उदाहरणे सांगून विद्यार्थीनींना सदर सामाजिक प्रश्नांची जाणीव करून दिली. त्याचप्रमाणे स्पर्धा परीक्षा बद्दलची माहिती देऊन विद्यार्थीनींना प्रेरित केले. सोशल मीडियाचा किंवा मोबाईलचा वापर चांगल्या कामांसाठी करावा असे आवाहन करून पारितोषिक प्राप्त सर्व विद्यार्थीनींचे अभिनंदन व कौतुक केले.

महाविद्यालयाच्या प्राचार्या डॉ. मंगला साबद्रा यांनी सर्व प्राध्यापकांच्या कामाचे आणि विद्यार्थीनींच्या उत्साहाचे कौतुक केले. शैक्षणिक वर्षातील महाविद्यालयात झालेल्या शैक्षणिक, सांस्कृतिक, कला, क्रिडा विषयक

घडामोडींचा आढावा थोडक्यात घेतला आणि पारितोषिक प्राप्त सर्व विद्यार्थीनींचे अभिनंदन व कौतुक केले. महाविद्यालयाचे उपप्राचार्य डॉ. व्ही. एस. पाटील यांनी तीन वर्षांचा वार्षिक लेखाजोखा/अहवाल वाचन केले. महाविद्यालयातील शैक्षणिक क्षेत्रात, विविध स्पर्धेत, त्याचप्रमाणे इतर क्षेत्रात उल्लेखनीय कामगिरी करणाऱ्या महाविद्यालयाची नाममुद्रा उमटवणाऱ्या विद्यार्थीनी व प्राध्यापकांचा महाविद्यालयाच्या वतीने सम्मानचिन्ह देऊन गौरव करण्यात आला.

दरवर्षी स्नेहसंमेलनात सर्वांच्या उत्सुकतेचा विषय म्हणजे महाविद्यालयाचा **आदर्श विद्यार्थी पुरस्कार**. २०२२-२३ या शैक्षणिक वर्षातील आदर्श विद्यार्थी पुरस्कार **कु. तेजस्विनी युवराज तायडे** या एम. कॉम. द्वितीय वर्गातील विद्यार्थीनीला देण्यात आला. सर्वांनी टाळ्यांच्या गजरात तीचे अभिनंदन केले.

कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक स्नेहसंमेलन प्रमुख डॉ. एच. पी. नारखेडे यांनी केले. आपल्या प्रास्ताविकात स्नेहसंमेलनाचे महत्त्व व समारंभात सादर होणाऱ्या कार्यक्रमाची रूपरेषा त्यांनी सांगितली.

प्रा. आर. एच. पाटील यांनी सुत्रबद्ध पद्धतीने सूत्रसंचालन केले, तर प्रा. वसंत खरे, स्नेहसंमेलन प्रमुख यांनी आभार प्रदर्शन करून कार्यक्रमाची सांगता केली. शेवटी अल्पोपहार व शेला पागोटे या कार्यक्रमाने स्पंदन २०२३ चा समारोप झाला.

प्रा. डॉ. हेमंत प्र. नारखेडे,

प्रा. वसंत खरे

चेअरमन

स्नेहसंमेलन समिती

बेसिक ब्यूटी पार्लर कोर्स

महाविद्यालयात बेसिक ब्यूटी पार्लर कोर्स हा प्रमाणपत्र अभ्यासक्रम सुरू आहे. हा अल्पमुदती प्रमाणपत्र अभ्यासक्रम तीन महिने कालावधीचा असून सौंदर्य शास्त्राची ओळख होण्याबरोबरच व्यक्तिमत्त्व विकास, रोजगार किंवा स्वतःचा व्यवसाय करण्यासाठी उपयुक्त आहे. महाविद्यालयात व राजश्री ब्यूटी पार्लर, तापी नगर येथे कोर्सचे संपूर्ण प्रशिक्षण दिले जाते. विद्यार्थीनी महाविद्यालयातच आपले शिक्षण घेत असतांना हा कोर्स करू शकतात. अनेक विद्यार्थीनी कोर्सचा लाभ घेत आहे.

महाविद्यालयात दि. २४ सप्टेंबर रोजी महाविद्यालयातील विद्यार्थीनींसाठी साडी ड्रॅपिंग व म्हणजेच साडी घालण्याची विविध प्रकार यावर कार्यशाळा घेण्यात आली. महाविद्यालयात सुरू असलेले ब्यूटी पार्लर कोर्स तर्फे हा उपक्रम आयोजित करण्यात आला. कार्यक्रमात विद्यार्थीनींनी ना वेगवेगळ्या प्रकारे साड्या कशा घालाव्यात याचे प्रशिक्षण देण्यात आले.

प्रशिक्षण ब्यूटी पार्लर कोर्सच्या प्रशिक्षिका सौ. सरिता मुराई यांनी दिले. या प्रशिक्षणात त्यांनी नऊवारी साडी, बंगाली साडी, गुजराती साडी, कदोरा साडी, मरमैड, धोती साडी व साधी साडी अशा विविध प्रकारच्या साड्या कशा घालाव्यात, पिनअप कसे करावे याचे विद्यार्थीनींना प्रशिक्षण दिले. यावेळी विद्यार्थीनींनी स्वतः वेगवेगळ्या प्रकारच्या साड्यांचे प्रकार घालून पाहिले. प्रशिक्षणात प्रथम वर्ष ते पी. जी. पर्यंतच्या विद्यार्थीनींनी सहभाग घेतला. कार्यक्रमाचे आयोजन ब्यूटी पार्लर कोर्स समन्वयक प्रा. सौ. माधुरी भुतडा यांनी केले. सणवारांना मुलींना साडी घालण्याची व नटण्याची हौस असते. विद्यार्थीनी साडी घालतात पण त्यांना चांगल्या प्रकारे साडी घालता यावी म्हणून हा प्रशिक्षण कार्यक्रम आयोजित करण्यात आला.

कार्यक्रमास प्राचार्या डॉ. मंगला साबद्रा, उपप्राचार्य डॉ. व्ही. एस. पाटील, प्रा. वाय. डी. देसले, डॉ. सरोज शुक्ला यांचे मार्गदर्शन लाभले. कु. श्रुती चौधरी, कु. देवयानी गुस्व, कु. कल्याणी पाटील यांनी सहकार्य केले. या प्रशिक्षणात विद्यार्थीनींनी उत्स्फूर्त सहभाग घेतला.

प्रा. सौ. माधुरी भुतडा

समन्वयक

ब्यूटी पार्लर कोर्स

समारंभ समिती

- भुसावळ येथील श्रीमती प.क.कोटेचा महिला महाविद्यालय, भुसावळ येथे समारंभ समितीच्या तर्फे शिक्षक दिन ५ सप्टेंबर २०२२ सोमवार रोजी सकाळी १० वाजता उत्साहात साजरा करण्यात आला. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी महाविद्यालयाचे उपप्राचार्य प्राध्यापक डॉ.व्ही.एस.पाटील, उपप्राचार्य प्रा. वाय.डी. देसले उपस्थित होते. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक समितीचे चेअरमन प्रा.डॉ.एच.पी.नारखेडे यांनी केले. कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन वाणिज्य विभागाचे प्राध्यापक सुरज हेडा यांनी केले. याप्रसंगी डॉ. सर्वपल्ली राधाकृष्णन यांच्या प्रतिमेला माल्यार्पण व पुजन मान्यवरांच्या हस्ते करण्यात आले. याप्रसंगी सर्व प्राध्यापकांचा शिक्षक दिनानिमित्त सन्मान करण्यात आला. खालील विद्यार्थिनींनी शिक्षक दिनानिमित्त मनोगत व्यक्त करण्यात आले.

* कु.धनश्री तायडे, एफ.वाय.बी.ए.

* कु.छाया नेवेस्कर, एफ.वाय.बी.ए.

* कु.कल्याणी पाटील, एफ.वाय.बी.ए.

* कु.रोशनी खैरनार, एस.वाय.बी.कॉम.

उपप्राचार्य व कार्यक्रमाचे अध्यक्ष प्राध्यापक डॉ.व्ही.एस.पाटील यांनी डॉ. सर्वपल्ली राधाकृष्णन तसेच डॉ.ए.पी.जे.अब्दुल कलाम व आंतरराष्ट्रीय आदर्श शिक्षक डीसले गुरूजी यांचे विचार मांडले. उपप्राचार्य प्रा.वाय.डी. देसले यांनी सांगितले की, समाजामध्ये शिक्षक व तसेच अनेक गुरू मार्गदर्शनासाठी उपलब्ध आहेत. आभारप्रदर्शन प्रा.डॉ.एच.पी.नारखेडे यांनी केले. महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ.मंगला साबद्रा, उपप्राचार्य डॉ.व्ही.एस.पाटील, उपप्राचार्य प्रा.वाय.डी.देसले यांच्या मार्गदर्शनाखाली हा कार्यक्रम संपन्न झाला.

- दि. २६ सप्टेंबर सोमवार ते २८ सप्टेंबर बुधवार या दरम्यान समारंभ समिती तर्फे शारदोत्सव साजरा करण्यात आला. शारदोत्सव निमित्ताने शारदा देवीची स्थापना व पूजा विधी संस्थेचे सदस्य मा.श्री.राजेशजी सुराणा यांनी सपत्नीक केली. दि. २६ सप्टेंबर सोमवार रोजी रांगोळी स्पर्धा व कलश डेकोरेशन स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले होते. कलश डेकोरेशन स्पर्धे

मध्ये कु. कल्याणी पाटील प्रथम तर रांगोळी स्पर्धेमध्ये कु. ज्योती थोरात प्रथम व कु. वैशाली तायडे यांनी द्वितीय क्रमांक पटकवला.

- दि. २७ सप्टेंबर मंगळवार रोजी महाविद्यालयात दांडिया स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले होते. यात महाविद्यालयातील कनिष्ठ व वरिष्ठ शाखेतील सर्व विद्यार्थिनींनी सहभाग घेऊन आनंद साजरा केला. दांडिया स्पर्धेमध्ये कु.मेघा मनोज घारू प्रथम, कु.तेजस्विनी तायडे द्वितीय, कु.प्रतिज्ञा मनुरे तृतीय, कु.हर्षाली पाटील व कु. हर्षा माळी यांनी उत्तेजनार्थ पारितोषिक मिळवली. या कार्यक्रमाचे परिक्षक म्हणून संस्थेच्या सदस्या सौ.अनिता संघवी व प्रा.सौ.काजल ठाकुर यांनी परिक्षण केले तसेच यशस्वी विद्यार्थिनींचे पारितोषिक देवून गौरव सुद्धा केले. या कार्यक्रमाला महाविद्यालयाच्या प्राचार्य डॉ. मंगला साबद्रा, उपप्राचार्य डॉ. व्ही. एस. पाटील, उपप्राचार्य प्रा. वाय. डी. देसले, तसेच कनिष्ठ महाविद्यालयाच्या पर्यवेक्षक डॉ. सरोज शुक्ला यांचे मार्गदर्शन लाभले.

कार्यक्रमाच्या यशस्वीतेसाठी समारंभ समितीचे प्रमुख डॉ. एच.पी. नारखेडे, डॉ. एस. के. अग्रवाल, प्रा. एस. बी. परदेशी, प्रा. अर्चना झिंगरन, प्रा. रूक्साना शेख, प्रा. सुरेश हेडा व श्री. जितेंद्र चौधरी व शिक्षकेतर कर्मचारी यांचे सहकार्य लाभले.

- श्रीमती प.क.कोटेचा महिला महाविद्यालय, भुसावळ राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग आणि समारंभ व यांच्या संयुक्त विद्यमाने आज दिनांक २ ऑक्टोबर २०२२ रोजी राष्ट्रपिता महात्मा गांधी आणि भारताचे दुसरे पंतप्रधान लाल बहादूर शास्त्री यांची जयंती साजरी करण्यात आली. याप्रसंगी महाविद्यालयाचे प्रा.डॉ.सौ. मंगला साबद्रा व प्रमुख अतिथी म्हणून लाभलेले माननीय डॉ. जतीन मेढे यांच्या शुभहस्ते दोन्ही थोर पुरूषांना माल्यार्पण करण्यात आले. याप्रसंगी मा.जतीन मेढे सरांनी आपले विचार मांडतांना सांगितले की, गांधींना समजून घ्या, गांधींना वाचा आणि त्याप्रमाणे आपल्या जीवनात देखील गांधीचे तत्व अंमलात आणण्याचा प्रयत्न करा. आज आपण

बघतो स्वच्छ भारत नारा या दोघेही महापुरूषांचा होता. परंतु आज ७५ वर्षानंतर आपण खरंच स्वच्छता राबवतो का याचा विचार करणे भाग आहे. तसेच आजच्या आत्मनिर्भर भारत याची बिजे या दोन्ही थारे पुरूषांच्या तत्त्वज्ञानामध्ये दिसून येतात. प्रा. डॉ. श्री. व्ही. एस. पाटील यांनी आपल्या अध्यक्षीय भाषणात लालबहादूर शास्त्री यांच्या जीवनावर प्रकाश टाकला व लालबहादूर शास्त्रीचेही आत्मचरित्र समजून घ्या असे आवाहन सर्वांना केले. प्रा.डॉ. शरद अग्रवाल यांनी सूत्रसंचालन केले. व प्रा.सौ.नीता चोरडिया यांनी आभार प्रदर्शन केले. कार्यक्रमाच्या यशस्वीतेसाठी एन.एस.एस.च्या कार्यक्रमाधिकारी प्रा.डॉ. जान्हवी तळेगांवकर तसेच समिती सदस्य कनिष्ठ महाविद्यालयाचे प्रा. सौ. स्मिता जयकर व प्रा. श्री. आर. एच.पाटील यांची मदत झाली. समारंभ समितीचे चेअरमन प्रा.डॉ.एच.पी.नारखेडे व श्री.एस.बी.परदेशी प्रा. रूक्साना शेख, प्रा.श्री. सुरज हेडा यांची मदत झाली. कार्यक्रम यशस्वीतेसाठी महाविद्यालयाच्या प्राचार्य डॉ. मंगला साबद्रा, उपप्राचार्य डॉ. व्ही. एस. पाटील, उपप्राचार्य प्रा. वाय. डी. देसले यांचे मार्गदर्शन लाभले.

- समारंभ समिती तर्फे डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचा महापरिनिर्वाण दिन दि. ०६ डिसेंबर २०२२, मंगळवार रोजी सकाळी दहा वाजता महाविद्यालय ग्रंथालयात प्रतिमा माल्यार्पण पूजनाने मा. प्राचार्य डॉ. मंगला साबद्रा यांच्या शुभहस्ते करण्यात आले. या प्रसंगी शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी उपस्थित होते.
- दि. ०३.०१.२०२३ रोजी महाविद्यालयात समारंभ समितीतर्फे क्रांतीज्योती सावित्रीबाई फुले यांची जयंती साजरी केली. याप्रसंगी क्रांतीज्योती सावित्रीबाई फुले यांच्या प्रतिमेचे पुजन उपप्राचार्य डॉ. व्ही.एस.पाटील यांच्या शुभहस्ते करण्यात आले. तसेच महाविद्यालयातील प्रा.सौ. दिपाली पाटील यांनी क्रांतीज्योती सावित्रीबाई फुले यांनी केलेल्या शैक्षणिक व सामाजिक कार्याची माहिती करून दिली. या प्रसंगी कनिष्ठ महाविद्यालयाच्या पर्यवेक्षिका डॉ. सरोज शुक्ला, प्रा.डॉ.जे.व्ही.धनवीज, समिती प्रमुख डॉ.

हेमंत नारखेडे, प्रा. एस.बी.परदेशी तसेच महाविद्यालयातील सर्व शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी उपस्थित होते.

- दि. १२/०१/२०२३ रोजी महाविद्यालयात राजमाता जिजाऊ साहेब आणि स्वामी विवेकानंद जयंती निमित्त आदरांजली वाहण्यात आली. यानिमित्त महाविद्यालयातील एन.एस.एस. विभाग आणि समारंभ समितीतर्फे सर्वप्रथम राजमाता जिजाऊ साहेब आणि स्वामी विवेकानंद यांच्या प्रतिमेला महाविद्यालयाचे उपप्राचार्य डॉ. व्ही.एस.पाटील यांच्या शुभहस्ते माल्यार्पण करण्यात आले. नंतर इतिहास विभाग प्रमुख सौ. दिपाली पाटील यांनी राजमाता जिजाऊ यांच्या जीवन कार्याबद्दल आणि शिवाजी महाराजांच्या व्यक्तिमत्त्व विकासात त्यांच्या योगदानाबद्दल उपस्थितांना अभ्यासपूर्ण माहिती दिली. तसेच स्वामी विवेकानंद जयंती युवा दिनानिमित्त माहिती दिली. विद्यार्थीनींना राजमाता जिजाऊ आणि स्वामी विवेकानंद यांच्या कार्यातून प्रेरणा घेण्याचे आवाहन केले. कार्यक्रमाचे अध्यक्ष उपप्राचार्य डॉ. व्ही.एस.पाटील यांनी सुद्धा राजमाता जिजाऊ आणि स्वामी विवेकानंद यांच्या जीवन कार्याचा गौरव करून विद्यार्थीनींना त्यांच्या कार्यातून प्रेरणा घेण्याचे आवाहन केले. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक एन.एस.एस. विभाग प्रमुख डॉ. जान्हवी तळेगांवकर यांनी केले. तर सूत्रसंचालन प्रा. सुरेश हेडा यांनी केले. कार्यक्रमास महाविद्यालयातील शिक्षक वर्ग आणि एन.एस.एस. स्वयंसेविका मोठ्या प्रमाणावर उपस्थित होत्या. आभार प्रदर्शन प्रा. नीता चोरडिया मॅडम यांनी केले. समारंभ समितीचे प्रमुख डॉ. हेमंत नारखेडे यांनी कार्यक्रम यशस्वीतेसाठी प्रयत्न केले. महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. मंगला साबद्रा व उपप्राचार्य वाय.डी.देसले यांचे मार्गदर्शनाने कार्यक्रम संपन्न झाला.

प्रा. डॉ. हेमंत प्र. नारखेडे
चेअरमन
समारंभ समिती

समान संधी केंद्र

राज्यातील विविध महाविद्यालयातील मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्ती, फ्रि शिप व इतर शासनाच्या योजना व स्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शन सोबतच उद्योजकता व्यवसाय व रोजगार निर्मितीसाठी, आर्थिक न्यायासाठी मार्गदर्शन करणे तसेच संवाद अभियान-युवा संवाद यासारखे कार्यक्रम सुरू करण्याकरीता महाराष्ट्र शासनाच्या सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाने समाज कल्याण विभागाच्या माध्यमातून प्रत्येक महाविद्यालयात समान संधी केंद्राची स्थापना करण्याचे सुचविले आहे. त्यानुसार आपल्या महाविद्यालयात समान संधी केंद्राची स्थापना करण्यात आली असून यामध्ये विद्यार्थीनी प्रतिनिधींचा समावेश करण्यात आला आहे. शैक्षणिक वर्ष २०२२-२३ मध्ये या केंद्रांतर्गत पुढील कार्यक्रम घेण्यात आले.

- दि. १०/१०/२०२२ रोजी श्री. दिनेश गवळे, सहाय्यक महाराष्ट्र उद्योजकता विकास केंद्र, द्वारा जिल्हा उद्योग केंद्र, जळगांव यांच्या हस्ते समान संधी केंद्राचे उद्घाटन करण्यात आले. उद्घाटन प्रसंगी त्यांनी व्यवसाय व रोजगार निर्मिती विषयी अमोल असे मार्गदर्शन केले आणि जास्तीत-जास्त विद्यार्थीनींनी जिल्हा उद्योग केंद्र जळगांव यांच्याशी संपर्क करून रोजगार निर्मिती संदर्भात सहाय्य घेण्याचे आवाहन केले.
- दि. ११/०४/२०२३ रोजी महात्मा ज्योतीबा फुले यांच्या जयंती निमित्त श्रीमती सीमा भारंबे, द.शि.विद्यालय व कनिष्ठ महाविद्यालय, भुसावळ यांचे व्याख्यान आयोजित करण्यात आले. श्रीमती सीमा भारंबे यांनी महात्मा ज्योतीबा फुले आणि सावित्रीबाई फुले यांच्या कार्यक्रमाचा आढावा घेवून अनमोल असे मार्गदर्शन केले. फुले दांपत्य होते म्हणून आपण सर्व महिला या सभागृहात असल्याची त्यांनी विद्यार्थीनींना जाणीव करून दिली.
- दि. १५/०४/२०२३ रोजी भारतीय घटनेचे शिल्पकार डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या १३२ व्या जयंतीनिमित्त डॉ. जे.व्ही.धनवीज, पदार्थ विज्ञान विभाग, श्रीमती प.क.कोटेचा महिला महाविद्यालय,

भुसावळ यांचे राष्ट्र उभारणीत डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे योगदान या विषयावर व्याख्यान आयोजित केले. असे एकही क्षेत्र नाही की, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी आपले योगदान दिले नाही. आर्थिक, सामाजिक, सांस्कृतिक, शैक्षणिक, राजकीय अशा प्रत्येक क्षेत्रात त्यांनी आपल्या कार्याचा ठसा उमटविलेला असल्याचे त्यांनी प्रतिपादित केले. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर हे भारतीयांचे प्रेरणास्थान आहे. भारतीय लोकशाही व्यवस्थेची पायाभरणी बरोबर त्यांनी सामाजिक, आर्थिक व शैक्षणिक दृष्ट्या मौलिक असे योगदान भारतीय समाजाला दिले आहे. त्यांनी केलेल्या संघर्षाचे समाजाने व विशेषतः शिक्षण क्षेत्रातील विद्यार्थ्यांनी व शिक्षकांनी जाणीव ठेवावी असे त्यांनी आवाहन केले.

- दि. ०१/०५/२०२३ रोजी महाराष्ट्र दिन व आंतरराष्ट्रीय कामगार दिनानिमित्त प्रा. स्मिता जयकर, इतिहास व राज्यशास्त्र विभाग, श्रीमती प.क.कोटेचा महिला महाविद्यालय, भुसावळ यांचे व्याख्यान आयोजित करण्यात आले. जागतिक स्तरावर औद्योगिक क्रांतीने उत्पादन तर वाढले पण हस्त उद्योगांचा न्हास होऊ लागला. कारखानदारीने भांडवलदार व कामगार असे दोन वर्ग पुढे आले आणि कामगारांचे शोषण होवू लागले. न्याय हक्कासाठी कामगार संघटना निर्माण झाल्या. पण भांडवलदार वर्गाने याला विरोध केला. ऑस्ट्रेलिया व अमेरिका या देशांत या संदर्भात आंदोलने झाली. त्याच धर्तीवर जगातील बहुतांश देशात ०१ मे हा दिवस आंतरराष्ट्रीय कामगार दिन म्हणून साजरा होवू लागला. या संदर्भातील कामगारांविषयी कायदे तयार करून कामगारांना न्याय मिळवून देण्यात डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचे योगदान महत्त्वाचे ठरते. तसेच ०१ मे १९६० रोजी महाराष्ट्र राज्याची निर्मिती झाली. त्यापूर्वी बॉम्बे हे प्रांत होते. अशाप्रकारे प्रा. स्मिता जयकर यांनी अमोल असे मार्गदर्शन केले.

डॉ. राजकुंवर एस. गजरे
समन्वयक - समान संधी केंद्र

जिमखाना विभाग

शैक्षणिक वर्ष २०२२-२३ या वर्षाच्या सुरुवातीला जळगांव विभाग क्रिडा समितीची सभा मुलजी जेठा महाविद्यालय, जळगांव येथे संपन्न होऊन त्यात वर्षभर होणारा क्रीडा स्पर्धांचा कार्यक्रम निश्चित करण्यात आला. या शैक्षणिक वर्षात आपल्या महाविद्यालयाने कबड्डी, बास्केटबॉल, हॅण्डबॉल, मैदानी स्पर्धा, बॉक्सिंग, क्रिकेट, बुद्धिबळ या स्पर्धांमध्ये सहभाग घेतला. आंतर महाविद्यालयात हॅण्डबॉल स्पर्धेत आपल्या महाविद्यालयाने उपविजेतेपद तर बास्केटबॉल व बुद्धिबळ या स्पर्धांमध्ये तृतीय क्रमांक मिळवला. जळगांव विभागाच्या आंतर महाविद्यालयीन स्पर्धेतून कवयित्री बहिणाबाई चौधरी उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ आंतरविभागीय स्पर्धेसाठी जळगांव विभागाच्या संघात निवड झालेल्या विद्यार्थिनीं खालील प्रमाणे :

- बास्केटबॉल : दिव्या कोळी, वैष्णवी अडकमोल, सरिता रोकडे
- हॅण्डबॉल : दिव्या कोळी, वैष्णवी अडकमोल, सरिता रोकडे, शिवानी कोळी
- बॉक्सिंग : शिवानी साळवे
- क्रिकेट : वैष्णवी अडकमोल

कवयित्री बहिणाबाई चौधरी उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ आंतर विभागीय स्पर्धेतून अखिल भारतीय आंतर विद्यापीठ स्पर्धेसाठी कवयित्री बहिणाबाई चौधरी उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ संघात निवड झालेले खेळाडू खालील प्रमाणे : बास्केटबॉल : दिव्या कोळी, वैष्णवी अडकमोल, सरिता रोकडे.

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ औरंगाबाद येथे संपन्न झालेल्या महाराष्ट्र राज्य आंतर विद्यापीठ क्रीडा महोत्सव स्पर्धेसाठी कवयित्री बहिणाबाई चौधरी उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ बास्केटबॉल संघात निवड झालेल्या खेळाडू : दिव्या कोळी, वैष्णवी अडकमोल, सरिता रोकडे.

यावर्षी आपल्या महाविद्यालयाने कवयित्री बहिणाबाई चौधरी उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ जळगांव विभागा अंतर्गत आंतर महाविद्यालयीन बुद्धिबळ स्पर्धेचे आयोजन आपल्या महाविद्यालयात केले. त्यात एकूण १५ महाविद्यालयांच्या पुरुष संघाच्या ४४ व ५ महिला महाविद्यालयांच्या २२ अशा एकूण ६६ खेळाडूंनी या स्पर्धेत सहभाग घेतला.

यावर्षी स्वातंत्र्याच्या अमृत महोत्सव निमित्त दि. २९ ऑगस्ट २०२२ रोजी आपल्या महाविद्यालयात मॅरिथॉन स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले. यात एकूण १०२ खेळाडूंनी सहभाग घेतला. जिमखाना विभागाच्या विकासासाठी मा.प्राचार्या डॉ. मंगला साबद्रा, उपप्राचार्य डॉ.व्ही.एस.पाटील, जिमखाना समिती सदस्य प्रा. सुनिल वंजारी, प्रा. सौ. माधुरी भुतडा, प्रा. अशोक निकम यांचे सहकार्य लाभले.

प्रा. यशवंत डी. देशले
जिमखाना प्रमुख

सामान्य ज्ञान व पर्यावरण जागृती

समिती महाविद्यालयात दरवर्षीप्रमाणे स्पर्धा परीक्षांमध्ये यश मिळवण्यासाठी समिती मार्फत आम्ही सतत प्रयत्न करीत असतो.

- महाविद्यालयामध्ये द्वितीय वर्ष वर्गाच्या विद्यार्थ्यांना सामान्य ज्ञान हा विषय अनिवार्य असून त्या विषयाचे वर्षभर नियोजन केले जाते. त्याचप्रमाणे विद्यार्थिनींना स्पर्धा परीक्षेत यश मिळावे यासाठी मार्गदर्शन केले जाते.
- पर्यावरण जागृती ही काळाची गरज समजून महाविद्यालयात पर्यावरण जागृतीसाठी विविध कार्यक्रम आयोजित केले जातात. यामध्ये घनकचरा व्यवस्थापन, प्लास्टिक निर्मूलन यासारखे कार्यक्रम घेतले जातात.
- महाविद्यालयाच्या परिसरात १५ ऑगस्ट या दिवशी वृक्षारोपण करून विद्यार्थिनींना संगोपनासाठी महाविद्यालयाच्या रोपवाटिकेत तयार केलेली रोपे संस्था पदाधिकाऱ्यांचे हस्ते वितरीत करण्यात आली.
- दरवर्षीप्रमाणे यावर्षी सुद्धा गणेश विसर्जनाची नागरिकांना सोय उपलब्ध करून देण्यात आली.
- सदर समितीतर्फे सीड बॉल (बीज गोळे) तयार करून ते विद्यार्थिनींना व प्राध्यापकांना वाटप केले जातात. जेणे करून या माध्यमातून बीज प्रसार होऊन वृक्ष संगोपनास मदत होईल याची काळजी घेतली जाते. समिती व एनएसएस युनिट तर्फे महाविद्यालयात सीड बॉल प्रशिक्षण घेण्यात आले. या प्रशिक्षणात विद्यार्थ्यांना सीड बॉल कसे बनवावे व बनवतांना कोणती काळजी घ्यावी याचे मार्गदर्शन करण्यात आले. तसेच विद्यार्थ्यांकडून सीड बॉल बनवून घेण्यात आले.

समिती प्रमुख
डॉ. जीवन धांडे

राष्ट्रीय सेवा योजना

दिनांक	शैक्षणिक वर्ष २०२२-२३ मध्ये राष्ट्रीय सेवा योजना एककाद्वारे राबविण्यात आलेले विविध उपक्रमांचा आढावा पुढीलप्रमाणे
०१ ऑगस्ट २०२२	लोकमान्य टिळक पुण्यतिथी निमित्त लोकमान्य टिळक यांच्या प्रतिमेस माल्यार्पण करून त्यांना अभिवादन करण्यात आले. याप्रसंगी प्रा.डॉ. शुभांगी राठी यांनी आपल्या भाषणातून उपस्थित विद्यार्थ्यांना लोकमान्य बाळ गंगाधर टिळक यांच्या कार्यविषयी आजच्या पीढिला मार्गदर्शक तत्वे व त्या मागील भूमिका स्पष्ट केल्या. तर उपप्राचार्य डॉ.व्ही.एस.पाटील यांनी भारताला मिळालेल्या थोर नेत्यांच्या परंपरांचा वास्सा नवीन पीढिला निश्चितच उपयोगी ठरेल असे सांगितले.
०८ ऑगस्ट २०२२	कर्नल उत्तम पाटील यांच्या भाषणाने संपूर्ण सभागृह देशप्रेमाने भारावून गेले.
०९ ऑगस्ट २०२२	स्वराज्य अमृत महोत्सवा निमित्त सकाळी ११ वाजता सामूहिक राष्ट्रगीत गायन संपन्न झाले.
१० ऑगस्ट २०२२	स्वच्छता अभियानांतर्गत महाविद्यालयात वर्गखोल्या, प्रयोगशाळा, वाहनतळ, टिफिन पार्क, एडमिनिस्ट्रेटिव बिल्डिंग, या परिसरामध्ये रासेयोचे स्वयंसेवक विद्यार्थीनींनी स्वच्छता अभियान राबविले. जमा झालेल्या नैसर्गिक कचरा (पालापाचोळा) महाविद्यालयाच्या गांडूळ खत प्रकल्पाकडे सोपविण्यात आला. व अनैसर्गिक (प्लास्टिक) कचरा हा नगरपालिकेच्या कचरा-वाहनाकडे सुपूर्त करण्यात आला. महाविद्यालयाचे प्रांगण ठिकठिकाणी राष्ट्रध्वज, पंचात्तरीचा लोगो आणि सेल्फी पॉइंट लावून स्वच्छ व सुशोभित करण्यात आले.
११ ऑगस्ट २०२२	विश्व आदिवासी दिनानिमित्त - प्रा. गिरीश सरोदे, भूगोल विभाग यांचे आदिवासींच्या जीवनाचा इतिहास या विषयावर व्याख्यान दिले. तसेच कवयित्री बहिणाबाई चौधरी उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ नामविस्तार दिन - बहिणाबाई चौधरी यांच्या कवितांचे वेशभूषा सहित काव्यगायन करण्यात आले.
१२ ऑगस्ट २०२२	हर घर झेंडा अंतर्गत ध्वजारोहण व ध्वज सलामी, राष्ट्रगीत गायन, आंतरराष्ट्रीय युवक दिन साजरा करण्यात आला. महाविद्यालयाच्या माजी विद्यार्थीनी व प्रतीथ यश लेखिका सीमा भारंबे यांचे आजची युवा शक्ती या विषयावर व्याख्यान झाले. त्यांनी महाविद्यालयाच्या ग्रंथालयासाठी भेट म्हणून स्वलिखित पुस्तके दिली. कार्यक्रमाच्या दुसऱ्या प्रमुख वक्त्या महाविद्यालयाच्या माजी विद्यार्थीनी व जळगांव पोलीस विभागाच्या ए.पी.आय. किर्ती जावरे यांनी विद्यार्थीनींना UPSC/MPSC सारख्या Competitive Examination मध्ये प्राविण्य मिळविण्यासाठी कोणते प्रयत्न करायला हवे, अभ्यासाची दिशा कशी असायला हवी या विषयावर उद्बोधन केले. महाविद्यालयात भारताच्या अमृत महोत्सव निमित्त सेल्फी पॉइंट उभारण्यात आला होता. महाविद्यालयातील प्राचार्य, शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी आणि विद्यार्थीनींनी या सेल्फी पॉइंटला उत्स्फूर्त प्रतिसाद दिला.
१३ ऑगस्ट २०२२	भव्य रांगोळी स्पर्धा व पोस्टर मेकिंग स्पर्धा आयोजित करण्यात आल्या होत्या. सदर स्पर्धेचे उद्घाटन महाविद्यालयाच्या प्राचार्या मा.डॉ.सौ.मंगला साबद्रा यांच्या हस्ते करण्यात आले.

दिनांक	शैक्षणिक वर्ष २०२२-२३ मध्ये राष्ट्रीय सेवा योजना एककाद्वारे राबविण्यात आलेले विविध उपक्रमांचा आढावा पुढीलप्रमाणे
१४ ऑगस्ट २०२२	सकाळी ०७:३० वाजता हर घर तिरंगा या अंतर्गत राष्ट्रध्वजारोहण करण्यात आले व राष्ट्रध्वजाला सलामी देण्यात आली. त्यानंतर विभाजन विभीषिका स्मृतीदिनानिमित्त भितीचित्रे प्रदर्शनाचे उद्घाटन झाले. त्यानंतर सकाळी ११ वा. राणी लक्ष्मीबाई महाविद्यालय, पारोळा येथील मा.प्रा.मनीष करंजे राष्ट्रसेवा योजना जळगांव जिल्हा समन्वयक, यांचे माझा देश आणि माझा राष्ट्रध्वज या विषयावर ऑनलाईन पद्धतीने व्याख्यान संपन्न झाले.
१५ ऑगस्ट २०२२	स्वातंत्र्याचा अमृत महोत्सवानिमित्त सकाळी ०७:४० वा. श्री. सरस्वती विद्या प्रसार मंडळाचे जेष्ठ सदस्य मा. सुगनचंद सुराणा यांच्या शुभहस्ते ध्वजारोहण करण्यात आले. तसेच वृक्षारोपण आणि विद्यार्थीनींना वृक्ष वाटप करण्यात आले. शांतीनगर परिसरात रॅलीचे आयोजन करण्यात आले होते. रॅलीमध्ये विद्यार्थीनींनी स्वातंत्र्यवीरांच्या आणि सैनिकांच्या विविध प्रकारच्या आकर्षक वेशभूषा करून लेझिम नृत्य केले.
१७ ऑगस्ट २०२२	सकाळी ११ वाजता श्रीमती प.क.कोटेचा महिला महाविद्यालयात सामूहिक राष्ट्रगीत उपक्रम राबविण्यात आला.
२० ऑगस्ट २०२२ २६ ऑगस्ट २०२२	स्वातंत्र्याचा अमृत महोत्सव अंतर्गत कोव्हिड लसीकरण कॅम्प चे आयोजन करण्यात आले.
०९ सप्टेंबर २०२२ ११ सप्टेंबर २०२२	दरम्यान वर्धा येथे आयोजित गांधी विचार दर्शन शिबीरास महाविद्यालयाच्या रासेयो एककातर्फे (०४) चार विद्यार्थीनींनी सहभाग घेतला.
२४ सप्टेंबर २०२२	राष्ट्रीय सेवा योजना दिन साजरा करण्यात आला. या प्रसंगी राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या माजी कार्यक्रमाधिकारी प्रा.शिल्पा पाटील आणि प्रा. संध्या राजपूत या विशेष अतिथी म्हणून उपस्थित होत्या. शिल्पा पाटील मॅडम यांनी राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या स्वयंसेवकांची भूमिका व सामाजिक विकास याविषयी मार्गदर्शन केले. तर प्रा. संध्या राजपूत यांनी स्वच्छता अभियानावर आधारीत भारूड व दिंडी याद्वारे स्वच्छता अभियानाचे महत्त्व सांगितले. तसेच राष्ट्रीय सेवा योजनेतून विद्यार्थ्यांचा विकास कसा घडवून येतो याविषयी मार्गदर्शन केले.
०१ ऑक्टो. २०२२	स्वच्छता अभियानांतर्गत महाविद्यालयातील वर्गखोल्यांची स्वच्छता करण्यात आली.
०२ ऑक्टो. २०२२	राष्ट्रपिता महात्मा गांधी आणि लालबहादूर शास्त्री जयंती निमित्त दोन्ही नेत्यांच्या प्रतिमेस माल्यार्पण करण्यात आले तसेच या प्रसंगी प्रा.डॉ.जतीन मेढे हे प्रमुख अतिथी म्हणून उपस्थित होते. तर कार्यक्रमाचे अध्यक्षस्थानी महाविद्यालयाच्या प्राचार्या डॉ.मंगला साबद्रा या उपस्थित होत्या.
१३ ऑक्टो. २०२२ १९ ऑक्टो. २०२२	महाविद्यालय परिसरात स्वच्छता अभियान राबविण्यात आले व या दरम्यान प्लास्टिक संकलन करण्यात आले. महाविद्यालयातील वर्गखोल्या, प्रयोगशाळा, वाहनतळ, टिफिन पार्क, एडमिनिस्ट्रेटिव्ह बिल्डिंग परिसरातील परिसराची स्वच्छता करण्यात आली. जमा झालेल्या नैसर्गिक कचरा महाविद्यालयातील गांडूळखत प्रकल्पासाठी देण्यात आला तर संकलित प्लास्टिक कचरा महानगरपालिकेच्या कचरा वाहनाकडे सुपूर्त करण्यात आला.

दिनांक	शैक्षणिक वर्ष २०२२-२३ मध्ये राष्ट्रीय सेवा योजना एककाद्वारे राबविण्यात आलेले विविध उपक्रमांचा आढावा पुढीलप्रमाणे
१५ ऑक्टो. २०२२	रोजी वाचन प्रेरणा दिन साजरा करण्यात आला. यानिमित्त राष्ट्रीय स्वयंसेवकांनी मी वाचलेले पुस्तक याविषयी सारांशाची एक ऑडिओ क्लिप्स तयार करण्यात आली व त्याचे सादरीकरण करण्यात आले. याप्रसंगी महाविद्यालयाचे उपप्राचार्य डॉ.व्ही.एस.पाटील यांनी विद्यार्थीनींना वाचनातून मनुष्य घडतो त्यासाठी जास्तीत-जास्त वाचन करावे असे सांगितले.
३० ऑक्टो. २०२२	लोहपुरुष सरदार वल्लभभाई पटेल जयंती तसेच इंदिरा गांधी पुण्यतिथी निमित्त दोन्ही नेत्यांच्या प्रतिमेस माल्यार्पण करण्यात आले. याप्रसंगी डॉ. सरोज शुक्ला यांनी लोहपुरुष सरदार वल्लभभाई पटेल यांच्या जीवन कार्याविषयी माहिती दिली तर प्रा.स्मिता जयकर यांनी इंदिरा गांधीच्या कार्यप्रणाली विषयी माहिती सांगितली.
०१ डिसेंबर २०२२	एड्स एच.आय.व्ही. दिनानिमित्त राजे तर्फे आरोग्य तपासणी शिबीर घेण्यात आले. ट्रामा सेंटर साकेगांव तर्फे रक्त तपासणी करण्यात आली.
०६ डिसेंबर २०२२	भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर जयंती निमित्त त्यांच्या प्रतिमेस माल्यार्पण करून त्यांच्या महान कार्य स्मृतीस उळा देण्यात आला.
१२ जानेवारी २०२३	स्वामी विवेकानंद जयंती आणि राजमाता जिजाऊ भोसले जयंती साजरी करण्यात आली. या प्रसंगी सौ. दिपाली पाटील यांनी स्वामी विवेकानंद तसेच राजमाता जिजाऊ भोसले यांची जीवन तत्त्वे आणि आजचा विद्यार्थी याविषयी मार्गदर्शन केले. कार्यक्रमाचे अध्यक्ष डॉ.व्ही.एस.पाटील यांनी या थोर नेत्यांच्या कार्याविषयी माहिती दिली.
२३ जानेवारी २०२३ २५ जानेवारी २०२३ ३० जानेवारी २०२३	अनुक्रमे नेताजी सुभाषचंद्र बोस जयंती, राष्ट्रीय मतदान दिवस शपथविधी व महात्मा गांधी पुण्यतिथी साजरी करण्यात आली.
३१ जानेवारी २०२३ ०६ फेब्रुवारी २०२३	दरम्यान राष्ट्रीय सेवा योजनेचे विशेष हिवाळी शिबीर दत्तकगांव खडके ता. भुसावळ येथे आयोजित करण्यात आले होते.
१७ फेब्रुवारी २०२३ २८ फेब्रुवारी २०२३	दरम्यान तरुण पीढीमध्ये मतदान जागृती व्हावी या निमित्ताने महाविद्यालय परिसरात मतदाता गीत गायन करण्यात आले.
०८ मार्च २०२२	आंतरराष्ट्रीय महिला दिन साजरा करण्यात आला. याप्रसंगी भारतीय स्त्रीरत्न या विषयावर पोस्टर प्रदर्शन आयोजित करण्यात आले होते. त्याचे उद्घाटन भुसावळ शहरातील प्रतीथ यश डॉ. सुषमा उमेश खानापूरकर यांच्या हस्ते करण्यात आले. या प्रसंगी मा.सौ हेमा अ.पाटील, दिवाणी न्यायाधिश वरिष्ठ स्तर, वकील संघ चे अध्यक्ष मा.श्री. तुषार पाटील, अॅड. कु. सुजाता वाघोदे, वरिष्ठ विधीतज्ञ कैड्यार भारमल हे उपस्थित होते.
१६ मार्च २०२२	सीड बॉल बनविण्याची कार्यशाळा आयोजित करण्यात आली होती. पर्यावरण संवर्धनाचे महत्त्व लक्षात घेवून जंगल निर्मिती आवश्यक आहे. याचे महत्त्व लक्षात घेऊन विद्यार्थीनींना सीड बॉल बनविण्याचे प्रशिक्षण देण्यात आले व तापी परिसर, कुन्हा जंगल परिसर अशा विविध ठिकाणी सीड बॉल टाकून वृक्ष निर्मितीस प्रोत्साहन देण्यात आले.

दिनांक	शैक्षणिक वर्ष २०२२-२३ मध्ये राष्ट्रीय सेवा योजना एककाद्वारे राबविण्यात आलेले विविध उपक्रमांचा आढावा पुढीलप्रमाणे
२७ मार्च २०२३	दत्तक गांव कोरे तालुका भुसावळ येथे नियमित शिक्षण न घेणारे आणि नियमित नोकरी न करणाऱ्या तरुणांचे सर्वेक्षण करण्यात आले व यासंबंधी अहवाल विद्यापीठाकडे सादर करण्यात आला.
१४ एप्रिल २०२३	भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर जयंती निमित्त त्यांच्या प्रतिमेस माल्यार्पण करून अभिवादन करण्यात आले.

डॉ. जान्हवी तळेगांवकर
रा.से.यो. कार्यक्रम अधिकारी

राष्ट्रीय सेवा योजना +२

NOT ME BUT YOU

विद्यार्थ्यांमध्ये राष्ट्रीयत्वाची जाणीव निर्माण करून त्यांना समाजिक कार्याचा सराव करण्यास वाव देणे, शिक्षण मनोरंजन यावर भर देऊन व्यक्तिमत्त्व विकास साधणे, आपल्या शिक्षणाचा उपयोग व्यक्तिगत किंवा सामाजिक अडचणी दूर करून त्यावर व्यावहारिक उपाय शोधण्यासाठी करणे, साक्षर-निरक्षर ह्यातील दरी कमी करणे, नेतृत्वगुण धारण करून लोकशाही प्रवृत्तीचा विकास करणे तसेच विद्यार्थ्यांचा सर्वांगीण विकास घडवून आणणे, त्यांच्या मनात सामाजिक जाणिव निर्माण करणे हा मुख्य उद्देश समोर ठेवून राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या नियमित कार्यक्रमात रोगप्रतिबंधक लसीकरण, मार्गदर्शन, वृक्षारोपण, सफाई मोहिम, जनजागृती, साक्षरता, पर्यावरण, राष्ट्रीय एकात्मता असे अनेक समाज जीवनाशी निगडित कार्यक्रम राबविले गेले.

शैक्षणिक वर्ष २०२२-२३ हे स्वातंत्र्याचा अमृत महोत्सव वर्ष साजरे करण्यात आले. त्या अनुषंगाने आमच्या राष्ट्रीय सेवा योजना +२ युनिटने आपले नियमित वार्षिक कार्य केले. त्याचा थोडक्यात अहवाल/तपशील खालीलप्रमाणे देत आहे.

दिनांक	शैक्षणिक वर्ष २०२२-२३ मध्ये राष्ट्रीय सेवा योजना +२ युनिटद्वारे राबविण्यात आलेले विविध उपक्रमांचा तपशील पुढीलप्रमाणे
२१ जून २०२२	जागतिक योग दिनानिमित्त प्रात्यक्षिकासह योगाभ्यास करण्यात आला. दैनंदिन जीवनात योगाचे महत्त्व ह्यावर भाष्य केले. यावेळी महाविद्यालयाच्या प्राचार्या डॉ. मंगला साबद्रा, उपप्राचार्य, पर्यवेक्षक, प्राध्यापकवृंद, शिक्षकेतर कर्मचारी, व विद्यार्थीनी उपस्थित होत्या..
०१ ऑगस्ट २०२२	स्वातंत्र्याचा अमृत महोत्सव हर घर तिरंगा माहिमे अंतर्गत शासन निर्देशित आदेशानुसार विविध स्पर्धा/उपक्रम राबविण्यात आले. स्वावलंबन, चारित्र्यवर्धन व सामाजिक बांधिलकी ह्या मुल्यांना समोर ठेवून राष्ट्रीय एकात्मतेवर प्रसार व विकास करण्या हेतू विद्यार्थीनींच्या विविध सुप्त कलागुणांना वाव देण्याचा प्रयत्न करण्यात आला.

दिनांक	शैक्षणिक वर्ष २०२२-२३ मध्ये राष्ट्रीय सेवा योजना +२ युनिटद्वारे राबविण्यात आलेले विविध उपक्रमांचा तपशिल पुढीलप्रमाणे
०३ ते ०५ ऑगस्ट २०२३	या दरम्यान भारतमाता ही थीम घेऊन (भारतीय स्वातंत्र्य आंदोलनावर आधारीत) वक्तृत्व स्पर्धा, निबंध स्पर्धा व रांगोळी स्पर्धा घेतली.
०८ ऑगस्ट २०२२	८ ऑगस्ट १९४२ चले जाव आंदोलनाचा ठसा पास झाला. त्या अनुषंगाने धुळे येथील कर्नल पाटील ह्यांचे व्याख्यान ठेवण्यात आले होते. त्यावेळी अध्यक्षस्थानी महाविद्यालयाच्या प्राचार्या डॉ. मंगला साबद्रा होत्या, सर्व प्राध्यापकवृंद, विद्यार्थिनी, शिक्षकेतर कर्मचारी उपस्थित होते.
०९ ऑगस्ट २०२२	क्रांती दिनानिमित्त क्रांतीकारकांचे कार्य या विषयावर निबंध स्पर्धा घेतली. क्रांतीकारकांच्या कार्याचे स्मरण करून, स्वतंत्र भारतात आपली काय भूमिका व जबाबदारी आहे. ह्याची जाणीव विद्यार्थिनींना करून दिली.
१० ऑगस्ट २०२२	महाविद्यालयाच्या परिसरात स्वच्छता मोहिम राबविण्यात आली. स्वयंसेवकांनी खूप छान पद्धतीने सहकार्याने महाविद्यालय परिसर स्वच्छ केले. यावेळी महाविद्यालयाच्या प्राचार्या, पर्यवेक्षिका, प्राध्यापकवृंद सर्वांचे सहकार्य लाभले. तसेच ध्वजसंहिता बॅनरद्वारे हर घर तिरंगा जनजागृती केली. यावेळी पर्यवेक्षिका डॉ. सरोज शुक्ला ह्यांनी मार्गदर्शन केले. प्रा. सुरेश परदेशी ह्यांनी माहिती दिली.
१२ ऑगस्ट २०२२	आंतरराष्ट्रीय युवा दिनानिमित्त माजी विद्यार्थिनी किर्ती जवरे ए.पी.आय. अति सुरक्षा विभाग जळगांव तसेच लेखिका सीमा भारंबे प्रमुख वक्त्या म्हणून आमंत्रित होत्या. त्यांनी आपल्या अनुभवातून-मनोगतातून विद्यार्थिनींना प्रोत्साहन केले. यावेळी अध्यक्षस्थानी महाविद्यालयाचे उपप्राचार्य व्ही.एस.पाटील हे होते. तसेच देशभक्तीपर गीतगायन स्पर्धा घेतली. विद्यार्थिनींनी उत्कृष्ट प्रतिसाद दिला. देशभक्ती वातावरण निर्मिती झाली. सामुहिक देशभक्ती गीते गायली.
१३ ऑगस्ट २०२२	पर्यावरण संवर्धनासाठी जनजागृती रॅली काढली. यावेळी महाविद्यालयाच्या प्राचार्या डॉ. मंगला साबद्रा ह्यांच्या मार्गदर्शनाखाली रॅलीची सुरुवात झाली. झाडे लावा झाडे जगवा यासाठी महाविद्यालयाच्या जवळच असलेल्या मंदिर परिसरात वृक्षारोपण करण्यात आले. तसेच मंदिर परिसरात स्वच्छता मोहिम राबवली. कनिष्ठ महाविद्यालयाच्या पर्यवेक्षिका डॉ. सरोज शुक्ला व सर्व ज्युनिअर प्राध्यापकवृंदांचे सहकार्य लाभले.
१५ ऑगस्ट २०२२	स्वातंत्र्य दिनानिमित्त राष्ट्र पुरूषांवर आधारीत वेशभुषा स्पर्धा घेण्यात आली. तसेच घोषवाक्य स्पर्धा ही घेतली. लेझीम पथकाद्वारे स्वातंत्र्य अमृत महोत्सवाच्या प्रसन्नमय वातावरणात घोषवाक्य फलकाद्वारे रॅली काढण्यात आली. यावेळी संस्थेचे प्रमुख पदाधिकारी, प्राचार्या डॉ. मंगला साबद्रा, उपप्राचार्य, पर्यवेक्षिका उपस्थित होते. संस्थेच्या प्रमुख पदाधिकाऱ्यांच्या उपस्थितीत वृक्षारोपण तसेच रोपवाटिका करण्यात आल्या.
२० ऑगस्ट २०२२	सद्भावना दिनानिमित्त प्रतिज्ञा घेण्यात आली. यावेळी उपप्राचार्य प्रा.देसले, पर्यवेक्षक डॉ. सरोज शुक्ला, प्रा. परदेशी, प्रा. निकम, प्रा. कुरकुरे, प्रा.खरे व इतर प्राध्यापकवृंद उपस्थित होते. तसेच महाविद्यालयात नगरपालिका भुसावळ तर्फे लसीकरण शिबीर आयोजित केले गेले. यावेळी स्वयंसेविकांनी मतदकार्य उत्कृष्टपणे पार पाडले.

दिनांक	शैक्षणिक वर्ष २०२२-२३ मध्ये राष्ट्रीय सेवा योजना +२ युनिटद्वारे राबविण्यात आलेले विविध उपक्रमांचा तपशिल पुढीलप्रमाणे
०५ सप्टेंबर २०२२	शिक्षक दिन डॉ. सर्वपल्ली राधाकृष्णन ह्यांच्या प्रतिमेस महाविद्यालयाच्या प्राचार्या डॉ. मंगला साबद्रा ह्यांच्या हस्ते माल्यार्पण करून अभिवादन करण्यात आले. मार्गदर्शनात त्यांनी शिक्षकांचे महत्त्व व कार्य विशद केले. या दिवशी विद्यार्थीनींनी विविध शिक्षकांच्या भूमिका पार पाडल्या. आणि महाविद्यालयात तासिका घेऊन शिकवण्याचा अनुभव घेतला. यावेळी प्राचार्या, पर्यवेक्षिका, ह्यांनी तासिका निरीक्षण केले व भावी विद्यार्थीनी शिक्षकांचे कौतुक केले.
०८ सप्टेंबर २०२२	आंतरराष्ट्रीय साक्षरता दिन सप्ताह निमित्त पोस्टर्स निबंध स्पर्धा घेण्यात आल्या, व्याख्यान ठेवले
०९ सप्टेंबर २०२२	गणपती उत्सवानंतर विसर्जन वेळी स्वयंसेवकांनी निर्माल्य संकलन केले.
२० सप्टेंबर २०२२	या रोजी ऑनलाईन व्याख्यान धुळे येथील प्रा. संजय सुर्यवंशी ह्यांनी भारतीय संविधान व विद्यार्थ्यांची भूमिका ह्यावर भाष्य केले. केवळ लिहिता-वाचता येणे म्हणजे साक्षर नव्हे तर त्याचा योग्य वापर करता आला पाहिजे. निर्णय क्षमता निर्माण झाली पाहिजे असे मत मांडले.
२४ सप्टेंबर २०२२	राष्ट्रीय सेवा योजना स्थापना दिनानिमित्त एक दिवसीय शिबीराचे आयोजन करण्यात आले. या प्रसंगी महाविद्यालयातील माजी एन.एस.एस. प्रमुख प्रा. शिल्पा पाटील व प्रा. संध्या राजपूत ह्यांना प्रमुख पाहुणे म्हणून बोलविण्यात आले. राष्ट्रीय सेवा योजना म्हणजे नेमके काय? त्याचे महत्त्व या विषयी माहिती देवून स्वयंसेविकांचे उद्बोधन केले. विविध खेळांच्या माध्यमातून एन.एस.एस. ची वैशिष्ट्ये विद्यार्थीनींच्या लक्षात आणून दिली. ह्यावेळी महाविद्यालयाच्या प्राचार्या, उपप्राचार्या, पर्यवेक्षक, ह्यांचे मार्गदर्शन लाभले. विद्यार्थीनी उत्स्फूर्तपणे सहभाग नोंदवून आपले मनोगत विशद केले.
०२ ऑक्टो. २०२२	राष्ट्रपिता महात्मा गांधी व भारतरत्न लालबहादूर शास्त्री जयंती निमित्त प्रा.डॉ. जतीन मेढे ह्यांचे व्याख्यान ठेवण्यात आले. गांधी फक्त वाचा बोला नाही तर... गांधीजी जगा असा मोलाचा संदेश त्यांनी दिला. स्वच्छतेचे महत्त्व सांगून आपल्यापासून सुरूवात करा असे सांगितले. ह्यावेळी महाविद्यालयाच्या प्राचार्या डॉ. मंगला साबद्रा ह्यांच्या हस्ते प्रतिमापुजन व माल्यार्पण करण्यात आले. यावेळी उपप्राचार्य, पर्यवेक्षक, प्राध्यापकवृंद, शिक्षकेतर कर्मचारी, विद्यार्थीनी उपस्थित होत्या.
१५ ऑक्टो. २०२२	वाचन प्रेरणा दिन - नव्या भारताच्या डोळ्यात स्वप्नांचे अग्नीपंख पेरणारे माजी राष्ट्रपती डॉ. ए.पी.जे अब्दुल कलाम जयंती निमित्त ह्यांनी विनम्र अभिवादन करून वाचाल तर वाचाल यानुसार विद्यार्थीनींनी वाचन करून साजरी केली.
२५ नोव्हेंबर २०२२	नाशिक विभागीय आढावा बैठक नाशिक येथे झाली. त्यात सहाय्यक कार्यक्रम अधिकारी प्रा.आर.एच.पाटील उपस्थित होते.
२६ नोव्हेंबर २०२२	संविधान दिनानिमित्त विविध उपक्रम व कार्यक्रम घेण्यात आले. दर्शनी भागात फलकावर भारतीय संविधान उद्देशिकेचे लेखन तसेच उद्देशिकेचे वाचन करण्यात आले. यावेळी निबंध व वक्तृत्व स्पर्धा घेतली. संविधान जागृती करण्यात आली. यावेळी पर्यवेक्षिका डॉ. सरोज शुक्ला यांचे मार्गदर्शन लाभले. तसेच प्रा. सुरेश परदेशी, प्रा.अर्चना झिग्रन ह्यांचे सहकार्य मिळाले.

दिनांक	शैक्षणिक वर्ष २०२२-२३ मध्ये राष्ट्रीय सेवा योजना +२ युनिटद्वारे राबविण्यात आलेले विविध उपक्रमांचा तपशिल पुढीलप्रमाणे
०१ डिसेंबर २०२२	जागतीक एड्स दिनानिमित्त जनजागृती फलक लावण्यात आले.
०३ डिसेंबर २०२२	आरोग्य विषयक शंका व समस्या अंतर्गत भुसावळच्या प्रसिद्ध स्त्रीरोग तज्ञ डॉ. वैशाली चौधरी ह्यांचे तारूण्यात वाट... आणि माझे पाऊल या विषयावर मार्गदर्शनपर व्याख्यान ठेवण्यात आले. तसेच या प्रसंगी विद्यार्थीनींनी आपल्या आरोग्य विषयक शंका-समस्या ह्यांवर डॉक्टरांशी संवाद साधला. चर्चात्मक, प्रश्नोत्तराने कार्यक्रमात सुलभ झाला.
०६ डिसेंबर २०२२	महापरिनिर्वाण दिना निमित्त डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर ह्यांच्या प्रतिमेस महाविद्यालयाच्या प्राचार्या डॉ. मंगला साबद्रा ह्यांच्या हस्ते माल्यार्पण करून अभिवादन करण्यात आले.
२६ डिसेंबर २०२२ ते ०१ जानेवारी २०२३	<ul style="list-style-type: none"> दरम्यान विशेष निवासी हिवाळी श्रमसंस्कार शिबीर खडका, ता. भुसावळ येथे आयोजित करण्यात आले. राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज म्हणत, गांव हा विश्वाचा नकाशा, गावावरून देशाची परिक्षा! म्हणून राष्ट्राचा उद्धार हवा असे वाटत असे तर आधी ग्रामाद्धार झाला पाहिजे. राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या श्रमसंस्कार शिबीरातून विद्यार्थींना राष्ट्रीय एकात्मतेचे धडे देणे आवश्यक आहे. तसेच देशात दिशादर्शक असणारे सक्षम नेतृत्व निर्माण होईल. अशा श्रम संस्कार शिबीरातून सेवाचा संस्कार निर्माण होतो, समाजमन कळते, श्रमसेवेचा संस्कार होऊन विविध उपक्रम व तज्ञ व्यक्तित्वाच्या व्याख्यानातून ऊर्जा व ज्ञानप्राप्ती होते. एकत्र काम केल्याने मैत्री, भावना, सहकार्य यातून समाजसेवेचा वसा मिळतो. गावाच्या विकासात युवकांचा सहभाग हवा असे अनेक कारणे लक्षात घेवून विशेष हिवाळी श्रमसंस्कार शिबीराचे आयोजन करण्यात येते. राष्ट्रीय सेवा योजना +२ स्तर युनिट विशेष हिवाळी शिबीर जीजाबाई प्राथमिक विद्यामंदीर, खडका, ता. भुसावळ जि. जळगांव येथे सोमवार दि. २६ डिसेंबर २०२२ ते रविवार ०१ जानेवारी २०२३ या सात दिवसात आयोजित करण्यात आले. शिबीराचे उद्घाटन श्री. सरस्वती विद्या प्रसारक मंडळाचे सदस्य श्री. शिरीषकुमार नाहाटा यांच्या शुभहस्ते श्रमदार आयुधांची पुजा करून करण्यात आले. या प्रसंगी प्रमुख अतिथी म्हणून श्री. सरस्वती विद्या प्रसारक मंडळाचे सदस्य डॉ. संदीप जैन, खडके ग्रामपंचायतचे ग्रामविकास अधिकारी श्री. भास्कर रोकडे, जिजाबाई प्राथमिक विद्या मंदिर शाळेचे मुख्याध्यापक श्री. संजय साखरे सर उपस्थित होते. तर अध्यक्षस्थानी महाविद्यालयाच्या प्राचार्या डॉ. मंगला साबद्रा होत्या. तसेच कनिष्ठ महाविद्यालयाच्या पर्यवेक्षिका डॉ. सरोज शुक्ला व प्राध्यापक सहकारी उपस्थित होते. या शैक्षणिक वर्षातील आमच्या शिबीरातील कार्यक्रमाची संस्कारमाला विविध रंग छटांनी बहरलेली होती. भुसावळ नगरपालिका दवाखान्याच्या वैद्यकीय अधिकारी डॉ. किर्ती फलटणकर, आधारस्तंभ फाऊंडेशनचे संस्थापक अध्यक्ष श्री. मुकेश सावकारे, योग प्रशिक्षिका पुनम कुलकर्णी, पाणी फाऊंडेशन यावल तालुका समन्वयक श्री. विजय कोळी, पर्यावरण चळवळीचे अभ्यासक श्री. हेमराज फेगडे ह्या मान्यवरांच्या मार्गदर्शनातून आरोग्य विषयक माहिती, योगाभ्यास, जलसाक्षरता, पर्यावरण संरक्षणाची जबाबदारी, अंधश्रद्धा निर्मूलन, स्वच्छता मोहिम या संदर्भात उपक्रम राबविले व गावातून जनजागृती रॅली काढण्यात आली.

दिनांक	शैक्षणिक वर्ष २०२२-२३ मध्ये राष्ट्रीय सेवा योजना +२ युनिटद्वारे राबविण्यात आलेले विविध उपक्रमांचा तपशिल पुढीलप्रमाणे
	<ul style="list-style-type: none"> ३१ डिसेंबर २०२२ रोजी सायंकाळी शेकोटी कार्यक्रम होता. ह्या कार्यक्रमासाठी प्रमुख अतिथी संगीत शिक्षक श्री. कुंदन तावडे हे होते. यावेळी पर्यवेक्षिका डॉ. सरोज शुक्ला व प्राध्यापकवृंद ह्यांची उपस्थिती होती. ०१ जानेवारी २०२३ रोजी सकाळी १०:०० वाजता शिबीराचा समारोप झाला. कार्यक्रमाच्या पाहुण्या म्हणून खडका येथील सामाजिक कार्यकर्त्या सौ. जयश्रीताई दिलीप भोळे ह्या होत्या. अध्यक्ष स्थानी महाविद्यालयाच्या उपप्राचार्य डॉ.व्ही.एस.पाटील होते. पर्यवेक्षिका उपस्थित होत्या. ह्या वर्षी मोबाईल बंदी हे अभियान आम्ही शिबीरामध्ये राबविले. ते १००% यशस्वी झाले. शिबीराचे आयोजन व कार्यक्रम यशस्वीरित्या पूर्ण करण्यासाठी प्रत्येकाने श्रम घेतले.
०३ जाने. २०२३	सावित्रीबाई फुले जयंती निमित्त महिला दिन साजरा केला. शिक्षणाचा वारसा प्रामाणिकपणे पुढे चालवण्याचा निर्धार, सावित्रीबाईंच्या लेकींनी केला. सावित्रीबाई फुले यांच्या प्रतिमेस माल्यार्पण करून अभिवादन केले.
१०, ११ जानेवारी २०२३	दरम्यान राज्यस्तरीय नेतृत्व गुण विकास शिबीर माणगाव येथे आयोजित केले गेले होते. त्यात महिला कार्यक्रम अधिकारी म्हणून प्रा. स्मिता जयकर व दोन स्वयंसेविका कु. प्रेरणा सूर्यवंशी व कु. निशा लोणारी ह्यांची निवड झाली. ह्या राज्यस्तरीय शिबीरात उत्कृष्ट कामगिरी केली. नाशिक विभागाच्या प्रमुख महिला कार्यक्रम अधिकारी म्हणून काम करण्याची संधी मिळाली.
११, १२ जानेवारी २०२३	युवाशक्तीस प्रेरणा देणे गरजेचे म्हणून राष्ट्रीय दिन स्वामी विवेकानंद जयंती साजरी करण्यात आली. तसेच राजमाता जिजाऊ जयंती साजरी केली.
२५ जानेवारी २०२३	राष्ट्रीय मतदान दिवसानिमित्त मतदार राजा जागा होय विषयावर प्रबोधन करून मतदार प्रतिज्ञा सामूहिक पद्धतीने घेतली गेली.
२६ जानेवारी २०२३	प्रजासत्ताक दिनाचे आयोजन करण्यात आले. सामूहिक देशभक्तीपर गीताचे गायन केले.
१९ फेब्रुवारी २०२३	छत्रपती शिवाजी महाराज जयंती निमित्त प्रतिमा पुजन करून अभिवादन करण्यात आले. यावेळी शिवाजी राजांच्या कार्याची महिती दिली.
०८ मार्च २०२३	जागतिक महिला दिनानिमित्त पोस्टर्स स्पर्धा घेण्यात आली. उत्कृष्ट कामगिरी करणाऱ्या स्त्रीयांच्या कार्यावर प्रकाशझोत टाकून विद्यार्थीनींना प्रोत्साहित प्रेरणा दिली गेली.

थोडक्यात, शैक्षणिक वर्ष २०२२-२३ च्या राष्ट्रीय सेवा योजना +२ युनिटच्या अंतर्गत झालेल्या कार्यक्रमांचा तपशील वरीलप्रमाणे आहे. ह्यातून स्वयंसेविकांचा सर्वांगीण विकास, नेतृत्व गुण, वक्तृत्व कौशल्य, लेखन कौशल्य, सहकार्य वृत्ती, सामाजिक जाणीव, संघटन कौशल्य, नियोजन असे गुण विकसित करण्यावर भर देण्यात आला.

हे उपक्रम राबवतांना आमच्या संस्थेच्या अध्यक्षा आदरणीय पद्माभाभी कोटेचा, संस्थेचे पदाधिकारी-सदस्य, तसेच महाविद्यालयाच्या प्राचार्या डॉ. मंगला साबद्रा, उपप्राचार्य, तसेच आमच्या कनिष्ठ महाविद्यालयाच्या पर्यवेक्षिका डॉ. सरोज शुक्ला ह्यांचे मार्गदर्शन लाभले. तसेच राष्ट्रीय सेवा योजना +२ सहकार्यक्रम अधिकारी प्रा. आर.एच.पाटील आणि सर्व आमचे प्राध्यापक प्रा. अर्चना डिंग्रायन, प्रा.व्ही.एस.खरे, प्रा.एस.बी.परदेशी, प्रा.ए.एम.निकम, प्रा.एम.एस.कुरकुरे, प्रा. एस.एल.नागला, प्रा.महेश चौधरी, प्रा.रुखसार शेख, तसेच सर्व शिक्षकेतर कर्मचारी यांचे मोलाचे सहकार्य लाभले.

प्रा. स्मिता जयकर

कार्यक्रम अधिकारी, राष्ट्रीय सेवा योजना +२

Student Development Department 2022-23

Sr.No.	Activities	Date	Participants
1.	Rahtragit Gayan	09/08/2022	College Area
2.	Jagtik Adivasi Divas	09/08/2022	35
3.	Vidyapith Namvisar Din	11/08/2022	50
4.	P.O.Nahata College (Nibandh & Vakrutva Spardha)	12/08/2022	8
5.	Rangoli & Poster Competition Jointly organized with N.S.S. Dept.	13/08/2022	-
6.	Swatantrayacha Amrut Mahotsav Dhvajarohan Program (Selfi Point) Rally	15/08/2022	College Student
7.	Samuhik Rashtragit Gayan	17/08/2022	College Student
8.	P.O.Nahata College (Samanya Ghyan Spardha)	20/08/2022	18
9.	Medical Chekup	17/11/2022	208
10.	Merathon Spardha Rashtriy Krida Divas Celebration	29/08/2022	204
11.	Dhanaji Nana Mahavidyalaya, Faizpur (Nibandh Spardha)	30/08/2022	01
12.	“Mi Collector Honar” Program	19/09/2022	College & School Student
13.	Sitaram Govind Patil, Mahavidyalaya, Sakri (Nibandh Spardha)	07/10/2022	07
14.	DDNB Mahavidyalaya, Bhusawal (Workshop)	12/10/2022	03
15.	KBC NMU (Nibandh Spardha)	10/10/2022	06
16.	Yuvarang	09/03/2023 to 13/02/2023	12
17.	Workshop on “Digital India”	18/03/2023	84
18.	Webinar on Sustainable Development	27/02/2023	96

M.N.Bhutada
(Student Development Department)

**Books & Chapters in Edited Volumes /Books Published
During 2022-23**

Sr. No.	Name of the Teacher	Title of the Book /Chapter Published	Year of Publication	Level	ISBN/ISSN	Name of Publication
01	M. N. Bhutada	1. Calculus of single variable	2022	University	978-93-5451-808-9	Nirali
		2. Co-ordinate Geometry	2022	University	978-93-5451-809-6	Nirali
02	Dr. Meena S. Chaudhari	भारतीय वेद आणि उपनिषद्दमधील शास्त्र (Title of Chapter)	2022	University	978-93-94403-23-9	Prashant Publication Jalgaon
03	Dr. Janhavi P. Talegaonkar	भारतीय वेद आणि उपनिषदांमधील शास्त्र (Title of Chapter)	2022	University	978-93-94403-23-9	Prashant Publication Jalgaon
		Text-book of F.Y.B.Sc. Physics (PHY-201) Electricity & Electrostatic	June 2022	University	978-93-93867-49-0	Vrinda Publication Jalgaon
		Text-book of F.Y.B.Sc. Physics (PHY-102) Dynamic & Properties of Matter	June 2022	University	978-93-93867-28-5	Vrinda Publication Jalgaon
04	Dr. Hemant P. Narkhede	E-Book of F.Y.B.Sc. Sem-I (CH-503) Organic Chemistry	June 2022	University	978-93-95227-05-6	Prashant Publication Jalgaon
		E-Book of F.Y.B.Sc. Sem-II (CH-503) Organic Chemistry	June 2022	University	978-93-95227-82-4	Prashant Publication Jalgaon

Faculty Development Programmes (FDP)
(Professional Development Programmes, Orientation/Induction Programmes, Refresher Course, Short Term Course etc.)

Sr. No.	Name of the Teacher	Title of the program	Organized by	Duration (From-to) (DD-MM-YYYY)
01	Dr. Janhavi Talegaonkar	N.S.S. Orientation Program	E.T.I. N.S.S. Ahmednagar College, Ahmednagar	16/08/2022 to 22/08/2022
02	Dr. Hemant P. Narkhede	Faculty Development Program/ Capacity Building Program (FDM-87)	SGTB Khalsa College, University of Delhi	19/07/2022 to 25/07/2022
03	Dr. J. V. Dhanvij	Faculty Development Program	Indira Gandhi National Open University, Delhi	12/06/2023 to 20/06/2023

Seminar/Conference/Workshop Conducted by the Department/Committee during 2022-23

Sr. No.	Name of Department	Name of the Seminars/Conference/Workshop	Number of Participants	Date (From-to)
01	Mathematics & IQAC	One day National Level Seminar on "Implementation of NEP 2020 : Challenges & Opportunities for Education Institutions (INEP-2023)	54	29/03/2023
02	Student Development Department	1] Workshop on "Digital India"	84	18/03/2023
		2] Webinar on "Sustainable Development"	96	27/02/2023
03	Yuvati Sabha Committee	Aatam Nirbhar Yuvati Abhiyan - Workshop	75	20/02/2023 to 25/02/2023
04	IQAC	1] One day training programme for teaching and non-teaching staff on "Samvad"	73	03/03/2023
		2] Seminar on "Implementation of NEP-2020 : Challenges and Opportunities for Educational Institutions.	54	29/03/2023

Paper Published in Journals notified on UGC Website/Peer Review

Sr. No.	Name of Author	Title of Paper	Dept. PF the Teacher	Name of Journals	Year of Publication	ISSN No.	Impact Factor/ Citation Index
1.	Dr. J. S. Dhande	Contribution to Euglenoid from Hartala lake, India; Euglena Ehr.1	Botany	Journal of Research & Development	2022	2230-9578	Peer Review
		Genus Gloeotrichia AG. (Cyanophyceae) from Hartala lake, Maharashtra	Botany	JETIR	2023	2249-5162	7.95
2.	Dr. J. V. Dhanvij	Electrical and Optical Properties of Vacuum Evaporated Cadmium Telluride Thin Films	Physics	International Journal of Research in Engg. and Science (IJRES)	2023	Online 2320-9364 Print 2320-9356	7.52
3.	Dr. Hemant P. Narkhede	A validated eco-friendly operation safe and cost effective RP-HPLC method for the determination of dodine in their pesticide dosage forms using ethanol-Water as Mobile Phase	Chemistry	International Journal of Environmental analytical Chemistry	2022	1029397 03067319	Scopus 2.731
		Determination of Acephate, Dinotofuran and Enamectin Benzoate in a pesticide formulation a single laboratory validation	Chemistry	Journal of AOAC International	2023	10603271	Scopus 2.028
4.	Nilesh S. Guruchal	Impact of social media on English language and literature	English	Sanshodhak	2022	2394-5990	UGC Listed

Paper Published in Conference Proceeding 2022-23

Sr. No.	Name of Teacher	Title of Paper	Title of the Proceedings	Title of the Conference/ Seminar	Level	Year of Publication	ISBN/ ISSN	Affiliating Institute at the times of Publication	Name of the Publisher
1.	Dr. R. S. Gajare	Challenges for Implementation of NEP to Education Institutions.	Implementation of NEP 2020 : Challenges & Opportunities for Educational Institutions (INEP 2023)	Implementation of NEP 2020 : Challenges & Opportunities for Educational Institutions	National	2023	978-93 92576-29-4	Smt. P.K.K. M.M.B.	Akshara
2.	Dr. D. R. Patil	NEP Challenges & Opportunities							
3.	M. N. Bhutada	“NEP 2020 and its Approach towards Holistic Development”							
4.	N. R. Chordiya	राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२२ मध्ये समान आणि सर्व समावेशक शिक्षणाचा धोरणात्मक दृष्टीकोन							
5.	Dr. Janhavi Talegaonkar	Higher Education & Employability Skills							
6.	Dr. Meena Chaudhari								
7.	Dr. J. V. Dhanvij	Challenges for Implementation of NEP to Educational Institutions.							
8.	Dr. J. S. Dhande	Criticisms, challenges & disadvantages in implementation of National Education Policy							
9.	Mr. K. C. Suryawanshi								
10.	Mr. S. B. Netanrao	Impact of New Education Policy 2020 on Higher Education							
11.	Darshana H. Lodha	An overview of the New Education Policy (NEP) 2020 : It's Implications & challenges							
12.	Dr. Girish Koli	राष्ट्रीय शिक्षा नीति - २०२०							
13.	Mukti Jain	राष्ट्रीय शिक्षा नीति २०२० : राष्ट्र निर्माण की आधारशिला							

**Seminars / Conference / Workshops Attended / Participated /
Training Programme**

Sr. No.	Name of the Teacher	Title / Theme	Sponsored By	Organized By	Duration	Title of Paper Presented	Level
01.	Dr. Meena S. Chaudhari	Innovative Technology and their applications in Higher Education	-	IQAC of Annamalai University, Annamalai Nagar, Tamilnadu India	17/10/2022 to 19/10/2022	Histopathological Alteration in Earthworm (Eurilus Euenial) ventral nerve cord caused by Mahafeed.	International
		Implementation of National Education Policy-2020 Challenges & Opportunities for Educational System	KBC North Maharashtra University Jalgaon	IQAC & Dept. of Maths Smt. P.K.K. Mahila Mahavidyalaya, Bhusawal	29/03/2023	NEP-2020 Higher Education and Employability Skills	National
		One Day Training Program for Teaching & Non-teaching Staff on "Samvad"	KBC NMU Jalgaon	IQAC of Smt. P. K. Kotecha Mahila Mahavidyalaya, Bhusawal	31/03/2023	-	University
02.	Dr. Janhavi Talegaonkar	Implementation of National Education Policy-2020 Challenges & Opportunities for Educational Institutions	KBC North Maharashtra University Jalgaon	IQAC & Dept. of Maths Smt. P.K.K. Mahila Mahavidyalaya, Bhusawal	29/03/2023	NEP-2020 Higher Education and Employability Skills	National
		One Day Training Program for Teaching & Non-teaching Staff on "Samvad"	KBC NMU Jalgaon	IQAC of Smt. P. K. Kotecha Mahila Mahavidyalaya, Bhusawal	31/03/2023	-	University
03.	Dr. J. S. Dhande	Research in Bio, Geo, Chemical Science : A Global Scenario	KBC North Maharashtra University Jalgaon	Dr. Annasaheb G.D. Bendale Mahila Mahavidyalaya, Jalgaon	25/03/2023	-	National
		Implementation of National Education Policy-2020 Challenges & Opportunities for Educational Institutions	KBC North Maharashtra University Jalgaon	IQAC & Dept. of Maths Smt. P.K.K. Mahila Mahavidyalaya, Bhusawal	29/03/2023	Criticisms Challenges & Disadvantages in Implementation on NEP	National
		One Day Training Program for Teaching & Non-teaching Staff on "Samvad"	KBC NMU Jalgaon	IQAC of Smt. P. K. Kotecha Mahila Mahavidyalaya, Bhusawal	31/03/2023	-	University
04.	Dr. J. V. Dhanvij	Innovation Ensuring Quality in Institutions of Higher Educational Located in Ruler Area	NAAC	Indira College of Engineering & Management, Pune	13-14 July 2022	Attended	National
		Innovative Sustainable practices in science and technology	KBC North Maharashtra University Jalgaon	Shirish Madhukarrao Chaudhari College Jalgaon	26/11/2022	Electrical and optical properties of vacuum evaporate Cardium telluride thin films	International

Seminars / Conference / Workshops Attended / Participated / Training Programme

Sr. No.	Name of the Teacher	Title / Theme	Sponsored By	Organized By	Duration	Title of Paper Presented	Level
	Dr. J. V. Dhanvij	New approach of Educational and research after post - COVID-19	KBC North Maharashtra University Jalgaon	College of Educational and Physical Education Jalgaon	06/03/2023	Attended	National
		Implementation of National Education Policy-2020 Challenges & Opportunities for Educational Institutions	KBC North Maharashtra University Jalgaon	IQAC & Dept. of Maths Smt. P.K.K. Mahila Mahavidyalaya, Bhusawal	29/03/2023	Challenges for implementation of NEP-2020 to Educational Institutions	National
		One Day Training Program for Teaching & Non-teaching Staff on "Samvad"	KBC NMU Jalgaon	IQAC of Smt. P. K. Kotecha Mahila Mahavidyalaya, Bhusawal	31/03/2023	-	University
05.	Dr. Hemant P. Narkhede	International virtual conference on current scenario in Chemical Science	-	School of Chemical Science, Moolji Jaitha College (Autonomous) Jalgaon	16-17 September 2022	A New manufacturing method for regio specific synthesis of 1-Aryl cyanoalkyl 1-1, 2, 4 - triazoles	International
		Innovative sustainable practices in science and technology	-	Shirish Madhukarrao Chaudhari College, Jalgaon	26/11/2022	Determination of zineband hexaconazole in pesticide dosage form with pre-column derivative technique by a novel validated RP-HPLC method	International
		One Day Training Program for Teaching & Non-teaching Staff on "Samvad"	KBC NMU Jalgaon	IQAC of Smt. P. K. Kotecha Mahila Mahavidyalaya, Bhusawal	31/03/2023	-	University
06.	S. B. Netanrao	Implementation of National Education Policy-2020 Challenges & Opportunities for Educational Institutions	KBC North Maharashtra University Jalgaon	IQAC & Dept. of Maths Smt. P.K.K. Mahila Mahavidyalaya, Bhusawal	29/03/2023	Impact of New Education Policy 2020 on Higher Education	National
		एक दिवसीय नियतकालिक अंक संपादक मंडळाची कार्यशाळा	KBC North Maharashtra University Jalgaon	कला शास्त्र व वाणिज्य महाविद्यालय, चोपडा	04/02/2023	-	विद्यापीठ स्तरीय
		One Day Training Program for Teaching & Non-teaching Staff on "Samvad"	KBC NMU Jalgaon	IQAC of Smt. P. K. Kotecha Mahila Mahavidyalaya, Bhusawal	31/03/2023	-	University
07.	N. R. Chordiya	One Day Training Program for 'Samvad'	KBC NMU Jalgaon	Internal Quality Assurance Cell	03/03/2023	Actively Participate	University
08.	Y. D. Desale	One Day Training Program for 'Samvad'	KBC NMU Jalgaon	Smt. P.K.Kotech M.M.Bhusawal	03/03/2023	-	University

Seminars / Conference / Workshops Attended / Participated / Training Programme

Sr. No.	Name of the Teacher	Title / Theme	Sponsored By	Organized By	Duration	Title of Paper Presented	Level
09.	K. C. Suryawanshi	Implementation of National Education Policy-2020 Challenges & Opportunities for Educational Institutions	KBC North Maharashtra University Jalgaon	IQAC & Dept. of Maths Smt. P.K.K. Mahila Mahavidyalaya, Bhusawal	29/03/2023	New Educational Policy (NEP) 2020 : For 21st Century India	National
		One Day Training Program for Teaching & Non-teaching Staff on "Samvad"	KBC NMU Jalgaon	IQAC of Smt. P. K. Kotecha Mahila Mahavidyalaya, Bhusawal	31/03/2023	-	University
10.	M. N. Bhutada	One Day Training Program for 'Samvad'	KBC NMU Jalgaon	IQAC & Dept. of Maths Smt. P.K.K. Mahila Mahavidyalaya, Bhusawal	03/03/2023	-	University
		Workshop	KBC NMU Jalgaon	Student Development Dept. KBC NMU, Jalgaon	15/11/2022	-	University
		International Conference on "Innovation Sustainable Practices in Science & Technology"	KBC NMU Jalgaon	Shrinath Madhukarrao Chaudhary College, Jalgaon	26/11/2022	-	International
		International (Online) Symposium on "Industrial Mathematics"		Dept. of Maths. Data Science & Analytics Hindustan College of Arts and Science, Coimbatore	11/03/2023	-	International
		Implementation of NEP 2020: Challenges & Opportunities for Educational Institutions (INEP2023)	KBC NMU Jalgaon	Smt. P. K. Kotech Mahila Mahavidyalaya Bhusawal	29/03/2023	NEP 2020 & its Approach towards Holistic Development	National
11.	Dr. S. K. Agrawal	Workshop N.S.S. Programe	KBC NMU Jalgaon	ACS College, Bodwad	27/07/2022	Actively Participate	University
		Implementation of NEP-2020	KBC NMU Jalgaon	Smt. P. K. K. M.M. Bhusawal	29/03/2023	Actively Participate	National
12.	Dr. Rajkuvar S. Gajare	Workshop for Research Guides of Commerce & Management Faculty	KBC NMU Jalgaon	Arts, Commerce & Science College, Bodwad & KBC NMU Jalgaon	09/11/2022	-	University
		One Day Training Program for Teaching & Non-teaching Staff on "Samvad"	KBC NMU Jalgaon	IQAC of Smt. P. K. Kotecha Mahila Mahavidyalaya, Bhusawal	03/03/2023	-	University
		Implementation of NEP-2020 : Challenges & Opportunities for Educational Institution (INEP 2023)	KBC NMU Jalgaon	Smt. P. K. Kotech Mahila Mahavidyalaya Bhusawal	29/03/2023	Challenges for Implementation of NEP to Education Institutions	National

**Seminars / Conference / Workshops Attended / Participated /
Training Programme**

Sr. No.	Name of the Teacher	Title / Theme	Sponsored By	Organized By	Duration	Title of Paper Presented	Level
13.	N. S. Guruchal	One Day Training Program for Teaching & Non-teaching Staff on "Samvad"	KBC NMU Jalgaon	IQAC of Smt. P. K. Kotecha Mahila Mahavidyalaya, Bhusawal	03/03/2023	—	University
		Implementation of NEP-2020 : Challenges & Opportunities for Educational Institution (INEP 2023)	KBC NMU Jalgaon	IQAC of Smt. P. K. Kotecha Mahila Mahavidyalaya, Bhusawal	29/03/2023	—	National
14.	D. R. Patil	One Day Training Program for Teaching & Non-teaching Staff on "Samvad"	KBC NMU Jalgaon	IQAC of Smt. P. K. Kotecha Mahila Mahavidyalaya, Bhusawal	03/03/2023	—	University
		Implementation of NEP-2020 : Challenges & Opportunities for Educational Institution (INEP 2023)	KBC NMU Jalgaon	IQAC of Smt. P. K. Kotecha Mahila Mahavidyalaya, Bhusawal	29/03/2023	—	National

**Chairman / Member of Committee / GO / NGO / University
& Others During 2022-23**

Sr.No.	Name of the Teacher	Nature	Date	Place
01	Dr. R. S. Gajare	Subject Expert at Sant Gadge Baba Hindi Mahavidyalaya, Bhusawal	29.09.2022	Bhusawal
02	Dr. S. K. Agrawal	Subject Expert at Dhanaji Nana Mahavidyalaya, Faizpur	28.05.2022	Faizpur
03	04 Dr. J. S. Dhande	Member LIC	28.04.2023	H.R.Patil Mahila College, Shirpur
04	Dr. Rajkuvar S. Gajare	Co-ordinator, Master in Commerce at Smt. P. K. Kotecha Mahila Mahavidyalaya, Bhusawal	-	-
		Member, Pre-submission presentation Viva-voce committee	25.05.2023	Online
05	N. S. Guruchal	Subject expert at Sant Gadge Baba Hindi Mahavidyalaya, Bhusawal	29.09.2022	Bhusawal
		Secretary, Jagar Pratishthan, Bhusawal	-	
		Maharashtra Andhsharaddha Nirmulan Samiti, Bhusawal	-	

Best Paper Presentation Award

Name of the Teacher	Theme	Organized By	Level	Duration	Title of Paper
Dr. M. S. Chaudhari	Innovative Technology & Their Application in Higher Education	Annamalai University	International	17/10/2022 to 19/10/2022	Histopathological Alteration in Earth Worm (Eudrilus Eugenia) Ventral Nerve cord caused by Mahafeed

Lectures Delivered by Teacher

Sr.No.	Name of the Teacher	Date	Topic	Place/College	Organized By
01	Dr. J. V. Dhanvij	15/04/2023	Contribution of Dr. Babasaheb Ambedkar in Nation Building	Smt. P. K. Kotecha Mahila Mahavidyalaya, Bhusawal	Equal Opportunity Centre, Smt. P.K.K.M.M. Bhusawal

List of Ph.D. Awarded Under Research Guide

Sr. No.	Name of the Research Guide	Name of the Students	Registration Number	Subject	Title of the Research	Present Status
01	Dr. Hemant P. Narkhede	Vilas Kashinath Patil	KBC NMU/11/Ph.D/ Chem/1336/2018 Dated 22.05/2018	Analytical Chemistry	Study on the development of Chromatographic Methods for the determination of active ingredients in pesticides	Ph.D. Awarded 6.4.2023

Result Analysis - April 2022 (Arts Faculty)

Sr. No.	Subject	F.Y.B.A.%	S.Y.B.A.%	T.Y.B.A.%
01	Comp. English	81.81	82.75	78.94
	English Optional	73.68	-	-
	English - S1 / S3	-	50.00	88.88
	English - S2 / S4	-	83.33	77.77
	English - G2 / G3	-	83.33	88.88
02	Marathi	69.54	-	-
	Marathi Upayojit	-	-	-
	Marathi Vangmay Prakar	-	-	-
	Marathi - S1 / S3	-	90.00	100
	Marathi - S2 / S4	-	80.00	66.66
	Marathi - G2 / G3	-	90.00	100
03	Hindi	-	-	-
	Hindi Kahani	-	-	-
	Hindi - S1 / S3	-	100	100
	Hindi - S2 / S4	-	100	100
	Hindi - G2 / G3	-	100	100
04	Political Science	-	-	-
	Political Sci.- S1 / S3	-	85.71	100
	Political Sci.- S2 / S4	-	85.71	100
	Political Sci.- G2 / G3	-	84.21	93.75
05	Economics			
	Micro Eco. Anly.	87.50	-	-
	Economics - S1 / S3	-	100	100
	Economics - S2 / S4	-	100	85.71
	Economics - G2 / G3	-	90.00	100
06	Psychology	-	100	100
07	Geography	76.47	100	100
08	History	95.12	86.36	86.36
09	Computer	85.00	95.71	-
10	Environmental Science	100	-	-
11	General Knowledge	-	88.88	-

M.A. Hindi- I		M.A. Hindi- II	
१. कथा साहित्य	१००%	१. महाकाव्य एवं खंडकाव्य	८३.३३%
२. आदिकाल एवं भक्तिकालीन काव्य	१००%	२. भाषा विज्ञान	५०.००%
३. भारतीय काव्यशास्त्र	१००%	३. हिन्दी साहित्य का इतिहास	१००%
४. अनुवाद सिद्धांत एवं व्यवहार	१००%	४. लोकसाहित्य	८३.३३%

M.A. English - I & II Completed

M.A. English - Part II

1] Introduction to Linguistic	100%	1] Literary Theory & Concept	100%
2] English Poetry	100%	2] American Literature	100%
3] English Drama	100%	3] English Novel	100%
4] Indian Writing in English	100%	4] BRELL	100%

M.Com. I			M.Com. II		
No.	Subject	% Result	No.	Subject	% Result
1]	Economics	58.33	1]	Management Accounting	87.23
2]	Case Studies in Strategic Management	94.44	2]	Modern Retail Management	68.08
3]	Investment & Wealth Management	36.11	3]	Information System of Business	80.85
4]	Advanced Accounting	86.66	4]	Advanced Accounting - IV	100
5]	Human Resource Management	52.38	5]	Human Resource Management	72.22
6]	Soft Skills	100			

Result Analysis - April 2022 [Science Faculty]

M.Sc.(I) Comp. Sci. - I		M.Sc.(I) Chem. - I		M.Sc.(II) Chem. - II	
Subject	% Result	Subject	% Result	Subject	% Result
Comp. Paper I	100	CH-210	94.11	CH-450	100
Comp. Paper II	100	CH-230	94.11	CH-451	96.96
Comp. Paper III	100	CH-250	94.11	CH-452	100
Comp. Paper IV	100	CH-290	94.11	CH-O-2	100
Comp. Lab III	100	CH-P-1	94.11	CH-O-3	100
Comp. Lab IV	100	CH-I-1	94.11	CH-O-4	100
		CH-O-1	94.11	-	-

Student Strength UG & PG (Academic Year 2022-23)

F.Y.B.A.	92	S.Y.B.A.	51	T.Y.B.A.	17
F.Y.B.Com.	59	S.Y.B.Com.	31	T.Y.B.Com.	65
F.Y.B.Sc.	66	S.Y.B.Sc.	32	T.Y.B.Sc.	31
M.A.[Hindi]	20	M.A.[English]	13	M.Com.	61
F.Y.BCA.	32	S.Y.BCA.	21	T.Y.BCA.	13
M.Sc.[Comp.]	15	M.Sc.[Organic Chem.]	46	-	-

Result Analysis - April 2022
[Commerce & Management Faculty]

F.Y.B.Com.		
No.	Subjects	% Result
1.	English for Business	66.66
2.	English	88.33
3.	Marathi	96.15
4.	Hindi	50.00
5.	Micro-Economics	59.25
6.	Financial & Cost Accounting	37.03
7.	Quantitative Techniques & Computing Skills	46.29
8.	Essential of E-Commerce	91.66
9.	Modern Office Management	93.33
10.	Principal & Practice of Banking	84.00
11.	Corporate Law & Secretarial Practice	75.00
12.	Marketing & Advertising	85.71
13.	Environmental Studies	84.48

S.Y.B.Com.		
No.	Subjects	% Result
1	Micro-Economics	98.53
2	Business & Tax Laws	100
3	Corporate Accounting	83.82
4	Computing Management & Cost Accounting	92.64
5	Consumer Protection & Business Ethics	100
6	Modern Banking & Financial System	95.83
7	Business Entrepreneurship	100
8	Production Management	77.77
9	Retail Management	100
10	General Knowledge	97.05
11	Business Skill	100

T.Y.B.Com.		
No.	Subjects	% Result
1	Principals & Practical Audition	94.44
2	GST	94.44
3	Indian Economics Scenario	94.44
4	Human Resource Management	90.50
5	Introduction Business Research [IBR]	100
6	Business Management	91.66
7	Ad. Accounting - I	100
8	Ad. Accounting -II	100
9	Business Administration - I	96
10	Business Administration - II	96

Result Analysis - April 2022
[Bachelor of Computer Application]

B.C.A. - I		
No.	Subjects	% Result
01	Financial Accounting	100
02	Professional Communication-II	100
03	Essential of Web Design-II	95.65
04	Programming in C++ Part-II	100
05	Practical on Professional Communication-II	100
06	Practical of Web Design-II	100
07	Practical on C++ Part-II	100
08	Environmental Studies	100

B.C.A. - II		
No.	Subjects	% Result
01	401- Introduction to Information System Audit	100
02	402- RDBMS	92.30
03	403- C# .Net	100
04	404- Data Structure	100
05	405- Practical on C# .Net	100
06	406- Practical on RDBMS using Oracle	100
07	407- Practical on Data Structure using CPP	100

B.C.A. - III		
No.	Subjects	% Result
01	E-Commerce & M-Commerce	100
02	Cloud Computing	100
03	Server Side Scripting Using PHP	100
04	Introduction to Information System Audit	100
05	Practical on PHP	100
06	Practical on CASE Tool with MS-Visio	100
07	Project	100

Result Analysis - April 2022 [Science Faculty]

F.Y.B.Sc.		
No.	Subjects	% Result
01	Physics-I	97.00
	Physics-II	97.00
02	Chemistry-I	96.43
	Chemistry-II	96.43
03	Botany-I	95.23
	Botany-II	100.00
04	Zoology-I	84.21
	Zoology-II	94.73
05	Math.-I	90.47
	Math.-II	95.23
	Math.-III	95.23
06	Computer-I	92.85
	Computer-II	85.71
07	Envi. Studies	100.00
08	Marathi	-
09	English	96.87
10	Hindi	-
11	Electronics-I	84.61
12	Electronics-II	84.61

S.Y.B.Sc.		
No.	Subjects	% Result
01	Physics-I	94.00
	Physics-II	94.00
02	Chemistry-I	100
	Chemistry-II	100
03	Botany-I	95.23
	Botany-II	100
04	Zoology-I	84.21
	Zoology-II	94.73
05	Math.-I	100
	Math.-II	87.50
06	Computer-I	100
	Computer-II	100
07	Marathi	100
08	English	100
09	G.K.	100

T.Y.B.Sc.		
No.	Subjects	% Result
01	Computer-I	100
02	Computer-II	100
03	Computer-III	94.11
04	Computer-IV	100
05	Computer-V	100
06	Computer-VI	100
07	Practical-VII	100
08	Practical-VIII	100
09	Practical-IX	100

T.Y.B.Sc.		
No.	Subjects	% Result
01	Maths.-I	100
02	Maths.-II	100
03	Maths.-III	100
04	Maths.-IV	100
05	Maths.-V	100
06	Maths.-VI	100
07	Practical-VII	100
08	Practical-VIII	100
09	Practical-IX	100

T.Y.B.Sc.		
No.	Subjects	% Result
01	Physics-I	75.00
02	Physics-II	75.00
03	Physics-III	75.00
04	Physics-IV	75.00
05	Physics-V	75.00
06	Physics-VI	25.00
07	Practical-VII	100.00
08	Practical-VIII	100.00
09	Practical-IX	100.00

T.Y.B.Sc.		
No.	Subjects	% Result
01	Botany-I	100
02	Botany-II	100
03	Botany-III	100
04	Botany-IV	100
05	Botany-V	100
06	Botany-VI	100
07	Practical-I	100
08	Practical-II	100
09	Practical-III	100

T.Y.B.Sc.		
No.	Subjects	% Result
01	Chemistry-I	94.15
02	Chemistry-II	100
03	Chemistry-III	100
04	Chemistry-IV	100
05	Chemistry-V	100
06	Chemistry-VI	100
07	Practical-I	100
08	Practical-II	100
09	Practical-III	100

S.Y.B.Sc.SEC		
No.	Subjects	% Result
01	Chemistry	93.75
02	Botany	100
03	Mathematics	100
04	C.S.	100

पारितोषिक वितरण - वरिष्ठ विभाग

अ.क्र.	वर्ग	विद्यार्थीनीचे नांव	पारितोषिक
०१.	प्रथम वर्ष कला वर्गातून प्रथम	सुरवाडे प्रेरणा मनोज ९८ %	* मा. श्रीमती पदमाबाई मोतीलाल कोटेचा यांचे तर्फे स्व. कपूरचंदजी कोटेचा एवं स्व. मोतीलालजी कोटेचा पारितोषिक. * मा. श्री. दलुभाऊ जैन, जळगांव तर्फे पारितोषिक.
०२.	द्वितीय वर्ष कला वर्गातून प्रथम	मराठे यशस्वी ललीत	* मा. श्रीमती पदमाबाई मोतीलाल कोटेचा यांचे तर्फे स्व. कपूरचंदजी कोटेचा एवं स्व. मोतीलालजी कोटेचा पारितोषिक. * मा. श्री. दलुभाऊ जैन, जळगांव तर्फे पारितोषिक.
०३.	तृतीय वर्ष कला वर्गातून प्रथम	वानखेडे रूपाली डिंगंबर ८८ %	* मा. श्रीमती पदमाबाई मोतीलाल कोटेचा यांचे तर्फे स्व. कपूरचंदजी कोटेचा एवं स्व. मोतीलालजी कोटेचा पारितोषिक. * मा. श्री. दलुभाऊ जैन, जळगांव तर्फे पारितोषिक. * श्रीमती प. क. कोटेचा शिक्षण संस्थेतील कर्मचाऱ्यांची सहकारी पतसंस्थेतर्फे पारितोषिक.
०४.	तृतीय वर्ष कला वर्गातून हिंदी विषयात प्रथम	गवळी सायरा मोहम्मद ८४.३५ %	* श्री. सुगनचंदजी जवरीलाल सुराणा यांचे तर्फे स्व. चंपाबाई जवरीलालजी सुराणा पारितोषिक.
०५.	तृतीय वर्ष कला वर्गातून मानसशास्त्र विषयात प्रथम	राठोड विधी संदीप	* श्रीमती सुनंदा नरेन्द्र सरोदे यांचे तर्फे स्व. नरेन्द्र बळीराम सरोदे पारितोषिक
०६.	प्रथम वर्ष वाणिज्य वर्गातून प्रथम	बारी कामिणी शांताराम	* मा. श्रीमती पदमाबाई मोतीलाल कोटेचा यांचे तर्फे स्व. कपूरचंदजी कोटेचा एवं स्व. मोतीलालजी कोटेचा पारितोषिक. * मा. श्री. दलुभाऊ जैन, जळगांव तर्फे पारितोषिक.
०७.	प्रथम वर्ष वाणिज्य वर्गातून अकौंटंसी विषयात प्रथम	बारी कामिणी शांताराम	* अकौंटंसी विषयात प्रथम आल्याबद्दल मा. श्री. बिरदीचंदजी अमरचंदजी लाहोटी चॅरिटेबल ट्रस्ट तर्फे स्व. सौ. कमलाबाई बिरदीचंदजी लाहोटी पारितोषिक.
०८.	द्वितीय वर्ष वाणिज्य वर्गातून प्रथम	घोडेस्वार अंकिता सुनिल	* मा. श्रीमती पदमाबाई मोतीलाल कोटेचा यांचे तर्फे स्व. कपूरचंदजी कोटेचा एवं स्व. मोतीलालजी कोटेचा पारितोषिक. * मा. श्री. दलुभाऊ जैन, जळगांव तर्फे पारितोषिक.
०९.	द्वितीय वर्ष वाणिज्य वर्गातून अकौंटंसी विषयात प्रथम	सपकाळ पुजा रविंद्र	* अकौंटंसी विषयात प्रथम आल्याबद्दल मा. श्री. बिरदीचंदजी अमरचंदजी लाहोटी चॅरिटेबल ट्रस्ट तर्फे स्व. सौ. कमलाबाई बिरदीचंदजी लाहोटी पारितोषिक.

पारितोषिक वितरण - वरिष्ठ विभाग

अ.क्र.	वर्ग	विद्यार्थीनीचे नांव	पारितोषिक
१०.	तृतीय वर्ष वाणिज्य वर्गातून प्रथम	चौधरी चेतना खगेंद्र	<ul style="list-style-type: none"> * मा. श्रीमती पदमाबाई मोतीलाल कोटेचा यांचे तर्फे स्व. कपूरचंदजी कोटेचा एवं स्व. मोतीलालजी कोटेचा पारितोषिक. * मा. श्री. दलुभाऊ जैन, जळगांव तर्फे पारितोषिक. * मा. प्रा. एस. एन. जैसवाल यांचे तर्फे स्व. निलचंद्र मुन्नालाल जैसवाल पारितोषिक. * श्रीमती प. क. कोटेचा शिक्षण संस्थेतील कर्मचाऱ्यांची सहकारी पतसंस्थेतर्फे पारितोषिक.
११.	तृतीय वर्ष वाणिज्य वर्गातून अकौटंसी विषयात प्रथम	चौधरी चेतना खगेंद्र	<ul style="list-style-type: none"> * अकौटंसी विषयात प्रथम आल्याबद्दल मा. श्री. अतुल जैन यांचे तर्फे स्व. केशरबाई भैरूलाल जैन पारितोषिक.
१२.	प्रथम वर्ष विज्ञान वर्गातून प्रथम	भोई तेजश्री गोपाल	<ul style="list-style-type: none"> * मा. श्रीमती पदमाबाई मोतीलाल कोटेचा यांचे तर्फे स्व. कपूरचंदजी कोटेचा एवं स्व. मोतीलालजी कोटेचा पारितोषिक. * मा. श्री. दलुभाऊ जैन, जळगांव तर्फे पारितोषिक.
१३.	द्वितीय वर्ष विज्ञान वर्गातून प्रथम	शर्मा अंजली योगेश	<ul style="list-style-type: none"> * मा. श्रीमती पदमाबाई मोतीलाल कोटेचा यांचे तर्फे स्व. कपूरचंदजी कोटेचा एवं स्व. मोतीलालजी कोटेचा पारितोषिक. * मा. श्री. दलुभाऊ जैन, जळगांव तर्फे पारितोषिक. * मा. श्री. मोहन बंसीलालजी अग्रवाल यांचे तर्फे स्व. बन्सीलालजी अग्रवाल पारितोषिक.
१४.	तृतीय वर्ष विज्ञान वर्गातून गणित विषयात प्रथम व विद्यापीठाच्या गुणवत्ता यादीत गणित विषयात तृतीय	भावसार मानसी सुनिल	<ul style="list-style-type: none"> * मा. श्रीमती पदमाबाई मोतीलाल कोटेचा यांचे तर्फे स्व. कपूरचंदजी कोटेचा एवं स्व. मोतीलालजी कोटेचा पारितोषिक. * मा. श्री. दलुभाऊ जैन, जळगांव तर्फे पारितोषिक. * मा. श्री. राजेश बालमुकुंदजी अग्रवाल यांचे तर्फे स्व. बालमुकुंदजी मुलचंदजी अग्रवाल पारितोषिक.
१५.	तृतीय वर्ष विज्ञान वर्गातून रसायनशास्त्र विषयात प्रथम	चव्हाण किर्ती अरूण	<ul style="list-style-type: none"> * मा. श्रीमती पदमाबाई मोतीलाल कोटेचा यांचे तर्फे स्व. कपूरचंदजी कोटेचा एवं स्व. मोतीलालजी कोटेचा पारितोषिक. * मा. श्री. दलुभाऊ जैन, जळगांव तर्फे पारितोषिक. * मा. श्री. एस. एस. पाटील, ग्रंथपाल यांचे तर्फे स्व. सोपान खेमा पाटील पारितोषिक. * मा. प्रा. के. सी. सुर्यवंशी यांचे तर्फे कै. चंद्रकांत चिंधू सुर्यवंशी पारितोषिक.

पारितोषिक वितरण - वरिष्ठ विभाग

अ.क्र.	वर्ग	विद्यार्थीनीचे नांव	पारितोषिक
१६.	तृतीय वर्ष विज्ञान वर्गातून संगणकशास्त्र स्पेशल विषयात प्रथम	खान आयशा	* मा. श्रीमती पदमाबाई मोतीलाल कोटेचा यांचे तर्फे स्व. कपूरचंदजी कोटेचा एवं स्व. मोतीलालजी कोटेचा पारितोषिक. * मा. श्री. दलुभाऊ जैन, जळगांव तर्फे पारितोषिक. * मा. श्री. सुगनचंदजी जवरीलालजी सुराणा यांचे तर्फे श्रीमान जवरीलालजी गोवर्धनदास सुराणा पारितोषिक.
१७.	तृतीय वर्ष विज्ञान वर्गातून भौतिकशास्त्र विषयात प्रथम	तायडे धनश्री रवनाथ	* मा. श्रीमती पदमाबाई मोतीलाल कोटेचा यांचे तर्फे स्व. कपूरचंदजी कोटेचा एवं स्व. मोतीलालजी कोटेचा पारितोषिक. * मा. श्री. दलुभाऊ जैन, जळगांव तर्फे पारितोषिक.
१८.	प्रथम वर्ष एम.ए. हिंदी वर्गातून प्रथम	पाटील निशा देवेंद्र	* मा. श्रीमती पदमाबाई मोतीलाल कोटेचा यांचे तर्फे स्व. कपूरचंदजी कोटेचा एवं स्व. मोतीलालजी कोटेचा पारितोषिक. * मा. श्री. दलुभाऊ जैन, जळगांव तर्फे पारितोषिक.
१९.	द्वितीय वर्ष एम.ए. हिंदी वर्गातून प्रथम	सोनवणे गायत्री प्रदिप	* मा. श्रीमती पदमाबाई मोतीलाल कोटेचा यांचे तर्फे स्व. कपूरचंदजी कोटेचा एवं स्व. मोतीलालजी कोटेचा पारितोषिक. * मा. श्री. दलुभाऊ जैन, जळगांव तर्फे पारितोषिक.
२०.	प्रथम वर्ष एम.ए. इंग्रजी वर्गातून प्रथम	खान सना अखतर	* मा. श्रीमती पदमाबाई मोतीलाल कोटेचा यांचे तर्फे स्व. कपूरचंदजी कोटेचा एवं स्व. मोतीलालजी कोटेचा पारितोषिक. * मा. श्री. दलुभाऊ जैन, जळगांव तर्फे पारितोषिक.
२१.	द्वितीय वर्ष एम.ए. इंग्रजी वर्गातून प्रथम	साबळे आराधना प्रदिप	* मा. श्रीमती पदमाबाई मोतीलाल कोटेचा यांचे तर्फे स्व. कपूरचंदजी कोटेचा एवं स्व. मोतीलालजी कोटेचा पारितोषिक. * मा. श्री. दलुभाऊ जैन, जळगांव तर्फे पारितोषिक.
२२.	प्रथम वर्ष एम.कॉम वर्गातून प्रथम	श्रावगे श्रुती अभय	* मा. श्रीमती पदमाबाई मोतीलाल कोटेचा यांचे तर्फे स्व. कपूरचंदजी कोटेचा एवं स्व. मोतीलालजी कोटेचा पारितोषिक. * मा. श्री. दलुभाऊ जैन, जळगांव तर्फे पारितोषिक.
२३.	द्वितीय वर्ष एम.कॉम वर्गातून प्रथम	डिकोंडा सुकन्या विलास ८८.९४ %	* मा. श्रीमती पदमाबाई मोतीलाल कोटेचा यांचे तर्फे स्व. कपूरचंदजी कोटेचा एवं स्व. मोतीलालजी कोटेचा पारितोषिक. * मा. श्री. दलुभाऊ जैन, जळगांव तर्फे पारितोषिक.

पारितोषिक वितरण - वरिष्ठ विभाग

अ.क्र.	वर्ग	विद्यार्थीनीचे नांव	पारितोषिक
२४.	प्रथम वर्ष एम.एस्सी संगणकशास्त्र वर्गातून प्रथम	गोराडकर जान्हवी	* मा. श्रीमती पदमाबाई मोतीलाल कोटेचा यांचे तर्फे स्व. कपूरचंदजी कोटेचा एवं स्व. मोतीलालजी कोटेचा पारितोषिक. * मा. श्री. दलुभाऊ जैन, जळगांव तर्फे पारितोषिक. * मा. श्री. दिलीप भालचंद्र चौधरी यांचे तर्फे कै. शकुंतलाबाई भालचंद्र चौधरी, फैजपूर पारितोषिक
२५	प्रथम वर्ष एम.एस्सी रसायनशास्त्र वर्गातून प्रथम	पाटील प्राजक्ता संभाजी	* मा. श्रीमती पदमाबाई मोतीलाल कोटेचा यांचे तर्फे स्व. कपूरचंदजी कोटेचा एवं स्व. मोतीलालजी कोटेचा पारितोषिक. * मा. श्री. दलुभाऊ जैन, जळगांव तर्फे पारितोषिक.
२६.	द्वितीय वर्ष एम.एस्सी संगणकशास्त्र वर्गातून प्रथम	चंदन मेघा चंद्रकांत	* मा. श्रीमती पदमाबाई मोतीलाल कोटेचा यांचे तर्फे स्व. कपूरचंदजी कोटेचा एवं स्व. मोतीलालजी कोटेचा पारितोषिक. * मा. श्री. दलुभाऊ जैन, जळगांव तर्फे पारितोषिक.
२७.	द्वितीय वर्ष एम.एस्सी रसायनशास्त्र वर्गातून प्रथम	कोल्हे अश्विनी दिलीप	* मा. श्रीमती पदमाबाई मोतीलाल कोटेचा यांचे तर्फे स्व. कपूरचंदजी कोटेचा एवं स्व. मोतीलालजी कोटेचा पारितोषिक. * मा. श्री. दलुभाऊ जैन, जळगांव तर्फे पारितोषिक.
२८.	तृतीय वर्ष विज्ञान वनस्पतीशास्त्र वर्गातून प्रथम	डोंगरे भाग्यश्री प्रेमकुमार	* मा. श्रीमती पदमाबाई मोतीलाल कोटेचा यांचे तर्फे स्व. कपूरचंदजी कोटेचा एवं स्व. मोतीलालजी कोटेचा पारितोषिक. * मा. श्री. दलुभाऊ जैन, जळगांव तर्फे पारितोषिक.
२९.	प्रथम वर्ष बी.सी.ए. वर्गातून प्रथम	महाजन नेहा सुधिर	* मा. श्रीमती पदमाबाई मोतीलाल कोटेचा यांचे तर्फे स्व. कपूरचंदजी कोटेचा एवं स्व. मोतीलालजी कोटेचा पारितोषिक. * मा. श्री. दलुभाऊ जैन, जळगांव तर्फे पारितोषिक.
३०.	द्वितीय वर्ष बी.सी.ए. वर्गातून प्रथम	पाटील वैष्णवी अजय	* मा. श्रीमती पदमाबाई मोतीलाल कोटेचा यांचे तर्फे स्व. कपूरचंदजी कोटेचा एवं स्व. मोतीलालजी कोटेचा पारितोषिक. * मा. श्री. दलुभाऊ जैन, जळगांव तर्फे पारितोषिक.
३१.	तृतीय वर्ष बी.सी.ए. वर्गातून प्रथम	सपकाळे सौंदर्या संजू	* मा. श्रीमती पदमाबाई मोतीलाल कोटेचा यांचे तर्फे स्व. कपूरचंदजी कोटेचा एवं स्व. मोतीलालजी कोटेचा पारितोषिक. * मा. श्री. दलुभाऊ जैन, जळगांव तर्फे पारितोषिक.

पारितोषिक वितरण - कनिष्ठ विभाग

अ.क्र.	वर्ग	विद्यार्थीनीचे नांव	पारितोषिक
०१.	११ वी कला वर्गातून प्रथम	कु. रोशनी दिपक सुर्यवंशी ७८.०० %	* मा. श्रीमती पदमाबाई मोतीलाल कोटेचा यांचे तर्फे स्व. कपूरचंदजी कोटेचा एवं स्व. मोतीलालजी कोटेचा पारितोषिक. * मा. श्री. दलुभाऊ जैन, जळगांव तर्फे पारितोषिक.
०२.	११ वी वाणिज्य वर्गातून प्रथम	कु. चेतना मंगेश भारंबे ८८.६७ %	* मा. श्रीमती पदमाबाई मोतीलाल कोटेचा यांचे तर्फे स्व. कपूरचंदजी कोटेचा एवं स्व. मोतीलालजी कोटेचा पारितोषिक. * मा. श्री. दलुभाऊ जैन, जळगांव तर्फे पारितोषिक.
०३.	११ वी विज्ञान वर्गातून प्रथम	कु. उत्कर्षा प्रशांत वैद्य ८०.६७ %	* मा. श्रीमती पदमाबाई मोतीलाल कोटेचा यांचे तर्फे स्व. कपूरचंदजी कोटेचा एवं स्व. मोतीलालजी कोटेचा पारितोषिक. * मा. श्री. दलुभाऊ जैन, जळगांव तर्फे पारितोषिक.
०४.	१२ वी कला वर्गातून भूगोल विषयात प्रथम	कु.पूर्वा संदीपकुमार निकम ७८.७१ %	* मा. श्रीमती पदमाबाई मोतीलाल कोटेचा यांचे तर्फे स्व. कपूरचंदजी कोटेचा एवं स्व. मोतीलालजी कोटेचा पारितोषिक. * मा. श्री. दलुभाऊ जैन, जळगांव तर्फे पारितोषिक. * मा. श्री. ओंकारनाथ ए. शुक्ला यांचे तर्फे स्व. कांतीदेवी अवधनारायण शुक्ला पारितोषिक. * श्रीमती प. क. कोटेचा शिक्षण संस्थेतील कर्मचाऱ्यांची सहकारी पतसंस्थेतर्फे पारितोषिक. * भूगोल विषयात प्रथम आल्याबद्दल डॉ.सुमित्रा पवार यांच्या तर्फे स्व.विजय बाबुराव पवार पारितोषिक.
०५.	१२ वी वाणिज्य वर्गातून प्रथम	कु. चेष्टा प्रदिप तेहलानी ८९.७७ %	* मा. श्रीमती पदमाबाई मोतीलाल कोटेचा यांचे तर्फे स्व. कपूरचंदजी कोटेचा एवं स्व. मोतीलालजी कोटेचा पारितोषिक. * मा. श्री. दलुभाऊ जैन, जळगांव तर्फे पारितोषिक. * मा. प्रा. सुनिलराज जायसवाल यांचे तर्फे स्व. निलचंद्र मुन्नालाल जायसवाल पारितोषिक. * मा. श्री. ओंकारनाथ ए. शुक्ला यांचे तर्फे स्व. कांतीदेवी अवधनारायण शुक्ला पारितोषिक. * श्रीमती प. क. कोटेचा शिक्षण संस्थेतील कर्मचाऱ्यांची सहकारी पतसंस्थेतर्फे पारितोषिक.

पारितोषिक वितरण - कनिष्ठ विभाग

अ.क्र.	वर्ग	विद्यार्थीनीचे नांव	पारितोषिक
०६.	१२ वी विज्ञान वर्गातून प्रथम	कु. ऐश्वर्या दिपक पाटील ८८.५० %	<ul style="list-style-type: none"> * मा. श्रीमती पदमाबाई मोतीलाल कोटेचा यांचे तर्फे स्व. कपूरचंदजी कोटेचा एवं स्व. मोतीलालजी कोटेचा पारितोषिक. * मा. श्री. दलुभाऊ जैन, जळगांव तर्फे पारितोषिक. * मा. श्री. किशोर बंन्सीलालजी अग्रवाल यांचे तर्फे स्व. बन्सीलालजी मुलचंदजी अग्रवाल पारितोषिक. * मा. श्री. ओंकारनाथ ए. शुक्ला यांचे तर्फे स्व. कांतीदेवी अवधनारायण शुक्ला पारितोषिक. * श्रीमती प. क. कोटेचा शिक्षण संस्थेतील कर्मचाऱ्यांची सहकारी पतसंस्थेतर्फे पारितोषिक.
०७.	१२ वी विज्ञान वर्गात जीवशास्त्र विषयात प्रथम	कु. हेतल योगेश कोल्हे ९१.०० %	<ul style="list-style-type: none"> * मा. प्रा. व्ही. आर. पाटणकर यांचे तर्फे स्व. र. रा. पाटणकर पारितोषिक
०८.	१२ वी कला वर्गात हिंदी विषयात महाविद्यालयातून प्रथम	कु. निधी अरुण तिवारी ९४.०० %	<ul style="list-style-type: none"> * मा. श्री. ओंकारनाथ ए. शुक्ला यांचे तर्फे स्व. कांतीदेवी अवधनारायण शुक्ला पारितोषिक.

Academic Committee for Senior College 2023

Sr.No.	Name of Committee	Chairman	Members
01.	Admission & Prospectus	Dr. M. S. Chaudhari	Dr. G. S. Koli Mrs. B. B. Bhandari Dr. R. S. Gajare Mrs. V. M. Chaudhari
02.	Time Table, Trip & Annual Report	Shri. S. D. Vanjari	Shri. N. S. Guruchal Shri. Suraj Heda
03.	Grievance Redressal Cell & Discipline	Shri. Y. D. Desale	Shri. S. D. Vanjari Mrs. D. R. Patil Miss. Sana Khan
04.	Study Circle, Arts Circle & Literary Association	Dr. S. K. Agrawal	Shri. S. D. Pandit
05.	Study Parent Association	Mrs. D. R. Patil	Dr. G. S. Koli Mrs. V. M. Chaudhari
06.	Magazine & Publicity	Shri. S. B. Netanrao	Dr. S. K. Agrawal Shri. N. S. Guruchal Dr. G. S. Koli Shri. Vinod Bhalerao Miss. Pranita Bhalerao
07.	Library Advisory	Dr. J. V. Dhanvij	Shri. K. C. Suryawanshi Dr. R. S. Gajare
08.	Commerce Association & Planning Forum	Dr. R. S. Gajare	Mrs. N. R. Chordiya Miss. Pratima Zope
09.	Science Association, Avishkar & Project	Shri. K. C. Suryawanshi	Dr. J. V. Dhanvij Dr. J. P. Talegaonkar Miss. Devyani Gurav
10.	Research Promotion & Major/Minor/Con./ Seminars Proposals	Dr. J. V. Dhanvij	Dr. J. S. Dhande Shri. K. C. Suryawanshi
11.	General Knowledge & Environmental Awareness	Dr. J. S. Dhande	Mrs. D. R. Patil
12.	Competitive Examination & Placement Cell	Dr. H. P. Narkhede	Mrs. B. B. Bhandari Dr. M. S. Chaudhari Shri. N. S. Guruchal
13.	Feedback Analysis	Shri. S. D. Vanjari	Dr. R. S. Gajare Mrs. D. R. Patil
14.	Health Center & Counseling	Shri. S. B. Netanrao	Mrs. N. R. Chordiya
15.	Hostel	Mrs. D. R. Patil	Shri. Y. D. Desale

Academic Committee for Senior College 2023

Sr.No.	Name of Committee	Chairman	Members
16.	Alumni Association	Mrs. D. R. Patil	Dr. J. P. Talegaonkar Dr. R. S. Gajare
17.	SC/ST/Minority/OBC Cell	Dr. R. S. Gajare	Shri. K. C. Suryawanshi Shri. S. D. Vanjari
18.	Gathering & Ceremony	Dr. H. P. Narkhede	Dr. S. K. Agrawal Shri. Suraj Heda Miss. Tejaswini Tayade
19.	N.S.S.	Dr. J. P. Talegaonkar	Mrs. N. R. Chordiya Dr. S. K. Agrawal
20.	Student Development & Staff Welfare & Yuvarang	Mrs. M. N. Bhutada	Shri. K. C. Suryawanshi Mrs. D. D. Kute Miss. Kalyani Patil
21.	Yuvati Sabha	Dr. M. S. Chaudhari	Mrs. N. R. Chordiya Mrs. D. D. Kute Miss. Pratidya Manore
22.	Science Faculty Co-ordinator	Dr. J. V. Dhanvij	
23.	Examination & Result Analysis	Dr. J. V. Dhanvij (Examination Incharge) Dr. H. P. Narkhede (Chairman)	Dr. M. S. Chaudhari Mrs. N. R. Chordiya Mrs. D. R. Patil
24.	Internal Complaint (ICC)	Mrs. N. R. Chordiya (P.O.)	Mrs. M. N. Bhutada Shri. K. C. Suryawanshi
25.	Anti Ragging	Mrs. N. R. Chordiya (Secretary)	Mrs. Mamta Sandip Jain (Mgt.) Mrs. D. R. Patil (Hostel Rector) Mrs. V. Waghchaure (NGO) Mrs. M. N. Bhutada Shri. Atul Jain
26.	Campus Development	Dr. J. S. Dhande	Shri. S. D. Vanjari Shri. Y. D. Desale
27.	Gymkhana	Shri. Y. D. Desale	Shri. S. D. Vanjari Mrs. M. N. Bhutada
28.	Add-on-Course	Dr. V. S. Patil	Mrs. N. R. Chordiya Mrs. M. N. Bhutada Mrs. D. R. Patil Dr. R. S. Gajare Dr. J. S. Dhande Dr. H. P. Narkhede Dr. J. P. Talegaonkar Dr. M. S. Chaudhari

Academic Committee for Senior College 2023

Sr.No.	Name of Committee	Chairman	Members
29.	SAWAYAM Online Course	Dr. J. P. Talegaonkar	All HODs
30.	KCIIIL Innovation & Entrepreneurship Development Cell (K-IEDC)	Dr. J. P. Talegaonkar (Chairman) Shri. K. C. Suryawanshi (Co-ordinator)	Mr. V. B. Agrawal (Invitee Member) Dr. P. D. Patil (Invitee Member) Mrs. A. R. Chaudhari (Invitee Member)
31.	Covid-19 Preventive Measures	Shri. S. B. Netanrao	Mrs. N. R. Chordiya
32.	Code of Conduct	Shri. K. C. Suryawanshi	Dr. J. S. Dhande Mrs. N. R. Chordiya
33.	Equal Opportunity Committee (Centre)	Dr. R. S. Gajare (Co-ordinator)	

पदम् वार्षिक नियतकालिकास हार्दिक शुभेच्छा !!!

Navin Agrawal
Mob. 9823037408

Pavan Agrawal
Mob. 9823037408

Radheshyam Mishrilal Saraf (P) Ltd.

Dealers in Pure & Fancy Gold Ornaments

Saraf Bazar, Bhusawal-425201 Dist. Jalgaon (M.S.) India
Phone No. 02582 (S)225184, 224119 ® 243227
E-mail Id : nrmsaraf@yahoo.co.in

(वरिष्ठ महाविद्यालय)

* प्रा. डॉ. सौ. मंगला ए. साबद्रा (प्राचार्या)	-	एम.कॉम., पी.एच.डी., एम फिल
* प्रा. डॉ. एस. डी. राठी	-	एम.ए.(राज्यशास्त्र) एम फिल., बी.एड.,पी.एच.डी.
* प्रा. सौ. एन. आर. चोरडिया	-	एम.ए., एम फिल., (अर्थशास्त्र)
* प्रा. डॉ. व्ही. एस. पाटील	-	एम.ए.(इंग्रजी),एम.ए.(हिन्दी),पी.एच.डी (इंग्रजी)
* प्रा. डॉ. एस. के. अग्रवाल	-	एम.ए.(अर्थशास्त्र) पी.एच.डी.
* प्रा. वाय. डी. देसले (उपप्राचार्य)	-	एम.कॉम., एम.पी.एड.
* प्रा. डॉ. एच. पी. नारखेडे	-	एम.एस्सी(रसायनशास्त्र),पी.एच.डी.,सेट,एम.एड.डी.फार्मसी
* प्रा. डॉ. कु. आर. एस. गजरे	-	एम.कॉम., एम फिल., पी.एच.डी.
* प्रा. सौ. डी. आर. पाटील	-	एम.ए (इतिहास) बी.एड.
* प्रा. सौ. एम. एन. भुतडा	-	एम.एस्सी.(गणित), एम फिल.
* प्रा. डॉ. श्रीमती जे. पी. तळेगांवकर	-	एम.एस्सी.(पदार्थविज्ञान), बी.एड., एम फिल., पी.एच.डी
* प्रा. सौ. एम. एस. चौधरी	-	एम.एस्सी.(प्राणीशास्त्र), बी.एड., एम फिल.
* प्रा. डॉ. जे. एस. धांडे	-	एम.एस्सी.(वनस्पतीशास्त्र), बी.एड., पी.एच.डी.
* प्रा. एस. डी. बंजारी	-	एम.एस्सी.(वनस्पतीशास्त्र)
* प्रा. डॉ. जे. व्ही. धनवीज (उपप्राचार्य)	-	एम.एस्सी.(पदार्थविज्ञान), बी.एड., एम फिल., पी.एच.डी
* प्रा. के. सी. सुर्यवंशी	-	एम.एस्सी.(रसायनशास्त्र), बी.एड., एम फिल.
* प्रा. एन. बी. नेतनराव	-	एम.एस्सी.(रसायनशास्त्र), नेट-जेआरएफ, गेट
* प्रा. एन. एस. गुरूचळ	-	एम.ए.(इंग्रजी), बी.एड., नेट

(कनिष्ठ महाविद्यालय)

* प्रा. डॉ. सौ. मंगला ए. साबद्रा (प्राचार्या)	-	एम.कॉम., पी.एच.डी., एम फिल
* प्रा. डॉ. सौ. एस. पी. शुक्ला (पर्यवेक्षक)	-	एम.ए.बी.एड.,पी.एच.डी. (हिन्दी)
* प्रा. कु. अर्चना बी. झिंगरन	-	एम.एस्सी., बी.एड. (रसायनशास्त्र)
* प्रा. व्ही. एस. खरे	-	एम.एस्सी., बी.एड. (वनस्पतीशास्त्र)
* प्रा. सौ. एस. डी. जयकर	-	एम.ए., बी.एड. (इतिहास, राज्यशास्त्र)
* प्रा. एस. बी. परदेशी	-	एम.ए., बी.एड. (मानसशास्त्र) डी.पी.एस.पी.
* प्रा. आर. एच. पाटील	-	एम.ए., बी.एड. (इंग्रजी)
* प्रा. ए. एम. निकम	-	बी.ए., एम.पी.डी.
* प्रा. एम. एस. कुरकुरे	-	एम.एस्सी.बी.एड (गणित) एम.ए (शिक्षणशास्त्र)
* प्रा. सौ. श्वेता एल. नागला	-	एम.ए., बी.एड. (अर्थशास्त्र)
* प्रा. एम. ए. चौधरी	-	एम.कॉम. बी.एड.
* प्रा. रूकसाना शेख	-	एम.कॉम. बी.एड.

शिक्षकेतर कर्मचारी

०१) ए. एस. जैन	-	प्र. कार्यालय अधीक्षक
०२) ए. एस. सोनवणे	-	वरिष्ठ लिपीक
०३) पी. एम. पाटील	-	वरिष्ठ लिपीक
०४) व्ही. एन. सरोदे	-	कनिष्ठ लिपीक
०५) आर. एन. पाटील	-	कनिष्ठ लिपीक
०६) एम. आर. मंत्री	-	कनिष्ठ लिपीक
०७) यु. व्ही. राणे	-	प्रयोशाळा सहाय्यक
०८) जे. ए. चौधरी	-	प्रयोशाळा सहाय्यक
०९) वाय. एम. ओसवाल	-	प्रयोशाळा सहाय्यक
१०) जी. झेड. राठी	-	ग्रंथालय परिचर
११) एस. के. बाविस्कर	-	ग्रंथालय परिचर
१२) एस. आर. हेडा	-	प्रयोगशाळा परिचर
१३) ए. एम. मिस्त्री	-	प्रयोगशाळा परिचर
१४) एन. एन. पाटील	-	प्रयोगशाळा परिचर
१५) एस. टी. चित्ते	-	प्रयोगशाळा परिचर
१६) डी. एम. मराठे	-	प्रयोगशाळा परिचर
१७) एस. डी. चौधरी	-	प्रयोगशाळा परिचर
१८) श्रीमती के. एम. जैन	-	प्रयोगशाळा परिचर
१९) पी. एम. चौधरी	-	प्रयोगशाळा परिचर
२०) पी. डी. कुलकर्णी	-	प्रयोगशाळा परिचर
२१) एम. ए. खरारे	-	प्रयोगशाळा परिचर
२२) एच. एम. पाटील	-	शिपाई
२३) बी. जे. ठोके	-	शिपाई
२४) ए. ए. काळे	-	शिपाई
२५) आर. बी. तायडे	-	शिपाई
२६) एन. पी. चौधरी	-	शिपाई
२७) एफ. बी. तडवी	-	शिपाई

* विद्यार्थीनींच्या वर्तनासंबंधी नियम *

- ☑ महाविद्यालयात प्रवेश मिळाल्यावर प्रत्येक विद्यार्थीनीने (Identity Card) ओळखपत्र ७ दिवसांचे आत काढले पाहिजे. ओळखपत्रासाठी अॅडमिशन पावती आणि ओळखपत्र मिळाल्याचा अर्ज भरून ग्रंथालयात देणे आवश्यक आहे. महाविद्यालयाच्या आवारात वावस्तांना आपले ओळखपत्र नेहमी जवळ बाळगावे आणि केव्हाही मागितल्यास ते दाखविले पाहिजे. ओळखपत्र असल्याशिवाय ग्रंथालयाचा उपयोग करता येणार नाही. तसेच वर्गात तासांना बसता येणार नाही. प्रवेश अर्जावर स्वतःचा पासपोर्ट साईजचा फोटो लावणे आवश्यक आहे.
- ☑ महाविद्यालयाच्या सूचना फलकावर वेळोवेळी लागणाऱ्या सर्व सूचना विद्यार्थीनीने वाचल्या पाहिजेत. त्यासाठी रोज सूचना फलक पाहण्याची सवय ठेवावी.
- ☑ वर्गात आपल्या वागण्याने इतरांना कुठल्याही तऱ्हेचा उपद्रव होणार नाही अशी खबरदारी विद्यार्थीनीने व्यक्तिशः व सामुहिकरित्या घेतली पाहिजे.
- ☑ विद्यार्थीनीने आपल्या स्वतःच्या तासाखेरीज अन्य वर्गाच्या अुवा अन्य विषयांच्या तासांना संबंधित प्राध्यापकांच्या परवानगीशिवाय बसू नये.
- ☑ विद्यार्थीनींचा पोशाख शिष्टमान्य व निटनेटका असावा.
- ☑ महाविद्यालयात व महाविद्यालयाच्या बाहेर कोठेही विद्यार्थीनींचे वर्तन सभ्यतेचे असावे.
- ☑ बाहेरगावाहून महाविद्यालयात येणाऱ्या विद्यार्थीनींनी आपल्या दैनंदिन प्रवासात महाविद्यालयाचे ओळखपत्र जवळ बाळगणे आवश्यक आहे. बसमधून प्रवास करतांना एस.टी. विभागाचे नियम बंधनकारक राहतील. तसेच विद्यार्थीनींनी बसमध्ये आपले वर्तन सभ्यतेचे व शिष्टसंमत ठेवलेच पाहिजे.
- ☑ उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ, जळगांव चे पत्र क्र. उमवि/१५/७-अ/५६३० दि. ३१/०८/१५ नुसार महाविद्यालयाच्या आवारात विडी, सिगरेट, तंबाखू, मादक व गुंगी असणारे द्रव्ये इ. सेवन करता येणार नाही. एवढेच नव्हे तर जवळही बाळगल्याचे आढळल्यास संबंधितांवर मुंबई पोलीस अधिनियम १९५१ चे कलम ११६ व ११७ नुसार कारवाई करण्यात येईल.
- ☑ विद्यार्थीनींना एखाद्या तासिकेस सुटी असल्यास त्यांनी आवारात न फिरता ग्रंथालयातील अभ्यासिकेचा उपयोग करावा.
- ☑ व्हरांड्यात अथवा आवारात कामानिमित्त फिरतांना इतर वर्गांना त्रास होणार नाही याची काळजी घ्यावी.
- ☑ विद्यार्थीनींनी शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांशी बोलतांना अदबीने व सभ्यतेने वागावे.
- ☑ विद्यार्थीनींनी सर्व विषयांच्या तासिकांना हजर असणे बंधनकारक आहे. वर्षाच्या शेवटी एकूण ८०% हजेरी विद्यापीठ नियमानुसार आवश्यक आहे. ८०% हजेरी नसल्यास सत्र मान्य होणार नाही व त्यामुळे विद्यापीठ परिक्षेस बसता येणार नाही.
- ☑ रॅगींग करणे हा कायदानुसार गुन्हा आहे. रॅगींग होत असल्याचे आढळल्यास अशा वर्तवणुकीची दखल घेतली जाईल व संबंधीत विद्यार्थीनींवर कठोर कारवाई करण्यात येईल.
- ☑ महाविद्यालयाच्या आवारात वाहन चालविण्यास मनाई आहे.
- ☑ वर्षभर नियमित तासिकांना उपस्थित राहून घरी नियमित अभ्यास करावयाची तयारी असल्यासच प्रवेश घ्यावा.
- ☑ पालक मेळाव्यास पालकांना उपस्थिती अनिवार्य आहे. वर्षातून दोन वेळा सदर पालक मेळावा आयोजित करण्यात येतो.

पदम् २०२२-२३

आपल्या स्वप्नांना साकार करणारे
आणि सौंदर्याला उजाळा देणारे...

M.M.
Jewellers

एम. एम. ज्वेलर्स

१००% शुद्ध चांदीची भांडी तसेच सोन्याचे कलात्मक दागिने

☎ (दु.) २२२५१४ (मो.) ७५८८४४३९१४

सराफ बाजार, भुसावळ.

पदम् वार्षिक नियतकालिकास हार्दिक शुभेच्छा !!!

सौस्पायटी

साडी सेंटर

सुटिंग, शर्टिंग एवम् साडियों के लिए
एकमात्र विश्वसनीय ठिकाण

दुकान नं. ४,
विकली मार्केट, भुसावल

☎ २२२९६६

एक बार अवश्य पधारें ।

आपके विश्वास का मंदिर
फॅन्सी साडीयों का
भट्टा शोरूम

सुरभी
साडीयाँ

दुकान नं. ४, विकली मार्केट,
बालाजी लेन, भुसावल

☎ २२२९६६

विनम्र सेवा ! एकच भाव !

एक बार अवश्य पधारें ।

पदम् २०२२-२३

॥ श्री ॥

श्याम अग्रवाल
M. 9823027579
9403387579

अग्रवाल

प्रापर्टी ब्रोकर

शेत, प्लॉट, घर, दुकान, बंगले, फ्लेट
खरेदी - विक्री व कमिशन एजंट

श्री काळा हनुमान मंदिर के पास, आठवडे बाजार, भुसावल-४२५ २०१.

Client First
Client Always

Ankit Agrawal
M. 08408895279
Shyam Agrawal
M. 9823027579

OM INVESTMENT

Authorised Person

Online Share & Commodity Trading, NSE, BSE, CDSL, MCX-SX
Weely Market, Gangaram Plot, Bhusawal, Ph. 02582 - 224079

Related Firm - Agrawal Property Brokers, Bhusawal.

पदम् २०२२-२३

**Leading Chain of Cinema's in
Maharashtra & Madhya Pradesh**

**PUSHPA
PICTURES**

"SNEH PUSHPA"
Garud Plots, Bhusawal-425201
Tel. 222353, 222770

आईजीवन कैंटर्स

Pro. Gajendra Jain

9923435640

7798088818

ऑफिस :- संतधाम के समाने जामनेर रोड भुसावल

पदम् २०२२-२३

श्री सरस्वती विद्या प्रसारक मंडळ संचालित
श्रीमती पदम्बाई कपूरचंदजी कोटेचा
बालवाडी, प्राथमिक व माध्यमिक विद्यालय

गजानन महाराज नगर, भुसावळ

सन २०२२-२३ साठी प्रवेश देणे सुरू आहे.

* नर्सरी * ज्युनिअर बालवाडी * सिनिअर बालवाडी * प्राथमिक विद्यामंदीर * माध्यमिक विद्यालय

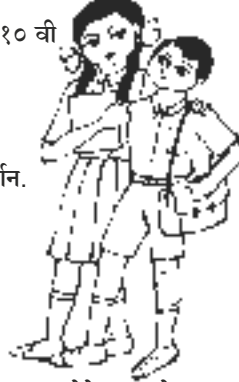
- * अध्यापनावर भर
- * कृतीयुक्त अध्ययन
- * प्रत्येक विद्यार्थ्याकडे वैयक्तिक लक्ष
- * कला, गायन, नृत्य, योगा,
स्पर्धात्मक परिक्षा याकडे विशेष लक्ष
- * विद्यार्थ्यांच्या शारिरिक व मानसिक विकासावर भर

- सुप्त कला गुणांचा विकास *
- संस्कारक्षम शिक्षणावर भर *
- ऑडिओ-व्हिडीओ द्वारे शिक्षण *
- आधुनिक कोअर आर-७ संगणक कक्ष *
- सुटसुटित बैठक व्यवस्था व भव्य पटांगण *
- आल्हाददायक वातावरण असलेले बालोद्यान *

* शाळेची वैशिष्ट्ये *

- * भारतीय संस्कृती जोपासतांना इंग्रजीचे महत्त्व घेऊन नर्सरी ते इयत्ता १० वी ह्या वर्गासाठी सेमी इंग्लिश माध्यमाची खास सोय उपलब्ध.
- * त्यासाठी विशेष तज्ञ शिक्षकांची नियुक्ती.
- * विद्यार्थी संख्या ह्या वर्गात मर्यादित असल्यामुळे वैयक्तिक लक्ष.
- * प्राथमिक शाळेपासून तज्ञ शिक्षकांचे इंग्रजी विषयासाठी खास मार्गदर्शन.
- * इ. ८ वी ते १० वी ह्या वर्गासाठी संस्कृत विषयाची सोय.
- * आधुनिक कोअर आय ७ संगणक तसेच वेगवान ब्रॉडबॅन्ड सुविधा असलेली संगणक प्रयोग शाळा.
- * प्रशस्त क्लासरूम व भव्य क्रिडांगण
- * स्पर्धात्मक परिक्षांसाठी विशेष मार्गदर्शन वर्ग.
- * आल्हाददायक वातावरणात मुलांना मुक्तपणे खेळण्यासाठी स्व. मोताभाऊ कोटेचा बालोद्यान.
- * विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण प्रगतीसाठी दरवर्षी कलांकुर महोत्सव आणि बाल आनंद मेळावा.
- * एस.एस.सी. निकालाची सर्वोत्तम परंपरा.
- * शिक्षकांवर खाजगी शिकवण्यांची खऱ्या अर्थाने बंदी.
- * विद्यार्थ्यांच्या प्रगतीचा आलेख उंचावरण्यासाठी सातत्याने प्रयत्नशील.
- * शाळेत ई-क्लास रूमची सोय.

एस.एस.सी. वर्गाचे मागील निकाल	
2006-07	87.50%
2007-08	100%
2008-09	91.80%
2009-10	96.00%
2010-11	84.78%
2011-12	86.66%
2012-13	88.66%
2013-14	98.21%
2014-15	100%
2015-16	96.72%
2016-17	96.43%
2017-18	100%
2018-19	100%
2019-20	100%
2020-21	100%
2021-22	100%
2022-23	100%

* प्रवेशाची संपर्क वेळ : सकाळी ८ ते दुपारी ११ पर्यंत. *

* जागा मर्यादित असल्याने निराशा टाळण्यासाठी त्वरा करावी, प्रवेश देणे सुरू आहे. *

कु. पुष्पा दाणी सौ. संगिता राणे श्री. संजय एस. सुराणा मा.श्रीमती पदमाभाभी कोटेचा
मुख्याध्यापिका मुख्याध्यापिका सचिव अध्यक्षा
श्रीमती प. क. कोटेचा प्राथ. व श्रीमती प. क. कोटेचा श्री. सरस्वती विद्या श्री. सरस्वती विद्या
बालवाडी विद्यामंदीर, भुसावळ माध्य. विद्यालय, भुसावळ प्रसारक मंडळ, भुसावळ प्रसारक मंडळ, भुसावळ

ज्ञाप्यात्मिक

मनःशान्ति

सांस्कृतिक

राष्ट्रीयत्व

स्वास्थ्यसंधक

॥ श्री ॥

राधाकृष्ण

प्रभातफेरी परिवार

भुसावल

प्रतिदिन प्रातः 5.53 से प्रारंभ

बिवार, सोमवार, मंगलवार, बुधवार

राम मंदिर बाई, वरुण बाजार

गुरुवार, शुक्रवार, शनिवार

असभुजा देवी मंदीर

जागनेर रोड, भुसावल

धर्म निरपेक्ष - सामाजिक - पारिवारिक, आयुर्वेदन मुक्त, निशुल्क इकी प्रकृत्य इम मानाअधिकार, पदाधिकारी
विरहित इके सम्मत विचारों का अनुपालन

✧ धार्मिक उत्सव ✧

प्रभातफेरी धार्मिकउत्सव
होली/मकरसन्त - महाशिवरात्री
सामाजिकउत्सव - श्रीकृष्ण जन्मोत्सव
श्री गणेशोत्सव श्री हनुमानोत्सव
श्री स्वयंसेवाशाला
श्री अकालम लयली उत्सव
लक्ष्मी चर्चा का आयोजन

✧ क्रिडोत्सव ✧

भुसावल नगरी की अथिकांश
क्रिडा स्पर्धाओं में सहभाग
एकक स्पर्धाओं, बालकस्पर्धाओं की
कलास्पर्धा व अन्य क्रिडाकलाओं
में सहभागी व सहस्पर्धाकारक

✧ राष्ट्रीयोत्सव ✧

गणतंत्र दिवस,
स्वातंत्रता दिवस
स्नेह मिलन

✧ गणतंत्र दिवस ✧

गणतंत्र दिवस
परिजनिक धारा
गणतंत्र दिवस का उत्सव
परिवार जलो के साथ परवारा
धार्मिक धारा, मनोरंजन,
वीन शिबिर व संघ
संघर्षों का आयोजन

श्री राधाकृष्ण महाराज की प्रेरणासे

स्थापना दिवांक 6/1/2013

अपनी प्रतिभा निखारने, स्वास्थ्य संरक्षण, एवम सामाजिक संपर्क परिधि को असिमित करने हेतु

श्री.राधाकृष्ण प्रभात फेरी परिवार में यथार्थीछ सम्मिलित हो.

श्री स्वयंसेवा शालाजी मंदीर में दर्शन हेतु पधारकर पुण्य लाभ प्राप्त करें

श्री राधाकृष्ण प्रभातफेरी परिवार को हार्दिक सूत्रकाशवावे
सिरदीचंद अमरचंद लाहोटी चेंरीटेवल इस्ट. भुसावल

सर्वोत्तम गुंतवणूक - सुरक्षित गुंतवणूक

लॉकरची सुविधा उपलब्ध

आर्थिक स्थिती - ३१ मार्च २०२३

(आकडे लाखात)

सभासद संख्या	२६५८
भाग भांडवल.....	३५.३२
निधी.....	११५८.००
ठेवी.....	२२८९.०३
येणे कर्ज	२०१०.०५
गुंतवणूक	२५४४.११
नफा.....	१९९०.००

ठेवीवरील व्याजदर

४६ दिवस.....	५%
०६ महिने.....	६%
०१ वर्ष	७%

रजि. नं. जेजीए/बीएसएल/आरएसआर/आर/४४९/सन १९९१, दि. १०-०७-१९९१

**कपूरचंद कोटेचा अर्बन को-ऑप.
क्रेडिट सोसायटी लि. भुसावळ**

बालाजी लेन, भुसावळ - ४२५ २०१, जि. जळगांव, फोन : २२५६८८.

*** संचालक मंडळाची यादी २०२२ ते २०२३ ***

श्री. दिपेश मोतीलाल कोटेचा (चेअरमन)
श्री. महेन्द्र मोहनलाल चोरडिया (व्हा. चेअरमन)
श्री. राजेश पुखराज राका (संचालक)
श्री. दिलीप विजयकुमार कोटेचा (संचालक)
श्री. धिरज सुगनचंद सुराणा (संचालक)
श्री. हर्षवदन कोदरलाल शहा (संचालक)

श्रीमती पद्मावती मोतीलाल कोटेचा (संचालिका)
सौ. संगिता संजय सुराणा (संचालिका)
श्री. अभिमन्यु झिपरू सोनवणे (संचालक)
श्री. सुहास युगलकिशोर अग्रवाल (संचालक)
श्री. प्रमोद स्वरूपचंद छाजेड (व्यवस्थापक)